

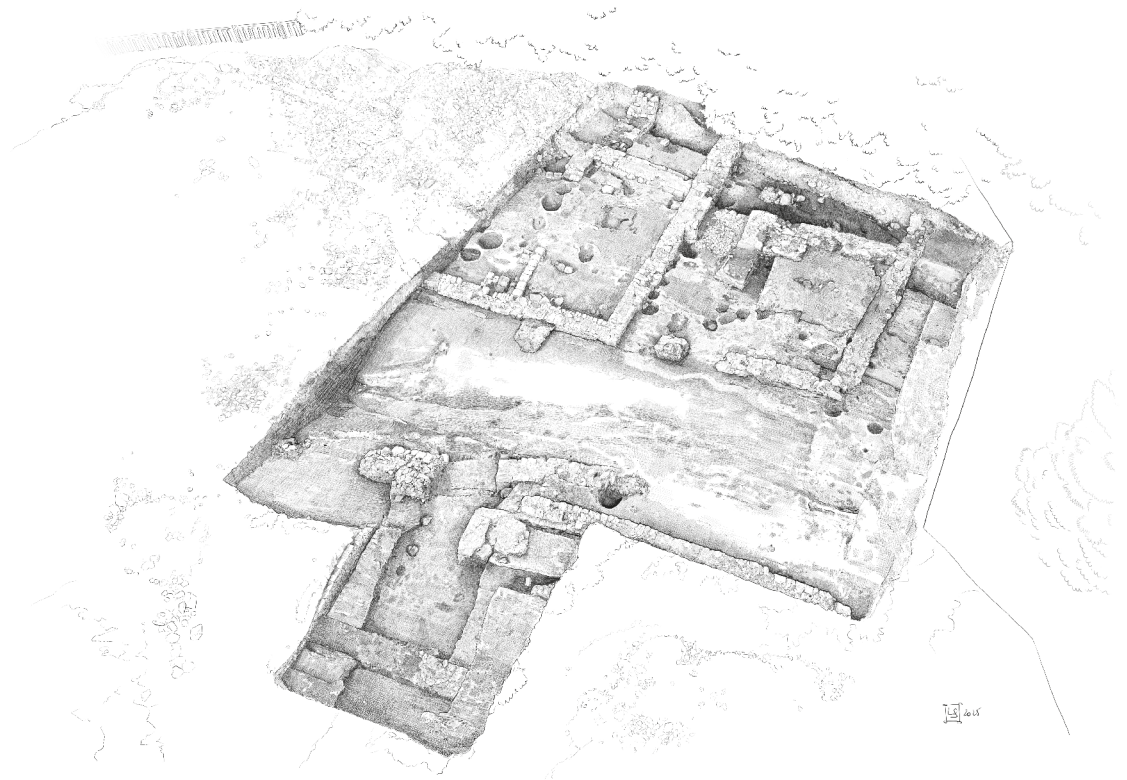
CHÂTEAU DE CLERMONT CLERMONT

RAPPORT FINAL
D'OPÉRATION

Tour maîtresse et basse-cour

Fouilles archéologiques programmées
Transcriptions latines

Sous la direction de Loïc BENOIT et Clément TOURNIER

Antiquité

Moyen Âge

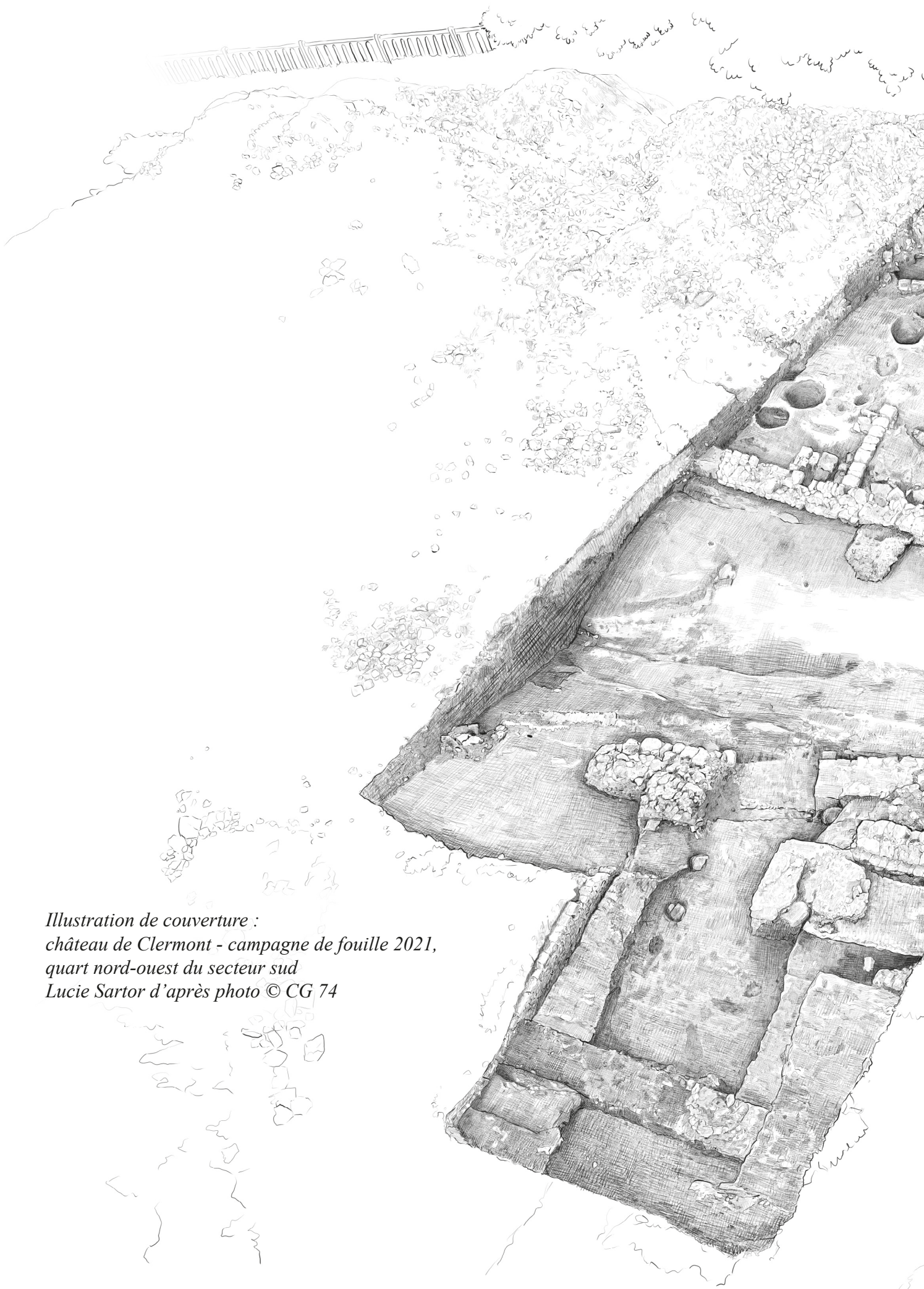
Époque
moderne

Époque
contemporaine

2025

Région : Auvergne - Rhône-Alpes | Département : Haute-Savoie (74) | Commune : Clermont
Code INSEE : 74078 | Opération archéologique n° : 2214767
Arrêté de prescription n° 2023/602 du 26 mai 2023
Type d'opération : fouilles archéologiques programmées

*Illustration de couverture :
château de Clermont - campagne de fouille 2021,
quart nord-ouest du secteur sud
Lucie Sartor d'après photo © CG 74*

کتابخانه

موزه

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه

Fouille Programmée 2017- 2022 – Rapport Final d’Opération
Série Moyen Âge

CHÂTEAU DE CLERMONT TOUR MAÎTRESSE ET BASSE-COUR

(Clermont, Haute-Savoie)

Volume 5 : Transcriptions latines

Loïc Benoit (dir., SAPB74, CIHAM – UMR 5648)
Clément Tournier (dir. adjoint, Archeodunum, ArAr – UMR 5138)

Liliana Ceci (DCP, ArAr – UMR 5138), Sylvain Couterrand (EDYTEM – UMR 5204),
Laurie Flottes (Archeodunum), Eric Lavergnat (DCP),
Auriane Lorphelin (Archeodunum),
Amélie Lefebvre de Rieux (Archéozoologue indépendante)

Avec la collaboration de
Simon Branchereau, David Fert,
Christophe Guffond (SAPB74, EDYTEM – UMR 5204),
Estelle Leclerc, Noémie Pierrat

Département de la Haute-Savoie
Service Archéologie et Patrimoine Bâti

Direction Régionale des Affaires Culturelles de Rhône-Alpes
Service Régional de l’Archéologie

Février 2025

Avertissement relatif à la communicabilité des rapports de fouilles archéologiques :

Les rapports de fouilles constituent des documents administratifs communicables au public dès leur remise au Service Régional de l'Archéologie, suivant les prescriptions de la loi n° 78-753 du 17 juillet 1978 modifiée relative à l'amélioration des relations entre l'administration et le public. Aux termes de la circulaire du 26 mars 1993, ils pourront être consultés ; les agents des Services Régionaux de l'Archéologie rappelleront à tout demandeur les droits de propriété littéraire et artistique possédés par les auteurs et les contraintes qui en résultent pour tout consultant.

Les prises de notes et les photocopies sont utilisées pour un usage exclusivement privé et non destiné à une utilisation collective (article L122-5 du Code de la propriété intellectuelle). Toute reproduction du texte accompagné ou non de photographies, cartes ou schémas, n'est possible que dans le droit de courte utilisation, avec les références exactes et complètes des auteurs et de l'ouvrage. Par ailleurs, l'exercice du droit à la communication exclut, pour ses bénéficiaires ou pour les tiers, la possibilité de reproduire, de diffuser ou d'utiliser à des fins commerciales les documents communiqués (loi n° 78-753 du 17 juillet 1978, art.10).

Le non-respect de ces règles constitue un délit de contrefaçon puni par l'article 425 du Code pénal.

SOMMAIRE

Introduction :	11
1. Les <i>opera castri</i> genevois (XIVe siècle)	13
1.1. ADHS SA 17457: 1325-1326	13
1.2. ADHS SA 17458: 1326-1328	14
1.3. ADHS SA 17460: 1329-1333	15
1.4. ADHS SA 17461: 1333-1334	17
1.5. ADHS SA 17462: 1334-1335	18
1.6. ADHS SA 17463: 1335-1336	19
1.7. ADHS SA 17464: 1336-1337	21
1.8. ADHS SA 17466: 1338-1340	22
1.9. ADHS SA 17469: 1342-1343	24
1.10. ADHS SA 17470: 1343	25
1.11. ADHS SA 17471: 1343-1344	26
1.12. ADHS SA 17472: 1344-1345	27
1.13. ADHS SA 17474: 1346-1347	30
1.14. ADHS SA 17475: 1347	33
1.15. ADHS SA 17477: 1348-1349	35
1.16. ADHS SA 17478: 1349-1350	38
1.17. ADHS SA 17479: 1350-1351	39
1.18. ADHS SA 17481: 1352-1354	41
1.19. ADHS SA 17482: 1354-1355	44
1.20. ADHS SA 17485: 1356-1357	45
1.21. ADHS SA 17486: 1357-1359	47
1.22. ADHS SA 17488: 1360-1361	51
1.23. ADHS SA 17489: 1361-1362	53
1.24. ADHS SA 17490: 1362-1363	55
1.25. ADHS SA 17491: 1363-1364	56
1.26. ADHS SA 17492: 1364-1365	57
1.27. ADHS SA 17494: 1367-1369	58
1.28. ADHS SA 17495: 1369-1370	59
1.29. ADHS SA 17496: 1370-1371	60
1.30. ADHS SA 17497: 1371-1373	61
1.31. ADHS SA 17498: 1373-1374	62

1.32. ADHS SA 17499: 1374-1375	63
1.33. ADHS SA 17500: 1375-1376	64
1.34. ADHS SA 17501: 1376-1377	66
1.35. ADHS SA 17502: 1377-1378	69
1.36. ADHS SA 17504: 1379-1380	70
1.37. ADHS SA 17505: 1381-1382	72
1.38. ADHS SA 17506: 1382-1383	73
1.39. ADHS SA 17508: 1384	74
1.40. ADHS SA 17510: 1385-1386	75
1.41. ADHS SA 17512: 1387-1388	76
1.42. ADHS SA 17513: 1388-1389	77
1.43. ADHS SA 17514: 1389-1390	78
1.44. ADHS SA 17515: 1390-1391	79
1.45. ADHS SA 17518: 1393-1394	80
1.46. ADHS SA 17525: 1397-1398	81
2. Les <i>opera castri</i> savoyards (XVe-XVIe siècles)	83
2.1. ADS SA 11257: 1402-1404	83
2.2. ADS SA 11258: 1404-1405	89
2.3. ADS SA 11259: 1405-1406	91
2.4. ADS SA 11260: 1406-1407	94
2.5. ADS SA 11262: 1408-1409	96
2.6. ADS SA 11264: 1410-1411	99
2.7. ADS SA 11265: 1411-1412	101
2.8. ADS SA 11266: 1412-1413	106
2.9. ADS SA 11267: 1413-1414	107
2.10. ADS SA 11268: 1414-1415	108
2.11. ADS SA 11269: 1415-1416	110
2.12. ADS SA 11270: 1416-1417	113
2.13. ADS SA 11272: 1418-1419	114
2.14. ADS SA 11273: 1419-1421	116
2.15. ADS SA 11275: 1422-1423	119
2.16. ADS SA 11276: 1423-1424	121
2.17. ADS SA 11277: 1424-1425	122
2.18. ADS SA 11278: 1425-1426	123
2.19. ADS SA 11279: 1426-1427	124

2.20. ADS SA 11280: 1427-1428	125
2.21. ADS SA 11281: 1428-1429	126
2.22. ADS SA 11282: 1429-1430	127
2.23. ADS SA 11284: 1431-1432	128
2.24. ADS SA 11285: 1432-1433	129
2.25. ADS SA 11286: 1433-1434	130
2.26. ADS SA 11287: 1434-1435	131
2.27. ADS SA 11288: 1435-1436	132
2.28. ADS SA 11290: 1437-1438	133
2.29. ADS SA 11291: 1438-1439	135
2.30. ADS SA 11292: 1439-1440	136
2.31. ADS SA 11293: 1440-1441	137
2.32. ADS SA 11296: 1443-1444	140
2.33. ADS SA 11298: 1445-1446	141
2.34. ADS SA 11300: 1447-1448	142
2.35. ADS SA 11301: 1448-1449	145
2.36. ADS SA 11302: 1449-1450	153
2.37. ADS SA 11303: 1450-1451	155
2.38. ADS SA 11308: 1455-1456	156
2.39. ADS SA 11312: 1467-1468	158
2.40. ADS SA 11313: 1468-1469	161
2.41. ADS SA 11316: 1471-1472	164
2.42. ADS SA 11317: 1472-1473	172
2.43. ADS SA 11318: 1473-1474	175
2.44. ADS SA 11322: 1477-1478	178
2.45. ADS SA 11323: 1478-1479	186
2.46. ADS SA 11324: 1479-1480	188
2.47. ADS SA 11326: 1482-1483	192
2.48. ADS SA 11333: 1491-1492	196
2.49. ADS SA 11337/1: 1495-1496	198
2.50. ADS SA 11350: 1510-1511	199
2.51. ADS SA 11353: 1513-1514	200
3. Les travaux au château de Clermont	204
3.1. Les travaux genevois	204
3.2. Les travaux savoyards	233

INTRODUCTION :

L'étude présentée au sein de ces 5 volumes se base, outre sur les recherches archéologiques de terrain, sur la consultation, l'analyse et l'exploitation de sources d'archives, et notamment des comptes de châtelainie. Une fois les différentes données acquises, un parallèle peut alors être mis en place entre les informations recueillies dans les sources et celles obtenues sur le terrain (cf. volume 1). Cette étape ne peut être réalisée qu'avec la précaution d'avoir bien scindé en deux son approche sous peine d'avoir un regard largement biaisé. De même, notre regard sur ces archives est soumis au prisme de notre époque pouvant parfois créer un nouveau biais dans le raisonnement.

Les sources concernant le site des châteaux de Clermont sont nombreuses, en atteste le bilan réalisé par Catherine Hermann en 2009¹. Les sources comptables, tels que les comptes de châtelainie, représentent la plus grande part des sources conservées concernant le site médiéval. Elles sont également les plus utiles à la compréhension de l'architecture et de son évolution, mais aussi de l'organisation d'un château. En effet, ces textes nous présentent la mise en place de bâtiments ou la réalisation de travaux sur des périodes chronologiques bien définies s'étalant généralement sur plusieurs décennies ou siècles. Cela permet donc de mettre en exergue des tendances et évolutions. Ces archives se répartissent, aujourd'hui, principalement entre les dépôts de Haute-Savoie (ADHS) et de Savoie (ADS).

Notons que les comptes du XIVe siècle ont fait l'objet d'un article rédigé par Matthieu de la Corbière en 2011². Toutefois, ce dernier ne proposait pas une vision complète des textes latins et n'utilisait qu'une partie des données. Nos objectifs étant différents, nous avons entrepris ce travail de retranscription des éléments du XIVe siècle. Enfin, la comptabilité des XVe et XVIe siècles avait été traitée lors des premières campagnes de fouilles, puis complétée pour le travail de doctorat que nous avons rendu en 2022³. Il est ici repris et homogénéisé à l'aune des dernières découvertes archéologiques.

Pour des raisons pratiques évidentes⁴, seule la partie *opera castris* des comptes a été transcrite. Sur le château de Clermont, nous comptabilisons 168 comptes de châtelainies. Sur ce total, nous avons consulté l'ensemble de la documentation accessible soit 154 comptes de châtelainie, les 14 derniers étant non accessibles car trop abîmés. Au sein de ces rouleaux, seuls les comptes comprenant des *opera castris* et ayant bénéficié d'une transcription, figurent dans ce volume.

Le choix a été fait de présenter l'ensemble de ces documents par appartenance historique et chronologique. Les transcriptions réalisées dans le cadre de ce travail reprennent en partie les conventions préconisées par le groupe d'étude *Castellanie* qui officie sur les comptabilités châtelaines du comté de Savoie.

La mise en page générale ne reprend pas le format original, et ce afin de réduire le volume produit. Les changements de page sont systématiquement indiqués comme suivant : **[page 9]**. Le retour à la ligne des sources manuscrites est ici représenté par le symbole « / ». De même, les mots coupés en fin de ligne dans le texte original sont mis sur la ligne où figure le plus grand nombre de caractères. Les annotations figurant dans les marges du parchemin, ou du cahier,

---

1. HERMANN 2009.

2. CORBIERE 2011.

3. BENOIT T-2022.

4. Les comptes regroupent recettes et dépenses de toute sorte au sein d'une châtelainie (recettes en nature, dépenses pour les chevauchées, etc.).

sont toujours accompagné de la mention « (en marge x) ». Lorsqu'il s'agit du titre principal, l'annotation est séparée du corps de texte, par exemple « Opera pontis (en marge gauche) ». S'il s'agit d'une sous-catégorie de dépenses, elle figure en plein texte entre crochets : « [lapides (en marge gauche)] ». Les mots présentant une erreur de latin importante sont suivis de la mention « (sic) ». Enfin, les mots ajoutés, rayés ou biffés sont placés entre crochets et accompagnés d'une description entre parenthèses : « [domini (suscrit)] » ; « [de grea (biffé par exponctuation)] ».

Concernant la langue latine, les « j » et les « v » n'ont pas été systématiquement retranscrits et figurent, dans la majorité des cas, sous la forme « i » et « u ». De même, nous avons choisi de ne pas systématiquement développer les différentes monnaies. Les sous figurent donc sous l'abréviation « solid », les deniers « den », les livres « lb » et les florins « flor ». Il en est de même pour la variété de la monnaie, « tur » pour tournois, « vien » pour viennois, « geben » pour genevois, « pp » pour parvi ponderis, etc. Les mentions numéraires sont écrites telles que dans le document d'origine. Seule une distinction a été réalisée entre les quantités d'objets ou d'hommes et les sommes d'argent. Les premiers sont écrits de manière simple, « XL carpentatorum », tandis que les seconds sont toujours présentés avec des séparateurs : « .CVII. solid ».

Nos difficultés et limites pour la transcription figurent également dans le corps de texte. Lorsqu'un mot a été lu, mais que sa signification n'est pas certaine, il est suivi du symbole « ? ». Lorsque le mot n'a pas été compris, la mention « (non lu) » est apposée. De même, lorsque le matériau d'origine rend impossible la lecture, cela est indiqué par la formule suivante : [parchemin manquant]. Enfin, lorsqu'un mot ne figure pas sur le document, mais peut être restitué, il est indiqué entre « [] » sans autres indications.

La réalisation de ce travail de transcription a profité de nombreuses relectures ayant pour but la correction et une meilleure compréhension de ces textes. Pour cela, nous avons bénéficié de l'aide de Jean-Michel Poisson, Alain Kersuzan. De même, nous nous sommes appuyés sur plusieurs glossaires existants parmi lesquels :

- BRUCHET Max, *Étude archéologique sur le château d'Annecy suivie des comptes de la construction et d'inventaires inédits*, Annecy, 1901, p.61-119.
- KERSUZAN Alain, POISSON Jean-Michel, *Glossaire de la construction castrale et civile au Moyen Âge en France (XIIIe – XVe siècle)*. Matériaux, techniques, outils, métiers, édifices, mobilier et armement, Ambérieu-en-Bugey, 2017.
- POISSON Jean-Michel, « Glossaire technique de la construction du bois d'après les opera castri des comptes de châtellenies des XIVe et XVe siècles (Savoie-Dauphiné) » dans POISSON Jean-Michel, SCHWIEN Jean-Jacques (dir.), *Le bois dans le château de pierre au Moyen Âge*, Besançon, Presses universitaires de Franche-Comté, 2003. p. 437-445.

Enfin, les données recueillies au cours de nos analyses ont été recensées dans des tableaux reprenant les mêmes informations pour chacun des comptes: année, ouvrage, matériaux, provenance, coût, type d'ouvriers, coût de la main-d'œuvre, nom des ouvriers, provenance et enfin durée des travaux . Pour faciliter la lecture, les ouvrages sont ici décrits en français, le texte latin se trouvant en amont.

1. LES OPERA CASTRI GENEVOIS (XIVE SIÈCLE)⁵

1.1. ADHS SA 17457: 1325-1326

[peau 7]

Opera castri (en marge gauche)

In factura unius teyse et dimidie muri facte in cac[non lu]ie seu avulia coquine dicti / castri complenda. Et in tresdecim merlis factis in esponda muri dicti castri a / parte anteriori in introitu dicti castri datis in taschiam pro tanto de astrenctu / lapidum et arene domini qui erat ibidem et de calce : .XXVIII. solidos .VII. denarios. / In una canali empta pro tanto ad ponendum in tecto [in tecto (répété)] magne / sale que est in castro predicto : .XVI. denarios. / Uno ferrolio parvo posito in guicheto porte : .VI. denarios. / Pane dato cuidam latroni qui fuit suspensus et ipsum tenuit per viginti unam dies / inclusis duobus solidis pro expensis factis in adducendo ipsum apud Clarimontem et / pro minjalia quam fecerat apud Altam Villam : .IIII. solidos. / [...autres dépenses...]

---

5. Ils sont conservés aux Archives Départementales de Haute-Savoie.

1.2. ADHS SA 17458: 1326-1328

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

In uno terralio facto in ruppe ante portam et in introitu castris Clarimontis / et continet circa viginti octo theysas in longum et fuerunt dicta opera terralii / et alia opera subsequencia facta infra castrum examinata diligenter per dominum Iohanem / de Duyng familiarem domini qui satis ea convenientia fore facta reputavit in stipendiis et libratis et propterea de ipsius mandato allocantur ut in / particulis : .XII. libras .II. solidos .VII. denarios gebenensium. / In edificio et coopertura tecti magne aule dicti castris de novo et medietate / edificii et tecti coquine, et unius camere a parte ville de Disingiaco, pontis et magne porte introitus castris, unius fenestre facte de novo / in magna aula, duarum fenestrarum factarum in dicta camera cum una / pariete, porta cappelle facienda et aptanda, una escheyfa / et duabus latrinis factis ibidem, duabus perticis pro duobus ingeniis factis / ibidem de novo, et alia fusta carpentata et reparata ad idem, eisdem / ingeniis et aliis veteribus dicti castris Disingiendi et ad sostam reponendis / ibidem, uno alio pariete facto de novo in camera domini, uno granerio / et una arca factis ibidem et ibidem remanent in instaurum pro domino / cum quatuor aliis minoribus et pluribus scabulis pro mensa stagnis / et formis et trestellis factis ibidem, duobus ostiis in magna / sala a parte superiori, et duobus in camera domini et uno in garda / roba, et in reparatione camerarum supra garitam ad fortificandum / de trabibus et magnis peciis fuste, ipsa magna sala dealbanda / et pluribus aliis operibus factis ibidem. In stipendiis plurium latomorum / facientium in perreria de Bretunieres quantitatem magnam lapidum retondorum (sic) / pro troyis et machinis et tailliam centum lapidum pro secunda porta / castris facienda. In emptione fuste empte ad predictam in Michalia, incluso / charreagio usque in castrum. In stipendiis carpentariorum vaccantium /

[peau 8]

circa opera predicta per plures dies et operariorum aliorum iuvantium ad idem, esparris, / goyfonibus, clavino, taschiis, seris, clavibus, cathenis pro portis et / alia ferramenta empta ad idem, frandis, cordis et coriis emptis pro / [vide instaurum (en marge gauche)] machinis et sunt in instaurum infra castrum videlicet garnisio duorum / ingeniorum, et in factura trium milliarium cum dimidio scindulorum / de quercu in nemore de Versonay, et adhuc sunt ibidem pro operibus / castris ut in particulis examinatis et allocantur de mandato dicti domini Iohannis / de Duyng qui predicta opera examinavit ut supra : .III^{xx} III. libras .XVIII. solidos .X. denarios gebenensium. / [...autres dépenses...]

1.3. ADHS SA 17460: 1329-1333

[peau 5]

Opera castris (en marge gauche)

In copertura de novo tecti tornelle castris Clarimontis prope falsam turrim que / omnino destructa fuerat propter vetustatem et ventum. Et in recopertura / aliorum edificiorum castris predicti, videlicet camere domini, aule et coquine in pluribus / locis ubi fuerat decopertum. In emptione novem milliarium scindulorum / quolibet milliari duobus solidos tribus denarios geben inclusis undecim solidis / duobus denariis pro portagio dictorum scindulorum a Sayssello usque apud Clarimontem. / Et pro stipendiis unius carpentatoris per duas dies qui apud Sayssellum emit dictas scindulas / et meliores clevit. Et in factura novem duodenarum cum dimidia / laterum ad idem qualibet duodena IIII denarios inclusis duobus solidis pro portagio / ipsarum a nemore domini usque in castrum. Et viginti tribus den pro faciendis / chamlatis (sic) grossis ad idem inclusis portagio. Et in emptione novem / milliarium cum dimidio clavini empte ad idem quolibet milliari duobus / solidos tribus denarios. Octo duodenis grossorum clavorum pro latando pro / duobus solidos duobus denarios. In stipendiis novem carpentariorum quasi / per unam diem et novem operariorum sequum, et ceperunt dictus carpentator / quindecim denarios et operariis octo denarios per diem recoperientium tecta / predicta et facientium de novo dictum tectum tornelle ut in particulis : .LXXIX. solidos .III. denarios ob geben. / Una fenestra facta de novo lignea in coquina ad sarrandum inclusa clavatura / pro postibus duplicatis, et in stipendiis unius carpentatoris : .II. solidos .I. denarios. / [chimate (en marge gauche)] Duabus chimate quarum una in camera domini, et alia in aula castris / predicti supra suturem factis de novo quia chimate veteres destructe fuerant / et ceciderant ut dicit. In emptione ducentorum de chons pro / reficiendis dictis chimate pro viginti quinque solidos quatuor denarios / incluso portagio medietatis a pereria de Belles Fontanes usque / in castrum. Et alia medietas fuit empta in villa Clarimontis / duodecim cupis calcis emptis ad idem qualibet cupa novem denariis / inclusis duobus solidis pro portagio a Villa de Combis usque in castrum. / Et novem solidis pro portagio arene ad idem cum pluribus bestiis / per plures dies. In stipendiis unius lathomi capientis sexdecim denariis / per diem et unius manuoperari sequum capientis sex denariis per diem, et steterunt / dictus [carpentatoris (biffé par exponctuation)] lathomi ad scindendum dictos chons per quinque dies, et ad faciendum / dictas chimate per sexdecim dies. Et dictus operarius vaccauit / similiter per sexdecim dies tam in apportando dictos chons de villa / in castrum quam morterium faciendum et ministrando lathomo. Inclusis / decem octo denariis pro decem parvis apis sarrantibus taphos dictarum chimate in parte superiori pro borea. Inclusis etiam quatuor solidis / et octo denariis pro charmurandis fenestris novem mellorum (sic) dicte tornelle / pro repulso boree que sublevabat tectum tornelle et exportabat / ut in particulis : .IIII. libras .VII. solidos .VI. denarios. / Una sera cum clave ferreis posita in hostio turris et costitit duos / solidos tres denarios ultra serralam veterem que parvum valebat, una / sera fustea, uno ferrolio cum clave pro hostio camere domini, et in / tribus clavibus pro duobus hostiis sale superioris, et pro hostio garite / et costiterunt in simul tres solidos et tres denarius. Inclusis duobus / solidis datis in una tininola ferrea pro extrahenda aquam de putheo / castris. Et sexdecim denariis pro reficiendo ponte introitus dicti castris et / ipso chiviliando de novo per unum carpentatorem una die : .VIII. solidos .X. denarios. / [...opera furni...autres dépenses....]

[peau 10]

Opera castris (en marge gauche)

In rehecoperturis tectorum castris predicti Clarimontis in pluribus locis ubi / propter ventum

fuerunt descohopertum pluribus vicibus per tempus de quo computat / inclusis latis, cindulis, clavino et solario (sic) carpentatorum recohoperientum / ut in particulis : .XXXII. solidos .VIII. denarios. / In factura duorum armariorum, unius arche, quatuor hostiorum et duabus / muetis imparandi de postibus. In emptione sex billionorum ressiatorum et de quibus fieri fecit postes ad idem quolibet billiono undecim solidis / quatuor denariis inclusis chareagio et stipendiis carpentatorum ut in / particulis : .LXXVII. solidos .I. denarios. / In refectione graduum garite, rastellorum et minieriarum stabuli / [trium (biffé par exponctuation)] plurium trestellorum, et in factura trium stabullarum de postibus domini rassiatis de dictis billionibus : .VI. solidos. / Una corda empta pro puteo cum uno anello ferreo : .IIII. solidos .II. denarios. / Ponte castri reficiendo, duobus carpentatorum operantibus ad idem : .II solidos. / Parietibus coquine et larderii domini planstranda de paleis et terra : .XXII. denarios. / In emptione vinginti quique exparrarum ferri, plurium vorvellarum, goyfonorum, / tachiarum, clavellarum, novem serrallium cum clavibus pro armarum, hostiis, / et muetis predictis et pro pluribus aliis hostiis dicti castri ut in particulis : .XXXIX. solidos .VI. denarios. / Muro unius tornelle castri reficiendo et calce empta ad idem : .III. solidos. / In una fenestra [rod (biffé par exponctuation)] rotunda facta de novo, muro camere domini supra puteum /

[peau 11]

de mandato domini in emptione calcis et lapidum ad idem, incluso salarium / lathomorum et operariorum rumppentium murum et facientium dictam / fenestram ut in particulis : .XIIII. solidos .VIII. denarios. / Uno foramine hosturando et murando quod fecerat in magno / turri Hugo de Molliena volens exire de calcere, calce empta ad idem et in solari (sic) lathomi : .IIII. solidos .II. denarios. / Chiminata charforii camere domini aptanda et remuranda quia / incipiebat destructi iusta liminarum charforii : .II. solidos .VIII. denarios. / Quodam charmuro aptando in cortinis ville ante portam castri retro / domum illorum de Malagny : .XVIII. denarios. / In factura de novo pontis ville Clarimontis a parte Saiselli, pluribus operariis / et carpentatoriis scindentibus et facientibus platellos necessarios / in nemore hospitali et facientibus dictum pontem pro tanto [per manum magistri Laurentii ut dicit (ajouté à la ligne du dessous)] : .XX. solidos. / Porta ville Clarimontis a parte Rumilliaci aptanda, uni carpentatori et / uni lathomo operantibus ad idem. Inclusis duodecim denariis pro tachiis implicandis / in dicta porta quam in aliis : .III. solidos .IIII. denarios. / [...autres dépenses...]

[peau 12]

Rafurnus (en marge gauche)

In uno rafurno facto de novo de mandato domini sibi facto oretenus ut dicit / pro operibus castri sui Clarimontis in nemore domini de Droysie per manum Iaquemeti / de Combis in tachiam pro tanto et pro medietate calcis que / percepit dictus Iaquemetus excepto quod ipse cidit et cepit ligna in nemore / predicto domini. Inclusis decem novem solidis septem denariis pro fusta / magna empta pro columpnellis et emparis dicti rafurni per instrumentum / publicum dicti Iaquemeti de testimonio et recepta factum per Laurentium / Doncie in anno CCC XXXII die X mensis iunii quod reddit. Et / dicit quod dominus habuit pro parte sua de calce dicti rafurni centum et / sexdecim visseria calcis ex una parte que iam sunt cherreata / in castro domini Clarimontis per dictum castellanum. Et circa decem visseria / que sunt adhuc in dicto rafurno. Et Roletus de Dorchia habuit ex / dono per dominum ut dicit. Inclusis novem solidis et sex denariis pro sex parvis / benestarum sive bolliarum pro calce portanda quas debet reddere castellanus. / Et inclusis sexaginta septem solidis et septem denariis pro portagio / dicte calcis usque in castrum et tribus solidi pro rehocopertura domus Hugonis / de Droysie ubi dicta calce fuit reposita : .XVI. libras XIX. solidos .VIII. denarios. / [...autres dépenses...]

1.4. ADHS SA 17461: 1333-1334

[peau 4]

Opera castris (en marge gauche)

In uno hostio facto in tornella supra gardam robam castris Clarimontis / per manum Perodi Gayfichet, et per manum dicti Chapuysat carpentatorum /, dicto lathomo vaccanti ad murandum ibidem per tres dies et cepit per / diem sexdecim denarios, uni operari per tres dies et cepit per diem sex denarios. / In locagio unius asini apportantis arenam ad idem per duos dies / et cepit per diem .VIII. denarios, locagio dicti carpentatoris operantis / ad idem per duos dies et cepit per diem .XVI. denarios, uni operari iuvanti / ad idem per duos dies et cepit per diem .VI. denarios, duobus goyfonibus / emptis ad idem . VIII. denarios ut in particulis : .XI. solidos .II. denarios gebenensium. / Duabus situlis emptis pro tanto pro putheo castris inclusa ferramenta nova / quia vetus erat putrefacta et destructa : .IIII. solidos .IIII. denarios. / In stipendiis decem lathomorum et sexaginta quatuor hominum capiente lathomo / per diem sexdecim denarios, et quolibet operario sex denarios demollientium et destruentium muros et edificia domorum Petri de Pellie, Nicholeti de Myuniaz / liberorum Perreti de Droysie et Roleti de Combis quas habebant in plano castris / de mandato domini quia ipsas domos emerat dominus ad dirruendum ut dicit : .XLV. solidos .IIII. denarios. / In stipendiis duorum lathomorum et unius operarii sequum aptantium murum / castris plani iuxta portam primam pro duobus solidis et octo denariis. Inklusis / IIII solidos pro locagio sex asinorum apportantium arenam ad idem / per unam diem : .VI. solidos .VIII. denarios. / In locagio plurium hominum qui fecerunt magnam quantitatem perticarum et virgarum / pro faciendis cletis ad emparandum curtinas castris, et dictas perticas et / virgas fecit mailhardus clericus domini reponi infra castrum [ad manum (biffé par exponctuation)] / pro domino ut presens in computo dicit : .VIII. solidos. / In locagio viginti quinque asinorum que apportauerunt arenam infra castrum / pro murandis et elevandis crenellis et ceperunt ut supra, et est / [vide arenam de instauro (en marge gauche)] dicta arena ibidem in instaurum in dictum castrum pro dictis operibus faciendiz / et hanc fecit apportari quando dicebatur quod dominus graviter infirmabatur / in Franciam circa festum omnium Sanctorum anno CCC XXXIII : .XVI. solidos .VIII. denarios / [...autres dépenses...]

1.5. ADHS SA 17462: 1334-1335

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

In refectione borne charforii coquine domini castris Clarimontis prope turrim / que fuerat destructa propter vetustatem. In locagio trium asinorum apportantium / palos ad idem a nemore domini Nigre Vallis usque in castrum et / ceperunt duos solidos per unam diem. Quadraginta fassis virgarum emptis / ad idem quolibet fassio uno denario. In portagio terre pro morterio faciendo / ad idem cum sex asinis quibus dedit quatuor solidos per unam diem. In / loquagio octo hominum vaccantium per unam diem ad idem faciendo sepes / et morterium et dalbando parietes et dedit cuilibet sex denarios : .XIII. solidos .III. denarios geben. / In copertura de novo tectorum dicte coquine, parvi sutturini domini, panaterie, / et camerarum garite que destructa fuerant propter vetustatem. Et in / recoperiendis tectis turris parve supra capellam et aule in pluribus locis / ubi fuerat decopertum. In emptione octo duodenarum laterum pro IIII / solidis. Et triginta unius milliarii scindulorum emptorum ad idem / apud Sayssellum, et implicatorum ultra tria milliaria de scindulis veteribus / in tecto parvi sutturini et panaterie quolibet milliari pro duobus solidis et / octo denariis. In loquagio triginta unius asinorum portantium dictas scindulas / de Sayssello usque (suscrit) in castrum Clarimontis et dedit cuilibet octo denarios. Viginti / milliarii clavini emptis ad idem ab Henrico Fabri de Clarimonte quolibet / milliari duobus solidis et sex denariis ultra vetus clavinum. Uni carpentatori / scindenti in nemore domini Nigre Vallis sexdecim chivronos / necessarios in panateria et palos necessarios pro caminata per duos / dies cui dedit decem octo denarios. Pane dato bubulcis charreantibus fustam / predictam a nemore usque in castrum pro sexdecim denariis. In reparatione / veteris clavini uni valleteo vaccanti ad idem per sex dies et cepit / per diem sex denarios. In stipendiis dicti Chabout et dicti Chapuysat / carpentariorum operantium ad idem per triginta IIII dies circa festum omnium / Sanctorum anno CCC XXXIII et dedit cuilibet sexdecim denarios per diem. Et / allocantur opera predicta per iuramentum dicti castellani asserentis suo iuramento sic / ea re vera empta librata et facta fuisse et in presenti computo / allocantur ut in particulis : .X. libras .VIII. solidos .VI. denarios. / Uni valleteo iuvanti ad idem carpentatores predictos ministrando sibi / scindulas et necessaria per dictum tempus et cepit sex denarios per diem : .XVII. solidos. /

[peau 8]

In stipendiis dicti Chapuysat operantis per duas dies ad faciendum / quosdam gradus in camera prope turrim quadratam ad ascendendum / in dictam turrim et dedit sibi per diem sexdecim denarios : .II. solidos .VIII. denarios. / In stipendiis unius manuoperare iuvantis ad idem per idem tempus : .XII. denarios. / In stipendiis dicti carpentatoris reapantis solanum logie iuxta / cameram domini per duos dies : .II. solidos .VIII. denarios. / In stipendiis Perodi Gayfichet lathomi vaccantis per duos dies / ad reparationem muri subtus dictum solanum logie circum circa : .II. solidos .VIII. denarios. / Uni homini iuvanti ad idem per idem tempus : .XII. denarios. / Duodecim hominibus vaccantibus quasi per unam diem ad scindendum / perticas que erant in castro de fusta domini pro facienda clausura / de sepibus in parvo pratello domini quod est infra castrum et pro alia / minori clausura in doniono pratelli de palis et virgis. Et / pro apportando terram necessariam ad idem pro pratello predicto terrando / et arasando in pluribus locis et dedit cuilibet sex denarios : .VI. solidos. / Una corda magna pro putheo castris : .VII. solidos .X. denarios. / Una seillieta empta ad idem : .XII. denarios. / Una esparra feri cum uno goyfone positis in camera porterii / et una esparra facta pro hostio aule et in reparatione unius esparre / pro porta castris : .XVI. denarios. / Uni lathomo reparanti gradus per quos ascenditur in coquina per unam diem : .XVI. denarios. / Uni manuoperare iuvanti ad idem : .VI. denarios. / [...autres dépenses...]

1.6. ADHS SA 17463: 1335-1336

[peau 8]

Opera castrî (en marge gauche)

Idem librauit in factura unius magne esponde muri facte in castro / Clarimontis sed nescit declarare quod continet de teysis de grossitudine / septem pedum vel circa in clausuris castrî predicti a parte Peyliaci, et / protenditur ab angulari muri camere domini usque ad angulare muri / introitus dicti castrî, a fondo usque ad merlos excepto aliquam parte que in / fondo remanxerat de veteri muro. In stipendiis quaterviginti / decem septem lathomorum demollientium primum murum qui ruyna / minabatur et ipsum reficientium et murantium quasi per unam diem. / Et in furno fecerunt sex merlos, et gradus [lapideos (suscrit)] ad ascendendum de plathea / superiori supra dictas curtinas quorum viginti duo ceperunt duos / solidos, quinquaginta tres .XX. denarios, sexdecim quilibet .XVIII. denarios, et / sex alii quilibet .XIII. denarios, de tempore messium in anno CCC XXXV. / In locagio septies viginti et decem septem operariorum iuantium / ad demolliendum, reficiendum et murandum dictum murum, et ceperunt / quilibet sex denarios, exceptis viginti quinque qui ceperunt quilibet octo denarios. / Et in stipendiis septies viginti et III mulierum iuantium ad / idem quasi per unam diem, et dedit cuilibet .III. denarios. Inklusis sexaginta / septem solidis et sex denariis datis in emptione mille sexties centum / et quaterviginti asinatarum arene ad idem, et de calce nichil computat / quia ipsam inuenit ibidem de calce domini in instaurum ut in particulis / diligenter examinatis quas assertionem sui iuramento asserit fore veras et / alia operaque sequuntur. Et inclusis quindecim solidis pro maeria lauzanis, / cletis et virgis pro postibus faciendis, et facto muro fuit dicta maeria / combusta in affoeagio coquine domini et domini Iohannis Delonnia ut / dicit. Inklusisque viginti quinque solidis et duobus denariis quos soluit / dictis lathomis pro festis ipsorum per idem tempus et pro pointiis / martellorum aceandis. Et pro expensis Peroneti de Vourie lathomi / magistri dicti operis quem dominus de Terniaco fecit ibidem venire cum tribus / sociis secum ad murum predictum faciendum per unam diem, et allocantur opera / predicta et cetera infrascripta per literam domini de mandato facto castellano / quod opera castrî predicti faceret sibi fieri oretenus iniuncta per dominum et expensis / allocari mandauit datam die XXII iulii anno M CCC XXXV quam / hostendit et penes se retinet pro aliis operibus iniunctionis predictæ domini / faciendis ibidem : .XX. libras .I. solidos .VIII. denarios gebenensium.

Opera rafurni (en marge gauche)

Librauit in factura unius rafurni facti per manum Iaqueteti de Combis ad / medium calcis pro eo quia murauit dictum rafurnum et dequoquit suis / expensis lignis sibi ministrantis in plathea in monte domini supra / Droysiacum pro operibus dicti castrî et fuit portata calx de parte domini / dicti raffurni infra castrum in domo illorum de Droysie septies / viginti uno vissolia et due cupe calcis et continet vissolium / III cupas, ultra viginti duo vissolia et duas cupas que / aliunde habuit de dicta calce dominus Iohannes Mistralis pro operibus unius capelle / ut dicit et de calce predicta fuerunt facta opera infrascripta dicti / castrî et opera sex merlorum muri de quo supra computauit quod potest / [vide calcem de instrumento pro instauro (en marge gauche)] ascendenre circa decem cupas. Et residuum remanet ibidem in instaurum pro domino.

[peau 9]

In locagio sepcentorum (sic) triginta duorum hominum scindentium / ligna et maeriam necessaria, palos et alia pro edificio dicti raffurni / et pro ipso dequoquendo in nemore domini supra Droysiacum. Et dicta / ligna portauerunt ad raffurnum, et dedit cuilibet sex denarios, inclusis / septuaginta quinque solidis datis tercentum hominibus iuantibus ad idem / ad roydam,

videlicet tres denarios cuilibet pro cibo. IIII solidis datis / centum aliis hominibus iuantibus eodem modo pro vino. In portagio / dictorum septies viginti duorum visorum et duarum cuparum calcis que / de exitu dicti raffurni dominus habuit pro parte sua de raffurno usque / in castrum, quolibet vissolio pro quique denariis et obolo. Inclusis decem / octo solidis datis Ansermeto filio Anthoine de Clarimonte pro decem octo diebus quibus stetit ad mensurandum calcem predictam pro domino. Inclusisque / tribus solidis et septem denariis pro scindulis et clavino pro tecto domus ubi / calis reponitur recoperiendo ut in particulis: .XXVI. libras .XI. solidos .X. denarios obolo gebenensium. / Camera domini et logia anteriori plasterendis et dealbandis in locagio / decem asinorum apportantium sablonum per unam diem, et dedit cuilibet / .VIII. denarios. Perrusodo Gayfichet lathomo operanti ad idem per octo / dies et cepit per diem sexdecim denarios, octo operariis iuantibus / ad idem et dedit cuilibet sex denarios ut in particulis: .XXIII. solidos .IIII. denarios. / Octo postibus sapini emptis apud Rumilliaco pro faciendo uno hostio / in stabulo castri incluso portagio pro quinque solidis et IIII denariis. / In stipendiis dicti Chapuysat carpentatoris facientis dictum hostium / per duos dies et cepit per diem sexdecim denarius : .VIII. solidos. / [...autres dépenses...]

1.7. ADHS SA 17464: 1336-1337

[peau 9]

Opera castris (en marge gauche)

In factura unius esponde muri cum quinque merlis a muro veteris sale in / curtinis dicti castris usque ad murum garite a fondo pro parte usque ad furnum / quia primus murus destruebatur ibidem. In tribus merlis factis in / capite muri camere domini a parte introitus castris et ipso muro aptando et / arasando. In reparatione duarum fenestrarum et obsturatione unius respondentium / in stabulo domini infra castrum. In factura duorum angularum muri / in porta secunda castris ab utroque latere prope puteum castris. Et in porta fustea / duplicata facta ibidem de novo. In una postella fustea facta in pratello domini / infra castrum et ipso pratello aptando et claudendo. In factura de / novo unius latrine supra curtinas. Et in factura unius eschife nove / et in reparatione duarum aliarum eschifarum et in clausura unius parvi ort[us] / ibidem. In locagio plurium asinorum abstraentium ibidem arenam ad idem et dedit / cuilibet octo denarios per diem pro .IIII. libris .III. solidis .IIII. denariis incluso extractu / arene. In stipendiis plurium latomorum, perreriorum et aliorum hominum / extrahentium lapides, taillantium, facientium muros, merlos et anglaria (sic) / et alia opera lathomerie predicta. Et dedit cuilibet lathomo sexdecim / denarios, cuilibet perrerio duodecim denarios, cuilibet homini manuopere iuvanti ad / portandum lapides, aquam, faciendum morterium et portandum sex denarios / per diem, et facta fuerunt opera predicta lathomerie de calce domini ut in particulis / diligenter visis que ascendunt inclusis duobus solidis et sex denariis pro fustibus / et lauczanis pro fustibus ad faciendum pontes ad: .VI. libras .XIII. solidos / .VI. denariis. Inclusis .LV. solidis .X. denariis datis in diversis particulis et diversis / personis pro emptione postium et alterius fuste necessarie pro dictis duobus hostiis, / latrina et reparatione eschifarum et pro salario plurium rayssiatorum rayssiantium / dictam fustam, et pro duabus seris, duobus feroliis, IIII goyfonibus, IIII esparris, / taschiis, [clavino (biffé par exponctuation)] et alia ferramenta necessaria et implicata ad idem. In / reparatione scalarii et graduum ascendentium in cameram domini pro .VI. solidis / .VIII. denariis inclusis emptione fuste pro gradibus et salario carpentatori. / In recopertura tecti camere domini et logie, in emptione duorum / miliarium clavini pro .III. solidis .VIII. denariis, unius milliarium scindulorum pro .[illisible]. solidis / .XI. denariis. In salarium duorum carpentariorum ad idem pro .II. s. Trium canalium / de quercu positarum in tectis castris predicti in locis necessariis pro .XIII. solidis .II. denariis / inclusis ovragio et implicatura earum. Et in stipendiis unius carpentatoris / vaccantis per unam idem circa reparationem quorundem armariorum infra / cameram domini pro .XVI. denariis ut in particulis : [illisible] / [...autres dépenses...]

1.8. ADHS SA 17466: 1338-1340

[peau 8]

In recopertura tectorum castris domini Clarimontis et granerii in pluribus / locis ubi propter ventum et boream fuerat decopertum pluribus vicibus / per tempus de quo computat. In emptione quindecim milliarium scindulorum / diverse moestris aliquo milliari tribus solidi et sex denarii et aliquo / milliari duobus solidi et duobus denarii. Duodecim milliarium clavini / ad idem aliquo milliari duobus solidi et duobus denarii et pro parte duobus / solidi et .IIII. denarii. Inclusis quatuordecim solidis datis uni carpentatori / recoperienti quasi per unam diem et uni operario secum. Et / asseruit dictus castellanus suo prestito iuramenti opera de quibus computat / se fecisse et librasse per modum per quem computat ut in particulis : .IIII. libras .IX. solidos .IX. denarios gebenensium. /

Opera logie [en marge gauche]

In factura duorum hostiorum et octo fenestrarum in logia alta / ante cameram domini. Duarumque fenestrarum duplicatarum in dicta camera domini de novo de mandato domini sibi oretinus facto ut dicit. / In emptione octo lanorum (sic) ex una parte ad idem et septem lanorum (sic) / implicatorum in hostiis sutturni pro .XII. solidis .I. denariis. In locagio decem / carpentatorum et quosdam operariorum facientium dicta hostia et fenestras /

[peau 9]

Inclusis tribus solidis et octo denariis datis duobus lathomis et duobus operariis / secum aptantibus angularia hostii sutturni : .XXIIII. solidos .XI. denarios. / In factura viginti IIII espararum, novem ferroliorum et centum tachiarum / de ferro domini que fuerunt implicata in hostiis et fenestris predictis : .X. solidos. / Una sera posita in hostio camere domini pro tanto cum veteri sera : .III. solidos. / Porta ville subtus domum Valanguerre aptanda duobus carpentatorum / vaccantibus ad idem per unam diem inclusis tribus solidis pro tribus esparis / ferreis ad idem : .V. solidos .V. denarios. / In factura de novo mingeriarum stabuli domini infra castrum quia veteres / nichil valebant. In emptione unius quercus ad idem pro .XII. solidis, inclusis / septem solidis datis sex carpentatorum que ad faciendum dictas miniorias et aptandum rastellos quasi per unam diem vaccauerunt: .XIX. solidos. / Pane dato pluribus hominibus vaccantibus quasi per unam diem ad scindendum / ligna in nemoribus domini Nigre Vallis per manum Amedei mistralis Pontis / Sancti Andree pro affoeagio domine comitisse tempore quo stetit apud Clarimontem / et dedit cuilibet unum denarium per diem, inclusis tresdecim solidis et duobus / denariis datis in uno [lig (biffé)] centenario lignorum ad idem per manum Mayllyardi / ut dicit : .XXX. solidos .VIII. denarios. / In una sera pro sternio filie domini : .II. solidos. / Nuntio portanti caseos et vacherinos ex parte domine de Clarimonte / apud Sanctum Genisium domine comitisse Sabaudie sex duedenas ut dicit : .V. solidos. /

Murus novus (en marge gauche)

In factura unius esponde muri facte de novo in clausuris curtinarum / plani castris retro domum Petri Turoniberti quia destructe fuerant, et partendit / in longum cum curtinis aliis contingendo circa octo teysas de grossitudine / curtinarum veterum et in altitudine a fondo usque ad merlos duas teysas / et plus, et sunt ibidem per totum circa quatuordecim teyse muri novi facti / ibidem ut dicit, et sunt ibi IIII merli completi de mandato domini sibi / oretinus facto ut dicit. In locagio septies viginti quindecim asinorum / astrahentium ibidem lapides et arenam quasi per unam diem cuilibet octo denarios, / sexties viginti sex hominibus iuvantibus ad murandum et cepit quolibet sex / denarios, sexties viginti IIII mulieribus iuvantibus ad idem et cepit qualibet / tres denarios. In stipendiis quiquaginta IIII lathomorum capientium quolibet / duodecim denarios

excepto uno capiente sexdecim denarios per diem muramentium / et vaccantium ad idem quasi per unam diem ut in particulis, et implicavit / ad ea de calce domini : .XIII. libras .VI. solidos .III. denarios. /

Ortus domini (en marge gauche)

Librauit Iaquerio dicto Malyurne facienti ortus domini et domine apud Clarimontem / pro faciendis operibus clausuris et necessariis dicti orti per tempus de / quo computat et qui de ipsis et exitu dicti orti debet computare per / instrumentum publicum dicti Malyurne de testimonio et recepta quod reddit / per iniunctionem dicto castellano factam per dominum oretenus ut dicit, et / dicit quod dictus ortus ad presens clausus est de novo de paliciis / quercus et spinis : .III. libras .II. solidos .VI. denarios. /

1.9. ADHS SA 17469: 1342-1343

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

In recopertura tectorum castris Clarimontis in pluribus locis ubi propter ventum fuerat / decopertum et in una canali posita supra tectum camere domini, scindulis, clavino / et canali emptis ad idem ut in particulis incluso salario carpentatorum : .VI. solidos .VII. denarios gebenensium. / Duobus hostiis factis, unum in suturno aliud in gardaroba domine. In / una duodena postium emptis ad idem apud Rumilliacum incluso portagio: .IX. solidos. / In duabus serrailiis emptis, unam pro porta secunda castris et aliam pro hostio / turris minutis clavibus et neccessariis: .IX. solidos .VI. denarios. / In emptione decemocto vissoliorum calcis quolibet tribus solidis et quatuor denariis / inclusis octo solidis pro portagio usque in castrum de quibus fecit fieri / et murari unam enginam ad fortificandum turrim capelle castris a parte / exteriori curtinarum castris usque ad altitudinem circa unius teyse et fecit / murari merlos inter cameram domini et turrim novam et fecit reparari curtinas / precedentes inter aulam et turrim predictam et reparari curtinas / castris a parte ville et fecit embochiari muros dicte turris de calce predicta : .LXVIII. solidos gebenensium. / In locagio quaterviginti asinorum astrahentium quasi per unam diem / sablonum et arenam pro dictis operibus castris et dedit cuilibet octo denarios : .XXVI. solidos .VIII. denarios. / In locagio viginti duorum lathomorum, quinque lotteriorum (sic), quinquaginta quinque / hominum et sexties viginti septem mulierum qui et que / vacauerunt quasi per unam diem circa opera predicta et dedit cuilibet /

[peau 8]

lathomo sexdecim denarios, cuilibet lotterio (sic) octo denarios, cuilibet homini operanti / sex denarios et cuilibet mulieri tres denarios gebenensium per diem : .III. libras .I. solidum .XI. denarium. /

Furnus Clarimontis (en marge gauche)

In refectione sisie furni domini de Claromonte et orificii dicti furni / que destructa fuerunt. In locagio plurium operariorum et unius magistri / vacantium ad idem per plures dies et ceperunt diversa locagia ut / in particulis : .XII. solidos .VIII. denarios.

Furnus Pontis Sancti Andree (en marge gauche)

In refectione domus furni domini Pontis Sancti Andree que fuerat / destructa mayerie totum edificium tecti propter vetustatem fuste. In / emptione quarumdam peciarum quercus, plurium pannarum, scindulorum / et alterius fuste ad idem inclusis duobus solidis et sex denariis pro clavino / et postibus emptis pro hostio dicti furni cum ferramenta neccessaria / ad idem. Et inclusis quadraginta duobus solidis quos soluit perrerio / de Versona carpentario sibi dari conventis pro collectura plurium peciarum / fuste ad idem in nemore domini, et pro operibus refectionis domus / predicte ultra fustam veterem que sibi fuit dimissa et poterat valere / tres solido[s] in tachiam pro tanto ut in particulis : .LXXI. solidos .IX. denarios gebenensium. / In uno seillete et uno cornu neccessariis in castro : .XII. denarios. / [...autres dépenses...]

1.10. ADHS SA 17470: 1343

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit pro pluribus et diversis armariis, archibanchiis, hostiis et fenestris fusteis / factis de mandato domini in turri nova videlicet in primo solano pro extentis et aliis literis domini reponendis ibidem (suscrit) et tenendis. In emptione septem duodenarum et quatuor postium / emptorum pro quinquaginta solidis, inclusis viginti solidis octo denariis pro portagio dictarum / postium de Rumilliaco ubi fuerunt empte apud Claromontem. VIIe [de (biffé par expouctuation)] tachiis emptis / quolibet cento pro decem octo denariis, tribus duodenis aliarum tachiis minutarum / emptarum quolibet duodena pro sex denariis, duabus esparris ferreis pro decem octo denariis, salario / magistri Guillermi de Valleriis qui quasi per unam diem operatus fuit ad predictam implicanda / et armaria facienda per quindecim dies et cepit viginti denarios, Humbertus / de Sionnaz per quindecim dies et cepit sexdecim denarios, Peronodus Bochuz per / tresdecim dies et cepit sexdecim denarios : .VII. libras .VI. soldios .VI. denarios. / Factura cuiusdam hostii ferrei ponderantum circa tria quintalia pro tanto facto per dictum Lian / de Rumilliaco inclusis sera, clave et aliis quibusque necessarium ad idem et fuit / dictum hostium positum in quadam porta introitus dicte turris et solani per quam / intratur dictam turrim : .C. solidos. / Librauit septem carpentatoribus, tribus hominibus quasi per unam diem operantibus in nemore / du Mont et scinderunt in eodem quinque pecias grossas quercus quarum fecerunt / quinque trabes qui fuerunt facti pro traveisona camere facienda in coquina veteri iuxta / cameram domini quorum duo adhuc sunt in dicto nemore et tres infra castrum / iuxta turrim Perati ad implicandum et ceperunt dicti carpentatori quilibet sexdecim denarios / et alii homines sex denarios, inclusis duobus solidis octo denariis datis cuidam carpentator / qui per duos dies operatus fuit ad faciendum de fusta domini peletum ad intrandum / turrim veterem, inclusis que duobus solidis octo denariis datis duobus carpentatorum / qui per unam diem operati fuerunt infra domum Petri Trompeberti iuxta castrum / quadam camera ubi steterunt liberi et nutrices eorumdem in qua fecerunt / diversa edificia necessaria eisdem. Recopertura tecti castris in diversis locis ubi / propter ventum fuerat decopertum, uno milliario cum dimidio cindulorum empto / apud Seissellum pro tribus solidis tibus denariis, quatuordecim denarii pro portagio ipsius a / Seissello apud Claromontem. Uno milliario cum dimidio clavini empti pro duobus solidis sex / denariis pro dictis tectis recoperiendis, salario carpentatorum dicta tecta recoperientis / decem octo denariis. Inclusis etiam sex duodenis crochetorum ferreorum emptorum quolibet / duodena pro duobus solidis ad tendendum curtinas camere domine: .XXXVI. solidos .VII. denarios.

1.11. ADHS SA 17471: 1343-1344

[peau 7]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione unius milliari scindulli pro duobus solidis quatuor denariis / unius milliari clavini pro duobus solidis implicatis in reparatione / et recopertura tectorum coquine et magne aule qui propter impetum / borearum decoperti fuerant in quibusdam locis. Includo salario / duorum carpentatorum qui quasi per unam diem vacauerunt ad idem: .VI. solidos .III. denarios. / [... autres dépenses....]

1.12. ADHS SA 17472: 1344-1345

[peau 8]

Opera castrri (en marge gauche)

Librauit in factura unius camere nove pro domino et domina a muris / antique coquine castrri predicti usque ad turrim que est a parte Calvimontis cum duabus lapideis in fondo et duabus / traveyssonibus garitatis subtus et supra cameram predictam continentem / de longitudine circa septem teysas, et latitudine circa / [opera lathomerie (en marge gauche)] tres teysas et dimidia. Et fuerunt ibi de muro novo per dictum / castellanum quadraginta tres teyse muri a tribus partibus usque / ad altitudinem castrri cum sex merlis a parte exteriori castrri supra / duas voutas predictas et elevatione alterius exponde muri facta / fuit per manum Ansermeti de Claromonte receptoris domini qui / de ipsis operibus et de copertura tecti dicte camere et operibus / caminate ibidem facte per eam pro parte debet domino computare. / Et est factum inferius trabamentum de trabibus apportatis / de Monte Chilliaci superius vero de trabibus sapini / apportatis de nemoribus Michayllie et est dicta camera / completa exceptis hostiis, fenestris, chabrilimentis et gradibus mureis ad ascendendum supra et excepto quod primum / et secundum trabamentum debent platellari et terrari, postes, / vero necessarii ad platellum sunt infra castrum parati ad / implicandum postes de quercu pro platellamento inferioris / garite et postes sapini planati pro platellamento superioris. [Calx (en marge gauche)] Et primo / librauit Micheleto Arendelli de Annassiaco pro emptione / sexties centum cuparum calcis de calce facta in rafurno domini / in nemore Nigre Vallis qualibet pro octo denariis gebenensium. In / undecim cupis calcis emptis a Iaquemeto de Combis qualibet pro viginti duobus denariis. In portagio dicte calcis a rafurno / domini et a rafurno dicti Iaquemeti usque in castrum / in tachiam pro tresdecim libris et quinque solidis. In portagio / quadraginta cuparum aliarum calcis de calce domini Annassiaci / a rafurno presbiteri usque in castrum Clarimontis in tachiam pro triginta septem solidis et decem denariis, uni homini clerico / custodienti et recipienti calcem predictam de rafurno domini Nigre Vallis per triginta sex dies et dedit sibi per diem VIII denarios / et est in dictis operibus tota calx implicata predicta exceptis / [vide instaurum calcis (en marge gauche)] circa ducentis cupis que adhuc ibidem remanent in instaurum. / [arena (en marge gauche)] In astractu duorum milliarium nonies centum septuaginta / quinque asinatarum arene pro dictis operibus infra castrum et / dedit in singulis centum asinatarum arene octo solidis. [Lapides (en marge gauche)] In astractu / et charreagio lapidum factorum et extractorum tam in perreria / de tribus aquis quam tribus perreriis alius terreylliorum castrri, / perrerie nove et de Brotoneres quam de lapidibus de domibus illorum / de charreriis corruptis in plateis castrri pro perrerios et / operarios infrascriptos in locagiis. In locagio centum et duorum / charretorum vacantium ad charreandum lapides de dictis perreriis / quasi per unam diem et dedit cuilibet duos solidos. Inklusis tresdecim / solidis et nonem denariis datis in sexties viginti et quinque lapidibus emptis aliunde pro operibus tayllie unius armarii / facti in camera predicta. In locagio quatercentum quadraginta quinque / operariorum et quinques (sic) centum quaterviginti septe (sic) mulierum, / quinquaginta unius perreriorum et quadraginta unius lathomorum / qui quasi per unam diem vacauerunt perrerii videlicet ad extrahendum / lapides in perreriis, lathomi ad murandum pro parte / grossum murum curtinarum subtus inferiorem garitam et murum / inter turrim novam et curtinas predictas et unam ouginam / in magna sala et larderio pro conductu aque scilicidiorum / castrri per ante hostium aule versus posterlam posteriorem, et / refecerunt similiter murum logie ante cameram domini ad jornatas domini ultra tachias infrascriptas operarii vero et / mulieres vacauerunt iuvando pro parte dictos perrerios / et ad honerandum charretos lapides portantes et extraxerunt / lapides de perreriis et in chariorio posuerunt et alii / portauerunt lapides domorum de charreriis et domos / diruerunt et iuverunt lathomos ad murandum et dedit / cuilibet operario

sex denarios, mulieri tres denarios et quibusdam /

[peau 9]

in messibus quatuor denarios. Perrerio duodecim denarios / et quibusdam pocioribus sexdecim denarios, lathomo duodecim / denarios et quibusdam prevalentibus ex ipsis sexdecim denarios / ut in particulis visis penes ipsum ascendentes in summa: / viginti duas libras et unum denarium. [Tachie voutarum et murorum (en marge gauche)] In factura dictarum duarum / voutarum subtus garitam predictam de lapidibus taylliatis / de grossitudine trium pedum per Bertetum Brisoylli et / Iaquemetum Sonionis lathomos in tachiam sibi datam / per dictum dominum Maylhardum pro nonem libris et quinque solidis de / quibus satisfactum est sibi per manum dicti Iohannis Vignolie / vicecastellani ut per instrumentum dictorum lathomorum de testimonio tachie / et recepta pecunie quod reddit cum instrumento [po (biffé par exponctuation)] Michaeli Arendelli / de recepta pretii dictarum sexties viginti cuparum calcis. / In factura dictarum quadraginta trium teysarum muri / facti ut supra in tribus espondis muri dicte camere per duos / lathomos supra proxime moratos in tachiam pro triginta quinque / libris nonem soldis et sex denariis gebenensium sibi datam ex parte / domini per dictum dominum Maylhardum et Humberto de Navi de / quibus satisfactum est dictis lathomis ut per instrumentum publicum / dictorum lathomorum de testimonio tachie et recepta pecunie quod / reddit. [opera carpentarie (en marge gauche)] In stipendiis ducentorum et tresdecim destralliorum / scindentium arbores et billonos in nemoribus de / Chilliaco de quercu pro trabibus duarum garitarum predictarum / et alia fusta camere et propre parte pro affoagio hospicii domine et / escarrantibus trabes. Centum et tresdecim carpentatorum / iuvantium ad idem in nemoribus predictis et ceperunt / destralerii et carpentatores diversa locagia quibusdam destraleriis / sex denariis et quibusdam magis et minus, quibusdam / carpentatores duodecim denariis et quibusdam magis et minus / ut in particulis ascendentes ad decem libras quatuordecim / solidos et undecim denarios. In locagio quatercentum quaterviginti / et quinque boveriorum charreantium dictam fustam a nemoribus / usque in castrum, et fustam et trabes sapini ad idem a villa Peylliaci / usque in castrum et dedit cuilibet boverio pro pane et vino per / diem tres denarios. In locagio quindecim aliorum bubulcorum ad idem / [ad idem (répété)] et simili modo. In locagio ducentorum et / quadraginta septem operariorum portantium et trahentium cum cordis / fustam et trabes predictos a porta ville superius usque in castrum / et dedit cuilibet pro pane tres denarios. In locagio centum et octo / aliorum hominum iuvantium carpentatorum ad situandum et / ponendum trabes traveysonum et garitarum predictarum et dedit / quibusdam sex et quibusdam quatuor denarios ut in particulis / ascendentes ad quadraginta octo solidos et octo denarios. In stipendiis / ducentorum septuaginta trium carpentatorum aliorum vacantium quasi / per unam diem ad carpentandum, planandum et aptandum / fustam et trabes quercus et sapini, panas et chivronos pro / duabus garitis predictis et edificio tecti et ponentium dictas / traveysones et facientium alia necessaria in platellamento coquine / et ceperunt diversa locagia per diem aliqui duodecim denariis / et aliqui magis et minus ut in particulis ascendentes ad / tresdecim libras decemocto solidos et tres denarios. In locagio quinquaginta / aliorum hominum iuvantium ad levandum fustam sapini / secunde traveysonis et garite et portantibus postes pro / platellamentis garitarum ad sostam de sala subtus garitam novam / et dedit sibi diversa locagia ut supra ascendentes ut in particulis / ad viginti quinque solidos. In postibus quercus paratis ad platellandum / inferiorem garitam, reyssiandis per Mermetum dictum Guerra et / eius filium reyssiatores in tachiam sibi datam per Peronetum / de Rumilliaco carpentatori domini pro quinquaginta solidis de quibus est / eis satisfactum ut per instrumentum ipsorum reyssiatorum de recepta quod reddit. / In locagio decem aliorum reyssiatorum per [ali (biffé)] unam diem reysiantium / aliam fustam necessariam ad jornatam domini et cepit quilibet / duodecim denarios. In locagio viginti unius charretorum / charreantium a nemoribus Chilliaci et a villa de Peyllie postes quercus / et sapini

pro platellandis duabus traveysonibus seu garitis / predictis et dedit cuilibet charreto duos solidos. In locagio / triginta bestiarum portantium scindulos pro copertura tecti dicte / camere a villa de Mons ubi ipsas tramiserat castellanus de Arlo / usque in castrum predictum et dedit cuilibet octo denarios. In / portagio viginti septem cuparum calcis de Claromonte apud / Annassiacum pro edificiis domus dicti domini Mayllardi et dedit pro qualibet / octo denarios. In emptione viginti milliarium clavini / pro copertura tecti dicte camere pro quadraginta duobus solidis, / duorum milliarium sexties centum clavinorum ad latandum pro / viginti duobus solidis et uno denario. In ovragio sexaginta / librarum ferri et in ovragio trium quarteronum ferri aliunde de ferro /

[peau 10]

ferramentorum aliquorum veterum castri predicti extractorum de / quibus facte fuerunt gorgole seu canales pro scilicidiis dicte / camere nove pro triginta duobus solidis et nonem denariis. / Inclusis tribus solidis pro quatuor chiviliis ferri et carellis ad / levandum fustam et pro clavino pro cindris faciendis, et / decem octo solidis et nonem denariis pro duabus cordis grossis / pro fusta elevanda supra garitas et pro puteo castri. Et / inclusis viginti tribus solidis et tribus denariis pro / triginta sex duodenis latarum et quatuor duodenis chivronorum / emptis pro dicto tecto camere et implicatis ibidem ut / in particulis per literam domine de mandato solvendi operarios quam [reddit (suscrit)] : .VIII^{xx} XVIII. libras .XII. solidos .IX. denarios gebenensium. / In emptione trium serarum ferearum cum uno serrayllio et / duarum serarum fustearum pro hostiis capelle, garde robe et / larderii infra soturnum, camerer porterii et camere feni : .XII. solidos gebenensium. / In copertura furni domini de Claromonte et in refectione / hostiorum dicti furni et furni pontis Sancti Andree, et in emptione / unius sere fustee et unius esparre ferree et quatuor goyfonorum / ad idem : .III. solidos .XI. denarios. / [...autres dépenses...]

1.13. ADHS SA 17474: 1346-1347

[peau 9]

Opera castris primo lathomorie (en marge gauche)

Librauit in stipendiis Iaquemeti Sonion, Bertheti Brifolli et dicto Iulian / lathomorum vacantium circa opera infrascripta videlicet dictus /Iaquemetus per viginti duas dies, dictus Berthetus per duodecim dies et / dictus Iulliantz per triginta duas dies datis dicto Iaquemeto per diem / sexdecim denariis, dicto Bertheto quindecim denariis et Iualliano tresdecim / denariis de ordinatione et mandato dominorum Henrici de Foylletto et Mayllardi / familiarii domini ibidem presentium ut dicit. Et fecerunt murauerunt / et elevauerunt murum existentem inter gardam robam domine et crotam / novam usque ad tectum. Fecerunt etiam tres passus graduum in / fine graduum camere nove domine intus terram in quibus fuerunt implicate / triginta lapides molacine tayllie de lapidibus infrascriptis. Elevauerunt / et fecerunt murum buticularie nove usque ad tectum. Fecerunt ibidem / unam vysseriam a parte garite ad duas votas. Rupperunt quadam murum / aule ad intrandum a dicta buticularia in soturnum. Fecerunt ibi / circa viginti passus graduum lapidum tayllie molacine ad descendendum / in dictum soturnum et implicati fuerunt in quolibet passo tres / lapides tayllie molacine. Murauerunt que et aptauerunt murum / supra dictum intragium et fecerunt ibidem unam usseriam lapidis copertam / fuste. Rupperunt etiam murum ad intrandum de dicta boteylleria in aula. / Fecerunt quod ibidem unam usseriam completam. Posuerunt quinque lapides / molacine taylliatos in brasserio coquine domini. Imbochiauerunt et / plastrierunt dictam buticulariam. Rupperunt quodam murum dicte aule / ad ponendum trabes pro dicta buticularia sustinenda. Imbochiauerunt / murum camere domini Henrici de Foylletto. Et rupperunt murum / [fust (biffé)] ad ponendum trabes sustinientes traveyssonem camere / predictae. Inclusis duodecim solidis datis dicto Pegueno pro portando / duobus centum lapides molacine a platea ville Clarimontis ubi / remanserant de instauro de tempore computi precedenti usque infra castrum / in tachiam pro tanto. Inclusis etiam septem solidis datis in emptione dimidium / centum lapidum molacine in villa Clarimontis incluso portagio ipsorum / infra castrum pro operibus predictis. Et inclusis viginti tribus solidis / sex denariis datis in locagio vigintiduorum hominum et quinquaginta mulierum / vacantium cum lathomis supradictis ad predicta quasi per unam diem, et / terrauerunt dictam buticulariam, et amouerunt magnam quantitatem terre / de platea existentem ante cameram domine et eam portauerunt extra / curtinas castris, et dedit cuilibet homini sex denarios et cuilibet mulieri / tres denarios de ordinatione dominorum Henrici et Mayllardi predictorum per / testimonium dicti domini Mayllardi presentis in computo ut in / particulis visis in una papirii penes ipsum remanente : .VI. libras .I. solidos .VI. denarios gebenensium. / In locagio tresdecim asinorum portantium et charreantium quasi per unam / diem arenam et sablonum pro dictis operibus faciendis infra castrum et / dedit pro quolibet asino octo denarios : .VIII. solidos .VIII. denarios. /

Coquina nova (en marge gauche)

Librauit Iaquemeto Sonion lathomo in exonerationem viginti quinque libras gebenensium / sibi dari conuentarum pro tachia sibi data per dominum Iohanem Mayllardi predictum / [dictum (répété)] Guillermetum de Duyng vicecastellanum et Guillerimum boteyllorum domine pro / domino pro tanto per confessionem dicti domini Mayllardi presentis in computo videlicet / faciendi unam chiminatam magnam de forma et modo caminate coquine / facte de novo in castro Anessiaci de thufis cum quatuor arcibus lapidum / tayllie, et unam fenestram in aula prope cameram. Et debet sibi omnia / necessaria pro predictis ministrari in castro per dictum castellanum pro domino / exceptorum manuoperariorum quos sibi ministrare debet ut dicit,

et quando dictum / opus factum et completum fuerit debebitur sibi residuas medietas dicte quantitate / per instrumentum publicum dicti lathomi de recepta factum per Iohanem de Mosseres / notarium supra redditum cum instrumento librate Ansermeti Mistrali : .XII. libras .X. solidos gebenensium. / Librauit eidem lathomo pro vino sibi dato ultra predicta de voluntate et ordinatione / predicto in datione dicte tachie ut dicit : .II. solidos. / Librauit Iaquemeto de Balma et Iuliano lathomis quos sibi dare / conuenit pro factura in tachia quatercentum lapidum molacine factorum per / ipsos in perreria de Brotinieres et dedit sibi pro quolibet cento undecim / solidos per instrumentum publicum dictorum lathomorum de recepta quod reddit. / Inclusis quadraginta solidis datis Iaqueto de Crepignie pro tachia / charreandi dictos quatercentum [tuphos (biffé)] lapides molacine a dicta perreria usque in plateam / ville Clarimontis pro operibus dicti charforii seu caminate coquine ut dicit. / Et inclusis stipendiis quadraginta duorum hominum vacantium quasi per unam diem / ad decoperiendum dictam perreriam et ponendum lapides predictos ad chariorum / et dedit cuilibet quinque denarios. Et inclusis viginti quinque solidis / datis pro charreandis et portandis dictis quatercentum lapides a dicta platea / ville usque infra castrum in tachiam pro tanto videlicet pro quolibet cento sex solidos / et ultra pro vino duodecim denarios ut in particulis : .VI. libras .VI. solidos .VI. denarios gebenensium. / Librauit magistro Iohani Lathomo, Guidoni Borneyn de Rumilliaci, / Iaquemino Lombardo et Iuliano Lathomis pro tachia sibi data per dictum / vicecastellanum extrahendi et faciendi tria milliarium tufforum de / Moysone pro dicta chiminata nova facienda in coquina predicta in / thoneria bonorum fontium existente subtus Crepignie pro tanto videlicet pro / quolibet cento novem solidos per instrumentum publicum dicto lathomorum de testimonio / et recepta quod reddit. Inclusis tribus solidis sibi datis ultra / pro vinagio. Et inclusis sexaginta solidis datis in locagio septies / viginti quatuor hominum vacantium quasi per unam diem ad decoperiendum dictam / toneriam et extrahendum et portandum dictos tuffos usque ad locum ubi / chargiare poterant bestie datis cuilibet quinque denariis ut in particulis. Et / [vide (en marge gauche)] de duodecim libris quas dare conuenit ut dicit per tachiam certis personis pro / charreandis dictis tribus milliaribus tufforum a dicta toneria usque in castrum / nichil alloquatur eidem quia nundum sunt charreati : .XVI. libras .XIII. solidos gebenensium. / In abstractu tercentum asinatarum sablonis et arene ad opus dicte / nove chiminate in castrum in tachiam pro tanto et sunt parate in / dicto castro pro predictis ut dicit per manum dicti Chatellanet dicti / Filgos et dicti Potal : .XXI. solidos. / Librauit Guydoni Boverii de Rumilliaco perrerio pro factura et extractione / ducentorum lapidum molacine de tayllia ad opus dicte coquine in tachiam / pro tanto per instrumentum publicum dicti perrerii de testimonio et recepta supra / redditum in librata facta Guillermo boteyllerio domine. Inclusis triginta / duobus solidis datis pro charreagio dictorum [thuff (biffé)] lapidum usque / infra castrum a perreria predicta in tachiam pro tanto et sunt dicti lapide /

[peau 10]

in castro cum aliis quatercentum supradictis parati ad implicandum in / dicta coquina ut dicit : .LIII. solidos. / In locagio viginti mulierum et sex hominum vacantium quasi per unam / diem ad terrandum solanum qui est circumcirca charforium coquine castri / et ad removendum quadam quantitatem terre de platea ante coquinam et / ipsam [foras (biffé)] portantium extra castrum, et ad faciendum unum praletum / in castro pro fauconibus, et ad tramitandum calcem que est in castro / de uno loco ad alium, et dedit duobus hominibus ex ipsis cuilibet quinque / denarios et aliis hominibus cuilibet sex denarios, et cuilibet mulieri tres denarios ut / in particulis : .VII. solidos .X. denarios. /

Opera carpentarie (en marge gauche)

Librauit in factura traveysonis botellerie nove domini castri / Claromontis videlicet trabibus

carpentandis et implicandis in dicta traveysone / et in facienda pariete dicte botillierie de postibus follianda / de postibus medietate garde robe domine faciendo in eadem unum / luyserum et in recopertura latrine existenti iuxta murum in / introytu castri et in faciendo lattando et chivronando [dicto (biffé)] edificio / tecti dicte boticullerie et in platellanda dicta boticularia platellandis / et faciendis planchiis in monte Chilliaci pro ponte castri et in / trabanda camera domini Henrici de Follieto. Et brodando ? pelletum / camere nove domini. Et in follianda alia medietate garde robe / domine et ipsa camera domini Henrici platellanda. Listellanda camera / nova existente supra coquinam. Et in factura duorum bufetorum / et plurium aliorum armitorum operum fusterie factorum in cameris castri / predicti. In emptione scindullorum, postium, chivronum et latarum, et in chareagio ipsorum et plurium aliarum peciarum fuste sapini et / quercus scisorum per carpentatores infrascriptos in nemore de Chillie predicto pro operibus predictis / in simul pro sex libris octo solidis quinque denariis. In stipendiis centum / decem novem carpentatorum vacantium et operantium quasi per unam diem ad faciendum opera predicta. Et ceperunt diversa locagia videlicet aliqui duodecim / denarios, aliqui tresdecim et aliqui magis cum quibus fuit Peretus / de Rumilliaco qui capiebat duodecim denarios ultra expensas suas quas / faciebat in hospitio domine apud Claromontem existente. Et ascendunt / stipendia ipsorum in summam ad centum sexdecim solidos duos denarios / gebenensium. In locagio quinque manuoperariorum vacantium et operantium iuvando / dictos carpentatores ad predictam quasi per unam diem et dedit cuilibet sex denarios. / Inclusis quatuordecim solidis datis in stipendiis quatuordecim / reyssiatorum reyssiantium postes de quibus platellata fuit / dicta buticularia domini, vacantium ad idem in monte predicto de Chiliaco / quasi per unam diem. Inclusis etiam quinquaginta uno solidis quinque / denariis quos soluit in emptione quinque milliarum clavini emptorum / apud Anassiacum. In ferratura currus ad charreandum lapides, in / ferratura seylyeti ad extrahendum aquam de putheo castri, in uno / milliario et dimidio cento tachiarum, decem novem crochiis ferreis, in / reficiendis esparris porte pontis castri et in quibusdam / minutis aliis ferramentis neccessariis pro edificiis et operibus predictis. / Et inclusis tresdecim solidis quos soluit dicto Lyan de Rumilliaco / fabro pro emptione quinque serraylliarum, minutarum serroylliis et clavibus, / quatuor aliorum ferroylliorum, quatuor esparrarum et quatuor clavinum positarum / in hostiis castri in quibus neccessarie erant de mandato / domine ut dicit sibi oretenus facto. Et continentur particulariter dicta / opera in una papiro quam ostendit et penes ipsum remanente : .XVI. libras .V. solidos .VI. denarios.

1.14. ADHS SA 17475: 1347**[peau 4]**

Librauit ut dicit Iaquerio et Aymoneto Fabris et dicto Malyuerne pro / chareagio trium milliarium tufforum implicatorum et implicandorum pro parte in coquina / nova incepta fieri in castro Clarimontis ut in computo precedenti, in / quo precium dictorum tufforum fuit alloquatum in tachiam pro tanto a Toneria de frigidis / fontibus usque in castrum: .XII. lb geben. / In tollenda veteri caminata dicte coquina que erat de plastro destructa / pro ipsa de nova facienda de tuffis predictis in tachiam pro tanto : .III. s. / In locagio quinquaginta sex operariorum extrahentium et facientium / pyessonnes terre in ambitu dicte coquine pro muris faciendis ibidem, / et ceperunt [du (biffé)] triginta ex ipsis quilibet sex denarios et alii quilibet quinque denarios / et portauerunt terram dictarum pyessonum extra castrum : .XXV. solidos .X. denarios gebenensium. / In locagio triginta novem hominum et sexaginta mulierum apportantium / quasi per unam diem lapides in castro [pro pyessonibus dicte coquine (ajouté en marge gauche)] de domibus nobilium de Charreres / diruptis existentibus iuxta plateam castri. Et dedit cuilibet mulieri / tres denarios, et hominibus diversa locagia ut supra : .XXXII. solidos .XI. denarios. / In locagio triginta duorum asinorum apportantium ad idem quasi per unam / diem sablonum et dedit cuilibet octo denarios : .XXI. solidos .IIII. denarios. / In locagio decem octo hominum decoperientium toneriam subtus / Crepignie ad faciendum ibidem tufhos pro operibus dicte coquine et / pro elevatione caminate aule maioris castri et cepit quilibet sex / denarios inclusis viginti septem solidis datis perreriis qui extrasserunt (sic) / et fecerunt ibidem IIIe tuffos de moysone pro dictis operibus in tachiam pro tanto. Et in locagio sex hominum qui tuffos predictos / ad Thonerium portauerunt et cepit quilibet ut supra. Inclusis octo / viginti quatuor solidis datis pro portagio dictorum tufforum usque in castrum: .LXIII. solidos gebenensium. / In elevatione bornelli caminate aule maioris de octo pedibus de tuffis predictis domini in tachiam pro tanto per Iaquetum Sonion / et duos socios eius lattomos ut dicit : .XVIII. solidos gebenensium. / In emptione unius trabis longitudinis septem theysarum, latitudinis / unius pedis in Michallia pro solano aule maioris predicte inclusis / charreagio usque in castrum et charreagio quatuor aliarum peciarum fuste / que erant apud Bassie in ripperia Roddani et incluso locagio unius / carpentatoris vacantis per duas dies tam ad emendum trabem predictam /

[peau 5]

quam ad ipsam carpentandum et circa charreagium ipsius ut dicit: .XXX. solidos gebenensium. / In vadiis Perreti carpentatoris domini capientis per diem quindecim / denarios, dicti Punel vacantis per decem dies capientis per diem / .XIII. denarios, dicti Burmichot vacantis per tresdecim dies capientis per / diem .XII. denarios, dicti Chevaler vacantis per XIII dies capientis / per diem .XIII. denarios et Petri Cochet vacantis per octo dies capientis / per diem .XII. denarios, et dictus Peretus per novem dies carpentatoris / facientium quatuor cindros pro operibus et muris caminate nove / coquine predicte et reficientium de novo quatuor echiffas que / errant in magna turri veteres et vetustate errant destructe de / fusta et postibus domini et dicit quod sunt imparate coperte et omnino / perfecte planauerunt quod trabem predictam et ipsam posuerunt in locum / alterius trabis confracte que erat in solano priori aule predicte / ad retinendum solanum predictum remouerunt quod totam maeriam / veterem et edificia que errant in coquina veteri incepta nona / ferri et retinerunt tectum dicte coquina ad infra murandum ad sostam: .LVIII. solidos .III. denarios gebenensium. / In locagio viginti quinque operariorum vacantium ad idem cum carpentatoribus / per unam diem capiente ut supra: .XII. solidos .VI. denarios gebenensium. / In quinques centum clavellorum grossorum implicatorum in operibus moytarum / predictarum pro tanto ut dicit: .VII. solidos gebenensium. / In emptione duorum milliarium cindullarum apud Sayssellum de

quibus per / carpentatores predictos fecit dictas efchiffas (sic) per ambitum imparari / in simul pro tanto incluso charreagio: .II. solidos .II. denarios. / In emptione duorum milliarium clavini ad idem: .III. solidos gebenensium. / In expensis dicti Perreti carpentatoris domini et quorumdam sociorum eius / pro quibusdam diebus quibus vacauerunt in nemoribus Chilliaci qui / errant ad manum domini ad eligendum et signandum quindecim libratas / quercuum electorum pro edificiis domini castri predicti pro tanto nemora / predicta nobilibus quibus dominus expediuit: .V. solidos gebenensium. / In factura quinque milliarium et dimidii cindullorum factorum de querquibus / domini apud Chillie implicatorum in reparatione tectorum aule maioris et / turris capelle et in pluribus aliis locis aliorum tectorum castri / cum sex milliarium cindulli de quibus computavit in computo precedenti datis in tachiam quolibet milliari pro novem solidis ut dicit: .XLIX. solidos gebenensium. / In emptione decem milliarium et dimidii clavini ad quercum implicati ad / empto quolibet milliari pro quatuor solidis : .XLII. solidos gebenensium. / In locagio unius carpentatoris capientis per diem tresdecim denarios / vacantis per viginti dies ad implicandum dictum cindullum: .XXI. solidos .VIII. denarios gebenensium. / In locagio trium carpentatorum vacantium quasi per unam diem ad ponendum / in coquina et faciendum pontes pro faciundo bornello caminate aule / maioris predictae: .III. solidos gebenensium. / In emptione quatuordecim quercuum pro refectione molendini Pontis Sancti Andree / quod tenant a domino sub circa quantitate blade per annum Philipus / Bellet de Chavanes et Nycoletus de Ponte quibus debet dominus / aministrare fustam et chareagium pro operibus molendini sicut de predictis / asserit constare per instrumentum publicum quod vidit ut dicit, inclusis septem solidis datis in charreagio dictorum quercuum: .XLIII. solidos gebenensium. / [solutione tachie facture camine quoquine (en marge gauche)] Librauit Iaquemeto Sonionis de Rumilliaco lattomo pro plena solutione / viginti quinque libras gebenensium sibi dari conventarum pro factura coquine et chimate / nove de tuffis in castro predicto pro ut fit mention in computo / precedenti ubi de tantumdem pro medietate dicte thachie fuit dicto / lattomo satisfactum et alia medietas hic allocatur per instrumentum / publicum dicti lattomi de testimonio et recepta quod reddit quamvis dictum / opus nundum sit completum dicens dictus castellanus quod ipse securus / est a dicto lattomo quod dictus lattomus perficiet et complebit tachiam / operis predicti caminate et coquine promixa et conventam per eum / usque ad festum proxime beati Michaelis quod se non fecerit voluit castellanus / quod dominus habebat ad ipsum recursum et ipsum compellere possit ad restituendum sibi presentem libratam: .XII. libras .X. solidos gebenensium. / [...autres dépenses....]

1.15. ADHS SA 17477: 1348-1349**[peau 13]**

Opera castrri (en marge gauche)

In factura sex milliarium cindullorum factorum quercubus domini existentibus / in nemore de Chilliaco in tachiam pro tanto de quibus in / mense februari anno CCC XLVIII recoperare fecit coquinam novam, / cameram antiquam et alia tecta castrri per diversa intervalla ex / impetu ventus boree decoperta inclusis novem solidis solutis / pro portagio dictorum cindullorum a dicto nemore infra castrum. / Et in emptione duorum milliarium clavini grossi implicati ad idem / quolibet milliari quatuor solidis. Inclusis quinque solidis solutis in / locagio quinque carpentatorum quasi per unam diem dicta tecta et tectum / puthei castrri similiter per ipsos de postibus platellati recuperienti / et quatuordecim denariis solutis in emptione duarum novarum / clavium emptarum pro hostiis turris et garde robe domine quia / alie clave fuerunt admisse : .LXVIII. solidos .II. denarios gebenensium. / In emptione aliorum sex milliarium sapini emptorum apud Saysselum / et implicatorum in recoperturis et refectione dictorum tectorum / castrri per diversa intervalla decopertorum in anno CCC XLIX ut / in particulis visis remanentibus penes ipsum, quolibet milliari / duobus solidis tribus denariis, inclusis duobus solidis sex denariis / pro charreagio a villa Saysselli in dictum castrum. Et in emptione / quatuor milliarium clavini ad idem empti et implicati pro septem /solidis duobus denariis. Inclusis duodecim solidis gebenensium / decem denariis solutis in locagio undecim /

[peau 14]

carpentatorum quasi per unam diem ad idem vacantium: .XXXVI. solidos gebenensium. / In factura de novo unius caminate facte in tachiam per Iaquemetum / Sonion lattomum in camera superiori supra magnam aulam castrri / facta et preparata pro Aymone et Roberto de Gebenensi filiis domini, duorum / quod magnorum hostiorum factorum pro latrina dictam cameram serviente / et duorum aliorum hostiorum novorum in dictam tachiam factorum videlicet / unum in logia parva per quam intratur cameram domini antiquam supra / stabulum et aliud factum in dicto stabullo iuxta putheum in quo / stabullo domine camere fieri sunt ordinate et duarum fenestrarum / ferratarum de lapidibus molacinis factarum in muro dicti stabuli / a parte plathee existente inter duas portas castrri pro dictis camerabus (sic) / illuminandis et in factura undecim passorum lapidum super quibus / fuerunt fondati et positi gradus per quas ascenditur in dicta camera / superiori in dictam tachiam per dictum lattomum factorum pro tanto eidem / lattomo datam per confessionem ipsius presentis in computo de recepta : .VIII. libras .XV. solidos geben. / In factura et emptione septies centum et quatragesima tuforum / factorum et emptorum subtus Cripigniacum in loco de Bellofonte / implicatorum tam in predicta caminata dicte camere superioris quam / in magna caminata coquine castrri per dictum Iaquemetum lattomum / diversis pretiis in simul pro tanto ut in particulis : .LXIX. solidos gebenensium. / In locagio decem septem hominum manuoperariorum quasi per unam / diem vacantium extrahendo et portando de toneria in qua dicti / thuffi fuerunt facti maiorem quantitatem ipsorum usque ad locum / in quo supra assinos fuerunt chargiati quolibet homine capiente / per diem decem denarios. Et in locagio plurium assinorum dictos / tufos a loco ubi fuerunt per dictos homines abstracti usque infra / castrum apportantium et charreantium ultra centum quinquaginta / tufas ex ipsis per assinos domini charreatas : .LX. solidos .X. denarios gebenensium. / In extractu et portagio ducentarum et quinquaginta assinatarum / arene et sabloni per dictum Rosson in tachiam quolibet cento pro .VIII. / solidis gebenensium a croso de Anieres usque infra castrum pro operibus / predictis implicatis : .XX. solidos gebenensium. / In stipendiis decem nonem hominum videlicet Perreti Escuella magistri / perrerii quasi per unam diem vacantium in

mensibus maii et iunii / anno CCC XLIX extrahendo quadam magnam quantitatem lapidum / molacie in loco de Brotuneres prope Droysiacum de ordinatione / domini pro quadam camera ostruenda de novo et facienda supra cameram / [vide lapides de instauro in perreria de Brotinieres (en marge gauche)] antiquam ad similitudinem et de altitudine nove camere domini et domine / et nundum sunt dicti lapides charreati nec implicati sed in perreria / loci predicti ut dicit sunt charreandi et implicandi et remanent / in instauro in dicta perreria donec de constructione et elevatione / dicte camere per dominum fuerit ordinatum et dedit cuilibet per diem .XVI. denarios / et in locagio viginti unius manuoperarium quasi per unam diem cum / predictis vacantium ad idem dictas lapides et perreriam decoperiendo / et ad ipsas extrahendum iuvandum quolibet homine capientis / novem denarios, inclusis quatuordecim denariis solutis Hugueto / fabro pro factura et acceratione pointarum, ma[r]tellarum cum quibus dicti / lapides fuerunt extracti: .XLII. solidos .III. denarios gebenensium. / In factura duodecim guefonorum (sic) et trium ferroliorum implicatorum / in predictis quatuor hostiis dicte latrine dictarumque logie et camerarum / subtus cameram veterem in loco ubi stabulum esse solebat et dedit / de quolibet gonczono septem denarios et in ferratura dictarum fenestrarum / ponderante centum libras ferri operati in dictis fenestris ferrandis / implicati et pro qualibet libra operata dedit sex denarios. Inclusis tribus / solidis .III. denariis solutis in emptione decem crochiarum ferri / implicatarum tam in dicta caminata de novo facta in camera dictarum / Aymonis et Roberti filiorum domini quam in dictis gradibus dictam cameram / ascendentibus bochetos de caminate et trabes et columnas dictas / gradus sustinentes contingentium in simul et firmantium : .LX. solidos .X. denarios gebenensium. / In locagio septem carpentatorum quasi per unam diem vacantium (sic) / scindendo in nemore de Chilliaco plures pecias quercus de quibus / bocheti dicte caminate et gradus dicte nove camere fuerunt / facti pro liberis domini quolibet capiente per diem decem octo denarios. / Et in locagio quinque hominum manuoperariorum ad idem per unam / diem vacantium dictos carpentatores iuvando et de branchiis dictorum / quercuum ligna faciendo pro hospitibus domini quolibet homine capiente / per diem novem denarius, inclusis tribus solidis solutis pro charreagio / dictorum bochetorum et speciarum fuste in dictis caminatarum gradibus / implicatorum a dicto nemore usque infra castrum. Inclusis etiam .III. / solidis datis Iaquierio carpentatori pro quatuor diebus quibus vacavit / faciendo rastellerios et mingerias in grangia domini que condam fuit / Ansermeti Mistralis et ibidem stabulum pro equis domini et ipsius / hospitii et pro ipsorum adventu preparando et actando ultra expensas / suas in hospitio domine apud Claromontem de mense iunii / anno CCC XLIX fieri inchoatas, et inclusis duobus solidis datis quatuor / hominibus ad idem cum dicto carpentatore vacantibus et viginti duobus / denariis eisdem in pane ulterius dato: .XXII. solidos .I. denarius gebenensium. / In factura et carpentatura predictorum bochetorum caminate supradicte / camere superioris pro liberis domini et graduum fusteorum predictorum / dictam cameram ascendentium per Iaquierium et Iaquetum carpentatorum / domini in tachiam pro tanto factorum, inclusis platellatione postium et / trabium dicte camere et factura quatuor hostiorum et fenestrarum pro predictis /

[peau 15]

camera superiori ipsius quod latrina, logia et cameris in dicto stabulo / construendis et faciendis: .III. libras gebenensium. / In stipendiis octo carpentatorum quolibet capiente duodecim / denarios et trium aliorum carpentatorum quolibet capiente per diem decem / denarios vacantium quasi per unam diem reficiendo pro parte tectum / coquine castri circumcirca novam caminatarum et larderii ibidem facti / quod dictus tectus tam propter ipsius putredinem et debilitatem quam propter / dicte magne caminate confectionem erat diru[p]tus et oportuit / ipsum fieri de novo de cindullis, latis et clavino infra emptis, et in locagio aliorum quatuor carpentatorum quasi per unam diem / reficientium et coperientium tectum dicte camere superioris circum circa / dictam novam caminatam eiusdem camere pro eadem caminata supra / dictum tectum elevanda

perforatum. Inclusis sexdecim denariis datis duobus / hominibus manuoperariis iuvantibus dictos carpentatores ad idem, scindulli / et alia neccessaria eisdem ministrando super dicto tecto et deferendo, et / inclusis duodecim solidis solutis in emptione sex milliarium cum dimidio / clavini apud Rumilliaco empti pro tanto in dictis tectis per dictos carpentatores / implicati : .XXVII. solidos .X. denarios gebenensium. / [vide latas de instauro quas reddere debet rex ? de ponte (en marge gauche)] In factura viginti quatuor duodenarum latarum in tachiam pro / tanto factarum in monte domini de Neirinal per Regem de Ponte / qui ipsas reddere debet et que facte fuerunt de provisione pro elevatione / tectorum dicte nove camere supra cameram antiquam et iuxta cameram / novam faciende et elevande : .XIII. solidos geben. / Pane dato sex hominibus aportantibus infra castrum paleas / neccessarias implicatas in et pro lectis domini et domine liberorum suorum / domicellarum certorum quod iacentium in castro salario ipsorum incluso : .III. solidos .VI. denarios gebenensium. / Pane dato pluribus hominibus de Ponte facientibus ligna in / Monte Domini ad reydam per ipsos domino debitum pro hospitio / domine ut in particullis visis et diligenter examinatis : .XIII. solidos .VIII. denarios gebenensium. / [opera furni Clarimontis (en marge gauche)] [...] /

Opera pontis castri (en marge gauche)

In factura pontis castri de novo facti supra fossale ante / portam donionis dicti castri per quem intratur infra castrum, / in locagio VII hominum manuoperariorum quasi per unam diem / vacantium scindendo quatuor grossas quercus in monte de / Chilliaco de quercubus domini pro dicto ponte et faciendo ligna de / ipsorum branchiis quolibet homine capiente per diem sex denarios. / In stipendiis quatraginta duorum carpentatorum per unam diem de / dictis quatuor quercubus carpentantium sex magnos carratos / de quibus postes fecerunt in dicto ponte implicatos et alias / pecias in dicto ponte neccessarias pro chavalatis et sulinis dictum / pontum sustinentibus per ipsos in dicto ponte implicatis facientumque / edificium et coperientium tectum supra dictum pontem factum / capientium quolibet diversa pretia ascendentia in simul ut in particulis / quinquaginta unum solidos. Inclusis quatuor solidis sex denariis solutis / in pane dato bubulcis charreantibus fustam predictam a dicto / nemore de Chilliaco infra castrum. In emptione septem / duodenarum latarum ad idem emptarum incluso ipsarum portagio / qualibet duodena duodecim denariis, et in emptione duorum / milliarium clavini grossi in tecto dicti pontis de cindullis quercus coperti implicati empti pro octo solidis. Inclusis tribus solidis / solutis in charreagio predictorum postium in dicto monte domini / Chilliaco reisiatorum a dicto nemore infra castrum charreatorum / pro tanto: .LXXVII. solidos gebenensium. / [opera molendini (en marge gauche)]

1.16. ADHS SA 17478: 1349-1350

[peau 8]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione trium milliarium clavini et trium milliarium scindulli emptorum / apud Annassiaci circa festum beati Michaelis anno CCC XLIX pro tanto / incluso portagio de quibus recoperire fecit tecta castri locis / neccessariis que pluribus locis ex impetu boree et ventus fuerunt / decoperta : .XXI. solidos .VI. denarios. / In locagio duodecim carpentatorum quasi per unam diem vacantium / dicta tecta recoperiendo et debit octo ex ipsis carpentatoribus / cuilibet duodecim denarios per diem aliis quatuor cuilibet .XVII. denarios : .XIII. solidos .III. denarios. / In locagio viginti sex aliorum carpentatorum quasi per unam diem / vacantium faciendo et implicando trabes implicatos in garita / facta circacirca (sic) caminatam nove coquine quolibet carpentatore / pro duodecim denariis : .XXVI. solidos gebenensium. / In emptione quatuor clavinum, unius magne sere ferri, trium ferraliorum / positorum in hostio turris per quod ascenditur a prima camera supra / et uno ferrolio posito in hostio per quod itur ad turrim novam : .VI. solidos gebenensium. / [...autres dépenses...]

1.17. ADHS SA 17479: 1350-1351**[peau 6]**

Opera castrī (en marge gauche)

In emptione quinque milliariū cindulli empti et implicati in recoperiēdo / cameram antiquam de Claromonte circa carnisprevium proxime parteritum / et in pluribus aliis locis dicti castrī quolibet milliari pro octo solidis gebenensium. / Includo portagio tam de Saysselum quam de Annesiacum. Et inclusis / viginti octo solidis pro octo milliariū clavini ad idem implicatis / emptis quolibet milliari pro tribus solidis sex denariis: .LXXIII. solidos gebenensium. / In locagio sex carpentatorum predicta implicantium datis / cuilibet sexdecim denariis gebenensium: .VIII. solidos. / In emptione octo milliariū cindulli apud Anassiacum empti per Roletum / carpentatorum domini et implicati in tectis camere antique et / turris ibidem contigue de novo ab una parte per dictum Roletum / totaliter recopertis quolibet milliari pro octo solidis gebenensium, inclusis / decem octo solidis pro chareagio dicti cindulli : .III. libras .II. solidos gebenensium. / In emptione sexdecim milliariū clavini emptorum et implicatorum ad / idem quolibet milliario pro tribus solidis sex denariis: .LVI. solidos. / In stipendiis dicti Roleti carpentatoris domini vacanti ad premissa / una cum infrascriptis carpentatoribus per viginti dies et capienti / per diem duos solidos. Et Iaqueti Chavaller ibidem vacanti per / decem dies et capienti per diem tantondem (sic) nec non valeti dicti Roleti / ad idem vacanti per viginti dies et capienti per diem sexdecim denariis : .III. libras .VI. solidos .VIII. denarios gebenensium. / Pane dato sex bubulcis aduentibus tres trabes per ipsum Roletum / scisas in nemore Chilliaco ad ipsas implicandas in gradibus iuxta aulam existentibus : .XII. denarios gebenensium. /

[peau 7]

In expensis magistri podu vacantis apud Claromontem per septem / dies et curantis podium. Includo locagio duodecim hominum / eidem iuventium capientium quilibet decem denarios: .XVIII. solidos gebenensium. / In emptione unius corde empte Anassiacum pro dicto podio inclusis portagio: .XIII. solidos gebenensium. /

Opera rafurni [en marge gauche]

In locagio sex centum et quatragesima hominum vacantium ad / scindendum ligna pro charreagio ligandum ipsa ligna in parvis / fassiculis et ipsa charreandum usque ad dictum rafurnum quorum / trescentum et quatragesima ceperunt quilibet per diem nonem denarios / et reliqui quilibet octo denarios ut in particullis visis et examinatis : .XXII. libras .XV. solidos gebenensium. / Pane et vino datis familiaris conmorantibus cum dictis hominibus per / quam plures dies, incluso salario dicti Potal perquirentis dictos / homines et cum ipsis conmoranti et operanti per quidecim dies capienti / per diem decem denarios : .XXX. solidos. / In locagio decem hominum scindentium appodias dicti raffurni / in nemore de Chilliaco datis cuilibet nonem denariis : .VII. solidos .VI. denarios / Pane dato centum et decem bubulcis charreantibus LXXIII appodias / in dicto rafurno implicatas videlicet a dicto nemore Chilliaci usque / ad dictum raffurnum datis cuilibet duabus demeratis panis : .XVIII. solidos .III. denarios. / In emptione unius somate et trium braliorum vini portati ad / dictum raffurnum die festo beati Petri qua totum forcerdum [lecture incertaine] ibi inter fuit / pro lignis in dicto raffurno apportandis igne in eodem existente / et fuit dictum vinum datum portantibus dicta ligna. Inclusis / septem solidatis panis datis pluribus hominibus ibi per totam diem / conmorantibus et fulgones dicti rafurni de Monte NigriVallis / apportantibus, inclusis quod duobus solidis expensarum per valetum / raffornerii et duorum hominum secum euntium ad signandum / fulgones in dicto monte : .XXXV. solidos .VI. denarios gebenensium. / In stipendiis foresterii de Droysiaco vacantis et operantis cum / suprascriptis

hominibus et eis demostrantis scissionem nemoris et / capientis per diem octo denarios, inclusis duobus solidis datis in pane / charreantibus los cloys pro dicto raffurno recoperiendo : .XV. solidos gebenensium. / [opera molendini Sancti Andree...]

1.18. ADHS SA 17481: 1352-1354**[peau 9]**

Opera castri (en marge gauche)

Librauit per manum Iohannis Mosseres clerici locumtenentis sui per certum / tempus in tempore de quo computat pro pluribus operibus in castro / Claromontis de ordinatione domini ut infra factis pecunie quantitates / infrascriptas. Et primo in emptione septem milliarium scinduli / per manum Roleti de Boulo carpentatoris domini dicta opera facientis / et infrascripta ad idem empta implicantis emptis apud Anessiacum / quolibet milliari octo solidis sex denariis inclusis decem solidis / pro charreagio dicti scinduli ab Anessiacum usque apud Claromontem / in castro de quo scindulo gradus aule dicti castri fuerunt / coperti de novo. In emptione sex miliarium clavini per manum / dicti carpentatoris ad idem empti et implicati diversis / pretiis ascendis: .XXVII. solidos. In locagio triginta quinque carpentatorum / quasi per unam diem cum dicto Roletto et eius fratre carpentatoribus / domini vacantium dictum scindulum et clavinum implicando / et plura alia opera et necessaria in dicto castro et reparatione / hospitii pro adventu domine faciendo quolibet capiente per / diem octo denarios ultra eorum expensas, inclusis / sexaginta solidis duobus denariis solutis pro expensis / tam dictorum carpentatorum quam dictorum Roleti et eius fratris / per ipsos factis apud Claromontem per decem septem dies / finitis die XXV mensis augusti anno CCCLII. Et in cambio / plurium florenorum camporum pro manuoperariis in minuto / solvendis. In emptione triginta milliarium scinduli magne / forme emptorum apud Gebenem per dictum Iohanem Mosseres quolibet / milliario inclusis expensis ipsius Iohannis apud Gebenem / ad idem factis .V. solidos. Et inclusis decem solidis solutis / certis bubulcis de Terniaco dictum scindulum a Gebena usque in / ripperia de Ussia charreantum. Et inclusis quadraginta / solidis solutis in locagio plurium asinorum dictum scindulum / a planis de Ussia usque infra castrum apportantium. Et / fuit dictum scindulum implicatum tam in refectioe tectorum / aule, coquine, turris, capelle et camere antique domini dicti / castri quam tectorum grangie domini de Claromonte, et pro / eschifis et moetis novis ville coperhiendis. In emptione / viginti quinque miliarium clavini empti et implicati / in dictis tectis coperiendis per manum dicti Roleti pro octo / florenis boni ponderis. In salario dicti Roleti de Boulo et / Georgeti valleti sui carpentatorum per nonem dies finitos / die VII mensis septembris ad idem vacantium et operantium / dicto Roletto capiente per diem duodecim denarios, et dicto / Georgeto decem denarios cum eorum expensis. Inclusis undecim / solidis sex denariis pro dictis eorum expensis per idem tempus factis. / Et in locagio sex hominum manuoperariorum quasi per unam diem / cum dictis carpentatorum ad idem operantium ut in particulis visis / et diligenter examinatis in quodam publico instrumento per Iohanem / de Boulo notarium publicum de Desingiato inde facto sub anno / Domini millesimo CCCLIII die XX ianuarii in quo dictus / Roletus de Boulo carpentator domino testificatur iuramento / suo et confitetur predictas dictorum scinduli et clavini emptiones / fecisse et veras esse et dicta opera cum aliis carpentatoribus /

[peau 10]

operasse et tantum operatum supra declaratur inde solutum / fuisse quod quidem instrumentum reddit cum litera domini de mandato / hedificia predicta reficiendi et necessaria dicto Roletto de / Boulo magistro carpentatori domini pro eisdem ministrandi. Et / ea alloquandi data Anessiacum die XXV mensis iunii anno / CCCLII : .XX. libras .XII. solidos gebenensium, et .VIII. florenos boni ponderis. / Librauit per manum Aymoneti de Compesio locumtenentis sui post dictum / Iohanem Mosseres in aliis operibus infrascriptis de ordinatione / domini in dicto castro factis per manum dicti Roleti de Boulo magistri / carpentatoris domini videlicet in locagio ipsius Roleti per triginta / septem dies operari. Et in locagio ducentorum triginta nonem / carpentatorum

quasi per unam diem in eodem tempore cum ipso vacantium / et operantium tam colligendo et scindendo fustam in pluribus / nemoribus dicte castellanie implicatam per ipsos in quodam / magno chafallo de novo facto supra portam ville Clarimontis / a parte Seyselli existente ad tres trabeysones in eodem / factas. Et in quodam alio chaffalo consimiliter facto supra parvam / portam castri pro gueytando in ipsis quam dicta chafalla / faciendo trabendo et coperhiendo. Capiente quod diversa / locagia insimul ascendentia incluso locagio dato et soluto / viginti septem aliis hominibus manuoperariis cum ipsis ad idem / vacantibus et operantibus ut in particulis visis et diligenter / examinatis per dictum Roletum magistrum carpentatorum dicti / operis iuramento suo veras esse testificatis et confessatis in quodam / publico instrumento sub anno millesimo CCC LIII die XXIII mensis aprilis per manum Petri Piscoris notarii publici inde facto quod reddit : .XXVII. libras .XVII. solidos gebenensium. / Librauit per manum dicti Aymoneti de Compesio in factura edificii / tecti et rote in puteo castri factorum et in coperhiendo et / inparando predictum chafallae (sic) supra portam ville iuxta domum / de Pelliaco ut supra factam videlicet in locagio dicti Roleti de / Boulo carpentatoris domini viginti dierum. Et in locagio / treginta aliorum carpentatorum quasi per unam diem cum eodem Roletto / ad eadem opera facienda vacantium. Et dedit dicto Roletto / per diem duos solidos et cuilibet aliorum carpentatorum / decemocto denarios. Item in locagio dicti Roleti quatuordecim / dierum et quadraginta quatuor aliorum carpentatorum quasi / per unam diem reficientium cameras castri et plura alia / opera in eodem facientium et preparantium pro adventu domine ibidem / tenuti dicto Roletto capiente per diem duodecim denarios / et qualibet alio carpentatore decem denarios ultra / eos expensas in hospitio domine eisdem ministratas. Inclusis / septem solidis solutis in emptione duorum milliarum clavini / in dictis operibus implicati ut in particulis per dictum Roletum / magistrum carpentatorum dictorum operum iuramento suo testificatis / in quodam alio publico instrumento per dictum Petrum Piscorum notarium publicum / die XV mensis augusti anno CCC LIIII inde facto quod finaliter / reddit: .VII. libras .V. solidos .V. denarios. / Librauit in locagio centum sexdecim aliorum carpentatorum quasi per / unam diem vacantium tam in edificando echifam supra primam / portam castri factam et de postibus novis emparando / tornellam quod in castro factam retro coquinam coperiendo et ipsius / edificium fusteum complendo et traveysones in eadem factas / faciendo quam etiam faciendo pontem levatorum factum ante / portam castri et pallicium ante posterlam castri subtus / magnam expondam muri castri elevatam et crenellatam / ut infra capientium quod diversa locagia inclusis quindecim / solidis solutis in emptione quatuor milliarum clavini ad / idem implicati et tribus solidis solutis in emptione / tercentum clavellorum laceratorum in dicto tecto implicatorum / in simul tantum ascendentia ut in particulis per dictum Roletum / de Boulo magistrum carpentatorum dictorum operum iuramento suo / testificatis veras esse et tantum inde solutum fuisse in quodam / alio instrumento per predictum notarium inde facto sub anno M CCC / LIIII die XIII mensis octobris quod reddit: .X. libras .XVII. solidos gebenensium. / Librauit Perreto Ecualla de Cossie pro decemseptem diebus quibus / vacavit scindendo in monte de Chilliaco quamdam / quantitatem quercuum de quibus predictus palinus ut supra fuit / factis et dictos palos exquarando et faciendo capiente / per diem .XVIII. denarios. Et in locagio decem hominum manuoperariorum / quasi per unam diem cum eodem Perreto ad idem vacantium. Et / dedit cuilibet per diem .VII. denarios ut in particulis per dictum / Perretum Escuela iuramento suo testificatis in quodam alio instrumento / per predictum notarium inde facto sub anno predicto die XIII octobris / quod reddit: .XXXV. solidos .VI. denarios. / Librauit Rupherio Moreti de Baleysone terraliono pro / decemocto diebus quibus vacavit faciendo fossalia / ville Clarimontis. Et in ipsis operando et dedit eidem per / diem duos solidos per confessionem ipsius de recepta factam / in quodam alio instrumento per predictum notarium inde facto sub / anno supradicto die VI mensis iulii quod reddit: .XXXVI. solidos. / In factura et elevatione cuiusdam tornelle facte et elevate / per Iaquemetum Sonion lathomum et alios operarios infrascriptos / in castro retro coquina supra

fossale castris de / ordinatione domini. Et in factura cuiusdam muri et cuiusdam hostii / in eodem muro facti inter murum stabuli castris et murum / camere nove domini. In locagio duodecim perreriorum videlicet / Perreti Escuala et Perreti de les Follues quasi per unam diem /

[peau 11]

vacantium faciendo et crosando peysonem dicte tornelle in ruppe fondate quolibet capiente per diem .XX. denarios. In locagio ducentorum quatuor hominum manuoperariorum et quaterviginti / trium mulierum quasi per unam diem vacantium cum / lathomis infrascriptis in operibus dicte tornelle videlicet in ipsa / muranda operando lapides in dicto opere implicates astrahendo / et lathomis ministrando, morterium faciendo et portando aquam / in morterio implicatam deferendo capientumque diversa locagia / in simul ascendencia : .VIII. libra .XIX. solidos. Inclusis .XL. solidis / solutis in emptione quatercentum sacorum arene in dicto / morterio implicate empte pro tanto a Rigneto et dicto Rosson / de Claromonte. In locagio quinquaginta unius lathomorum / videlicet Iaquemeti Sonion, Iohannis de Cret et Georgeti de Vauz / quasi per unam diem vacantium dictam tornellam murando et complendo / et predictum murum et hostium versus dictum stabulum faciendo / capientium diversa locagia in simul ascendencia : .III. libras / .XVIII. solidos. Inclusis quatuor solidis solutis in locagio / duorum aliorum lathomorum plures fenestras in castro / murantium pro securitate dicti castris videlicet in subturno versus / puteum et in coquina post recessum hospitii domine ibidem / in anno nuper lapso tenuti. Et tribus solidis solutis / in locagio duorum hominum et duarum mulierum cum dictis lathomis / quod easdem fenestras oscurandas et murandas / vacantium ut in particulis visis et diligenter examinatis et / pro parte per dictum Iaquemetum Sonion magistrum lathomum / operum dicte tornelle iuramento suo testificatis in quodam publico / instrumento per dictum notarium inde facto quod reddit : .XVII. libras .III. solidos. / In emptione quatuor aliorum [manqué un chiffre] clavini et unius milliarium / tachiarum laceratarum implicatorum latando tectum magni / chafalli supra portam ville Clarimontis ut supra facti et in dicto / tecto coperiendo emptorum per manum dicti Roleti de Boulo / carpentatoris domini pro tanto : .XLVIII. solidos. / In pane dato sex centum bubulcis charreantibus totam / grossam fustam in predictis chafalibus et echifis implicatam / videlicet a nemoribus in quibus erat scisa et carpentata / usque apud Claromontem in locis dictorum chaffalorum. Et / dedit cuilibet bubulco pro pane duos denarios testimonio / dicti Roleti de Boulo carpentatoris domini presentis in computo : .C. solidos. / In emptione triginta duarum duodenarum postium emptarum per / manum dicti Branchi apud Gebenem pro tanto implicatorum / tam in traveysone camere Aymonis de Gebenensis de novo / facta quam in pluribus aliis traveysonibus pro aliis camerabus (sic) / et operibus quam plurimus aliis in dicto castro factis. Inclusis / quadraginta solidis solutis pro charreagio dictorum / postium ab aqua de Ussia usque infra castrum : .III. florenos auri boni ponderis. / et .XL. solidos gebenensium. / Librauit Hugueto fabri de Claromonte pro tanto sellietum / putei castris et rotam cum quibus aqua de dicto puteo / extrahitur pro tanto ferranti: .I. florenum boni ponderi. / In emptione corde a Follo Basterio de Anessiaco pro dicto puteo: .I. florenum bp. / Librauit in emptione octo milliarium clavini empti per manum / dicti Roleti de Boulo carpentatoris domini et implicati per / eundem carpentatorem in aliis tectis castris recoperiendis: .XXXII. solidos. / Librauit in emptione cuiusdam quantitatis fuste empte et / implicate per manum dicti Rosson in clausuris curtis / domini de Claromonte. Et in ipso claudendo pro tanto: .XXX. solidos. / Librauit in emptione unius milliari scinduli de quercu / empti pro tanto per manum dicti Rosson et implicati in / tecto furni domini de Claromonte recoperiendi, inclusis duobus / solidis solutis carpentatori dictum tectum reficienti : .XXIII. solidos. / [...autres dépenses...]

1.19. ADHS SA 17482: 1354-1355

[peau 3]

Librauit Burdeto de Balleissone terralioni per dominum tramisso apud Claromontem / pro operibus terralliorum et fossallorum ibidem circumeirca villam faciendis in / quibus operibus per triginta dies continue vacavit dictas terralia et fossalia faciendo capientique per diem duos solidos gebenensium. / Et alloquatur sibi per literam domini de testimonio et mandato datam Galli [localité non reconnue] / die prima iunii anno CCC LIII quam reddit cum litera dicti Burdeti / de recepta : .LX. solidos. / Librauit ad expensas Iohannis de Boulo carpentatoris domini et unius socii / secum per dominum tramissorum apud Claromontem pro quibusdam operibus / pro domino ibidem faciendis. Et pro duabus bricolis et quatuor espingalis / per ipsos et dictum quarter carpentatorem de ordinatione domini / ibidem factis in quibus operibus continue vacauerunt per viginti / duas dies. Et soluit sibi pro qualibet die pro dictis eorum expensis / viginti denarios per literam domini de testimonio et mandato alloquandi datam / Anessiacum die VII decembris anno CCC LIII quam reddit cum / litera dicti Iohannis de recepta : .XXXVI. solidos. / Librauit in expensis quatercentum bubulcorum quasi per unam diem charreantium / infra castrum fustam implicatam in predictis espingalis / et bricolis per dictos carpentatores in pluribus nemoribus et / diversis locis castellanie, predicte colectam et pro parte carpentatam et / dedit cuilibet bubulco duos denarios per manum Roleti de Boulo / carpentatori domini solutos : .LXVI. solidos .VIII. denarios gebenensium. / Librauit ad expensas domini factas apud Claromontem diebus dominica XI / ianuarii in sero lune sequenti per totam diem et martis in / potumatuerno anno CCC L quinto quibus diebus dominus ibidem / interfuit per literam domini de testimonio et mandato alloquandi datam / Clarimontis die XIII dicti mensis anno predicto quam reddit : .LIX. solidos .I. denarium. / [autres dépenses].

1.20. ADHS SA 17485: 1356-1357**[peau 14]**

Opera castris (en marge gauche)

In emptione trium serraliarum clavibus minutarum positarum unam in / arca logie ante aulam veterem castris et alias duas in armerio existente / in dicta aula a dicto Lian emptorum pro tanto .X. solidis. / In emptione unius bornelle ferree posite in hostio fereo nove / tornelle castris et in aptatione ferrollii dicti hostii per manum predicto / Liam aptati et ab eodem emptorum pro tanto. Inclusis decem octo denariis / solutis in locagio unius carpentatoris quasi per unam diem vacantis aptando / armeriam et arcam in precedenti particula descriptos. Inclusis etiam / decem octo denariis solutis in locagio unius carpentatoris quasi per unam diem / vacantis aptando hostium dicte aule veteris per quod intrantur versus latrinam / reficiendoque hostium eiusdem latrine et unum banchum in aula / magna castris nec non inclusis duobus solidis solutis in refectioe / unius magni corneti stagnei cum quo cornatur per gueytam / temporibus opportunis ut in particulis: .IX. solidos. / In emptione duarum serraliarum et duarum clavium pro ipsis positarum / in parvo subturno castris et in armerio camera superioris domini / inclusa etiam emptioe unius esparre ferrei in hostio stabuli posite et / implicate: .XX. solidos. / In emptioe unius alie serrallie posite in hostio grenerii castris pro tanto empte: .II. solidos .VIII. denarios. / In aliis duabus clavibus emptis, una pro porta pontis castris / et alia pro camera porterii pro .XIII. denariis. Una alia serrallia posita in / hostio supra gradus per quos de panateria castris iuxta cellarium intrantur / emptis pro .III. solidis .VIII. denariis. Et etiam in una alia serrallia delacerata / pro posterilla castris aptata et in quadam clave nove empta pro / porta anteriori castris, duobus quos bornellis positis in quadam ferrolio / dicte porte etiam in mantello ferreo dicte porte reficiendo necnon / in quadam alia ferralia eiusdem porte aptata et una alia / nova empta in grenerio posita pro .III. solidis .IX. denariis ut in particulis: .IX. solidos .VII. denarios. / In emptioe duorum milliarium clavini empti apud Anessiacum et implicati / in tectis castris recoperiendis in tempore de quo computat incluso / charreagio pro .XVII. solidis .III. denariis. In emptioe trium milliarium clavini / ad idem empti et implicati pro .X. solidis .III. denariis. In locagio viginti / duorum carpentatorum quasi per unam diem vacantium tam recoperiando dicta / tecta de predictis scindulo et clavino quam delaterando quoddam chaffalum / fusteum in recepto prope magnam turrim existente deplicando / quod bricollas ibidem erectas et in simmul ipsarum meeriam congregando / necnon mensas seu tabulas castris pro hospitio domini et domine preparando / capientium diversa locagia ut in particulis in simmul ascendit / .XXVII. solidos. In locagio quindecim hominum manuoperiariorum quasi per unam / diem cum dictis carpentatorum vacantium et plateas castris locis necessariis / preparantium et applanantium capiente diversa locagia ut in particulis / in simmul ascendit .X. solidos .III. denarios. Inclusis .XVIII. denariis solutis pro uno / circulo ferri facto et implicato in sellieto putei castris. Et in emptioe / duarum espararum ferri ad idem emptorum et implicatum. Decem octoque alii / denariis solutis cuidam lathomo grenerium castris preparanti et / imbochianti necnon decem denariis solutis in locagio cuiusdam asini de / Claromonte apud Anessiacum unum barale vini aceti in hospitio domini / apportantis. Et .XVIII. denariis solutis in emptioe dicti barralis ut in / particulis visis et diligenter examinatis: .LXX. solidos .III. denarios. /

Opera furnorum, puis orti, puis pratorum [...]

[peau 15]

Astractus calcis (en marge gauche)

Librauit in charreagio tercentum quatuor cuparum calcis charreatarum a / rafurno Pontis Sancti

Andree ibidem facto usque infra castrum Clarimontis / pro operibus dicti castri faciendis quolibet cento pro triginta solidis / in tachiam charreato inclusis sex denariis charreantibus pro vinagio / datis: .IIII. libras .XI. solidos .X. denarios. /

Opera plani castri (en marge gauche)

In locagio quadraginta unius perreriorum quasi per unam diem operantium / in terralio ante portam Berardi a parte introitus plani castri et ibidem / lapides extrahentium pro crenellis in curtinis plani castri faciendis / et muris ibidem complendis quolibet capiente per diem .X. denarios. In / astractu septies centum asinatarum arene ad idem astracte in plano / castro quolibet cento pro .VIII. solidis. In locagio triginta hominum manuoperariorum quasi per unam diem cum dictis perreriis operantium et dictam perreriam / deterrentium quolibet capiente per diem .VI. denarios. In locagio quindecim / lathomorum quasi per unam diem vacantium dictos crenellos facendo et / dictos muros complendo de predictis lapidibus ut supra extractis, arena / ut prefatur [lecture incertaine] astracta et calce de instauro domini quolibet capiente per diem / .XVI. denarios. In locagio aliorum quadraginta septem lathomorum quasi per / unam diem ad idem vacantium et operantium quolibet capiente per diem / .XII. denarios. In locagio centum trium hominum manuoperariorum quasi per unam / diem vacantium cum dictis lathomis et operantium astrahendo lapides a / perreria predicta usque in plano castro morterium que facendo dictis quod / lathomis ministrando et murare se iuvando quolibet capiente per / diem .VI. denarios. In locagio quindecim aliorum manuoperariorum ad idem operantium / et vacantium quolibet capiente per diem .IX. denarios. Inclusis .XXI. denariis solutis / quinque mulieribus aquam pro morterio faciundo portantibus. / Et inclusis quindecim denariis solutis in emptione unius barralis pro / aqua ad idem necessaria apportanda ut in particulis visis et diligenter / examinatis quas Guillermetus de Tullia locumtenens dicti castellani presentem / computum pro ipso reddens iuramento suo asserit veras esse et tantum / pro dictis operibus soluisse: .XI. libras .XVII. solidos .XI. denarios. /

Opera nove turris (en marge gauche)

In locagio triginta quatuor perreriorum quasi per unam diem in dicta perreria / opereantium et extrahentium lapides implicates in quadam turre / nova de ordinatione domini fieri incohata in dicto plano in fondo / fossalis plani castro ante donionem et secundum receptorum castri / a parte Seyselli reppiciente (sic) quolibet perrerio capiente per diem .X. denarios. / In locagio viginti octo hominum manuoperariorum quasi per unam diem / cum ipsis perreriis operantium et dictam perreriam temporibus necessariis / deterantium quolibet capiente per diem .VI. denarios. In locagio aliorum / quatuor hominum manuoperariorum quasi per unam diem ad idem vacantium / et operantium quolibet capiente per diem .IX. denarios. In locagio / nonem lathomorum quasi per unam diem vacantium peysonem / dicte turris a parte dicti fossalis faciundo ipsam quod turrim ab eadem / parte murando et elevando quolibet capiente per diem .XVI. denarios. In / locagio aliorum viginti sex lathomorum cum aliis lathomis ad idem / vacantium et operantium quolibet capiente per idem .XII. denarios. In / locagio quaterviginti nonem hominum manuoperariorum quasi per unam diem / dictos lapides ut supra extractos in loco dicte turris astrahantium / et portantium et cum dictis lathomis operantium crosando dictam / peysonam, morterium faciundo et murare se iuvando quolibet capiente / per diem .VI. denarios. Inclusis .VIII. denariis solutis duabus mulieribus aquam / pro morterio portantibus ut in particulis visis et diligenter examinatis / quas dictus locumtenens iuramento suo predicto ut supra veras asserit et / tantum inde solvisse: .VI. libras .VIII. solidos .VI. denarios. / [autre dépenses....]

1.21. ADHS SA 17486: 1357-1359

[peau 18]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione duorum milliarium scinduli et duorum milliarium clavini emptarum / apud Anessiacum circa festum Penthecoste anno CCC LVIII pro .XXIII. solidis .X. denariis, de quibus / recoperture fecit tecta castris cotinit [lecture incertaine] pluribus locis decoperta. In locagio / quatuor carpentatorum quasi per unam diem dicta tecta recoperientium de predictis scindulo / et clavino quolibet capiente .XVIII. denarios. In locagio duorum carpentatorum / per unam diem vacantium faciendo unum hostium in logia ante cameram veterem / castris et duas fenestras ibidem deficientes et dedit cuilibet .XVIII. denarios. In emptione quatuor bornellorum ferreorum positorum in hostio camere superiori / domini et in guicheto porte prope dictam cameram veterem pro .XX. denariis. In / emptione trium clavium novarum, prima pro prima porta castris et aliis duabus / pro duobus armeriis predictarum camere nove et veteris pro .II. solidis .VIII. denariis. In / emptione unius serrallie nove posite in grenerio castris de avena pro .III. solidis. / In locagio quatuor lathomorum vacantium quasi per unam diem imbochiando / et plastrando dictum grenerium infra et extra quolibet capiente per / diem .XVIII. denarios. In locagio quatuor hominum manuoperariorum cum dictis / lathomis ad idem vacantium quolibet capiente .IX. denarios. In locagio / duorum carpentatorum quasi per unam diem vacantium yterato recoperiendo et / aptando plura foramina in tectis castris de instauro scinduli et / clavini supra empti. Et faciendo quatuor siverias novas ad extrahendum / terram et lapides de perreria nova fossallorum castris quolibet capiente per / diem .XVIII. denarios ut in particulis visis et diligenter examinatis : .LIII. solidos .II. denarios gebenensium. / Librauit Stephaneto de Bossie et Rupho de Fringie facientium in tachiam / pro tanto de sex magnis fraxinis emptis in nemore Petri Curbeti / subtus castrum, triginta magnos circulos et unam duodenam / minorum circularum pro tinis domini de Balma circulandis et ligandis et / doliis domini de Claromonte de dictis minoribus circulis similiter ligandis. / Inclusis .XVI. denariis solutis pro charreagio dictarum fraxinarum a dicto / nemore usque in villa Clarimontis ubi dicti circuli fuerunt carpentati / in mense maii anno CCC LVIII : .XXVII. solidos .X. denarios. /

Opera fossalliorum castris (en marge gauche)

Librauit dicto Canar perrerio de triginta sex florenis eidem debitis pro decemocto / theysiis comitis tam longitudinis quam latitudinis per ipsum factis in / fossalibus seu terralliis retro castrum facti incohatis in ruppe cum / martellis crosatis. Et de quibus perreavit et extraxit omnis lapides / molacinos de quibus nova turris in castro facta fuit completa ultra / octies centum lapides per ipsum venditos sindicis ville Clarimontis / quos implicauerunt in clausure dicte ville pretio quatuor florenorum de quibus / supra computat, cui Canardo fuerunt dari conventi pro qualibet theysa / per ipsum in tachiam sibi datam per dominum facienda duo floreni auri / boni ponderis, de quibus adhuc sibi debentur quatuor floreni quosque / compleuerit dictum terrallie. Et alloquatur sibi per instrumentum confessionis / dicti Canardi de recepta receptum per Iaquemetum Barata notarium die / ultra mensis octobris anno millesimo CCC LVIII cuius notam hostendit : .XXXVI. florenos. / In locagio centum hominum manuoperariorum quasi per unam diem cum / dicto Canardo operantium deterrando et decoperiendo perreriam dicti fossalis / domini idem Canardus in dicto fossali perreabat et dictum fossale faciebat / lapides quod ibidem extractos et perreatos, extrahendo et portando / extra dictum fossale ipsos que ante dictum Canardum deliberando et terram / in dicto fossali curando et fons ipsum fossale prohibiendo et deferando [ultra ducentos septuaginta alios homines manuoperarios ad idem operantes de corvata domini nullum locagium capientes exepito de pane pro preudio et menda

facto de octo cupis frumenti recepti a dicto Porterat pro eodem (en marge droite)] quolibet capiente per diem .VIII. denarios. In locagio sexaginta sex aliorum / hominum manuoperariorum ad idem vacantium et operantium quolibet / capiente per diem .VI. denarios. Et in locagio aliorum sex hominum / manuoperariorum quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .IX. denarios / ut in particulis visis et diligenter examinatis : .CIII. solidos .II. denarios gebenensium. / In locagio Perreti Escualla perrerii operantis per nonem dies et Perreti / de les Follines socii sui per alios nonem dies in alio fossali facti / incohato subtus turrim castri in qua litere et secreta domini custodiuntur / capiente quolibet per diem .XVIII. denarios. Inclusis .II. solidis .VI. denariis / solutis filio dicti Escualli per tres dies cum ipsis ad idem operantis / ut in particulis : .XXIX. solidos .VI. denarios gebenensium. /

Opera turris (en marge gauche)

In factura nove turris castri in anno currente M CCC LVII de ordinatione / domini facti incohate in plano castro videlicet in fondo fossalis plani / castri ante donionem et secundum receptorium castri reppicienti a / parte Seyselli et fondate et in dicto anno usque ad primam traveysonem /

[peau 19]

dumtaxat murate et elevate de expensis cuius elevationis et dicte prime / murationis ascendentibus decem octo libras sex solidos undecim denarios in / computo precedenti sibi fuit computatum et videlicet in elevatione ipsius turris / per duas alias traveysones elevate in tempore de quo computat / murate complere et de merlis et panceriis crenellate de lapidibus, arena / et calce ad idem astractis per lathomos et operarios infrascriptos / ad idem operantes et vacantes. In astractu quingentarum asinatarum / arene et sabloni per certas personas de Claromonte cum asinis suis / in tachiam ab areneriis de Agueres versus Ruies usque in plano / castro ante dictam turrim charreantes et apportantes quolibet cento / pro .VIII. solidis. In astractu et charreagio quater centum asinatarum / calcis a rafurno facto pro domino et villa Clarimontis in monte suo / Droysiaci usque ante posterlam castri ultra pallicium ibidem factum / pro .LIII. solidis. In locagio quatuor decim hominum charreantium et portantium / de calce predicta ducentas asinatas a loco predicto ubi fuerat dechargiata / usque infra garitam veterem castri quolibet capiente per diem / .X. denarios. In emptione duarum bolliarum pro .III. solidis ad dictam calcem / per dictos homines charreandam. In locagio sexties viginti decem / hominum manuoperariorum quasi per unam diem vacantium astrahando / lapides molacinos a dicta perreria videlicet a loco in quo de dicta perreria / fuerant extracti prout supra in precedenti particula usque ad dictam / novem turrim et portando morterium que de calce et arena / faciendo ipsam que turrim cum lathomis infrascriptis murare / et elevare se iuvando quolibet capiente per diem .IX. denarios. In locagio / aliorum ducentorum decem octo hominum manuoperariorum quasi per unam / diem ad idem vacantium et operantium quolibet capiente per diem / .VIII. denarios. In locagio triginta octo aliorum hominum manuoperariorum / quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente per diem .VI. denarios. / In duobus milliariis uno cento et uno quaterno dictorum lapidum / molacinarum per Iaquemetum Sonion lathomum in tachiam / scisorum et operatorum pro ipsis implicandis in dicta turri videlicet in / chantonatis, hostio, fenestris, muris et crenellis dicte turris quolibet / cento pro .X. solidis. In locagio dicti Iaquemeti Sonion lathomi / et dicti Clot de Rumilliaco per quadraginta quatuor dies operantium / in dicta turri videlicet murando ipsam quod elevando prout supra et / perficiendo quolibet capiente per diem .II. solidos. Et in locagio sexaginta / unius aliorum lathomorum quasi per unam diem cum prenomitis / lathomis ad idem vacantium et operantium quolibet capiente per diem .XVIII. denarios. / Inclusis .II. solidis .VI. denariis solutis in emptione duorum barrallorum de quibus / fuerunt facti quatuor ballioni pro morterio in muris dicte turris / deferendo ut in particulis visis et diligenter examinatis quas dictus / Guillermetus de Tullia locumtenens dicti castellani iuramento suo asseruit / veras

esse et tantum inde soluisse : .XXXVIII. libras .V. solidos gebenensium. / In locagio trium carpentatorum quasi per unam diem apportantium quemdam / turnum a porta ville Clarimontis reppiciente versus Saysellum / usque supra curtinas castrum iuxta dictam turrim novam et infra / dictam turrim ascendentium aptantium et preparantium pro lapidibus ad cordam superius tirandis et montandis de substus cultinas (sic) / a parte perrerie predicte ubi fuerant charreati quolibet capiente / per diem .XVIII. denarios. Inclusis .IX. denariis solutis cuidam homini ipsos ad idem / iuvanti et .XII. denariis pro duabus cordis de quibus conveyssia in qua dicti / lapides cum dicto turno ad cordam supra muros dicte turris / trabantur fuit ligata. In locagio triginta trium reissiatorum / quasi per unam diem vacantium de meeria infrascripta pro hedificiis / dicte turris et scindulo pro aliis tectis castrum faciendo ut / infra empta reysiendo gietas, chivronos, esparras, cornerios, / chavalletos et platellos tecti hedificii et trium traveysonum dicte / turris in ipsis per carpentatores infrascriptos implicatos quolibet / capiente per diem .XV. denarios. In locagio sex hominum manuoperariorum / quasi per unam diem cum dictis reissiatoribus vacantium ad idem quolibet / capiente per diem .IX. denarios. In locagio sexdecim aliorum hominum manuoperariorum quasi per unam diem ad idem vacantium et operantium / quolibet capiente per diem .VI. denarios. In salario Iohannis Flaceyron carpentatoris / per viginti sex dies, Roleti eius socii per viginti sex dies, Henrici / de Botessy carpentatoris per decem dies et duorum aliorum carpentatorum per unam diem / vacantium et operantium faciendo tres traveysones dicte nove turris / ipsas quod platellantium necnon totum hedificium tecti dicte turris / cum hostio eiusdem forrato dictum quod tectum lacerantium et coperientium / capientium diversa locagia insimul ascendentis ut in particulis : .CVI. solidos. / In emptione unius grosse duodene latarum ad idem emptarum et implicatarum /

[peau 20]

incluso charreagio pro .X. solidis. In emptione octo milliarium / scinduli ad idem empti apud Anessiacum et in dicto tecto implicati / quolibet milliario pro .VI. solidis .VI. denariis. Inclusis .XX. denariis pro charreagio / cuiuslibet milliari dicti scinduli. In emptione octo milliarium / clavini ad idem empti et implicati quolibet milliarii pro .III. solidis. / In duobus gonczonibus emptis et positis in hostio dicte turris / pro .XVII. denariis. In una serrallia ferrea posita in dicto hostio pro / .XVIII. solidis .VI. denariis. In sex gonczonibus emptis positis in tribus / fenestris dicte turris pro .XVIII. denariis. In sex esparris ferri / positis in dictis fenestris emptis pro .II. solidis. In sex gonczonibus / et sex esparris ferreis positis in tribus trapis, tribus traveysonum / dicte turris emptis pro .II. solidis ut in particulis visis / et diligenter examinatis quas dictus Guillermetus ut supra asseruit veras / esse et tantum inde soluisse : .XIII. libras .XVIII. solidis .X. denarios. / Librauit in emptione quadraginta unius quercuum emptarum a Iohane / de Bossiaco pro scindulo de ipsis faciendo ad coperiendum castrum / per literam domini de testimonio et mandato alloquandi datam Anessiacum die / VII ianuarii anno CCC LIX quam reddit : .XVI. libras .VIII. solidos. / In locagio trium carpentatorum quasi per unam diem predictas quadraginta / unam quercus in nemore dicti Iohannis de Bossiaco de Senoyl signantium / et ipsas taxantium quolibet capiente .XVIII. denarios. In locagio aliorum sex carpentatorum et triginta destraleriorum quasi per / unam diem predictas quercus scindentium et de ipsarum branchiis / ligna facientium quolibet carpentator capiente per diem .XVIII. denarios / et quolibet destralerio .VIII. denarios. In octies centum billiis / de dictis quercubus factis et reissiatis in tachiam per diuerium / Copin et eius socios pro musellis de ipsis faciendis ad faciendum / dictum scindulum de ipsis musellis quolibet cento pro .XXX. solidis. / In locagio triginta quatuor hominum manuoperariorum quasi per unam / diem de predictis billiis musellos ad faciendum dictum scindulum / facientium quolibet capiente per diem .X. denarios. In emptione / unius charreti empti apud Balivam pro .XIII. solidis pro predictis billiis / et lignis de branchiis dictarum quercuum ut supra factis de dicto / nemore usque ante dictum castrum charreandum. In

emptione / unius borrelli cum escallis ad idem empti pro .VII. solidis .V. denariis gebenensium. / In emptione unius chivillie ferri ad idem empte pro .II. solidis. / In expensis unius roncini et salario unius hominis dictum charreatum / ducentis cum dicto roncino et charreantis predictas billias cum aliis / lignis ut supra factis ad predicta charreanda vacantis per undecim / septimanas inceptas die mercuri post festum Pasche / anno CCC LIX ascendentes ut in particulis : .LXVI. solidos. In / locagio duorum perreriorum per unam diem aptantium viam / de retro castrum pro charreagio [per (sucrit)] ibidem securius faciendo et / ducendo quolibet capiente .XVIII. denarios. Inclusis .X. denariis solutis / cuidam homini ad idem vacanti. Et inclusis .XVIII. denariis solutis / cuidam carpentator, duos assinis in dicto charreto facienti. In / triginta uno milliariis cum dimidio scinduli tam ad clavinum / quam baderium facti in tachiam per Reymondum de Exerto, dictum / Nara et Aymonetum dou Suc de Valeres, Guignonem de Botellie, / Iohanem Flacoyron et Durerum Copin carpentatores de musellis predictis / quolibet milliari pro .V. solidis .VI. denariis. In locagio decemnonem / hominum ligna dictarum quercuum in simul congregantium et de ipsis / in dicto nemore ligneria facientium quolibet capiente per diem .IX. denarios. / In astractu et portagio trescentum bestiarum oneratarum mosellorum / predictorum per dictum Avocat et Ansermetum Tissot in tachiam quolibet / cento pro .XIII. solidis a predicto nemore de Seimeyl (localité non définie) usque / ante posterlam castri. In locagio viginti duorum hominum quasi / per unam diem vacantium portando infra castrum tam / predictas trecentum bestias dictorum musellorum oneratas quam alios / musellos per dictum charretum charreatos quolibet capiente per diem .X. denarios. / In emptione sex milliaram clavinum emptorum a dicto tempeta Guillermo / Fabri de Ponte et serraliatore de Anessiaco et implicato in tecto /

[peau 21]

novo facto de dictis scindulo et clavino supra camera antiquas castri quolibet / milliario sex solidis. In locagio triginta trium carpentatorum quasi per unam / diem dicta tecta de novo facientium et coperientium quolibet capiente / per diem .XII. denarios. Et in locagio sexdecim hominum manoperariorum / quasi per unam diem cum predictis carpentatorum operantium dictum scindulum / supra dicta tecta eisdem ministrando quolibet capiente per diem / .VI. denarios ultra eorum expensas in hospicio domini sibi ministratas inclusis / duobus solidis quatuor denariis solutis pro ferratura dicti roncini dictum / charetum ut supra ducentis. Et in emptione viginti unius / milliariorum clavini empti a quodam mercatore lombardie per literam / domini de mandato datam Anessiaco die XXVI iunii anno CCC LIX quam / reddit pro tectis castri coperiendis quolibet milliario quatuor solidis / ut in particulis visis et diligenter examinatis quas dictus Guillermetus / locumtenens ut supra dicti castellani iuramento suo asserunt veras / esse et tantum inde solutum fuisse : .XL. libras .V. solidos gebenensium. /

1.22. ADHS SA 17488: 1360-1361

[peau 8]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione duorum milliarium clavini implicati in refectione tecti / larderii et tecti coquine pluribus locis decopertorum quolibet milliari / sex solidis. Et in locagio quinque carpentatorum quasi per unam diem / dicta tecta de predicto clavino et de scindulo quercus domini de instauro / coperientium et reficientium quolibet capiente duos solidos ut in / particulis : .XXII. solidos. /

Opera pontis castris (en marge gauche)

In emptione unius quercus empte a Iohane de Pelliaco pro .XVIII. solidis / de quibus fieri fecit duos carrellos rayssiatis prius modum pro / platellis factis et faciendis ad platellandum pontem castris ante / secundam portam. Et etiam unam corbam fusteam per ipsum traditam / Eynardo de Planocampo per ipsum implicatam in molendino quod / tenet a domino. In locagio trium carpentatorum quasi per unam / diem dictam quercum scindentium et dictos carrellos cum dicta / corba carpentatum et escarrantium quolibet capiente per diem / .II. solidos. Inklusis tribus solidis solutis tribus manuoperariis dictos / carpentatores ad idem iuvantibus. In locagio duodecim aliorum / carpentatorum quasi per unam diem unum de dictis carrellis rayssiantium / et de ipso quatuordecim postes. In refectione dicti pontis implicatos / et facientium alterio carrello in pratis de Manissie adhuc existente / nundum charreato quolibet capiente per diem .II. solidos. In locagio / quatuor aliorum manuoperariorum cum dictis reyssiatoribus ad idem / vacantium quolibet capiente per diem .XIII. denarios. Inklusis .XII. denariis / solutis cuidam manuoperari portanti dictos platellos de loco ubi rayssum / fuerunt usque infra dictum castrum. Et in locagio duorum carpentatorum / quasi per unam diem vacantium implicando dictas postes videlicet / duodecim in ponte predicto et alios duos in latrina nova / iuxta garitam novam supra ingeniam factam quolibet capiente / duobus solidos ut in particulis visis et diligenter examinatis : .LX. solidos .VIII. denariis. /

Opera camere domini (en marge gauche)

In locagio duodecim tam carpentatorum quam lathomorum quasi per unam / diem vacantium traveysonem camere nove domini deplatellando / et supra dictam traveysonem embochiando de morterio per ipsos / lathomos facto necnon tachias in dicta platellatione existentes / extrahantium et ipsas preparantium necnon dictam platellationem supra / dictam embochiantum [re (biffé)] iterato reponentium quolibet capiente .II. solidos. / Et in locagio sex hominum manuoperariorum dictos lathomos et carpentatos / ad idem iuvantium morterium quam facientium calcem, arenam et aquam / ad idem implicandum charreantium quasi per unam diem ad idem vacantium / quolibet capiente .XIII. denarios ut in particulis : .XXXI. solidos. /

Opera garite (en marge gauche)

In locagio sex carpentatorum quasi per unam diem charreantium maheriam / ingeniorum domini existentem infra castrum et ipsam insimul / reponentium subtus garitam in plano castro de novo factam quolibet capiente / per diem .II. solidos. In locagio sex manuoperariorum cum dictis carpentatorum / ad idem vacantium quolibet capiente per diem .XII. denarios. In locagio / quaterviginti duorum tam carpentatorum quam lathomorum quasi per / unam diem operantium et vacantium murando crenellos curtinarum / dicti plani castris quercum discat dicta garita super quibus / a parte dicte curtine tectum et hedificium tecti dicte garite fuit / fundatum faciendo que in dicta garita quamdam latrinam et in dicta

[peau 9]

curtina plura foramina in quibus panne dictum hedificium pro parte / substinentes et trabes traveysonum duarum camerarum supra dictam garitam / de novo factarum fuit positi et murati dicta quod foramina / iterato remurando faciendo quod dictum hedificium et tectum / ipsum quod de scindulo domini de instauro et de clavino et alia fusta / infrascripta ad idem empta coperiendo, pannas que tyrannos, usserias, / boudronos ad idem implicatos rayssiando chivronos que / ibidem implicatos faciendo et carpentando bochetos que dicte latrine / ponendo tres usserias cum uno fenestranito ibidem / ponendo et claudendo de virgis ad sepem a parte anteriori dictarum / camerarum. Et dedit cuilibet carpentatori et lathomo per diem / .II. solidos ut in particulis. In emptione novem milliarium scinduli / empti apud Gebenam et implicati quolibet milliario incluso / charreagio pro .VII. solidis. In emptione decem duodenariorum latharum / emptarum a Iohane Flaceyron et implicatarum ad idem pro .X. solidis. / In emptione decem octo chivronorum captorum in nemore de Manissie / incluso opere scindentium pro .XVI. solidis. In emptione nonem milliarium / clavini ad idem empti et implicati quolibet milliario .III. solidis. / In locagio sexdecim manuoperariorum quasi per unam diem vacantium / ad idem tam cum dictis carpentatoris et lathomis quam in astrahandum / lapidibus et arena de quibus predicti crenelli et foramina / murati fuerunt et murata quolibet capiente per diem .XIII. denarios. / Et in emptione unius centi arene empti in tachiam pro .VIII. solidis / et implicati ad idem ultra aliam arenam per dictos / manuoperariorum ut supra astractam ut in particulis visis et diligenter examinatis : .XVI. libras .XIII. solidos .VIII. denarios. /

1.23. ADHS SA 17489: 1361-1362**[peau 8]**

Opera castris (en marge gauche)

In emptione unius plance quercus empte pro .II. solidis pro latrina retro / cameram antiquam delacerata reficienda. Emptio unius postis empte / ad faciendum sedem dicte latrine pro .II. solidis. Emptio duorum / milliarium cum dimidio scinduli apud Gebenam empti et apud / Claromontem charreatarum pro tecto dicte latrine recoperiendo quolibet milliario / empto pro .VII. solidis .VI. denariis. Inclusis .III. solidis .IX. denariis solutis pro ipsorum charreagium. / Emptio trium milliarium clavini ad idem empti pro .X. solidis .VI. denariis. / Inclusis .II. solidis .III. denariis solutis in emptio crochiarum et clavellorum / pro dicta latrina necessariorum. Et in locagio undecim carpentorum / quasi per unam diem vacantium dictam latrinam faciendo et predictos / scindulum et clavinum tam in dicta latrina quam in aliis tectis / castris implicantium ut in particulis visis et diligenter examinatis : .LXI. solidos .III. denarios. / In emptio trium milliarium scinduli emptorum Anessiaco pro .XXIII. solidis, inclusis / charreagio et implicatorum tam in tecto tornelle coquine quam in tecto / camere porterii quam etiam in tecto gradus camere domini que propter boream / erant delacerata. Emptio trium milliarium clavini ad idem emptorum /

[peau 9]

et implicatorum pro .XV. solidis. Et in locagio quatuor carpentorum quasi per / unam diem vacantium et dictos scindulum et clavinum implicantium / cuilibet dato .II. solidi ut in particulis visis et diligenter examinatis : .XLVI. solidos. /

Opera turris de Nangie (en marge gauche)

In locagio trium lathomorum quasi per unam diem vacantium preparando / murum dicte tornelle pro parte delaceratum tam in mellis quam in / chantonata dicte turris cuilibet dato .II. solidi. In locagio duodecim / manuoperariorum dictos lathomos iuvantium et lapides, arenam et calcem / eisdem preparantium et charreantium a plano castro usque ante / cameram domini cuilibet dato .XII. denarii. In locagio duorum carpentorum / quasi per unam diem vacantium preparando gradus dicte turris delaceratos / quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .II. solidis solutis cuidam carpentator / stabulos dicti castris preparantis ut in particulis : .XXIII. solidos. / Librauit in refectioe septem serraliarum que fuerunt preparate pro / ianuis Berard et pontis. Inclusis pretio septem clavinum in / dictis serralliis positarum pro .V. solidis. / In locagio quatuor carpentorum quasi per unam diem vacantium coperiendum / logiam de scindulo quercus cuilibet dato .II. solidi. Emptio trium milliarium / clavini ad idem emptarum et implicatarum pro .XVI. solidis, incluso ipsorum portagio ut in particulis : .XXIII. solidos. / In emptio dimidia centi tuphorum emptorum pro logia ante cameram / antiquam muranda et hostio ipsius camere preparando pro .III. solidis. / Inclusis .V. solidis .III. denariis solutis pro ipsorum charreagio a Thoneria usque / infra castrum. Inclusis etiam expensis duorum valletorum ad idem / vacantium. In locagio quatuor lathomorum quasi per unam diem vacantium / dictos tuphos scindentium et implicantium in dicta logia in locis / ibidem necessariis cuilibet dato per diem .II. solidi. Inclusis .VI. solidis solutis / sex hominibus ad idem vacantibus cum predictis lathomis et arenam / et lapides a plano castro usque ad dictam logiam apportantibus. / In locagio duorum carpentorum quasi per unam diem coperientium tectum / supra gradus camere domini in certis locis delaceratum cuilibet dato / .II. solidi. In emptio unius duodene postium emptorum Anessiaco pro / banchiis faciendis ad reponendum robam domine supra cameram ipsius / pro .XIII. solidis .VI. denariis incluso ipsorum charreagio. In emptio unius / barralis empti pro

duobus bolionis faciendis pro morterio portando / pro .XV. denariis. Inclusis .III. solidis solutis in uno sellieto ferrato ad opus / putei dicti castris. Inclusis .XVI. denariis solutis in emptione plurium / clavellorum positorum in camera pictorum et in aliis locis dicti castris / necessariis et octo candelabrorum positorum in domibus cameratis dicti / castris. Inclusis .XII. denariis solutis in refectioe unius ligonis per / dominum Aymonem filium domini delacerati ut in particulis visis et diligenter / examinatis : .XLIII. solidos .V. denarios. / Librauit in emptione quinque seralliarum, octo clavinum positarum supra / garitam et in hostiis coquine et capelle. Et aliarum duarum in boticularia. / Incluso pretio duarum esparrarum ferri et unius gonczoni / plumbum quod aliorum fraintorum (lecture incertaine) in dictis locis. In locis necessariis positorum / et emptorum pro tanto ut in particulis : .XXXVI. solidos .VI. denarios.

Opera camere supra garitam (en marge gauche)

In locagio octo lathomorum quasi per unam diem vacantium ad imbochiandum / et plastrandum sepes et parietes supra dictam garitam / existentes cuilibet dato .II. solidi. Inclusis octo solidis datis octo hominibus / dictos lathomos ad idem iuvantibus. Et in emptione quatuor espararum / quatuor gonczonorum et octo freitiz, quatuor que ferrolliorum ferri positorum / et implicatorum in hostiis et fenestris dicte camere pro .XII. solidis. / Inclusis .X. solidis solutis quinque carpentatorum operantibus quasi per unam diem / ad faciendum hostia hostiorum et fenestrarum dicte camere, et dictam / ferraturam ibidem ponentium. Inclusisque .XI. solidis .VIII. denariis solutis in emptione /

[peau 10]

unius duodene postium emptorum Anessiaco. Incluso charreagio implicatorum / pro parte in dicta camera garite et pro parte in latrina et in camera prope / cameram domini ut in particulis : .LVII. solidos .VIII. denarios. /

Opera supra capellam (en marge gauche)

In emptione quatuor peciarum quercus emptarum pro quadam traveysone facienda / supra capellam domini pretio .X. solidorum. Inclusis .III. solidis solutis / cuidam carpentatori et cuidam homini operantibus ad escarandum / et trossandum dictos quercus. Inclusisque .III. solidis solutis in charreagio / dictorum quercuum a loco in quo fuerunt empti usque infra castrum. / In locagio nonem carpentatorum quasi per unam diem vacantium / ad faciendum de dictis quercubus plures trabes et traveysonem de eisdem / supra dictam capellam cuilibet dato .II. solidi. In locagio trium lathomorum / vacantium quasi per unam diem faciendo quadam plurinam / foraminam in muris supra dictam capellam pro traveysone ibidem ponenda et ad reficiendum dictam foraminam dictis trabibus ibidem / positus dato cuilibet per diem .II. solidi. Inclusis .III. solidis solutis / tribus hominibus cum predictis lathomis operantibus ad idem. Et / in emptione duarum duodenarum cum dimidia postium emptorum Anessiaco / et implicatorum in dicto opere pro .XXVI. solidis .VI. denariis ut in particulis visis / et diligenter examinatis : .LXIX. solidos .VI. denarios.

Opera pontis (en marge gauche)

In locagio decem carpentatorum quasi per unam diem vacantium faciendo / pontem leveis dicti pontis et reissiando tres pecies quercus de quibus / facta fuit platellatio dicti pontis cuilibet dato .II. solidi. Inclusis / .II. solidis .VI. denariis solutis tribus hominibus ad idem iuvantibus ut in particulis : .XXII. solidos .VI. denarios. /

1.24. ADHS SA 17490: 1362-1363

[peau 9]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione quinquaginta trium tufforum emptorum a Pereto Iaquin pro / muro existente supra coquinam levando et etiam muro ante hostium / magne turris. Includo portagio pro .XIII. solidis .VI. denariis. In / astractu et portagio arene et sablonis in castro charreate pro dictis / muris faciendis et elevandis pro .XVI. solidis. In locagio decem septem / lathomorum quasi per unam diem vacantium dictos muros murando / quolibet capiente duos solidos. In locagio decem octo hominum / manuoperariorum morterium pro dictis muris necessarium ipsis lathomis / ministrantium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente duodecim / denarios. Et in locagio quadraginta unius mulierum portantium in / dicto castro aquam pro dicto morterio faciundo lapides que in dictos muros / faciendis necessariis ipsis lathomis ministrantium ut in particulis visis / et diligenter examinatis qualibet muliere capiente sex denarios : .CI. solidos .VI. denarios. / In locagio sex carpentatorum tectum supra dictos muros existente delacerarunt / portam quod dictam Berart etiam quamdam aliam ianuam prope puteum castris / et posterlam ipsius castris ex vetustate destructas reficientium necnon / gradus per quos ascenditur supra culcinas (sic) minorum castris preparantium quasi / per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente duobus solidos : .XII. solidos. / In emptione quatuor clavium emptorum et positorum in ianuis dicti castris : .II. solidos. /

1.25. ADHS SA 17491: 1363-1364

[peau 7]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in emptione unius quercus empti a Iohane de Manessiaco de qua facta fuit quodam / canalis posita retro cameram coquine incluso charreagio : .V. solidos. / Librauit in emptione trium milliarium cindulli apud Gebenam emptorum et implicatorum / supra coquinam retro dictum cameram incluso charreagio : .XXI. solidos. / Librauit in emptione trium milliarium clavini emptorum et implicatorum ad idem : .XV. solidos. / Librauit in locagio tresdecim carpentatorum quasi per unam diem ad idem / vacantium et ad faciendum canalem predictam inclusis tribus solidis datis tribus / hominibus cum eisdem carpentatoris ad idem vacantibus dato cuilibet per diem .II. solidi : .XXIX. solidos. /

[peau 8]

Librauit in emptione unius milliari cindulli empti et implicati in reparatione et refectione / plurium foraminum in tectis castri esistentis propter boreas, inclusis IIII solidis .VI. denariis / pro uno milliario clavini empto et implicato ad idem et incluso charreagio dicti / scindulli : .XI. solidos .VI. denarios. / Librauit in locagio duorum carpentatorum ad idem quasi per unam diem vacantium : .IIII. solidos. / Librauit in emptione quatuor quercuum a Iohane de Bossie emptarum pro scindullo faciendo / et pro faciendo unum grossum pillare, unam fileriam et duas escuelles ad ponendum / supra dictum pilare pro traveysone camere domini retinenda inclusis octo solidis pro / charreagio dictarum quercum in dicto castro charreatarum : .XLIIII. solidos. / Librauit in locagio LXIIII carpentatorum quasi per unam diem operantium videlicet / ad scindendum dictas quercus et billias de eisdem facientium pro scindullo faciendo videlicet / cinqua (sic) sex milliarium pro boticularum domini recoperienda et partum coquina etiam pilare, / fileria et escuelles escarantium implicantium que dictum scindullum in locis predictis / etiam in pluribus aliis locis dicti castri propter boreas decopertum non facientium quamdam / quantitatem postium et de eisdem hostium nove turre forantium, platellantium / que quatuor escheyfas maiore turre et ad idem vacantium colibet (sic) capiente / per diem .II. solidos. Inclusis octo solidis pro una sera empti et .VI. denariis et posita in ostio grenerii domini : .VI. libras .XVI. solidos .VI. denarios. / Librauit in emptione septem milliarium clavini emptorum et implicatorum ad idem / quolibet pretio .IIII. solidorum .VI. denariorum incluso portu, et incluso pretio unius centum tachiarum / chapellutarum implicatarum in dicto hostio dicte nove turre ut supra forrato. / Et inclusis .IIII. solidis pro locagio trium hominum ad idem vacantium quasi per unam diem : .XL. solidos .VI. denarios. /

1.26. ADHS SA 17492: 1364-1365

[peau 10]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in emptione duorum milliarium scinduli et duorum milliarium clavini empti pro / tecto existente supra gradus camere domini pro parte decoperto recoperiendo quolibet / milliario scinduli pro .VIII. solidis, et quolibet milliario clavini pro .III. solidis .VI. denariis. In / locagio quatuor carpentatorum quasi per unam diem vacantium dictum tectum de dictis scindulo / et clavino recoperiendo quolibet capiente .II. solidos ut in particulis : .XXXIII. solidos. / In factura unius burlet apud Claromontem facti in platea pro malescontibus ibidem / deliquentibus castigandis dati in tachiam Iohani dicto Bochet. Inclusis duodecim / denariis pro maeria ad idem empta et implicata. Et inclusis duobus solidis / datis in locagio unius lathomi quasi per unam diem vacanti ad faciendum unum / grossum foramen in ruppe ad plantandum colompnam dicti burleti : .XXI. solidos .VI. denarios. /

1.27. ADHS SA 17494: 1367-1369

[peau 7]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione duorum miliarium scinduli pro sexdecim solidis, quatuor milliarium / clavini pro quatordecim solidis emptis de quibus tecta castri in / pluribus locis decoperta per tempus de quo computat recoperire fecit /

[peau 8]

inclusis duodecim solidis pro salario sex carpentatorum dicta tecta / recoperientium et dictum scindulum et clavinum implicandum : .XLII. solidos. / In locagio quatuor lathomorum quasi per unam diem reparantium / quandam partem muri existenti ante cellerium castri derupti / pro parte de novo datis cuilibet .II. solidis .VI. denariis pro salario et expensis. / Inclusis .XII. solidis datis duodecim hominibus apportantibus arenam, lapides / et calcem pro dicto muro reficiendo : .XXII. solidos. / In emptione thuforum empti pro decem solidis et implicatorum in refectioe / caminate camere antique domini ex impetu borearum per tempus de quo / computat in bornello delacerate incluso portagio, et in locagio / septem lathomorum et sex hominum quasi per unam diem vacantium reficiendo / et reparando dictam caminatam datis cuilibet lathomo duobus solidis / et cuilibet hominum duodecim denariis pro salario et expensis. Inclusis sex solidis datis / tribus carpentatorum quasi per unam [diem] reficientibus foraminam tecti dicte caminate ex / deruptione ipsius facta pontes que eiusdem caminate latas et scindulum quercus / facientibus : .XXXIII. solidos. / [emptioe querquum et scindullum de instauro (en marge gauche)] Librauit in emptioe viginti sex querquum emptorum a Iohane de Bossie / pro .XV. florenis. Inclusis drullis datis familiarum dicti Iohanis. Inclusis / tribus solidis dati uni carpentatori et cuidam homini dictas quercus in / nemore de Senoyl rignantibus et retinentibus et sexdecim solidis / pro salario et expensis duorum carpentatorum et octo hominum dictas quercus quasi / per unam diem scindentium. .LXV. solidis datis dictis penassons de / Droysier dictos quercus scindentibus pro billias pro scindullo faciendo et / .CXV. solidis solutis in locagio sexties viginti decem octo bestiarum dictas billias / quasi per unam diem charreantium datis pro qualibet bestia decem denariis. / Cambsis dictos florenos ad gebenenses : .XVIII. libras .XIX. solidos gebenensium. /

1.28. ADHS SA 17495: 1369-1370

[peau 11]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione unius sellieti novi pro puteo castris empti inclusis / ferratura dicti sellieti circum circa de circulis ferreis et de subtus / ferrati necnon in refectioe cathene dicti putei in pluribus locis / delacerate per manum dicti Mermichon Marescalli preparate : .XII. solidos. / In locagio quaterviginti et decem carpentatorum quasi per unam diem vacantium faciendo quamdam quantitatem scinduli de quercu / tam barderii quam pro clavino ad opus dicti castris de quercubus / emptis a Iohane de Bossiaco domicello de quorum quercum pretio et / factura mussellorum cum charreagio in precedenti computo / fuit donate computatum quolibet carpentator capiente per diem .II. solidos. Includo / locagio duodecim manuoperariorum quasi per unam diem vacantium / cum predictis carpentatoribus ipsos iuvando et mussellos aliaque / necessaria sibi ministrando quolibet capiente per diem .XII. denarios gebenensium : .IX. libras .XII. solidos. / In emptioe trium serarum ferri novarum munitarum de / cathenis et clavibus positarum in duobus hostiis camere nove / domini et in ianua putei castris pro securiori custodia domini / Nycodi de Alamania militis apud Claromontem infra castrum / ex ordinatione domini Odricis fratris domini quod decempti, duarum / que clavium unius pro iauna predicti et alterius pro hostio capelle / necnon trium aliarum serraliarum ferri munitarum cathenis et / clavibus, duarum in fenestris camere nove domini in qua iacebat / dictus miles et alterius in postella orti dicti castris causa predicta / positarum emptarum a Girardo serraliour pro tanto : .XXI. solidos .VI. denarios. / In loquagio decemseptem carpentatorum quasi per unam diem vacantium / reficiendo et recoperiendo tecta aule, coquine, turris capelle, camere nove domini, tornelle nove et garite existentis in / plano castro in pluribus locis propter impetum magni venti / destructa et decoperta quolibet capiente per diem .II. solidos gebenensium. Includis / pretio trium milliariu scinduli sapini ad idem empti et / implicati cum quadam quantitate scinduli quercus dicti castris / ut supra facti, quolibet milliario octo solidis. Includis pretio / quatuor milliariu clavini ad idem empti et implicati ultra / clavinum vetus extractum de scindulo veteri et tectis decopertis / quolibet milliario .III. solidis .VI. denariis. Et includo loquagio decem / manuoperiorum quasi per unam diem vacantium cum predicis carpentatoribus / recoligendo maeriam propter impetum venti predicti in pluribus / locis foris et circumcirca castrum dispersam necnon ipsis / carpentatoribus necessaria ministrando : .IIII. libras .II. solidos. / In locagio duorum lathomorum quasi per unam diem vacantium preparando / fenestram existentem in medio magne turris / a parte coquine pro ipsa fenestra ferranda quolibet capiente per / diem .II. solidos gebenensium. Includis quinque solidis datis et solutis dicto / Mermichon Marescallo pro factura ferrature dicte fenestre inclusis / etiam tribus solidis in emptioe plumbi in dicta fenestra / implicati pro ipsa ferratura ibidem fortuis inseranda : .XII. solidos. / In emptioe decem duodenarum circularum pro doliis castris / religandis et preparandis emptarum a dicto Flaceron de Ponte / qualibet duodena .III. solidis gebenensium : .XXX. solidos. / In locagio triginta sex carpentatorum quasi per unam diem vacantium / reparando et religando dicta dolia de circulis predictis et duas / quercus in bocheto domine de Rifour scindendo de ipsis que quercubus / quoddam pillart quamdam scutellam et quamdam filleriam / necessariam in cellerio domine faciendo et implicando quolibet / capiente per diem .II. solidos gebenensium. Includis duobus solidis solutis pro / expensis bubulcorum qui dictas quercus charreauerunt de dicto bocheto / infra castrum. Includo etiam locagio sex manuoperariorum quasi / per unam diem vacantium predictis carpentatoribus necessaria ministrando / quolibet capiente per diem .XII. denarios gebenensium : .IIII. libras. /

1.29. ADHS SA 17496: 1370-1371

[peau 7]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione sex quercuum emptorum in nemore Iohanis de Bossiaco pro scindendo de ipsis / faciundo pro tectis castri recoperiendis et quadam sola facienda in puteo castri pro / .XXXVI. solidis. In locagio sex reissiatorum dictus quercus reissantium et billias de ipsis / facientium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos. Inklusis .XX. solidis solutis in / locagio viginti bestiarum dictas billias a dicto nemore in castro charreantium, et .III. solidis solutis ad / expensas valletorum dictas bestias ducentium. In locagio viginti unum carpentatorum domificationem dicti / podii de novo totaliter facientium tectum que camere nove domini de scind[ul]o quercus existentis in / castro et alia tecta castri pluribus locis ex impetu boree videlicet tectum aule, coquine, turris, capelle et garite nove recoperientium et domificationem dicte garite quasi omnino delacerate / reficientium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos. In emptione decem milliarium / clavini ad idem empti et implicati quolibet milliarium .V. solidis .VI. denariis. Inklusis .VII. solidis solutis in locagio / septem hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium ut in particulis visis et diligenter examinatis : .X. libras. / In locagio tresdecim carpentatorum religantium dolia domine cellerii castri in anno CCC LXX quolibet capiente / .II. solidos. Inklusis .III. solidis solutis in locagio trium hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium et .XXIII. solidis / solutis in factura duodecim duodenariarum circularum factorum in monte domine Nigrevallis incluso ipsorum / charreagio et in ipsis doliis religandis implicati ut in particulis : .LV. solidos. /

1.30. ADHS SA 17497: 1371-1373

[peau 9]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione tuphorum emptorum pro refectione caminate camere nove domini ex impetu venti / delacerate incluso charreagio pro .VI. solidis. In locagio sex lathomorum dictam caminatam / reficientium necnon murum tuphorum existentem iuxta magnam turrin reficientium quolibet capiente / .II. solidos. Inclusis .XII. solidis solutis in locagio duodecim hominum dictos lathomos ad idem iuvantium / ut in particulis : .XXXI. solidos. / In locagio viginti sex carpentatorum quasi per unam diem vacantium in recoperiendo de scindulo quercus / castris cameram novam domine de novo totaliter copertam et supra crotam existentem inter / dictam cameram necnon quamdam quantitatem scinduli quercus de mosellis domine dari facientium / quolibet capiente .II. solidos. [Et (biffé par expoctuation)] in emptione sexdecim milliarium scinduli ad idem empti et implicati / quolibet milliario .V. solidis .VI. denariis. Et in locagio duodecim hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium / ut in particulis : .VII. libras .IIII. solidos. / In locagio quadraginta duorum carpentatorum coperientium supra turrin de Nangie quamdam partem tecti / dicte turris ex impetu venti delacerati domicillium quam dicti tecti facientium necnon tectum / supra tornellam novam iuxta fossalia existentem coperientium et tectum turris capelle delacerate / reficientium cum tecto supra gradus aule castris necnon tectum supra latrinam camere domini de / novo factum coperientium et quosdam gradus de novo ante turrin novam facientium cum pluribus / aliis operibus in dicto castro necessariis, etiam meeriam domus porterii de novo facte pro / parte scindentium quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .XV. solidis solutis in locagio quindecim carpentatorum / dictos carpentatores ad idem iuverant. .IIII. solidis pro expensis plurium bubulcorum meerias in / dictis operibus implicatum a nemoribus ubi scise fuerunt in dicto castro charreantium. In / emptione septem milliarium scinduli sapini in dictis tectis implicati quolibet milliario .VII. solidis / .VI. denariis. In emptione trium milliarium clavini reforciati ad idem empti et implicati quolibet milliario / .VI. solidis. Inclusis .XXV. solidis solutis in emptione septem milliarium cum dimidio empti ad idem / et implicati ut in particulis. Et alloquantur sibi iuramento dicti Iohannis de Tullia quas tantum / pro dictis operibus et aliis infrascriptis soluisse asseruit : .IX. libras .XVIII. solidos .VI. denarios. / In emptione viginti duodenarum circularum emptorum pro doliis cellierorum domine Claromonte et de Vais religandum / in annis CCC LXXI et LXXII, incluso charreagio pro .LXVIII. solidis .VIII. denariis. In emptione / octo postium emptorum pro reparationem dictorum doliorum emptorum pro .XII. solidis. In locagio / [XLV (biffé par exponctuation)] LXXV carpentatorum dicta dolia religantium, fonciantium et quamdam quantitatem circularum in nemore / domine de Verneto facientium pro doliis vinorum ferrerii et derupti religandum quolibet capiente .II. solidos. / Inclusis .XXX. solidis solutis in locagio quindecim aliorum carpentatorum facientium tres duodenarum circularum / fraxum in nemore domine pro magnis tinis de Vais et de Palude religandum quolibet capiente / ut supra. Inclusis .XXXVI. solidis solutis in locagio triginta sex hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium / ut in particulis visis et diligenter examinatis : .XIIII. libras .XVI. solidos .VIII. denarios.

1.31. ADHS SA 17498: 1373-1374

[peau 5]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione duorum milliarium scinduli empti pro tectis castri pluribus locis ex impetu / boree decopertis recoperiendis quolibet milliario incluso charreagio .VII. solidis .VIII denariis. In / emptione trium milliarium clavini ad idem emptis et implicatis quolibet milliario .III. solidis .VI. denariis. / In locagio sex carpentatorum tectam supra gradus aule , botellerie et coquine pro parte lacerantum / ipsa quod tecta de dictis scindulo et clavino recoperientis quasi per unam diem ad idem / vacantium quolibet capiente .II. solidos. In locagio tresdecim carpentatorum quandam quantitatem /

[peau 6]

circulorum in nemore domine de Verneto pro tinis domine de Palude et de la Perralia et / doliis cellerii domine de Claromonte religandis in anno CCC LXXIII. Inclusis .II. solidis / solutis in charreagio dictorum circulorum quolibet carpentator capiente .II. solidos. In / locagio viginti septem carpentatorum dicta dolia et tinas religantium et preparantium quolibet / capiente ut supra. Inclusis .VIII. solidis solutis in locagio octo hominum dictos carpentatores ad / idem iuvantium. Et .XXVI. solidis in emptione octo duodenas circulorum emptorum a Iohane Flaceytio / et Petro Rosseti pro dictis doliis religandis. In locagio decem carpentatorum pontem / porte Bernadi pro maiori parte delaceratum reficientium et eschiffam supra dictam / portam reficientium quolibet capiente ut supra. Inclusis .V. solidis solutis in emptione unius pecie / quercus ibidem implicate ut in particulis visis et diligenter examinatis : .VIII. libras .XVIII. solidos .X. denarios. /

1.32. ADHS SA 17499: 1374-1375**[peau 6]**

Opera castris (en marge gauche)

In locagio decem carpentatorum reissantium duos billiones quercus existentes retro posterlam / castris quorum postes fuerunt implicates in muetis turre magne castris pro ipsis platellandis / et imparandis quolibet capiente .II. solidos. Includis .XII. denariis solutis in emptione tercentum clavellorum / in dictis muetis implicatis. Et .V. solidis .III. denariis solutis in locagio octo hominum dictos / carpentatores ad idem iuvantium quolibet capiente .VIII. denarios : .XXVI. solidos .III. denarios. / In expensis quindecim carpentatorum quasi per unam diem vacantium ponendo bochetos in muro plani / castris pro corseriis ibidem faciendis et domum dicti Chastellanet quam inhabitat fornerius / hospitii domine recoperiendo et posterlam castris reficiendo cum paliciis factis retro dictam / posterlam et dedit cuilibet .XII. denarios. Includis .V. solidis in emptione unius sere ferri / cum cathena positis in pallicio iuxta dictam posterlam. .XVIII. solidis .VI. denariis solutis Girardo / serraliour de Anessiaco pro reparatione quinque serarum positis in duabus magnis / portis castris cum quinqve clavibus et duobus ferrolliis novis. .XIII. solidis in emptione / unius corde pro puteo castris incluso ipsius portagio. .XL. solidis solutis corderio de / Seysello pro pretio unius corde ab ipso empte pro bricolla castris. .XVII. solidis in emptione / XIII. solarum ferri emptorum pro garrotis impennandis incluso ipsarum portagio. / .IX. solidis in emptione unius milliarium tachiaram emptarum pro dictis garrotis ferrandis includis / pretio unius duodene grossorum clavellorum ibidem implicatis. .II. solidis in emptione unius tellerii / empti ad idem. .III. solidis in emptione et factura unius pallete ferri et trium clavinum positis / in bricola et espingallis castris. .III. solidis in factura unius ferrollii ferri positi in hostio / camere domini et in factura crochetorum, unius quercleti (lecture incertaine), et unius gonczonis ibidem implicatis. .XVIII. denariis in factura duarum clavinum positis in armario camere domine et larderio. .III. solidis / in emptione unius sere cum clavi posite in grenerio domine de plano castro et .XII. denariis / in emptione quatuor duodenarum clavellorum positis in reparatione mensarum castris. Et alloquatur / sibi iuramento dicti vicecastellani quam tantum inde asserint soluisse ut in particulis : .VI. libras .XIII. solidos. / Librauit in expensis decemocto carpentatorum facientium quamdam quantitatem escochetorum pro / adventu domine confortis domini necnon garitas magne turre preparantium : .XVIII. solidos. / Librauit ad expensas domini et eius comitive factas Claromonte die II iunii anno CCC LXXIII / ubi interfuit que obliti fuerunt in computo precedenti computari. Et alloquatur / sibi de mandato domine oretenus facto computi receptoribus : .XXV. solidos .VII. denarios. /

1.33. ADHS SA 17500: 1375-1376

[peau 4]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione unius milliari scinduli empti pro tectis dicti castris repatinandis pro .VII. solidis. / Inclusis .VI. solidis .VIII. denariis solutis in emptione duorum milliarium clavini ad idem empti et implicati. / Et .III. solidis pro locagio duorum carpentatorum dicta tecta de dictis scindulo et clavino recoperientium : .XVII. solidos .VIII. denarios. / Librauit in emptione duorum carrellorum populi emptorum apud Rives pro postibus faciendum pro quadam / pariete facienda in camera posteriori castris. Inclusis .XII. solidis .VI. denariis datis dictis Valliet / et Vuachono dictos billionos in tachiam reissiantibus de quibus facti fuerunt .XIII. postes : .XVIII. solidos. / Librauit ad expensas viginti quatuor carpentatorum et reissiatorum dictas postes preparantium et de ipsis / dictam parietem facientium necnon duos billionos existentes ante domum Iohannis Mosseres reissati / pro ipsis in dicto castro implicandis : .XXVII. solidos .II. denarios. / In factura quatuor duodenarum postium pro ponte ante ianuam castris faciendum qualibet duodena / pro .IX. solidis .VI. denariis. In emptione duorum fassorum scinduli empti pro coperiendo tecto supra / aquas usas domini pro .XVIII. denariis. Inclusis .II. solidis solutis in emptione dimidii milliarium clavini / ad idem empti. Et .V. solidis solutis in emptione crochiarum ferri posite in dicto ponte. Inclusis / etiam .VII. solidis solutis in emptione unius sere cum clavi posite in hostio turris de / Nangier et alterius sere posite in uno escoffio domine. Et .VI. solidis solutis in locagio trium / carpentatorum facientium unam scalam ad ascendendum supra magnam turrim. Et .II. solidis datis / bubulcis dictas quatuor duodenas postium ad locum dicti Pontis charreantium ut in particulis visis / et diligenter examinatis : .LXI. solidos .VI. denarios. / In emptione sex duodenarum circularum empti pro doliis cellerii domine de Calvomonte religandis / in vendelmia anno CCC LXXV qualibet duodena .III. solidis. Inclusis .XXXVIII. solidis solutis in locagio / decemnonem carpentatorum dicta dolia de dictis circulis religantium. Et .VIII. solidis solutis in / locagio quatuor carpentatorum reparantium duas muetas existentes in magna turri ex / impetu boree delaceratas : .LXIII. solidos. /

Opera peylli castris Claromonte (en marge gauche)

In emptione sex centum carellarum empti et implicati in forneto peylli subtus cameram / novam domine facto pro .XII. francis. In locagio viginti bestiarum dictas carellas a villa / de Lauciaco usque infra dictum castrum charreantium qualibet capiente .XII. denariis. In locagio / sexdecim perreriorum quasi per unam diem vacantium extrahendo lapides mollacie pro operibus / dicti peylli quolibet capiente .VIII. denarios. In locagio duodecim hominum dictos lapides in dicto / castro charreantium quolibet capiente .III. denarios ultra ipsorum expensis per donnum Iohannem Murnizat capellani domine / eisdem ministratas. In locagio sex bestiarum sablonum, lapides et terram in dicto forneto / necessarios charreantium qualibet capiente inclusis ipsarum expensis .XII. denarios. In emptione dimidii / quintalis ferri empti pro circulis et esparis in dicto forneto necessariis faciendis. Inclusis / quatuor solidis in emptione quatuor librarum ferri emptarum pro aliis esparis in fundamento dicti fornети / implicatis et positis faciendis pro .XXX. solidis .VI. denariis. Inclusis .XXV. solidis / solutis in factura dictarum espararum et circularum. In locagio Iohannis magistri dicti / fornети et Henrici eius valleti dictum fornетum facientium per viginti octo dies integros / ad idem vacantium capiente dicto Iohane per diem tam pro se quam dicto suo valleto .III. solidos .VI. denarios ultra eorum expensis panis et vini. / Inclusis .XXIII. solidis datis dictis Iohani et Henrico pro eorum pidantia, necnon .XII. denariis /

[peau 5]

solutis ad expensas dicti magistri Iohannis factas ibidem prima die qua venit pro dicto forneto /
 / faciendo. .III. denariis solutis in emptione candelarum sibi pro reparatione dicti forneci. / Et
 .VI. solidis solutis in salario decem octo hominum vacantium cum dicto magistro Iohane Folla
 / do Terna (lecture incertaine) et faciendo morterium ad idem implicato ut in particulis visis et
 diligenter / examinatis. Et alloquatur sibi iuramento dicti locum tenenti tantum inde per eum
 fuisse soluti / asserentis : .XI. libras .V. solidos .V. denarios / et .XII. francos. / In locagio triginta
 duorum perreriorum quasi per unam diem vacantium una cum magistro Bandeto / et eius valletto
 decoperiendo locum in quo greya pro dicto peylio fuit capta una / cum pluribus aliis hominibus
 castellanie predictae capiente diversa locagia ad tantum ascendentia / ultra ipsorum expensis
 per dictum donnum Iohannem Murnizat in pane et vino eisdem ministrat : / .XXVI. solidos
 .VIII. denarios. Inklusis .X. solidis .VIII. denariis solutis quibusdam hominibus de Valeres
 extrahentibus / dictam greiam de fondo nanti et ipsam in alio loco pro ipsa charreando ponent
 pro / tanto. In locagio sexdecim manuoperariorum dictos perreros ad idem iuvantium diversa /
 locagia capiente ascendentia .VIII. solidos. Inklusis .XXI. denariis datis dictis perreriis pro eorum
 / pidantia. In factura sex cugniorum ferri factorum pro dicta greya extrahenda ponderantium /
 sexdecim libras et tres quartos ferri pro .XIII. solidis .VI. denariis. Inklusis .IIII. solidis .VIII.
 denariis solutis pro / reparatione pichiarum et martellorum dictorum perreriorum. In locagio
 centum unius / bestiarum ducentas et duas chargias greie a loco de Vinceres usque infra dictum
 / castrum chareantium qualibet bestie capiente .XII. denarios. In locagio dicti magistri Bandeti
 et / eius valletti operantium in dicto peylio faciendo et in decopertione unius rafurni dicte /
 greye in dicto castro facti per quinquaginta tres dies ad idem vacauerunt capiente per diem /
 pro se et dicto suo valletto .III. solidos .VI. denarios exclusis ipsorum expensis, panis et vini
 per dictum / dognum Iohannem eisdem ministravit. In locagio magistri Guillermi de Francia per
 triginta / sex dies ad idem vacavit capiente per diem exclusis suis expensis .XIIII. denarios.
 In locagio / Francisci Peletti ad idem per viginti octo dies vacavit capiente per diem .VI.
 denarios ultra / eius expensis. In locagio sexdecim aliorum hominum manuoperariorum dictum
 magistrum Bandetum / ad idem iuvantium et necessaria pro dicto opere sibi ministrantium
 quolibet capiente ultra / eorum expensis IIII denarios. In emptione gonczonorum emptorum
 et positorum in armariis in / dicto peylio factis. Et .V^c. tachiarum in sollano dicti peylli pro
 dicta greya retinenda / implicati pro .XIIII. solidis. Inklusis .XIIII. solidis solutis pro pidantia
 dicti magistri Bandeti [et hostalagium sui (en marge droite)] sibi / dari ordinata. .III. solidis
 .VI. denariis solutis in emptione lignorum et palee combustum in perreria / dicte greie pro
 ipsa excalidanda. Et inklusis .IIII. solidis .III. denariis in emptione duarum sitularum, / trium
 quiblos, duorum vasselletorum et dimidii peci olei empti pro opere dicti peylli ut / in particulis
 visis et diligenter examinatis : .XXII. libras .VII. solidos .X. denarios. / Librauit in locagio
 triginta trium bestiarum quasi per unam diem vacantium charreando quandam / quantitatem
 tuphorum pro dicto opere necessariorum a thoneria de Crepigniaco usque in dicto / castro
 qualibet capiente .XII. denarios : .XXXIII. solidos. /

1.34. ADHS SA 17501: 1376-1377

[peau 6]

Opera castris (en marge gauche)

In locagio quadraginta trium perreriorum extrahentium quandam quantitatem lapidum / greye in fondo nanti subtus Vinceres pro rafurnis faciendis pro operibus peylli dicti / castris et aliis operibus infra declaratis faciendis quolibet capiente .XII. denarios. Inclusis eorum / expensis per dognum Iohanem Miruczat per dominam eisdem ministratis. In locagio / magistri Guillermi cum dictis perreriis operantis ad dictos lapides extrahendos per viginti quatuor / dies capiente per diem ultra eius expensis .XIII. denarios. In locagio Francisci Pecleti ad idem / per viginti quatuor dies vacantis .VII. denarios per diem capienti. Inclusis viginti sex solidis / et duobus denariis solutis pluribus hominibus lapides dicte greye de fondo dicti nanti extrahentibus / in tachiam sibi datam pro tanto. In locagio IIIIe et XXXIX bestiarum lapides / dicte greye a dicto loco usque ad castrum Clarimontis charreantium pro ipsis de quoquendis quasi / per unam diem ad idem vacantium qualibet capiente .XII. denarios. Inclusis .XXXI. solidis solutis in / locagio magistri Bandeti, eius valleti Guillermi et Francisci Pecleti vacantium per sex dies / ad dictam greyam preparandam diversa locagia capientium, et inclusis .XVIII. denariis solutis / in locagio trium hominum locum ubi dicti lapides fuerunt positi preparantium. In locagio dictorum / Bondeti, eius valleti Guillermi et Francisci vacantium faciendo de dictis lapidibus rafurnum et / ipsos dequoquendo videlicet dicti Bandetus et eius valletus per sex dies et dicti Guillermus et Franciscus / per quindecim dies diversa locagia capientium ascendunt ad .LXVI. solidos .II. denarios. Inclusis .XIII. solidis / .VI. denariis solutis in locagio viginti nonem hominum ipsos ad idem iuvantium ut in particulis / visis et diligenter examinatis quas iuramento suo asseruit veras esse et tantum inde soluisse : .XXXIII. libras .III. solidos .IIII. denarios. / Librauit predictis Guillermo et Francisco Pecleti greyam predictam flagellantium et terentium in tachiam / sibi datam pro tanto. Et alloquatur sibi testimonio dicti Iohannis Mosseres conreceptoris computi : .IX. florenos .IX. solidos. / In locagio septuaginta nonem bestiarum quadam quantitatem tuthorum a loco Thonerie usque / in dicto castro charreantium pro quodam vireto iuxta dictum peyllum per quod supra turrim vocatam / de Nangier ascenditur faciendo de dictis greya et tuphis cum caminata forneti dicti / peylli necnon quinque cameris inferius et superius dictum peyllum plastrandis, tribus que / armariis, uno in camera domine, alio iuxta cameram domini et alio in quadam alia camera / existente iuxta pedem dicti vireti faciendis, necnon caminata camere domini recifienda et / magna aula pro parte platri plastrenda qualibet bestia capiente .XII. denarios. Inclusis .XLII. solidis / solutis in charreagio arene et sabloni in dictis operibus implicate et .IIII. solidis in emptione decem / vasorum emptorum pro morterio in eisdem deportando et inclusis .XV. solidis solutis in emptione / tachiarum in dictis peylio et hostiis et fenestris eiusdem implicatarum ut in particulis / visis et diligenter examinatis : .VII. libras / In locagio dicti magistri Bandeti et eiusdem valleti dictum peyllum complentium et perficientium / per quadraginta et septem dies ad idem vacantium diversa locagia capientium / ascendunt ad .VIII. libras .IIII. solidos ultra expensis eisdem administratis. In locagio septuaginta / duorum hominum manoperariorum dictum magistrum Bandetum ad idem iuvantium quasi per / unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .VI. denarios ut in particulis visis et diligenter examinatis : .X. libras. /

[peau 7]

In emptione duodecim gonczonorum positorum in hostiis et armariis dicta peylli : .VI. solidos. / In locagio octo hominum quasi per unam diem vacantium deportando greyam a loco rafurni / usque infra dictum peyllum quolibet capiente cum expensis suis .VI. denarios. Inclusis .II.

solidis .VI. denariis solutis / in emptione unius gerle et duarum sitularum emptarum pro dicto opere : .VI. solidos .X. denarios. / In salario dicti magistri Bandeti et eius valleti dictum viretum cum caminata et armariis / predictis facientium dictas quod cameras cum dicta aula plastrentium diversa locagia capientium / ascendencia ad .VII. libras .VII. solidos per quadraginta duos dies ad idem vacantium. In locagio / dicti magistri Guillermi cum dicto Bandeto ad idem vacantis per triginta octo dies capiente / .XIII. denarios per diem ultra eius expensis. Et in locagio centum quatuordecim manuoperariorum / quasi per unam diem vacantium cum dictis magistro Bandeto et Guillermo ad dicta opera facienda / diversa locagia capientium ascendencia ad .LXII. solidos ut in particulis visis et diligenter examinatis : .XII. libras .XIII. solidos .III. denarios. / In locagio quatuor carpentatorum reficientium latrinam camere posterioris dicti castri et / ratellerium stabuli eiusdem quolibet capiente .II. solidos. In locagio duodecim rayssiatorum duos / billionos ulmi pro ianuis castri rayssiantium quolibet capiente ut supra. Inclusis .XII. solidis / solutis in locagio undecim hominum dictos rayssiatores ad idem administrantium quolibet / capiente .XII. denarios. Inclusis .III. solidis solutis in emptione duorum sellietorum emptorum pro puteo / castri et .VI. solidis .VI. denariis pro ferratura ipsorum ut in particulis : .LIII. solidos .VI. denarios. / In emptione quinque duodenariorum cum dimidia postium emptarum Anessiaci a dicto Fribor pro hostiis, / fenestrarum (sic), armariorum (sic) et hostiorum (sic) peyllii faciendo. Inclusis .XIII. solidis pro ipsorum portagio : .LVII. solidos .VIII. denarios. / In locagio sex carpentatorum rayssiantium sollonum (sic) et tectum pro dicto vireto elevando et faciendo / et duas trabes novas ibidem ponentium. In locagio decemocto carpentatorum facientium portam / in castro vocatam Berar quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos. / Inclusis .X. solidis solutis in emptione espararum et ferroliorum in dicta porta positorum : .LVIII. solidos. / In locagio quindecim lathomorum reparantium et reficientium braserias caminate camere / antique domine et camere posterioris propter vetustatem delaceratas cum hostio latrine dicte camere posterioris / necnon anelli putei castri predicti quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .XV. solidis solutis in / locagio quindecim hominum dictos lathomos ad idem iuvantium et .II. solidis .VI. denariis in charreagio / lapidum mollacie ad idem implicatorum : .XLVII. solidos .VI. denarios. / Librauit Hugoneto fabro pro factura cugniorum ferri factorum pro lapidibus greye extrahendis et pluribus / pichiis et martellis in dicto opere necessariis reficiendis. Incluso calibe et ferro ibidem implicato / necnon in emptione gonczonorum positorum in fenestris dicti vireti et reparatione poentarum / martellorum ad idem necessariorum. Et inclusis .VII. solidis solutis pro refectione pichiarum, martellorum / dictorum perreriorum Iaquerio fabri de Disingie : .XXI. solidos. / In locagio octo carpentatorum tectum existens supra dictum viretum de novo reficientium quasi per / unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos : .XVI. solidos. / In locagio duorum lathomorum scindentium lapides mollacios pro reparatione turre capelle / necessarios (lecture incertaine) quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .V. solidis solutis Ioffredo pictori de Gebena pro dicto / forneto picando et berueris ibidem faciendis. Incluso pretio tele et colorarum ad idem implicatis. / In emptione sex postium emptarum pro fenestris et hostiis dicti peyllii ferrandis pro .VIII. solidis. / Inclusis .XXVII. solidis solutis in emptione decemocto espararum ferri positarum in hostiis et fenestris / dicti peyllii ponderantium viginti septem libras et .XXIII. solidis in emptione aliarum decemocto espararum / ferri, decemocto ferrolliorum et decemocto ferrolliarum ponderantium viginti quatuor libras / in dicto peyllio et aliis hostiis ibidem factis : .CXIII. solidos. / Librauit in locagio sexaginta carpentatorum facientium hostia et fenestras dicti peyllii et / armariorum necnon bricollam existentem in plano castro subtus garitam dicti / loci reponentium necnon tecta castri pluribus locis decoperta recoperientium quolibet capiente / .II. solidos. Inclusis .VI. solidis .VI. denariis solutis in expensis viginti quinque hominum dictos carpentatores / ad idem iuvantium et .III. solidis solutis Hugueto fabri pro ferratura cuiusdam fenestre / in garda roba domine facte, necnon .XII. solidis solutis in locagio sex lathomorum

scindentium / lapides pro caminata camere antique sissanda et .III. solidis in locagio trium hominum dictos / lathomos ad idem iuvantium ut in particulis visis et diligenter examinatis : .VII. libras .V. solidos .VI. denarios. / Librauit in emptione quatuor serrallarum ferri positarum in hostiis camerarum existentium iuxta dictum / viretum de novo factis emptarum ab Aymoneto serralliur de Rumillaco pro tanto : .XXVII. solidos. / In emptione unius cornu stagni empti a Francisco poterio de Anessiaco ad cornandum / in dicto castro. Inklusis .III. solidis solutis in factura plurium gonczonorum, espararum et / ferrolliorum implicatorum in ionnerio facto in dicto castro : .XIX. solidos. / In emptione decemseptem milliariorum et ducentorum scinduli empti pro tectis dicti castri / recoperiendis pro .VI. libris .I. solidum. In emptione triginta quatuor milliarium clavini empti pro dictis / tectis recoperiendis pro .III. libris .IX. solidis .VI. denariis ut in particulis : .X. libras .X. solidos .VI. denarios. /

1.35. ADHS SA 17502: 1377-1378

[peau 1]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione octo milliari scinduli empti pro tectis magne aule, coquine et turre capelle / pluribus locis decopertis recoperiendis quolibet milliari .VI. solidis. Inclusis .XXIII. solidis solutis /

[peau 2]

in locagio duodecim carpentatorum dicta tecta de dicto scindulo recoperientium quolibet capiente / .II. solidos. Inclusis .III. solidis solutis in locagio quatuor hominum dictos [sic] carpentatores [sic] ad idem iuvantium / nec non .XX. solidos in locagio aliorum decem carpentatorum quosdam billiones populi reyssientium / pro postibus faciendis in dicto castro necessariis et duo hostia garde robe domine iunioris facientium / et reparantium quamdam magnam arcam ante parvum subturnum castri. .VI. solidis solutis Hugoneti / Belladent pro factura unius sere cum clavi positus in dicta arca et factura plurium tachiaram / et reparatione gonczonorum et espararum in dictis hostiis positarum nec non .VI. solidi in locagio aliorum trium carpentatorum grenerium et cameram porterii castri reparantium ut in / particulis visis et diligenter examinatis : .CVIII. solidos. / In locagio novem aliorum carpentatorum recoperientium tecta camerarum domine et domini logiarum / et turre de Nangier, pluribus locis decoperta et religantium quadam dolia pro vino domine de / Vars in eisdem reponendo quolibet capiente .II. solidis. Inclusis .III. solidis solutis in locagio / quatuor hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium : .XXII. solidos /

1.36. ADHS SA 17504: 1379-1380

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

In emptione quinque populorum arborum et unius quercus emptorum pro chivronibus et latis faciendis / pro tecto magne coquine castris, inclusis .III. solidis solutis pro ipsorum charreagio pro .XII. solidis. In / emptione trium milliariū scinduli empti pro tecto retro coquinam castris decoperto recoperiēdo / quolibet milliari .VI. solidis. In emptione trium milliariū clavini ad idem empti et implicati / quolibet milliari .III. solidis .VI. denariis. Inclusis .XXIII. solidis solutis tam pro locagio quam expensis / duodecim carpentatorum dictas latas et chivrones de dicta maeria facientium et eas / in dictis tectis implicantium ipsa que de dictis scindulo et clavino recoperientium ut in particulis : .LXIII. solidos .VI. denarios. / In emptione dimidii centi arene empti pro hostio turris de Nangier reparando solanum / quia dicte turris plastrando cum grinerio [sic] ibidem facto pro .III. solidis. In locagio duorum lathomorum / dictum hostium murantium et solanum predictum cum dicto grenerio plastrantium quasi per duas / dies ad predictam vacantium quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .II. solidis solutis in locagio duorum / hominum dictos lathomos ad idem iuventium ut in particulis : .XIII. solidos. / In emptione quinque milliariū scinduli emptorum pro tecto camere antique dicti castris pluribus locis / decoperto recoperiēdo quolibet milliari .V. solidis. In emptione quinque milliariū clavini ad idem / emptorum et implicatorum quolibet milliari .III. solidis .VI. denariis. In emptione centum tachiarum ad idem / emptarum pro .III. solidis. Inclusis .II. solidis solutis pro quatuor grossis crochiis ferri ibidem implicatis. / .XX. solidi in emptione duarum serarum positarum in hostiis dicti grenerii et camere magne / domine nec non espararum et ferrolliorum in dictis hostiis necessariorum et in emptione unius clavis / posite in secundo hostio crote dicti castris. In locagio duodecim carpentatorum dictum grenerium / facientium quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .VI. solidis solutis in locagio sex hominum dictos / carpentatores ad idem iuventium ut in particulis : .III. libras .XVII. solidos .VI. denarios. / In emptione unius milliari scinduli quercus empti pro tecto turris de Nangier ex impetu / boree quasi omnino decoperto recoperiēdo pro .XXXI. solidis .VII. denariis. In emptione decem milliariū / cum dimidio scinduli sapini emptorum pro tectis turris capelle et boticularie nec non / larderie ex impetu boree decopertis recoperiēdis quolibet milliari .VI. solidis. Inclusis / .X. denariis pro uvragio solutis. In emptione viginti sex milliariū clavini de quibus decem milliariū / in dictis tectis fuerunt implicati et residuum restat de instauro ad implicandum emptis / diversis pretiis pro .III. libris .II. solidis [vide clavinum de instauro (en marge gauche)]. In emptione unius centi clavellorum et dimidii milliarii grossi / clavini emptorum et implicatorum in dictis tectis pro .V. solidis. In locagio et expensis tresdecim carpentatorum / dicta tecta de dictis scindulis et clavino recoperientium quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .VIII. solidis / solutis in locagio octo hominum dictos carpentatores ad idem iuventium ut in particulis : .X. libras .XVI. solidos .V. denarios. /

[peau 8]

In charreagio ducentarum bestiarum arene charreatarum in castro pro muro existente subtus / boticularē castri omnino destructo reficiēdo pro .XVI. solidis. Inclusis .VIII. solidis solutis in locagio / octo hominum calcem pro dicto muro necessariam a villa usque in dicto castro apportantium. In salario / sex bestiarum apportantium in dicto castro lapides et sablonum neccessarium pro reparatione caminatarum / camere domine et magne aule qualibet capiente .XII. denarios. In locagio et expensis triginta quatuor / lathomorum dictum murum murantium et dictas caminatas preparantium quolibet capiente / .II. solidos. Inclusis .XXXV. solidis solutis

in locagio triginta quinque hominum dictos lathomos ad / idem iuvantium ut in particulis : .VI. libras .XIII. solidos. / In emptione duodecim plantarum quercus emptarum pro chivronibus, panis et latis in tectis / boticulare et larderii in dicto castro factis implicandis pro .XX. solidis. In charreagio dicte meyrie / a loco de Charbusier usque in dicto castro charreate pro .XII. solidis. Inclusis .VI. solidis solutis / in charreagio duorum populorum arborum scisorum in pratis domine in dicto opere implicandum. / In locagio sexaginta duorum carpentatorum de dicta maeria facientium chivronos, panas, / latas, trabes et esparas in dictis tectis implicatis et in reparatione dicti larderii cum / drezoriis neccessariis in dicta coquina nec non circa plura alia in dicto castro necessaria vacantium / quolibet capiente .II. solidos. Inclusis .XXVII. solidis solutis in locagio viginti septem hominum / dictos carpentatores ad idem iuvantium ut in particulis visis et diligenter examinatis : .IX. libras .IX. solidos. /

1.37. ADHS SA 17505: 1381-1382

[peau 6]

Opera castrī (en marge gauche)

Librauit Petro Rosseti de Ponte carpentatori recoperienti tecta castrī in pluribus locis ex / vetustate decoperta novem diebus ad idem vacanti capienti per diem .XII. denarios ultra / expensas in hospitio domine sibi ministratas : .IX. solidos. / In emptione unius duodene postium populi empti ad Amsermeto Tissoti pro reparatione / grenerii in turre de Nangiaco existente pro .XIII. solidis. Inklusis .II. solidis solutis in locagio / duorum carpentatorum religantium dolia in quibus una empta apud Semenam pro / provisione hospitii domine posita fuerint in anno M CCCLXXX primo. In locagio sexdecim / carpentatorum quasi per unam diem vacantium in reparatione grenerii plani castrī et etiam / in retentione traveysonis peyllii castrī quolibet capiente .II. solidis inclusis expensis. Et inclusis / .VI. solidis solutis in locagio sex hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium ut in particulis : .LIII. solidis. / In emptione decem milliarium scinduli emptorum et implicatorum in tectis dicti castrī in pluribus / locis decopertis recoperiendis quolibet milliari .V. solidis .VI. denariis. In emptione decem milliarium clavini / ad idem empti et implicati quolibet milliari .III. solidis. In locagio duorum carpentatorum / scindentium et excarrantium quadam populum pro postibus faciendis pro traveysone camere domine / a parte caminate ex incendio quasi combusta platellanda quolibet capiente .II. solidos. Inklusis locagio / duorum hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium. Inklusisque .XIII. solidis solutis in / locagio septem carpentatorum dictam reysiantium et .XIII. solidis solutis in locagio quatuordecim / hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium ut in particulis visis et diligenter examinatis : .CXIX. solidos. / In factura septem clavinum fectarum manu Hugonis Belladent de Botessia pro posterlis dicti castrī / et posterla magne turris pro .VI. solidis. In locagio quatuordecim carpentatorum tectum camere / magne deruptum reficientium et coperientium de dictis scindulo et clavino supra emptis / nec non tectum magne aule castrī, pluribus locis decopertum recoperientium quolibet capiente / .II. solidos. In emptione trium quercuum emptorum pro refectione peyllii a parte caminate camere domine / ex incendio dirrupti pro .XXII. solidis .VI. denariis. Inklusis .XIII. solidis .VI. denariis solutis ad expensas / viginti septem tam bubulcorum quam hominum dictos quercus a nemore de Senoyl usque ad dictum / castrum charreantium. In locagio duodecim carpentatorum dictos quercus scindentium, excarrantium / et reysiantium quolibet capiente .II. solidos. Inklusis .VI. solidis solutis in locagio sex hominum / dictos carpentatores ad idem iuvantium : .III. libras .XVI. solidos. / In emptione quadraginta cuparum calcis emptarum a Petro Nara de Droysier pro mortariis dicti / castrī faciendi qui remanet de instauro implicanda qualibet cupa .XII. denariis [vide instaurum calcem (en marge gauche)]. Inklusis .XIII. solidis / solutis pro charreagio dicte calcis et .III. solidis solutis in charreagio dimidii centi / sabloni et arene charreatis in castro pro reparatione dicti peyllii : .LXVIII. solidos. / In salario triginta sex lathomorum et carpentatorum quasi per unam diem vacantium murando / et extopando foramina epicotorii dicti peyllii et camere domine supra dictum peyllium existente / carpentandoque et assectando bochetos quercus positos subtus traveysonem et garitam / dicti peyllii a parte dicte caminate combustam ipsamque traveysonem de postibus quercus /

[peau 7]

platellando quolibet capiente per diem .II. solidos. Inklusis .XXX. solidis solutis in locagio triginta / manuoperariorum dictos latomos et carpentatores ad idem iuvantium. In emptione quindecim / crochiarum ferri ponderantium quindecim libras emptarum ab Hugoneto Fabri de Claromonte et in / bochetis et trabibus dicti peyllii fixis et implicatis ut in particulis : .CXIII.

solidos .VI. denarios. / In emptione octo ulnarum tele emptarum pro sacis faciendis pro dicta calce supra empta apportanda / a rafurno montis de Droysier usque ad dictum castrum qualibet ulna decem denariis : .VI. solidos .VIII. denarios. /

1.38. ADHS SA 17506: 1382-1383

[peau 6]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione sex milliarium scinduli empti et implicati in tectis aule magne / et camere domine quolibet milliari pro .V. solidis. In emptione sex milliarium clavini / ad idem empti et implicati quolibet milliari pro .III. solidis. Inlcusis .XII. solidis / solutis in locagio sex carpentatorum dicta tecta de dictis scindulo et clavino / recoperientium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos. In / emptione sex quercuum emptorum tam postibus faciendis pro grenerio domine / Clarimontis reficiendoque pro scindulo et maeyria (sic) faciendis pro tectis / et neccesariis dicti castri pro .LXII. solidis. In locagio sex carpentatorum dictos quercus / scindentium et excarrantium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet / capiente .II. solidos. Inlcusis .XX. solidis solutis in locagio viginti hominum dictos / carpentatores ad idem iuvantium quolibet capiente .XII. denarios. .XII. solidis solutis ad / expensas bubulcorum et bovim dictos quercus a nemore de Seynoil usque / apud Claromontem charreantium. In locagio decem carpentatorum scindentium / dictas quercus per billias pro scindulo de ipsis faciendo. Inlcusis .XXIII. / solidis solutis in locagio aliorum duodecim carpentatorum scindulum de dictis billiis / pro dicto castro facientium quolibet capiente .II. solidos, et .XLVIII. solidis solutis in locagio viginti / quatuor tam carpentatorum quam lathomorum quasi per unam diem vacantium tam / murando plastrando quam claudendo dictum grenerium quolibet capiente / .II. solidos, .XX. [solidis] solutis in locagio viginti hominum dictos carpentatores et lathomos / ad idem iuvantium quolibet capiente .XII. denarios. Et .XI. solidis .VI. denariis solutis in emptione / duarum serarum, espararum et gonczonorum emptorum pro dicto grenerio ut in / particulis visis et diligenter examinatis. Et alloquatur sibi iuramento suo / tantum inde soluisse asserentis : .XIII. libras .IX. solidos .VI. denarios. / In locagio sex tam carpentatorum quam lathomorum quoddam hostium in magna turri / dicti castri facientium, et circummarca dictum hostium plastrantium embochiantium et / murantium quolibet capiente .II. solidos. Inlcusis .VII. solidis solutis in emptione septem librarum ferri / emptarum et operarum manu Hugueti fabri pro ferratura dicti hostii et .XV. solidis solutis / in emptione unius sere cum clavi et ferollio emptorum et in dicto hostio positorum / ut in particulis : .XXXIII. solidos. / In locagio viginti carpentatorum tecta magne aule, camereque porterii et alia tecta / castri in diversis locis ex impetu borearum decoperta recoperientium et preparantium / quolibet capiente .II. solidos : .XL. solidos. / [vide scindulum de instauro (en marge gauche)] In emptione decem milliarium scinduli empti que remanent in castro de instauro / implicanda [sic] quolibet milliari pro .III. solidis. Inlcusis .XLV. solidis solutis in emptione quidecim / milliarium clavini pro eodem empti quolibet milliari pro .III. solidis. Et .XIII. solidis .IX. denariis solutis in emptione duorum milliarium grossi clavini pro scindulo quercus implicando / empti quolibet milliari pro .V. solidis .VI. denariis ut in particulis : .III. libras .XVIII. solidos .IX. denarios. /

1.39. ADHS SA 17508: 1384

[peau 3]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione duorum populorum arborum emptorum pro latis faciendis pro tecto logie existente / in introitu camere basse pro .III. solidis. In emptione unius milliari grossi clavini / apud Rumilliacum ad idem empti et implicati pro .VII. solidis .III. denariis. Inclusis .VIII. denariis / datis cuidam homini dictum clavinum de dicto loco Rumilliaci apportanti. .XXII. solidis solutis / in locagio undecim carpentatorum dictas latas de dictis populis facientium / et in dicto tecto implicantium nec non dictum clavinum cum duobus milliariis cum / dimidio grossi clavini et duobus milliariis cum dimidio scinduli quercus per Anthonium / Velluti olim vicecastellanum dicti loci de instauro premissis una cum duobus milliariis / cum dimidio scinduli sapini de octo milliariis ibidem per dictum Anthonium de instauro / dimissis in dicto tecto implicantium et ipsum recoperientium per unam diem / ad idem vacantium. Et .VIII. solidis solutis in locagio octo hominum dictos carpentatores / ad idem iuvantium. Inclusisque .II. solidis solutis in locagio et expensis unius carpentatoris portas anteriori castri reficientis et erigentis per / unam diem ad idem vacantis. Et .XII. denariis solutis in locagio cuiusdam hominis ipsum / carpentatorum ad idem iuvantis nec non .II. solidis solutis in emptione duarum clavinarum / emptarum una pro posterilla inferiori dicti castri et alia pro porta existente prope / podium ut in particulis visis et diligenter examinatis quas dictus Petrus / de Monte eius locumtenens manu cuius predicta fuerint librata iuramento suo esse veras asserint : .XLVII. solidos. / [autres dépenses....]

1.40. ADHS SA 17510: 1385-1386**[peau 11]**

Opera castri (en marge gauche)

In emptione viginti unius milliarium scinduli empti tam pro tecto magne aule / castri quam aliis tectis dicti castri pluribus locis decopertis recoperiendis de quibus / restant de instauro ad implicandum quatuor milliarium cum dimidio quolibet milliari vendito / pretio .VI. solidis [vide scindulum de instauro (en marge gauche)]. In emptione viginti duorum milliarium clavini ad idem empti et / implicati quolibet milliari pro .III. solidis .VI. denariis. In emptione sex plantarum quercus / empti in Verneto dicte Valenguera pro pomellis et les terenz dicte aule / faciendis pro .XXXVI. solidis. Inclusis .III. solidis solutis in emptione sex chivronorum / in dicta aula implicatorum. .XII. solidis in emptione sex duodenarum latarum apud / Pontem emptarum et implicatarum in dicta aula qualibet duodena pro .II. solidis. / In locagio quatuor bestiarum dictas latas a dicto loco de Ponte in castro Clarimontem / apportantium quasi per unam diem ad idem vacantium qualibet bestia capiente per diem .XII. denariis. / Inclusis .XII. denariis solutis in locagio cuiusdam valleti dictas bestias ducentis / et .III. solidis solutis in pane dato novem boveriis predictas maerias in / castro charreantibus nec non. .III. libris .III. solidis solutis in locagio et expensis / quinquaginta quatuor carpentatorum tectum dicte aule de scindulo et clavino / predictis recoperientium nec non de alio scindulo in dicto castro de instauro existente / alia tecta dicti castri pluribus locis decoperta similiter recoperientium dictasque plantas / quercus et chivronos ut supra emptos, scindentium et ipsos plantas et / chivronos in dicta aula implicantium cum latis predictis et de ipsis dictos pomellos et / terenz facientium per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente .II. solidos per diem / ut in particulis visis et diligenter examinatis. Et alloquatur sibi iuramento / Petri de Charantinay sui locumentenenti manu cuius predicta fuerunt facta opera tantum / inde pro premissis soluisse asserentis : .XIX. libras .XII. solidos. / [autres dépenses...]

1.41. ADHS SA 17512: 1387-1388

[peau 11]

Opera castri manum Iohani Malhardi (en marge gauche)

In emptione duorum milliarium clavini emptorum pro tectis coquine, camere domine et capelle / castri pluribus locis decopertis recoperiendis de scindulo in castro existente quolibet / milliari .III. solidis .VI. denariis. In locagio et expensis trium carpentatorum quasi per unam / diem vacantium dicta tecta de dictis scindulo et clavino recoperiendis et repatinandis / quolibet capiente per diem : .II. solidos. In emptione duarum plantarum quercus emptorum in nemore / de Senoil pro tecto capelle castri domificando et postibus faciendum pro magna aula / castri pluribus locis destructa platellanda pro .XV. solidis. Inclusis .XLVIII. solidis solutis / in locagio et expensis viginti quatuor carpentatorum dictas duas plantas quercus / in dicto nemore scindentium, escarrantium, reissantium et dictam salam / platellantium nec non tectum grenerii castri repatinantium quasi per unam diem ad idem / vacantium quolibet capiente ut supra. .LXXII. solidis solutis in locagio et expensis triginta / sex aliorum carpentatorum scindentium certas plantas quercus in nemore domine / Semene de ipsisque centum et undecim dovas pro doliis cellerii domine Clarimontis / reparandis facientium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente ut supra. / Et .XIII. solidis .VI. denariis solutis in locagio et expensis novem bubulcorum dictas plantas / a dictis nemoribus domine de Semena usque ad domum dicti Mangi apud Vanzier [ubi dicte dove fuerunt facte (en marge droite)] / charreantium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente per diem XVIII denarios / ut in particulis visis et diligenter examinatis et alloquatur sibi iuramento dicti Iohanis / Malliardi olim locumtenentis sui presentis in computo manu cuius predicta fuerunt librata pro / premissis tantum inde soluisse asserentis : .VIII. libras .I. solidum .VI. denarios. /

1.42. ADHS SA 17513: 1388-1389**[peau 6]**

Opera castris (en marge gauche)

In emptione quindecim milliarium scinduli sapini empti pro tecto camere posteriori castris / decoperto recoperiendo quolibet milliari pro .V. solidis de quibus remanent XII milliarium in / dicto castro de instauro [vide scindulum de instauro (en marge gauche)]. In emptione trium milliarium clavini pro dicto tecto repatinando / empti quolibet milliari pro .III. solidis. Inklusis .XII. solidis solutis in locagio et expensis sex / carpentatorum dictum tectum de dictis scindulo et clavino repatinantium quasi per unam diem / ad idem vacantium quolibet capiente pro salario et expensis per diem .II. solidos. .VIII. solidis solutis in emptione / sex postium populi empti et implicati in hostio et fenestris stabuli dicti castris. /

[peau 7]

.VIII. solidis solutis in salario et expensis quatuor carpentatorum dictas hostium et / fenestras de dictis postibus facientium, quatuorque pilas in logia ubi / dolia dicti castris vacua tenentur et unam pergam in camera bassa / dicti castris ponentium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente pro / salario et expensis .II. solidos. .XVI. solidis solutis in emptione quatuor espararum / ferri, duorum cardinum sive gonczonorum et unius vectis seu ferrollii aliarumque / quatuor espararum in dictis hostio et fenestris implicatis pro tanto / emptis. Et .XXIII. solidis solutis in emptione cuiusdam corde nove empte pro / puteo dicti castris ut in particulis visis et diligenter examinatis quas / dictus Franciscus de Sionz locumtenens suus manu cuius predicta fuerunt librata suo iuramento esse veras asserint : .VII. libras .XV. solidos. /

1.43. ADHS SA 17514: 1389-1390

[peau 12]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione decemseptem milliarium scinduli sapini empti pro tecto magne aule / castri domine dicti loci Clarimontis decoperto ac delacerato recoperiendo ultra duodecim / milliarium scinduli in dicto castro de instauro existenti quorum pretium in precedenti / computo sibi fuit alloquatum quolibet dictorum decem septem milliaram pro .IIII. solidis .VI denariis. / In emptione XXIX milliarium clavini ad idem emptorum et implicatorum quolibet milliari /

[peau 13]

pro .IIII. solidis. Inclusis .XXXVI. solidis solutis in salario et expensis decemocto carpentatorum dictum / tectum de scindulo et clavino predictis facientium quasi per unam diem ad / idem vacantium quolibet capiente per diem .II. solidos. Inclusisque .IX. solidis solutis in salario et / expensis novem hominum scindulum et alia in dicto tecto necessaria ministrantium dictis / carpentatoribus adquod predicta ipsos carpentatores iuvantium quasi per unam diem ad idem / vacantium quolibet capiente per diem .XII. denarios. Et .VIII. solidis solutis in locagio et expensis / cuiusdam alterius carpentatoris gradus parve turris castri predicti a parte Seyselli existente / facientium per quatuor dies ad idem vacantium capiente per diem .II. solidos ut in particulis / visis et diligenter examinatis quas Franciscus de Syonz supradictus locumtenens suus / manu cuius predicta fuerunt librata fore veras asseruit : .XII. libras .IIII. solidos. /

1.44. ADHS SA 17515: 1390-1391**[peau 5]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in emptione decemseptem milliarium scinduli sapini emptis pro tectis logie / existentis supra gradus per quos ascenditur ad cameram domine, duarum gorgiarum / existentium in tecto camere posteriori dicti castris, turris secreti dicti castris et aliis / tectis dicti castris decopertis recoperiendis quolibet milliari .IIII. solidis .VI. denariis. In / emptione decemseptem milliarium clavini ad idem emptorum et implicatorum quolibet / milliari .III. solidis .VIII. denariis. Inclusis .XL. solidis solutis in locagio et expensis viginti / carpentatorum dicta tecta de dictis scindulo et clavino recoperientium quasi / per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente per diem .II. solidos. Et .X. solidis solutis / in locagio et expensis decem hominum dictos carpentatores ad idem iuvantium quolibet capiente /

[peau 6]

per diem .XII. denarios. In locagio et expensis viginti trium carpentatorum reyssiantium / billiones quercus pro postibus faciendis ad reficiendum pontem castris ipsumque / pontem de dictis postibus facientium per unam diem ad idem vacantium quolibet / capiente ut supra per diem tam pro salario quam expensis .II. solidos. Inclusis .VII. solidis / solutis in locagio et expensis septem hominum dictos viginti tres carpentatores / ad idem iuvantium quolibet capiente per diem .XII. denarios, ut in particulis visis et diligenter / examinatis quas dictus Franciscus de Sionz locumtenens suus manu cuius predicta / fuerunt librata et soluta iuramento suo esse veras asseruit : .XII. libras .I. solidum .X. denarios.

1.45. ADHS SA 17518: 1393-1394

[peau 16]

Opera castri (en marge gauche)

In emptione viginti sex milliarium scinduli emptis a Perreto Greneti / et implicatum tam [inséré entre les mots] in coperiendo coquinam pro parte, grenerium plani castri, bertrachiam / existentem supra portam dicti plani castri vocatam Berart, quam in repatinando tectum / logie existente in introitu camere basse et etiam in pluribus aliis tectis dicti / castri reparandis et repatinandis quolibet milliari pro quinque solidis. In emptione / viginti sex milliarium clavini ad idem emptis et implicatis quolibet milliari / pro .III. solidis. Inclusis .LXXVIII. solidis solutis in salario et expensis triginta novem / carpentatorum quasi per unam diem vacantium in implicando scindulum et / clavinum predictos in locis supradictis certamque quantitatem chivronorum et latarum / implicatarum in dictis locis facientium et scindentium in prato domine de Cugine / ipsosque implicantium quolibet capiente per diem pro salario et expensis .II. solidos. Inclusisque / .II. solidis solutis ad expensas duorum bubulcorum dictos chivronos et latas a / dicto prato usque ad dictum castrum charreantium. Et .XVIII. solidis solutis in salario / et expensis decem octo hominum dictos carpentatores ad idem per unam diem / iuvantium, ut in particulis visis et diligenter examinatis quas / Franciscus de Sionz locumetenens suus manu cuius predicta fuerunt librata suo / iuramento esse veras asseruit: .XV. libras .VI. solidos.

1.46. ADHS SA 17525: 1397-1398**[peau 15]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in emptione triginta milliarium scindulli sappini emptis apud / Castillionem pro tecto camere existente iuxta putheum dicti loci Clarimontis / decoperto recoperiendo quolibet milliari : .III. solidis .VI. denariis. Inklusis .XLV. solidis / solutis pro portu quolibet milliari chareantum pro .XVIII. denariis. Inklusisque / .VI. libris solutis in emptione triginta milliarium clavini ad idem emptis / et implicatis quolibet milliari .III. solidis. .XL. solidis solutis in salario et expensis / viginti carpentatorum dictum tectum de dictis scindullo et clavino coperientium / et lattantium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente / per diem .II. solidos. .XVI. solidis solutis in salario et expensis sexdecim hominum / dictos carpentatores ad predictam iuvantium et scindullum predictum eisdem / ministrantium quasi per unam diem ad predictam vacantium quolibet capiente / per diem .XII. denarios. .XLVIII. solidis solutis in emptione sex aquariorum emptorum / et positorum in muro existente iuxta dictam cameram a parte extra, / quolibet aquario inclusis portu . VIII. solidis. .VI. solidis solutis in salario et expensis / trium lathomorum predictos aquarios in muro predicto ponentium /

[peau 16]

quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente / per diem .II. solidos. .VII. libris .X. solidis solutis in emptione triginta / milliarium scindulli sappini emptis apud Castillionem ultra aliam / quantitatem scindulli ut supra empti et implicati, quolibet milliari / .V. solidis incluso charreagio. .VI. libris solutis in emptione triginta / milliarium clavini emptis Gebena pro predictis tectis, quolibet milliari / .III. solidis. De quibus triginta milliarium scindulli et totidem clavini / ut supra proxime emptis fuerunt, implicatis XI milliarium scindulli / et totidem clavini in predicto tecto existente supra cameram predictam / cum aliis XXX milliarium scindulli et totidem clavini ut supra implicati. / Et reliqua decem novem milliarium scindulli cum decem novem / milliarium clavini remanent in castro dicti loci penes ipsum / castellanum de instauro. Inklusis etiam .XVI. solidis solutis / in salario et expensis octo carpentatorum predictorum XI milliarium / scindulli cum totidem clavino in predicto tecto implicatis / quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente / per diem .II. solidos. Et inclusis .VIII. solidis solutis in salario et expensis / quatuor carpentatorum preparantium lu aliour eundem et intrandum / in magna turri quasi per unam diem ad predictam vacantium / quolibet capiente per diem .II. solidos, nec non inclusis .VI. solidis solutis / in salario et expensis unius valleti qui fuit bis equestri emptum / apud Gebenam predictum clavinum ut in particulis visis et diligenter / examinatis. Et alloquantur sibi de mandato domine [de cabillione filie domine (rajouté en contrebass)] orethenus / facto dictis computi receptoribus nec non per confessionem Roleti / de Prato carpentatori magistri operum comitatus Gebennensis de / testimonio in presenti computo testificantis / datis ut supra : .XXXIII. libras.

Opera pontis (en marge gauche)

Librauit in emptione triginta sex peciarum quercus emptarum / a pluribus et diversis personis mandamenti Clarimontis videlicet sex pecie / in nemore de Senoyl domine Iaquemete de Bossier. Item octo / pecie quercus in nemore de Dombres. Item tres pecie in / nemore de la Naraz. Item sex pecie in nemore domini abbatis / de Chisarum. Item quinque pecie in nemore dictorum Coches. / Item due pecie in nemore Petri Martel. Et alie sex / a quibusdam personis dicti mandamenti de quarum nominibus non / recordatur. Emptarumque pro ponte Clarimontis existente ante / ianuam castris dicti loci ex dirruptione muri existentis supra / dictum pontem,

omnino dirupto et delacerato integriter reficiendo / qualibet pecia una magna alia minus : .IIII. solidis quarum peciarum. / Viginti sex pecie fuerunt implicatis in dicto ponte. Et alie / remanent in dicto castro de instauro pro edificio magne / turris dicti castri. Inclusis .XIII. libris .VIII. solidis solutis in salario / et expensis sexties viginti et quatuordecim carpentatorum / predictas pecias quercus pro predicto ponte et edificio dicte turris / in nemoris scindentium, escarrantium, preparantium et in ipso ponte / implicantium quasi per unam diem ad idem vacantium quolibet / capiente per diem .II. solidos. Inclusisque .CVIII. solidis solutis in / salario et expensis Roleti de Prato carpentatoris magistri operum / Comitatus Gebennensis vacantis circa refectionem dicti pontis / cum predictis carpentatorum quasi per triginta sex dies ad idem / vacantium capiente per diem .III. solidos. Et inclusis .VI. solidis solutis / in salario et expensis trium lathomorum ruppem de substus / dictum pontem crosantium et crotos in ipsa Ruppe pro trabibus / dicti pontis situandum, arrestandum et ponendum facientium quasi / per unam diem ad idem vacantium quolibet capiente per / diem .II. solidos ut in particulis visis et diligenter examinatis / quas idem Roletus manu cuius predicta fuerunt facta suo iuramento / asserit esse veras. Et alloquantur sibi de mandato / domine de Cabillone orethenus facto dictis computi receptoribus / nec non per confessionem dicti Roleti de testimonio in presenti / computo referenti et testificanti : .XIX. libras .XII. solidos.

2. LES OPERA CASTRI SAVOYARDS (XVE-XVIE SIÈCLES)⁶

2.1. ADS SA 11257: 1402-1404

[peau 21]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit de mandato domini et per literam inferius designatam / et redditam in operibus et reparatione castri domini Clarimontis / Bertheto Durerii et Petro de Corberia carpentatoribus pro / complemento solutionis quaterviginti flor auri parvi ponderis sibi / datam conventorum ultra sex cupas frumenti et sex somatas / vini ad mensuram Clarimontis per Humbertum de Villari comitem / Gebenensis pro tachia dictis carpentatoris data per Roletum / de Parto magistrum operum dicti comitatus Gebenensis pro / tanto meysonandum et edificandum de novo in magna turri / dicti castri Clarimontis. Unum edificium seu meysomentum / vocatum foreysa ponendum quod in eodem meysomento in / prima trabatura summitatis dicte turris triginta octo / trabes transenittes ?(traversantes) extra muros duos pedes cum / dimidio. Item sexdecem columpnas de novem / pedibus ad manum sine pichono in altitudinis munitis / de esparras per pedem et pro los chantiers ac de partenis / prout ibidem fuerunt necesse cum trabatione de subtus qualibet trabe / .I. pendent cum uno esparono munitas quod de chivrones / prout trabatura sequitur et requirit. Item faciendum / in summitate meysonamenti dicte turris unam exchifam / pro vigillo seu custodia ibidem cum fuerit opportunum manendum, / altitudinis octo pedum et latitudinis sex pedum cum / uno pulcro pomello longo sex pedibus ultra tectum / dicte turris nec non dictum meysonamentum coperiendum / et imparandum et alia in dictis foreysia et meysonamento / necessaria faciendum ad ordinationem dicti magistri Roleti pro / parte dicti domini comitis et unius alterius pro parte dictorum / carpentatorum [que operagia dicti carpentatori (ajouté e marge droite)] facere promiserunt et convenunt per iuramenta / sua et sub obligatione bonorum suorum omnium pro predictoris / quaterviginti flor sex cupis frumenti et sex somatis vini / solvendi eisdem certis terminis in instrumento dicte tachie / inferius designato et reddito descriptis et declaratis / et fuit actum inter dictos magistrum Roletum et carpentatorum / ex ipse magistri Roletus seu alter pro domino debeat / et teneatur ostendere et mostrare predictis carpentatoris / nemus dicto meysonamento seu edificio necessarium / et dictus ipsum charreari facere debeat apud Claromontis / super loco suis propriis sumptibus et expensis ipso nemore / prius pro dictos carpentatores ciso exgrossato et excarrato / et per eosdem posito ad modum charreandi ut per instrumentum /

[peau 22]

publicum de dicta tachia continens aliam tachiam de qua / ibi nulla alia fit declaratio quam operagia in ipsa tachia / contenta facta et completa fuerunt tempore dicti comitis Humberti / ut dicit. Receptus sub anno Domini millesimo CCC nonagesimo nono / die XXII mensis marcii quod reddit manu Iohanis de Fabrica / de Donciaco Gebenensis dyocesis notarii scriptam et signatam. Redditam / etiam notam cuiusdam alterius instrumenta (loco [biffé par exponctuation]) de testimonio lato / per dictum magistrum Roletum de Parto et Petrum Rangnisii, / Amedeum de Villars, Nycoletum Bruneti burgenses dicti loci et / Petrum Rosseti de Ponte sancti andree

---

6. Ils sont conservés aux Archives Départementales de Savoie (ADS).

carpentatores, de operibus supradictis / fore factis sufficienter et completis, excepta exchiffa / summitatis dicte turris de qua infra fit mentio facta / prius visitatione diligenti per eosdem de dictis operibus et / quibusdam aliis infra proxime designatis recepti sub anno / Domini M CCCC tertio die undecima mensis aprilis quam reddit / manu Iohannis Montassandi notarii publici scriptam et signatam, / una cum quadam alia nota instrumenti de testimonio Stephani / Girodi, Petri Nave sindicorum dicti loci. Item Petri Rengnisii / et Amedei de Villars burgensi eiusdem loci testificantes / suis iuramentis facta prius visitatione diligenti pro eosdem / quod dicta exchiffa est facta et completa sufficienter / et perfecte et pomellus supra dictus in eadem positus / copertus de tolis ferreis albis et banneria ferrea / magna et alta armis domini nostri Sabaudie comitis in sinita / super ipso pomello posita et infixata recepta sub / anno et die quibus super proxime et manu dicti Iohannis / Montassandi notarii publici scriptam et signatam. Et allocantur / sibi triginta flor infrascripti pro complemento solutionis / dictorum quaterviginti flor de mandato Amblardi Gerbaysii, / Anthonii Barberii, Petri Magnini et Anthonii Domengii / magistrorum et anditorum computorum domini et per literam / confessionis dictorum Bertheti Durerii et Petri de Corberia / carpentatoribus de confessione de recepta predictorum triginta / flor et de aliis quinquaginta flor fuit sibi satisfactum / per dictum dominum comitem Humbertum seu eius officiarum / receptam sub anno Domini M CCCC tertio die XI mensis / aprilis quam reddit manu Iohannis Montassandi / notarii scriptam et signatam. In quadam cedula papirea scripta / in cuius dorso scripte sunt due alie note instrumentorum una de / testimonis quarundem chalatarum ? subscripte et alia de confessione / cere librate pro capella domini ut supra sub titulo cere in libratis / propter hoc allocatis : .XXX. flor pp. Item librauit / dictis Bertheto et Petro carpentatoribus pro sexdecim columpnis / cum esparris et pro una rota de quercu per ipsum factum ultra / alia operagia ut supra in tachia pro fustinendo dictam exchiffam / in summitate dicte turris positam quia aliter ibidem construi / non poterat quequidem sexdecim columpne cum esparris et / rota ibidem ut supra posite per dictos carpentatores ultra et extra / dictam tachiam extimate fuerunt per dictum magistrum operum / Petrum Rangnisii, Amedeum de Villars, Nycoletum Bruneti / et Petrum Rosseti superius nominatis ad duodecim flor auri / subscriptos ut per notam instrumenti supra primo redditam que / incipit in nomine domini etc et per aliam notam instramenti supra / secundo redditus de testimonio operagiorum superius designatorum / factorum sufficienter et completorum prout superius / describuntur et per literam confessione de recepta dictorum / carpentatorum datam die XIX mensis Iulii anno / Domini millesimo quartercentesimo tertio quam reddit manu / Iohannis Montassandi notarii signatam : .XII. flor pp. /

Maeria empta et quodam operagia (en marge gauche)

Item librauit dicto Bourbi de Vars pro pretio unius arboris / quercus emptis ab eodem pro tanto pro faciendo pomellum / dicte turris loco alterius pomelli dati prius in tachiam / pro comitem Humbertum ut supra et facti per dictos carpentatores / que in platea dicti castris reperierunt armigeri domine / principisse Achaye ibidem protant? exitentes. Et ipsum in / igne posuerunt cum pluribus fustis deffectu lignorum ut dicit / .VIII. den gross. Item Berteto Durerii et Petro / de Corberia carpentatoribus pro suis salariis et expensis septem / dierum quibus ipsi duo vacauerunt tam in scindendo dictam / arborem quercus quam faciendo dictum pomellum capiente / quolibet ipsorum tam pro salario quam expansis tres den gros / ut per confessionem dictorum carpentatorum de recepta trium flor / cum dimidio. De quibus allocantur hic viginti unus den gros / subscripti et infra proxime alii viginti unus den gross /

[peau 23]

receptus sub anno Domini M CCCC tertio die XVII mensis / (mensis [biffé]) marcii quam reddit. In quodam folio papireo cum pluribus aliis / scriptis et manu Iohannis Montassandi notarii

signatam : / .XXI. den gros. Item Humberto Mistralli de Chillonz / pro pretio unius arboris populi ab eodem emptis pro tanto / de qua facti fuerunt postes pro claudendo in parte dictum / meysonamentum: .VIII. den gross. Item dicto Petro / de Corberia carpentatori pro sui ipsius unius alterius hominis / carpentatori salariis et expensis aliorum septem dierum quibus ipsi / duo vacauerunt scindendo excarrando et per medietatem reyssiando / dictam arborem populi qui propter ipsius grossitudinis charreari / nequibat integra, capiente quolibet dictorum duorum carpentatorum / per diem tam pro salario quam expensis tres den gros: / .XXI. den gros. Ut per literam dictorum Berteti et Petri / de confessione et recepta supra redditam et designatam. Item / reyssiatori qui dictam arborem reyssiavit et postes de eadem / fecit pro operibus supradictis .VI. den .III. quars gros. / Item Nycodo Lengueti de Doutiz pro alia arbore populi / ab eodem empta pro tanto pro faciendo postes pro claudendo / bayetam dicte turre .IIII den gros. Item dicto / Petro de Corberia pro sui ipsius et unius alterius hominis / salario et expensis duorum dierum quibus vacauerunt scindendo / et excarrando dictam arborem computatis pro dictis / duobus diebus ad rationem quam supra .VI. den gross. Item / reyssiatori qui dictam arborem reyssiavit et de ipsas / postes fecit pro operibus supradictis .IIII. den gros. / Item Petro de Doures pro sex peciis quercum cisis et captis (in [biffé par exponctuation]) / in nemore dicti Petri et euis consobrini pro faciendo / chanlattas tecti dicte turre extimatum ad novem solid / subscriptis per dictos Bertetum Durerii et Petrum de Corberia / carpentatores qui ipsas in dicto tecto implicauerunt ut per / literam testimoni et confessionis eorumdem datam die undecima / mensis aprilis anno Domino M CCCC tertio scriptam in dorso / litere confessionis per dictos carpentatores facte de triginta flor eisdem / ut supra allocatis manu Iohannis Montassandi notarii et / signatam : .IX. solid geben albor. Item dictis / Berteto et Petro carpentatorum pro suis salario et expensis / octo dierum quibus ipsis duo vacauerunt faciendo de dictis sex / peciis quercus chanlattas positas et implicatas in tecto / dicte turre capiente quolibet ipsorum per diem tam pro salario / quam expensis tres den gros ut per literam dictorum carpentatorum de / confessione et recepta scriptam in quodam folio papireo cum / pluribus aliis et manu dicti Iohannis Montassandi notarii / signatam sub anno Domini M CCCC tertio die XIX mensis / marcii : .II. solid gross.

Scindule empte (en marge gauche)

Item Stephano de Ultia? / alias Mangi de Vanczier in emptione et pro pretio / quinquaginta duorum milliarium scinduli emptis et implicatis / in copertura dicte turre quolibet milliari tribus solid tribus / den geben ut per literam dicti Stephani de testimonio / premissorum ac confessione et recepta datam in Claromonte die / VI mensis marcii anno Domini millesimo CCCC quinto quam reddit / manu Iacobi Redi notarii scriptam et signatam. Cambsis dictis / gebenensis ad grossos: .XIIII. flor .I. den gross pp. /

Latte empte (en marge gauche)

Item in emptione et pro pretio treginta duarum duodenarum / lattarum emptarum et implicatarum in et pro dicto tecto predicte / turre ut supra qualibet duodena duobus den gros pro tanto: / .V. flor .IIII. den gross.

Clavini crochie et tachie emptis (en marge gauche)

Item in emptione et pro / pretio quinquaginta quinque milliarium clavini emptis ut infra / et implicatis in copertura dicte turre primo videlicet in emptione / viginti milliarium existentis in uno ballons clavini bastardi / emptis Chamberiacum in operatorio dicti Brulafer pro tanto : / .VI. flor .VIII. den gros. Item in emptione triginta / duorum milliarium alteriis clavini emptis tam apud Sayssel / quam Rumilliacum diversis pretiis in pluribus particulis et implicatis / cum alio ut supra empto in dicto tecto. Inclusis duobus / solid quatuor den geben pro portu dictorum triginta duorum / milliarium clavini portantium ad dictum castrum Clarimontis. Cambsis /

gebenensis ad grossos: .X. flor .III. den gross. Item / in emptione trium milliarium clavini reffortium emptorum Saissel pro / coperiendo exchiffam dicte turris quolibet milliari .III. den gross : / .I. flor pp. Item in emptione et pro pretio / dimidium milliarium clavini pro latando a chaus emptis / Chamberiacum in operatorio Diruti? Coste manu Petri Braserii / magistri operum domini pro tanto: .X. den gross. Item / in emptione centum quinquaginta crochiarum ferri pro / eodem tecto emptis et ibidem implicatis in clavellando chanlatas /

[peau 24]

dicti tecti videlicet a Petro Rangnisii fabro pro tanto / .XVI. den gros. Item in emptione et pro pretio duorum / milliarium cum dimidio clavorum vocatorum maltaillies pro eodem / emptorum et implicatorum in latando dictum tectum quolibet milliari / .XVI. den gros : .III. solid .III. den gross. Que predicta / omnia ut supra empta implicata fuerant in constructione / dicti tecti ut per notam instrumenti predictorum Berteti Durerii et / Petri de Corberia attestantum suis corporalibus iuramentis ad / evvangelia Dei sancta propter hoc pro eosdem prestitis quod ipsi / predictarum maerium, lattas, scindulas, clavinos, crochias et tachias / in dicto tecto implicauerunt receptam sub anno Domini millesimo / CCCC tertio die XIX mensis marcii quam reddit. Scriptam in quadam / cedula papirea cum quibusdam aliis superius redditam manu / Iohannis Montassandi notarii publici et signatam. Item / in emptione et pro pretio triginta unius tolaru feri albi / emptis et implicatis in copertura pomelli ut supra positi / in summitate dicte turris: .XXI. den ob gros. Item / in emptione trescentum quinquaginta tachiarum albarum emptarum / et implicatarum in sarrando dictas tolas supra et circumcirca dictum / pomellum: .V. den .III. quars gros. Item pro portu / dictarum tolarum et tachiarum a Chamberiaco ad dictum castrum Clarimontis / .II. den gros.

Banneria empta (en marge gauche)

Item in emptione et pro pretio unius / banniere ferree armorum domini insignite ponderantis .LXII. lb / empte de mandato domini a Iohanne Lancellotti alias Sayssel habitatore / Chamberiaci et posite supra dictam magnam turrin dicti castri / domini Clarimontis qualibet libra operata uno den ob gros / ut per notam instrumenti dicti Iohannis de confessione et recepta / subscribe quantitatis et testimonio premissorum datam Chamberiaco / die XIII mensis aprilis anno Domini millesimo CCCC tertio quam / reddit manu Guillermi Letto notarii publici scriptam et signatam, / una cum quadam alia cedula de testimonio ponderis dicte bannerie / data die XIII mensis aprilis anno predicto: .VII. flor / .IX. den gros. Item Petro Carero pro salario et expensis / sui ipsius et roncine sue duorum dierum quibus vacavit eundo / a dicto loco Clarimontis Chamberiacum quesitum et pro portando dictam / banderiam ad dictum castrum Clarimontis et inde redeundo / capiente per diem pro se et dicta eius roncina tam pro salario quam / expensis tres den gros ut per literam publicam dicti Petri de / confessione et recepta datam die XI mensis aprilis anno predicto / quam reddit manu Iohannis Montassandi notarii publici scriptam et signatam / in quadam cedula papirea cum quadam alia infra proxime designatam: / .VI. den gross. Item Roleto de Prato magistro operum comitatus / Gebenensis pro suis et equi sui expensis duorum dierum quibus / vacavit veniendo ad dictum locum Clarimontis et ibidem stando / visitando et recipiendo dicta operagia et reparationes ac exinde / redeundo ut per literam dicti Roleti de confessioneque recepta datam / in castro predicto die XI mensis aprilis anno Domini millesimo / CCCC tertio quam reddit scriptam in eadem cedula papirea manu / Iohannis Montassandi notarii signatam : .VI. den gros. / Reddit etiam quandam literam domini de qua in principio huius librate / fic mentio de mandato per dominum facto dicto castellano de faciendo / fieri edificia reparationes et coperturas superius descriptas et designatas / pro dicta magna turre infra unum mensem tunc proxime taliter / et condecetur quod de defectu bone et secure reparationis dicta (sic) turris / quomodolibet non deterioraretur cum mandato sine

condictione qualibet allocandi / pretia propter hoc solvat in tachiam et aliam ex assignatione sibi castellano facta propter / hoc in et super preisiiss victualibus obventionibus et emolumentis dicte castallanie anno / Domini M CCCC secundo habita cum dicta litera domini confessione lathomi et carpentatori / artificium et aliorum ibidem vacantium et laborantium datam burgeti / die X mensis octobris anno predicto M CCCC secundo sigillo / domini sigillatam et manu Francisci Boudreti secretarii domini signatam. /

Alie reparationes dicti castri (en marge gauche)

Item in pluribus reparationibus tectorum fenestrarum serarum et portarum / dicti castri prout infra reparatarum. Primo videlicet Petro / Rangnisii de Claromonte fabro pro quatuor barris ferri ab / ipso emptis pro tanto et positis in fenestris stabuli dicti / castri ne per dictas fenestras infra dictum castrum intraretur : / .XI. den .II. tierz gros. Item in emptione et pro pretio / quatuor librarum plombi emptarum pro plombando et ferrando dictas / baras in lapibus (sic) dictarum fenestrarum quia aliter serari non / poterant in eisdem: .III. den gros. Item [un blanc] / lathomo pro suis salario et expensis unius diei / quo vacavit in perforando lapides dictarum fenestrarum pro / dictis barris ferri in eisdem ponendo et plombando: .III. den gros / Item dicto Petro Rangnisii pro pretio unius alterius minorum / barre ferri ab eodem empte et necessariao implicate et posite / in hostio carceris certis terralliorum: .XVI. den geben. /

[peau 25]

Item eidem Petro Rangnisii pro una cathena ferri ab eodem / empta et posita in tornafollo existenti ante pontem / levatorium dicti castri: .XVIII. den geben. Item Fabro / de Botessi pro reparando serallia soturni dicti castri: / .XVIII. den geben. Item Iohanni Cart carpentatori et / euis valleto carpentatori pro suis salario et expensis octo / dierum quibus steterunt unus plus alter minus in dicto castro / vacando in recoperiendo tecta dicti castri capiente quolibet per / diem tam pro salario quam expensis tres den gros : .II. solid gross. / Item Fabro de Botessi pro reparatione sere et clavis stuphe / dicti castri: .XII. den geben. Item pro reparatione sere / et clavis cuiusdam magne arche dicti castri et emptione / unius barre ferri in eadem implicate: .II. solid geben. / Item in emptione unius clavis empte pro serallia medie / porte dicti castri quia alia fracta erat : .XII. den geben. / Item pro reparatione seraille magne turris quia destructa erat / sic quod firmare non poterat : .XII. den geben. [Iterum emptio scinduli en marge gauche)] Item / in emptione viginti milliarium alterius scindulorum emptarum ultra / scindulis ut supra emptis et implicatis pro reparatione et / recopertura tectorum magne aule dicti castri et camere existentis / a parte occidentalis quolibet milliari tribus solid et tribus den / geben ut per literam publicam Stephani De Lytteraz de / Vauczier de testimonio emptionis dicti scinduli (sic) et solutionis / pretii euisdem receptam sub anno Domini M CCCC quarto / die sexta mensis marcii quam reddit scripta in quadam / cedula papirea manum Iacobi Begardi notarii et signatam: / .LXV. solid geben. Reddit etiam literam attestationis / facte per Berthetum Copinii de implicatione dictorum scindulorum / in reparationibus predictis et tecto gorgiarum dicti castri ac / luyserio facto in tecto furni dicti castri continentem / attestationem aliarum reparationum subscriptarum receptam sub / anno Domini M CCCC quarto die VIII mensis februarii manu / Richardi Belloterii subscriptam et signatam. Item predicto / Bertheto pro tachia sibi data implicandum predictorum scindulorum / cum clavino in locis et reparationibus predictis ac reparandum / traveysonam existantem subtus dictum tectum in qua vacauerunt / quasi per unam diem duodecim carpentatores. Item et faciendum / dictum luyserium predicti furni in quo vacauerunt quasi / per unam diem duo carpentatores pro tanto reparatus / per ipsum carpentatorum ut per literam supra proxime redditam / et plenius designatam : .XXX. solid geben. Item / eidem Berteto pro reparatione trabature magne aule / dicti castri ante capellam exitente in qua reparatione / implicavit duos somerios pro tanto, omnibus inclusis: / .III. flor pp. Item in emptione unius grosse / corde empte

pro aqua extrahenda de putheo dicti castri : / .XIII. den gross. Item in emptione unius serraille / empte manu Iohannis Curati et posite in hostio turris / albe : .XII. den gross. Et allocantur sibi / prius et alie subscribe librate de mandato Amblardi / Gerbaysii, Anthonii Barberii et Petri Magnini magistrorum / et auditorum computorum domini vise prius et examine / diligenter pro eosdem habito quod corporali iuramento dicti Francisci / vicecastellani asserentis ad evvangelia Dei sancta sic fuisse / et libratum prout in eisdem et qualibet ipsarum continetur / operagia quod et reparationes suprascriptas fore factum sufficienter / et completas prout superius describuntur et designantur / canbsis dictis gebenensis ad grossos : .VI^{xx} II. Flor .IX. den gros pp. /

2.2. ADS SA 11258: 1404-1405

[peau 16]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini dicti loci / Clarimontis Bertheleto de Cresto de ochie fusterio in / emptione et pro pretio duarum trabium ochoni seu / peissie implicatum in reparatione trabature magne / aule ante capellam dicti castris existente per / Berthetum Copini de quorum implicatione fuerunt / allocati in computo precedenti tres flor parvi ponderis / nec fuerunt allocati viginti octo solid subscripti pro pretio / dictarum duarum trabium quia non habebat literam de / confessione et recepta. Et allocantur prius et / alie subscribe librare de mandato Amblardi / Gerbaysii, Petri Magnini et Anthonii Domengii / magistrorum et auditorum computorum domini. Et per / iuramentum Francisci Iaqueti predicti locumtenentis iurantis / tactis evangiliis Dei sanctis operagia de quibus supra / et infra fit mentio facta fuisse fieri fecisse et /

[peau 17]

pro ipsis quantitates subscriptas plene soluisse et librasse. / Et per literam publicam dicti Bertheleti de / confessioneque recepta quantitates subscribe receptam / sub anno Domini millesimo quatercentesimo quarto / die nundinarum de Mons quam reddit manu Iohannis / de Fabrica notarii signatam : .XXVIII. solid. / Item Petro Tissot de Cosser, Nycodo Reynaudi de / Morteriez et Nycodo Bocchet de Chillier pro suis labore et / expensis trium dierum et trium noctum quibus vacauerunt / auribendo seu epoyiando aquam puthei dicti castris / Clarimontis videlicet diebus nona decima et undecima decembris / anno Domini millesimo quatercentesimo quarto capiente / quolibet ipsorum per diem et noctem de salario et expensis / tres solid geben et allocantur de mandato quo supra / et per literam publicam dictorum Petri Nycodi et Nycodi / de testimonio premissorum confessionem quod et recepta / subscribe quantitates datam die XXIII mensis ianuarii / anno Domini millesimo quatercentesimo quinto / quam reddit manu Iaqueti Redi signatam : .XXVII. solid. / Item Nycodo Georgii de Mentoney carpentatori pro suis / salario et expensis trium dierum quibus vacavit in / castro Clarimontis reparando ratellerios et mingeries / dicti castris et plura alia necessaria in dicto castro pro / adventu domini videlicet diebus nona decima et XI / mensis ianuarii anno subscripto capiente per diem / pro salario et expensis tres solidos geben. Et / allocantur de mandato et sub iuramento quibus supra / et per literam publicam dicti Nycodi de testimonio / premissorum confessioneque et recepta quantitates subscribe / datam die XXIII mensis ianuarii anno Domini / millesimo quatercentesimo quinto quam reddit / manu dicti Iaqueti Redi signatam : .IX solid. / Item Iohanni de Malodunio carpentatori pro suis salario / et expensis decem octo dierum quibus vacavit faciendo / rotam puthei dicti castris que penitus erat / destructa et fracta capiente per diem de salario / et expensis tres solid geben et allocantur / de mandato et sub iuramento predictorum et per literam / publicam domini Nycodi Regardi capellani / curati de Menthonay rectoris capelle dicti castris, / Aymoneti Beylegua et Monodi Rangnisii burgensibus / dicti loci testificantium et asserentium eorum / iuramentum visitasse rotam puthei et furnum / dicti castris qui furnus et rota erant deructi / et indigebant nova reparatione et refectione receptam / sub anno Domini millesimo quatercentesimo quinto die IX septembris / et per literam publicam dicti Iohannis de Malo / Dunio carpentatori de confessione et recepta quatuor / flor cum dimidio, ratione predicta / datam anno et die quibus supra in qua Petrus / officialis, Iohannes Chodi et Iohannes Mole testes / in dicta litera nominati asserunt eorum iuramentis / dictam rotam fuisse factam per dictum Iohannem / carpentatorem novam et integram. Quia literas / reddit in quadam cedula papirea simul scriptam / manu Iohannis Montisandi notarii signatam. / Cambsis gebenenses ad grossos: .IIII. flor dimidium pp. / Item

Petro Maczoni de Stabulo pro suis salario / et expensis sex dierum quibus vacauit de mense novembris / anno Domini millesimo quatercentesimo quarto faciendo furnum dicti castrum / de novo, una cum duobus operariis vacantibus totidem / diebus cum dicto Petro dictum furnum noviter construendo / et ipsi Petro ministrando capiente de salario inclusis / expensis per diem dicto Petro lathomo tres solid geben / et quolibet dictorum duorum manuoperariorum duos solid geben /

[peau 18]

per diem de salario inclusis expensis valent pro / dicto lathomo et manuoperariis: .XLII. solid geben. / Item eidem Petro Maczoni pro suis salario et expensis / duorum dierum quibus vacauit murando in turri / terraliorum quandam fenestram obsturando et quoddam angulare / suturni dicti castrum noviter reparando capiente ut / supra : .VI. solid per literam dicti Maczoni de / testimonio confessioneque et recepta dictarum quantitatum / datam die XV mensis ianuarii anno Domini / millesimo quatercentesimo quinto quam reddit / manu Iohannis Montissandi notarii signatam. / Item Mermeto Barnosii lathomo pro suis salario / et expensis quatuor dierum quibus vacauit in / dicto castro cum dicto Petro Massoni se iuvando ad faciendum / dictum furnum dicti castrum de mense novembris anno / quo supra capiente per diem ut supra : .XII. solid geben, / per literam dicti Mermeti lathomi de testimonio confessioneque / et recepta dicte quantitatis datam die XV mensis / ianuarii anno Domini millesimo CCCC quinto quam reddit / manu dicti Iohannis Montissandi notarii signatam. Et / allocantur per iuramentum et de mandato predictorum vigore dictarum / confessionis et testimonis contenti in litera superius in operibus / rote putei dicti castrum designata et per literam predictam / dicti Petri Maczoni in qua Berthetus Durerii et Iohannes / Mole asserunt dictum furnum fuisse factum per dictos / Petrum et Mermetum. Item dicto Petro Maczoni de / Stabulo pro suis salario et expensis septem dierum quibus vacauit / in dicto castro tam retinendo et murando pisonam / muri suturni dicti castrum removendo charpherium seu / chimineam aule dicti castrum iuxta capellam que / chiminea mynabatur ruynam quasi meliorando chimenam / seu charphorium aule existentem supra pellum dicti / castrum cum duobus operariis qui servierunt eidem ad predictam / spatio temporis ante dicti capiente ipso lathomo / per diem tres solid geben et quolibet dictorum operariorum / per diem duos solid geben inclusis expensis. Et / allocantur per literam publicam dicti Petri Maczoni / de testimonio confessione quod et recepta subscribe quantitatis / datam in dicto castro anno Domini millesimo quatercentesimo / quinto die XVIII mensis maii quam reddit / manu Iohannis Montissandi notarii signatam. Cambsis / gebenenses ad grossos: .III. solid .I. den gros. Item Petro / de Corberia carpentatori pro suo labore duorum / dierum quibus vacauit supra tectum banche / iustitie domini dicti loci Clarimontis et in eodem / recohoperiendo implicando tria milliarum cindulorum et / tria milliarum clavini capienti per diem inclusis / expensis : .III. solid : .VI. solid geben. Item in / emptione et pro pretio dictorum trium milliarum cindulorum / implicatorum ut supra quolibet milliari: .III. solid .VI. den. / Item et in emptione dictorum trium milliarum clavini sicut / prius implicatorum quolibet milliari .III. solid .VI. den : .XXI. solid / geben. Et allocatur de mandato / et sub iuramento predictis et per literam publicam dicti / Petri de Corberia de testimonio premissorum confessioneque et / recepta sex solidorum geben supra / scriptorum datam anno Domini M CCCC quinto die penultima / maii quam reddit manu Iohannis Montassandi notarii / signatam. In qua etiam continetur pro Petrus / Girardi et Petrus Tararo testes in dicta litera nominati / asseruntur dictam bancham [destructam et post modum (supprimé par exponctuation)] / per dictum carpentatorem bene cohoperitam fuisse : .VII. lb .XI. solid geben / et : .VIII. solid .VII. den gros. /

2.3. ADS SA 11259: 1405-1406

[peau 7]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit Bertheto Copini alias Durerii carpentatori / ultra vinum et pecuniam inferius allocatos. In / et pro tachia sibi data per dictum castellanum / de mandato et per literam domini in operibus castris / infra in librate pecunie inferius plenius de signatarum / providendi certas fustas, maeriam, chivronos, / latas neccesserias pro redifficatione et nova copertura / tecti sale castris domini Clarimontis magne [aule] ante / capellam ipsius castris quod propter pondus muro / et borreas ceciderat ut per literam dicte tachie / in qua forma dicte tachie et maerie plenius / describuntur datam die undecima mensis / maii anno Domini millesimo quatercentesimo / quinto manu Iohannis Montassandi notarii signatam / inferius titulo operum castris redditam et plenius / designatam. In dorso cuius est scripta confessio / de recepta subscripte frumenti quantitatis / convente ultra vinum et pecuniam dicte tachie / occasione infra allocatos datam die decima / quarta mensis augusti anno predicto manu dicti / notarii signata (sic). Et allocantur sibi de / mandato supradictorum magistrorum computorum domini / recepto propter hoc a dicto locumtenente corporali iuramento quod presentem et / subscriptam libratam fecit soluit et librauit ut in eisdem / continetur : .II. cupas frumenti. / Librauit ad expensas Iohannis Gueydon, Iohanis Riffi Verneyssi, / Iohannis Chamey, Peroneti Malsan, Nycodi Bonaren, Georgii / Vetui, Petri Bergerii, Petri Guigoni, Iohannis Molari, Petri / Laurencii, Petri Chitra, Petri Nycodi, Francisci Picardi, Petri / Bastardi, Iohannis Mistrali, Iohannis de Corberia, Guigoni de / Botellye et Bertheti Dorerii charreantium quolibet ipsorum / spatio trium dierum maerias grossas et fustas a portu rodani / usque infra dictum castrum domini Clarimontis unde tectum aule / predictae fuit reparatum que charreagia a dicto loco usque / ad dictum castrum facere debebat idem locumtenens ut dicitur in litera tachie / superius descripta ultra unam bestiam oneratam vino ac decam? infra allocatam. / Et allocantur sibi de mandato et sub iuramento quibus supra : .II. cupis frumenti. /

[peau 17]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castris domini dicti / loci Clarimontis videlicet in reparatione tecti noviter / constructi sale existentis ante capellam dicti castris / quod tectum ad terram ceciderat propter pondus nivis, / pluvias, inundationes vectorum et propter ipsius vetustatem / pudrefactum (sic) erat. Reparati vero de mandato domini / et per eius literam de mandato dictum tectum / noviter refficiendi et rehedifficandi vacatis ad / idem carpentatores et alii artificibus in talibus expertis / per dictum castellanum. In qua vero litera dominus eidem / castellano pro eadem reparatione tecti sale predictae obligavit / specialiter et expresse usque ad complementum et perfectionem / reparationis nove tecti sale predictae preysias et obventiones / dicte castellanie anni millesimi CCCC quinti nec non / exitus laudum et vendarum fiendarum in / dicta castellania. Cum mandato eosdem exitus laudum / et vendarum eidem castellano expediendi tradendi et deliberandi / per Iohannem de Intingio sigilliferum domini in / comitatu Gebenensi si preysie ad idem operis reparationem / non sufficerent. Cum mandato per magistrorum et / receptorum computorum domini habita litera ipsius de confessione / et recepta ab artificibus et carpentatoribus / illud opus facientibus. Assignatoribus in contrarium / non obstantibus quibuscumque allocandi rentinenti (sic) / plura alia datam Saysselli die decima mensis / aprilis anno Domini millesimo CCCC quinto quam / reddit signeto cerreo domini cancellarii absente sigillatam / et manu Francisci Boudrici eius secretarii signatam. / Et

primo Bertheto Copini alias Durerii/ carpentatori pro tachia sibi data per / dictum Franciscum locumtenentem refficiendi de novo / tectum sale predictae diruptum ut supra pro / tanto videlicet triginta duobus flor pp ultra duas / cupas frumenti. Et unam somatam vini superius ac / de causa allocatos sub pactis sequentibus / videlicet ex idem Barthetus carpentator / teneatur et debeat providere pro dicti tecti nova / rehédificatione fustas ad idem necessarias. Et primo / quatuor trabes ad idem necessarias quarum / due sunt longitudinis septem theysiarum et dimidie / et grossitudinis in cauda unius pedis cum uno / palo cornuto. Et alie due trabes sunt longitudinis / sex theysiarum et dimidie et grossitudinis in cauda ut / alie due precedentes trabes. Item quatuor / eypanes quarum una sit longitudinis quinque / teysiarum et alie contineant in longitudine / decem octo theysiarum simul et sint in cauda grossitudinis / unum compassus ad manum hominis. Item / tres duodenas chivronorum quolibet / longitudinis quatuor theysiarum et dimidie et grossitudinis / in cauda unius pali cornuti. Item quatuor grossas / duodenas lattarum. Item et omnia alias ad / idem fustas necessarias. Et idem vicecastellanus / nomine Domini eidem Bertheto teneatur mistrare ut / infra primo quod idem vicecastellanus teneatur / et debeat recipere fustas predictas quas idem carpentator / habebit in reioffo roddani et ipsas charreari / facere sumptibus domini usque infra dictum castrum / domini Clarimontis pro dicti tecti sale reparatione fienda / item et ministrare etiam sumptibus domini scindullum / et clavinum necessaria ad idem ut per literam / tachie predictae de testimonio omni premissorum / datam in dicto castro Clarimontis die undecima /

[peau 18]

mensis maii anno Domini millesimo quatercentesimo / quinto quam reddit manu Iohannis Montassandi / notarii signatam. Et soluit eidem carpentatori per literam / de confessione et recepta dictorum triginta duorum flor / pp dicte tachie continentem etiam quantitates / frumenti et vini predictas et superius in suis titulis / allocatas datam die decima mensis augusti / anno predicto quam reddit manu dicti notarii / scriptam et signatam in dorso litere tachie predictae / et allocantur sibi de mandato supradictorum / magistrorum et auditorum computorum domini prius habita / relatione a Iohanne Curati clerico computorum domini super edificatio / sale predictae qui dixit tectum dicte sale fore / completum vidisse excepto circa unam theysiam / deffectus coperture et medietate iuramento / corporali propter hoc prestito per dictum locumtenentem quod / dicta sala nunc est et fuit integre coperta / et eadem copertura completa per totum mensem iulii / et quod dictam quantitatem et aliam soluit librauit et expediuit / ut in eisdem continetur : .XXXII. flor auri pp. /

Iterum opera castri (en marge gauche)

Librauit iterum in operibus dicti castri prout infra. Et / primo in emptione et pro pretio octo duodenarum / lattarum emptarum manu dicti Bertheti Durerii / carpentatori Saysselli qualibet duodena pretio duorum / solidorum geben. Et per ipsum implicatarum / in logia super molendini dicti castri ut per / literam dicti Bertheti de testimonio tantis / premissorum datam die XVI mensis ianuarii / anno Domini millesimo CCCC sexto quam reddit manu / supra dicti Iohannis Montassandi notarii signatam ultra / [scindullum (en marge gauche)] in simul : .XVI. solid geben. Item librauit / Stephano de Occra in emptione et pro pretio / quadraginta quatuor milliarium scindulli emptorum / pro implicando in dicto castro Clarimontis quolibet / milliari pretio trium solid sex den geben / per literam dicti Stephani de testimonio premissorum / confessione quod et recepta datam die ultima / mensis iulii anno Domini millesimo CCCC quinto quam / reddit manu supra dicti notarii signatam : / .VII. lb .XIII. solid geben. Item /

[scindullum (en marge)] librauit Perroneto Burdeti de Vaugie / in emptione et pro pretio quaterviginti / duorum milliarium scindulli emptorum quolibet / milliari pretio predicto trium solid sex den / geben per literam dicti Petri de / confessione et recepta datam die decima /

septima mensis augusti anno Domini millesimo / CCCC quinto quam reddit manu dicti / notarii signatam : .XIII. lb .VII. solid geben. / [testificatio scindulli implicati (en marge gauche)] Item librauit supradicto Bertheto Copini / carpentatori pro conventionem per dictum / castellanum seu locumtenentem cum dicto Bertheto facta / implicandi quinquaginta sex milliarius scindulli / ex scindullo superius empto et totidem clavini / supra tecta videlicet aule iuxta putheum / tectum logie site ante dictam aulam et super / tectum logie molendini existente infra dictum / castrum ad rationem cuiuslibet eorumdem quinquaginta / sex milliarius scindulli et totidem clavini / viginti unius den geben et ut per literam / dicti Bertheti de testimonio premissorum confessione / et recepta dictorum viginti unius den pro singulo / milliario scindullorum et totidem clavini. Item qua (lecture incertaine) / idem carpentatori testificatur reliquam restantia / septuaginta milliarius scindullorum implicasse in tecto / supra aulam magnam in tachiam de novo ut supra / eidem datam recuperandi et etiam totidem clavini / datam die XIII mensis augusti anno predicto / M CCCC quinto quam reddit manu dicti / notarii signatam: .III. lb .XVIII. solid geben. / [emptio clavini (en marge gauche)] Item librauit in emptione et pro pretio sexviginti / et sex milliarius clavini per dictum locumtenentem in / civitate Gebenensi emptorum quolibet milliari pretio trium / den et unius quarti grossi implicatorum cum predicto /

[peau 19]

scindullo in reparationibus predictorum edificiorum (sic): / .XXXIII. solid .I. den ob gross. Item / librauit ad expensas sui ipsius castellani / factas eundo Gebenam pro emendo dictum clavinum / ad que vacauit duobus diebus tam eundo quam / inde reddeundo: .XII. den gros. [corda (en marge gauche)] Item / librauit cuidam basterio de Sayssello in emptione / et pro pretio unius corde ponderis viginti quinque / libras pro trahendo maeriam supra tectum / aule superius reparate qualibet libra empti pretio / sex den geben: .XII. solid .VI. den geben. Item / librauit in emptione et pro pretio unius sere / posite in larderio fomini dicti castri Clarimontis / empte pro tanto: .III. den .I. quar gross. / Item librauit supradicto Bertheto Dorerii / carpentatori pro suis salario et expensis sex dierum / quibus fuit et stetit operando actando et refficiendo / de novo plancherum situm ante cameram iuxta / putheum in qua moratur idem locumtenens in / qua reparatione implicauit postes inferius descriptos / capienti per diem de salario inclusis expensis tres / solid geben : .XVIII. solid geben. Item / librauit manu dicti carpentatori in emptione et / pro pretio unius duodene postium implicate / in [in (répété)] reparatione dicti plancherii empte pro tanto: / .I. flor pp. per literam dicti carpentatori / de testimonio premissorum confessione et recepta datam / die decima quinta mensis ianuarii anno Domini / millesimo CCCC sexto inferius redditam in libratis / religationi doliorum et manu dicti Iohanni Montassandi / notarii signatam. Et allocantur sibi supradicte / particule librarum de mandato et sub iuramentum / quibus supra que particule sunt in / summa : .XXIX. lb .V. solid .VI. den geben / et : .XXXVI. flor .III. den .III. quars gross. /

2.4. ADS SA 11260: 1406-1407

[peau 26]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini / Clarimontis prout infra videlicet in emptione / et pro pretio quindecim milliarium cum dimidio scindulorum / per dictum locutenentem apud Clarummontem emptorum / a diversis personis et prout infra implicatorum / quolibet milliari tribus solid et sex den geben: / .LIIII. solid .III. den geben. Item in emptione / et pro pretio quindecim milliarium cum dimidio / clavini ad idem emptis et implicatis quolibet / milliari tribus solid et tribus den geben : .L. solid / .III. den ob geben. Item Bertheto Copini alias Durerii et / Petro de Corberia carpentatoribus qui implicauerunt / dictos scindulum et clavinum in tectis dicti castris / tam supra cameram du retrahet quam supra gorgiam / coquine datam sibi pro quolibet milliari / implicando viginti uno den geben ut per literam / publicam dicti carpentatoris de testimonio / premissorum confessione quod de recepta viginti / unius den geben pro quolibet milliari ut supra / implicato datam anno Domini millesimo CCCC sexto /

[peau 27]

die decima mensis aprilis manu Iohannis / Montassandi notarii signatam : .XXVII. solid .I. den / ob geben. Item librauit Mermeto de Fonte lathomo / pro uno lapide sciso longitudinis quatuor pedum / posito ou (sic) lendar porte medie dicti castris / et per literam publicam dicti lathomi de testimonio / premissorum confessioneque et recepta subscripte / quantitatis nec non et de testimonio Philippi / Renguisii, Aymoni Bruneti et Nycoleti du Villar / dicentium et testificantium suis iuramentis / quod erat necessarium ponere dictum lapidem / in dicto lendar que litera data est anno / predicto M CCCC sexto die XIII mensis iunii manu / Iohannis Montassandi notarii signatam quam reddit : / .VI. solid geben. Item librauit Petro / Belladen de Botessia Fabro pro tribus grossis / exparris per ipsum factis tam de esparris / veteribus que erant in porta infrascripta / quam de ferro suo et positis per eundem / videlicet duabus ex ipsis in magna ianna / dicti castris et alia in hostio turris rotunde / et pro duabus clavibus per ipsum factis in / duabus seris dicte turris ut per literam publicam / dicti Fabri de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscripte quantitatis datam anno / quo supra die prima mensis iulii quam / reddit manu Iohannis Montassandi notarii / signatam: .X. solid geben. Item librauit / in emptione duarum duodenarum laterum per / ipsum emptorum et ut infra implicatarum qualibet / duodena duobus solid geben: .IIII. solid / geben. Item in emptione septem milliarium / scinduli et septem milliarium clavini per / ipsum emptorum et implicatorum cum dictis latis / in copiendo eschiffam sitam supra portam / extremam dicti castris de novo copertam quolibet / milliari scinduli tribus solid et sex den geben / et quolibet milliari clavini tribus solid et tribus den geben : / .XLVII. solid .III. den geben. Item in emptione / centum clavinorum lateres seu maltallies / ad idem emptorum pro tanto et implicatorum: / .IIII. solid .VI. den geben. Item in emptione novem / milliarium scindulorum et novem milliarium clavini / per ipsum emptorum a diversis personis quolibet / milliari scinduli tribus solid .VI. den et quolibet milliari / clavini tribus solid tribus den : .LX. solid .IX. den geben. / Item Berteto Durerii pro suis salario et expensis / duodecim dierum quibus vacavit in copiendo / dictam eschiffam de novo prout supra de dictis / latis, septem milliarium scindulorum et septem / milliarium clavini ac clavino latereto capienti / per diem pro salario et expensis tres solid / geben. Et iniungitur sibi expresse quasi et / quando continget infuturo fiere facere aliqua / operagia in dicto castro per aliquos carpentatores /

[peau 28]

vel lathomos quod ulterius non soluat pro salario / et expensis cuiuslibet dicte nisi duos solidos / et sex den cuilibet carpentatori vel lathomo quia / alia etiam non allocabuntur. Item et quod / omnia operagia per ipsum fienda ibidem tradat / in tachiam utiliori modo quo poterit pro domino / et cum minori pretio quo poterit ipsa operagia / fienda: .XXXVI. solid geben. Item librauit / eidem Berteto Durerii carpentatori pro implicando / supra coquinam dicti castri dicta novem milliaria / scinduli et totidem clavini. Datis sibi pro / quolibet milliari scinduli et totidem clavini / ibidem implicandi viginti uno den geben : / .XV. solid .IX. den geben ut per literam publicam / dicti carpentatoris de testimonio premissorum / datam anno Domini M CCCC sexto die XIII mensis / decembris manu Iohannis Montassandi notarii / signatam quam reddit in qua etiam continetur / testificatio Iohannis de Malo Dunio carpentatoris / et Petri Chatra burgensis Clarimontis dicentium / et suis iuramentis testificantium quod ipsi visitauerunt / dicta opera et quod erant necessaria ad faciendum / et quod ipsi viderunt ipsam exchiffam de / novo copertam et dictos scindulos et clavinum / implicatorum supra coquinam ut in eadem litera / continetur. Et allocantur sibi prius et / subsequentes librate de mandato supradictorum / magistrorum et auditorum computorum domini / et sub iuramento dicti locumtenentis dicenti se / dictos scindulos, clavinum et alias maerias / emisse et soluisse dicta quod operagia facta fuisse / et completa : .XV. lb .XVI. solid geben.

2.5. ADS SA 11262: 1408-1409

[peau 30]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris dicti loci Clarimontis / prout infra. Et primo Bertheto de Brier de / Botollier carpentatori pro tachia sibi data per dictum / Iohannem Meynerii locumtenentem in presentia et de consilio et / tractatu dompni Nycodi Regardi curati de Mentonay, / Amedei Bonnivardi domicelli, Petri Girardi, Amedei / de Villario, Aymoni et Iohannis Beylega burgensibus / Clarimontis et Humberti Mistralis implicandi faciendi / et reparandi in turri dicti castris vocata de Nangie / pro faciendo tectum dicte turris totum novum excepto / de chivronis, duodecim milliaria cindulorum, duodecim / milliaria clavini, tres duodenis lattarum quamlibet trium / theysiarum cum dimidia et tres chanlattes quamlibet quatuor / theysiarum. Item reparandi tectum turris vocate / dou secret in pluribus locis destructum et in ipso / implicandi duo milliaria cinduli et duo milliaria / clavini. Item faciendi tectum peleti seu / gradini exitus camere domini totum novum. Et in / eodem implicandi quatuor chivronos quolibet / quatuor theysiarum cum dimidia. Item quatuor / postes quatuor theysiarum cum dimidia, quatuor / milliaria cinduli et quatuor milliaria clavini /

[peau 31]

Item faciendi tectum turris capelle dicti castris totum / novum et in eodem implicandi tres duodenas / lattarum trium theysiarum cum dimidia, duodecim / milliaria cinduli et duodecim milliaria clavini. / Item in sarrando lattas predictas implicandi ducentos / clavos ferri appellatos maltallia. Item serrando / et clavellando chanlattas predictas tres duodenas / crochiarum ferri. Item faciendi duas magnas scalas / necessarias in dicto castro de quatuor magnis / chivronis. Item platellandi pontem leveys dicti / castris de platellis quercus. Item faciendi hostium / preysonerie turris dicti castris vocate supra terrallia / et in eo ponendi et implicandi duos magnos / postes. Item faciendi totum novum capitale supra / turrim dicte capelle quod substineat campanam / quod est totum putrefactum sufficienter et bene / sicut decet et opus predictum requirit pro / quatuordecim flor parvi ponderis et quatuor den / gros infrascriptis ita et taliter quod dictus vicecastellanus / maeriam et alia omnia suprascripta et magis si / indigeret ad dictum opus complendum et faciendum / supra platheam videlicet infra dictum castrum / dicto carpentatori (sic) expensis domini sumptuare et ministrare / teneatur. Et allocantur prius et alie subscripte / librate de mandato magistrorum computorum domini. Et / per instrumentum publicum dicte tachie per Franciscum Montionis / notarii receptum sub anno Domini millesimo CCCC / octavo die XIII mensis ianuarii cuius notam / reddit in dorso cuiusdam cedulae papiri in qua / sunt scripte fuste et alia suprascripta pro dictis reparationibus / necessaria scriptam manu dicti notarii signatam. / Et per iuramentum dicti locumtenentis asserentis eius iuramento / tactis evangiliis Dei sanctis dictas libratas fecisse et / [et (répété)] soluisse per modum supra et infrascriptum / nec non et per literam publicam dompni Nycodi / Regardi curati de Mentonay rectoris capelle / dicti castris, Petri Girardi domicelli, Iohannis / Beylega, Aymoneti Renguisii burgensibus / clarimontis, Richardi Bellosserii notarii et Richardi / de Corberia proborum virorum mandamonti Clarimontis / lectis sibi prius modo et forma dicte / tachie et visitatis locis et operagiis de quibus / in dicta tachia fit mentio dicentium et attestantium / per eorum iuramenta ad sancta Dei evangilia / corporaliter prestita, dicta operagia et reparationes / fuisse et esse bene et sufficienter et integre / factas et completas iuxta formam dicte tachie / per dictum notarium receptam die XXVIII ianuarii anno Domini / M CCCC nonovo (sic). Et literam publicam dicti / carpentatoris attestantem euis corporali iuramento / implicasse in locis operagiis et reparationibus de quibus supra / fit mentio ultra ea que simul reperta in dicto castro / de antiqua maeria VIII chivronos quolibet circa /

quatuor theysiarum, VI postes sapini ultra / postes quercus implicatis in ponte, VI duodenas / lattarum, XL milliaria cinduli, XL milliaria clavini / XXVII crochias ferri, VC clavos ferri vocati maltallie / de confessioneque et recepta datam anno et / die quibus supra quas reddit in quodam folio / papireo scripto manu dicti Francisci Montionis notarii / signatam : .XIII. flor .III. den gros pp. Item / eidem carpentatori pro suis salario et expensis duorum / dierum quibus vacavit eundo apud Michalliam pro emendo / dictos postes, chivronos et lattas capienti per / diem duos solid de salario et expensis : .III. solid. / Item salario et expensis eisdem carpentatori quatuor / dierum quibus vacavit excarrando et cindendo / quandam arborem quercus pro reyssiando postes de / quibus fuit platellatus pons introytus dicti / castris capiente per diem duos solid sex den geben / de salario et expensis : .X. solid. Item et pro suis / salario et expensis quatuor dierum quibus vacavit / faciendo unum hostium novum duplum in prysoneria / supra primam trabaturam magne turre rotunde /

[peau 32]

dicti castris et reparando cessa[r]um turre de / terralliis capiente per diem ut supra : .X. solid / geben. Per literam supra proxime reditam. / Item Bertholeto de Ochia in Michallia pro pretio / octo chivronorum quolibet longitudinis quatuor / theysiarum, sex postium sapini quolibet / longitudinis trium theysiarum et sex duodenas / lattarum qualibet longitudinis trium theysiarum cum / dimidia pro tanto per literam publicam dicti Bertholeti / quam reddit manu dicti Francisci Montionis notarii / signatam: .II. flor pp. Item Stephano Dotuz / pro pretio sexdecim milliariis cinduli ab eodem emptarum / apportatorum et redditorum infra dictum castrum Clarimontis / quolibet milliari pretio trium solid cum dimidio : / .III. flor .VIII. den gros pp. per literam publicam / dicti Stephani de confessione et recepta datam die VII / februarii anno Domini M CCCC nono quam reddit manu / dicti notarii signatam. Item Iacobo Tissotti de / Claromonte pro pretio viginti quatuor milliariis / cinduli ab eodem emptarum apportatorum et redditorum / infra dictum castrum Clarimontis quolibet milliari / pretio trium solid cum dimidio per literam publicam / dicti Iacobi de confessione et recepta datam anno et / die quibus supra quam reddit manu dicti notarii / signatam: .VII. flor pp. Item eidem pro / pretio quadraginta milliariis clavini quolibet / milliari tribus solid sex den gros per dictam / literam: .XI. flor .VIII. den gros. Item Iohanni / Tarodi de Malo Dunio pro una arbore quercus / cissa in nemore dicti Iohannis Tart pro platellam / de ponte dicti castris extimata tantum valere / per Berthetum Durines et Nycodum Georgii / carpentatores per literam publicam dicti Iohannis Tart de testimonio / premissorum confessione et recepta datam die penultima / mensis ianuarii anno Domini millesimo CCCC nono: / .XLIII. solid geben. Item Iaqueto de Troysona / pro reyssiando postes quatuor billionorum / quercus factorum de dicta arbore quercus cissa / in nemore dicti Iohannis Tart ut supra per literam publicam / dicti Iaqueti de testimonio premissorum confessione quod et recepta / datam anno et die quibus supra quas reddit manu dicti / notarii signatam: .III. flor pp. Item Aymoneti / Rengnisii burgensi Clarimontis pro pretio quingentorum / grossorum clavorum seu maltallia et viginti septem / crochiarum ferri positorum et implicatorum in edificis et / reparationibus supradictorum. Item et pro una grossa / cavilla ferri posita in capistro epicantorii coquine / dicti castris pro retinendo ipsum epicantum, computatis / dictis maltallies novem solid dictis [XVI (biffé)]XXVII / crochiis quatuor solid et cavilla ferri quatuor solid / geben per literam publicam dicti Aymoneti de testimonio / premissorum confessione quod et recepta datam die XXI ianuarii / anno Domini M CCCC nono quam reddit manu dicti notarii / signatam : .XVII. solid geben. Item Iohanni Belladent / de Botessy Fabro pro tribus serralliis copatis / novis garnitis positis una videlicet in hostio / prysonerie turre de terralliis alia in cessa / et alia in hostio preysonerie supra primam / trabaturam magne turre rotunde dicti castris. / Item pro tribus clavibus novis factis una videlicet / in primo hostio introytus dicte magne turre / rotunde alia uno in serrallia hostii infirmeti / dicte turre et alia in serrallia hostii graduum / per quos itur supra secundum

solanum dicte turris / [ferri pro captivis (en marge gauche)] rotonde. Item et pro quibusdam compedibus / ferreis factis per eum pro munitione dicti castrum / et ponendo in eis malefactorum ut tutius / custodiantur pondum duodecim libras ad pondum / Clarimontis facto pacto cum eo pro tanto per literam publicam / dicti Iohannis de testimonio premissorum confessioneque et / recepta quam reddit manu dicti notarii signatam: / .II. flor pp. Item Iohanni Chamey, Petro / Laurencii de Cossie, Iohanni de Molario et Petro /

[peau 33]

de Fingeres de Mongine pro suis expensis duorum / dierum quibus vacauerunt cum suis curribus et / bobus ad corvatam aportando sex duodenas lattarum, / octo chivronos et sex postes implicatos in opere / tachii supradicti a regonfo rodani usque ad castrum / Clarimontis predictum, dato quilibet per diem pro / suis expensis tantum sex den : .III. solid. / Item eidem Iohanni Chamey, Georgio de Turina / Nycodo Georgii et Georgio Becuynt boveriis pro / suis expensis unius diei qua vacauerunt cum suis / curribus et bobus postes quercus de quibus / supra fit mentio pro platelando pontem / dicti castrum a Reyssia de Croysona usque infra / dictum castrum ad corvatam dato quilibet / pro suis expensis tantum sex den: .II. solid. Que / quantitates sunt in summa: .LXV. solid geben / et : .XLVIII. flor .VIII. den gross pp. / Librauit Nycodo Reynandi, Iohanni Iardilliet de Morteyrier, / Iohanni Neyrini alias Gueyta et Nycodo / Beczon parrochie de Menthoney pro suis salario / et expensis trium dierum et trium noctum quibus / quilibet ipsorum vacavit ad auriendum curandum / et mondandum puteum dicti castrum Clarimontis / capienti quolibet ipsorum per diem inclusis noctibus / duos solid de salario et expensis per literam / publicam dictorum superius romiatorum de / testimonio premissorum confessioneque et recepta / datam die XIX septembris anno Domini / millesimo quatercentesimo octavo quam reddit manu / Francisci Montionis notarii signatam: .II. flor / parvi ponderis. Item Petro Foresterii alias Fea / habitatori Clarimontis carpentatori pro pretio unius / magni postis sapini ab eodem empti pro faciendo / unum coperitulum super dicto puteo ut in eo nulla / cadat immonditia: .XVIII. den. Item pro / suis salario et expensis unius diei qua vacavit / faciendo dictum coperitulum: .II. solid .VI. den. per / literam publicam dicti Petri de testimonio premissorum / confessioneque et recepta datam anno et die / predictis quam reddit cum alia supra proxime / designatam scriptam manu dicti notarii signatam. / Item Aymoneto Rengnisii Fabro pro duabus exparris / ferri positis in coperitulo predicto dicti putei / inclusis tachii ad serrandum dictas esparras dicto coperitulo / .XVIII. den. que particule ad quantitatem subscriptam / ascendentes allocantur de mandato quo supra .V. solid .VI. den geben / et : .II. flor pp. /

2.6. ADS SA 11264: 1410-1411

[peau 25]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castris domini Clarimontis per / ipsum reparati, in anno Domini M CCCC decimo prout / infra per ordinatione describitur et primo in emptione / et pro pretio quatuor milliariū scindulli et quatuor / milliariū clavini emptis per Iohannem Meynerii locumtenentem / ibidem et implicatorum per Berthetini Copini de / Botollier carpentatori in tectis crote domini dicti castris et / latrine et escopando et resectando plurias gotterias / tectorum dicti castris quolibet milliariū scindulli et / quolibet milliariū clavini empto pretio trium solid sex den / valent: .XXVIII. solid geben. Item supradicto / Bertheto Copini carpentatori pro suis salario et expensis / quatuor dierum quibus vacavit dictos scindulum / et clavinum implicando capienti per diem de salario et / expensis duos solid sex den valent: .X. solid geben. / Item librauit eidem carpentatori pro suis salario / et expensis quinque dierum quibus vacavit ponendo / unam fileriam in feneria domini dicti castris quam etiam / ponendo et retinendo in eadem feneria plures trabes / et ibidem unum hostium faciendo et etiam erigendo / et retinendo unam trabem in solano et trabatura / supra aulam prope capellam dicti castris capienti / per diem de salario et expensis ut supra : .XII. solid .VI. den. / [reliatio doliorum (en marge gauche)] Item salario et expensis dicti carpentatoris sex / dierum quibus vacavit religando dolia domini dicti castris / Clarimontis nec non implicando circulos emptos ut infra / in libratis operum vinorum continetur capienti per diem de salario / inclusis expensis ut supra duos solid sex den geben : .XV. solid / geben. Ut per literam dicti carpentatori de testimonio operum premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis datam die XIII / mensis decembris anno Domini millesimo CCCC decimo quam / reddit manu Francisci Montionis notarii scriptam et signatam. / Et allocantur sibi dicte librate et mandato supra dictorum /

[peau 26]

magistorum et auditorum computorum domini facto die / decima nona mensis marcii anno Domini millesimo / quatercentesimo undecimo mediante iuramento dicti / locumtenentis iuvantis se dictas libratas fecisse et etiam / soluisse que particule sunt in summa : .LXV. solid .VI. den geben premissorum. / Librauit eadem causa Nycodo Besson, Perotho de Mentoney / pro suis salario et expensis quatuordecim dierum / quibus prope Nycodus vacavit terrando totaliter de / novo aulam totidem castris domini Clarimontis qui sita est / supra stabulum dicti castris Clarimontis que erat totaliter deterrata / inclusis salario et expensis septem dierum quibus vacavit ut supra / cum uno equo charreando, extrahendo et portanto terram / extractam pro terrando dictam trabaturam que extracta / fuit extra villam Clarimontis et portata usque ad dictum / castrum et inclusis aliis septem diebus quibus vacavit / dictam terram portatam ut supra per solanum predictum eundem solanum / terrando allocando equando et treppando capiente per diem / de salario inclusis expensis duodecim den geben. Et / pro salario dicti equi dictorum septem primorum dierum ut supra / capiente ultra suum salarium alios duodecim den geben per diem ut / per literam dicti Nycodi de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscripte quantitatis datam die octava / ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo undecimo / quam reddit manu dicti Francisci Montionis notarii / scriptam et signatam : .XXI. solid geben. / Librauit Petro de Montye lathomo pro tachia sibi [data] / per Petrum Brasserii magistrum operum Sabaudie comitatus / qui fuit in dicto loco et castro Clarimontis causa visitandi / reparationes necessarias in eodem castro rehedificandi quandam / six cuiusdam chimate in dicto castro domini Clarimontis / longitudinis unius theyssie comitis et latitudinis / duorum terriorum unius theysie. Ita et taliter quod idem / lathomo tenebatur sumptuare lapides

in eadem sit necessarios / et castellanus nomine domini tenebatur eidem ministrare omnia alia / necessaria ad idem et pro tanto videlicet pro tribus flor pp ultra / calcem et arenam ut infra : .III. flor pp. Item / librait in emptione et pro pretio duarum cuparum / calcis nec non duarum aliarum cuparum arene qualibet / cupa calcis empta pretio duorum solid et qualibet cupa / arene pretio duorum den geben : .III. solid .III. den geben. / Item salario et expensis duorum animalium aduentium / calcem et arenam predictos ad bastium capiente quolibet / ipsorum per diem de salario inclusis expensis duos solid / geben predictorum : .III. solid geben. Ut [per] literam dicti / lathomi de testimonio premissorum confessione et recepta dicte / quantitatis in qua dictus Nycodus Regardi, Iohannes / Beylega et Iohannes Regardi iuramentis suis premissa omnia / attestantur fore vera facta et completa, datam die / XII mensis ianuarii anno Domini millesimo CCCC undecimo / quam reddit manu Nycodi Cretu notarii signatam / et que particule sunt in summa : .VIII. solid .III. den geben / et : .III. flor pp. / Librait Petro Brasserii magistro operum carpentorie / Sabaudie comitatus pro duobus diebus quibus fuit / et vacavit in castro predicto Clarimontis causa visitandi / eundem castrum et dandi in tachiam circas reparaciones / in dicto castro fiendas videlicet diebus vicesima et / vicesema prima mensis novembris anno subscripto ut per / confessione dicti Petri Brasserii de testimonio premissorum / confessione et recepta subscripte quantitatis datam Clarimontis / dicta die XXI novembris anno Domini M CCCC decimo / quam reddit manu dicti Nycodi Cretu notarii / signatam : .XII. solid geben. /

2.7. ADS SA 11265: 1411-1412

[peau 21]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castris domini / Clarimontis in anno Domini millesimo CCCC undecimo factis / prout inferius particulariter describitur. Et primo / Petro Damont lathomo pro tachia sibi data per dictum / Iohannem Meynerii vicecastellanum et Petrum Brasserii / carpentatorem et magistrum operum domini refficiendi / murum magne aule a parte parve ianue destructum / qui murus continet in pyesone circa septem pedes / et in somitate quinque pedes de latitudine. Item et / quendam murum existentem in platea castris ante / dictam magnam aulam continentem in pyesone quinque / pedes de latitudine et in somitate quatuor pedes / videlicet grossum murum magne aule quamlibet / teysiam pretio quinque flor parvi ponderis et quamlibet / theysiam alterius muri pretio decemocto den / gross monete sabaudie sub pactis etiam sequantibus / videlicet quod dictus vicecastellanus nomine domini eidem Petro / Damont lathomo sumptuare et ministrare in platea / dicti castris teneatur omnia in dicto opere necessaria sumptibus / domini rocepto (sic) quod dictus Petrus lapides necessarios in dicto / opere a perreria extrahere teneatur suis sumptibus / et quod dictus vicecastellanus nomine domini dicto Petro lathomo / statim in principio dicti operis tradere teneatur ante quam / in dicto opere manus apponat decem flor parvi ponderis. / De erris et solutione bona sua quecumque dicte partes / pro premissis omnibus arriis ? submittendo et supponendo / ut per instrumentum publicum dicte tachie et testimonio / premissorum receptum per Nycodum Cretu notarium / anno Domini millesimo CCCC decimo indictione tertia die vicesima / mensis novembris cuius notam reddit manu / dicti notarii signatam et soluit eidem lathomo / per literam publicam Peroneti Regardi de Ponte Sancti / Andree et Petri Angelli de Chanonnes lathomorum / in talibus expectorum absente dicto Petro Braserii qui ad / hec vacare non potuit. Qui lathomi vocatis secum / nobili Amedeo Bonivardi dompno, Nycodo Regardi / curato de Menthonay, Amedeo de Villario, Aymoneto / Rengnisii et pluribus aliis burgensibus / Clarimontis visitatis per eosdem supradictis operibus / et advisatis suis corporalibus iuramentis iurauerunt / et testifficati fuerunt dictum grossum murum magne / aule bene et sufficienter secundum formam dicte tachie /

[peau 22]

fore perfectum et completum. Et reperierunt in / dicto muro puntibus quibus supra novem theysias / continente qualibet teysia novem pedes longitudinis / que novem theysie secundum ipsarum precium et per / formam dicte tachie valent quadraginta quinque / flor parvi ponderis. Item quod in dicto muro edificavit / dictus Petrus Damont lathomus ianuam subturni / unam magnam fenestram et unam aliam parvam / de lapidibus cisis quas ianuam et fenestras / suis predictis iuramentis extimant valere dicti / lathomi visitatores scelicet operagium ipsarum duodecim / flor parvi ponderis. Item testifficati fuerant prenominati / lathomi visitatores et extimatores se reperisse in / alio muro septem teysias et dimidia valente qualibet / teysia per formam dicte thachie decemocto den / gros monete Sabaudie que valent in summa inclusis / certis lapidibus per eundem Petrum Damont lathomum / de suis propriis ministratis duodecim flor parvi ponderis / in quaquidem litera testimoniali dictus Petrus Damont / lathomus confitetur se habuisse et realiter recepisse / a supradicto vicecastellano quantitates in supradictis / particulis descriptas ascendentes ad summam subscriptam / quam literam testimoniam et confessionis predictae / recepit Nycoletus Cretu notarius anno domini millesimo / quatercentesimo duodecimo die sexta mensis ianuarii / et ipsam literam reddit manu dicti notarii signatam / in quodam folio papiri cum quibusdam aliis literis / inferius designatis scriptam et allocantur eidem / ipse et alie subscribe librate de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini

recepto ipsus a dicto / locumtenente corporali iuramento quod ipsas libratas fecit et / soluit prout in eisdem describitur : .LXIX. flor pp. / Librauit supradicto Petro Damont lathomo pro suis / salario et expensis decem dierum quibus vacauit / in dicto castro Clarimontis preparando quandam / archeriam muream existentem in subturno domini. Item / reparando et obscurando quoddam foramen existentem / in parvo stabulo et quandam archeriam muream / destructam in dicto loco. Item reparando murum logie / existentis iuxta magnam plateam et quandam / fenestram in magno stabulo dicti castris capienti / per diem duos den ob gross de salario inclusis / expensis ut per literam publicam dicti lathomi / de testimonio premissorum confessione et recepta / subscripte quantitatis receptam per Nycodum Cretu notarium / anno Domini millesimo CCCC duodecimo die sexta mensis / ianuarii quam reddit in supradicto folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam et / allocantur eidem de mandato et sub iuramento quibus / supra : .XXV. solid monete domini. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Nycodo Martelli de / Doncier et Nycodo Besson de Menthonay pro suis / salario et expensis novem dierum quibus quamlibet / ipsorum vacauerunt faciendo iter novum iuxta fossalia / castris Clarimontis ex parte Seysselli usque ad posterlam / ipsius castris nec non preparando unam a pereria / de Bretonieres usque ad dictum castrum capientibus / quolibet ipsorum viginti unum den monete domini / per diem de salario inclusis expensis ut per / literam publicam dictorum operariorum de testimonio / premissorum confessione et recepta subscripte quantitatis / receptam per Nycodum Cretu notarium anno Domini / millesimo CCCC undecimo die vicesima mensis novembris / et allocantur eidem de mandato et sub iuramento / quibus supra quam literam reddit in dicto folio / papiri scriptam et manu dicti notarii signatam : .II. solid .VII. den ob gross . /

[peau 23]

Librauit manu dicti sui locumtenentis Nycodo Besson / de Menthonay charrotono pro suis salario / et expensis quadraginta octo dierum quibus / vacauit cum suis curru et equo charreando / et aducendo lapides a pereria de Brotonieres / infra dictum castrum Clarimontis pro murris / supra dictis in ipso castro refficiendis prout supra / capienti per diem pro se, suis equo et curru quinque / den gross monete Sabaudie de salario inclusis expensis / ut per literam dicti Nycodi de testimonio premissorum / confessione et recepta subscripte quantitatis receptam per / Nycodum Cretu notarium publicum anno Domini millesimo CCCC / undecimo die XX mensis novembris quam reddit / in supradicto folio papiri scriptam et manu dicti notarii / signatam et allocantur eidem de mandato et sub / iuramento quibus supra : .XX. flor pp. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Iohanni Fenini de / Claromonte pro suis salario et expensis viginti octo / dierum quibus vacauit removendo terram de loco / ubi fuerunt fondati supradicti duo muri infra dictum / castrum portando dictam terram tam in platea dicti / castris quam extra posterlam ipsius castris capienti / per diem viginti unum denarios monete domini de salario / inclusis expensis ut per literam publicam dicti Iohannis / Fenini de testimonio premissorum confessione et / recepta subscripte quantitatis receptam per supradictum / Nycodum Cretu notarium publicum anno et die supra / proxime dictis quam reddit in dicto folio papiri scriptam / et manu dicti notarii signatam et allocantur eidem / de mandato et sub iuramento predictis : .III. flor .I. den gros pp . / Librauit manu dicti sui locumtenentis Aymoneto dou Montillier / de Crepignie in emptione et pro pretio quinquaginta / cuparum calcis habite ab eodem pro tanto inclusis portu / et mensuragio ipsius calcis implicate in muris / supradictis ut per literam publicam dicti Aymoneti de / testimonio premissorum confessione et recepta subscripte / quantitatis receptam per supradictum Nycodum Cretu notarium / publicum anno Domini millesimo CCCC undecimo die XXIII / mensis novembris quam reddit in dicto folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam et allocantur / eidem de mandato et sub iuramento quibus supra : .VIII. solid .II. den monete [domini] / et : .VIII. flor pp. / Librauit Girardo Rosseti de Ponte Sancti Andree manu dicti sui / locumtenentis in emptione et pro pretio quaterviginti cuparum / calcis habite ab

eodem et charreate a Ponte Sancti Andree / ad dictum castrum Clarimontis pro tanto incluso uno / den monete domini pro mensuragio cuiuslibet cupe / dicte calcis ut per literam publicam dicti Girardi Rosseti / de testimonio premissorum confessione et recepta subscripte / quantitatis receptam per supradictum Nycodum Cretu / notarium publicum anno Domini millesimo CCCC undecimo die / prima mensis decembris quam reddit in dicto folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam et allocantur / de mandato et sub iuramento quibus supra : .X. solid .VIII. den monete domini / et : .XIII. flor pp. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Iohanni Bollat, Iohanni Fenini / et Iohanni Molaz de Claromonte recipientibus nomibus / suis et sotiorum suorum in emptione et pro pretio duorum / millium et ducentarum asinatarum arene per eosdem / extractarum in croso de agneres et portatarum in dicto castro / Clarimontis pro muris et reparationibus murorum ibidem / de novo factis et reparatis emptis ab eisdem singulis / centum pretio decem solid monete domini redditus in / dicto castro ut per literam publicam supra nominatorum / de testimonio premissorum confessione et recepta subscripte / quantitatis receptam per supradictum Nycodum Cretu notarium /

[peau 24]

anno Domini millesimo CCCC undecimo die tertia mensis / decembris quam reddit in dicto folio papiri scriptam / et manu dicti notarii signatam et allocantur eidem / de mandato et sub iuramento predictis : .XVIII. flor .IIII. den gros / Librauit magistro Petro Braserii carpentatori magistro / operum domini pro suis stipendiis unius diei quo vacavit / visitando dictum castrum domini Clarimontis et dando tachiam / operum dicti castri suprascriptorum per literam publicam / dicti magistri Petri de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscripte quantitatis receptam per Nycodum / Cretu notarium publicum anno Domini millesimo CCCC decimo / die vicesima mensis novembris quam reddit manu / dicti notarii signatam et allocantur eidem de mandato / et sub iuramento quibus supra : .VI. solid geben. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Petro de Corberia et / Bertheto Durerii carpentatoribus pro suis salario / et expensis novem dierum quibus vacauerunt cindendo / certas quantitates plantarum quercus in nemoribus Illorum / de Domires escarrando ipsas pro trabaturam retinendo / et tectum magne aule et preparando posterlam dicti / castri domini Clarimontis capiente quolibet ipsorum per diem / duos solid sex den monete domini de salario inclusis expensis. / Item decem manuoperariis dictos carpentatores iuvantibus / ad predicta quasi per unam diem capiente quolibet per / diem viginti unum denarios monete domini de salario inclusis / expensis que due particule supra proxime scripte valente / ad rationem predictam : .V. flor .II. den ob gros pp. / Item Aymone Rengnisi Fabro in emptione quatuor / grossarum crochiarum ferri implicatarum in posterla castri / supradicta, unius ferrollerie ferri posite in magna / fenestra magne aule de novo facta ponderantium sex libras / ferri qualibet libra operata pretio novem den monete / Sabaudie et in emptione sex duodenarum tachiarum / qualibet duodena tribus den fort valent cambsis ipsis monetis / ad grossos: .VI. den .III. quart gross ut per literam publicam / dictorum carpentatorum de testimonio premissorum receptam per / Nycodum Cretu notarium publicum anno Domini millesimo CCCC / undecimo die vicesima mensis novembris quam reddit / manu dicti notarii signatam et allocantur eidem de / mandato quo supra que particule sunt in summa : .V. flor .IX. den .I. quar gross / Librauit Bertheto Durerii de Botollier et Petro de Corberia / carpentatoribus manu dicti sui locumtenentis pro suis salario / et expensis novem dierum quibus ipsi carpentatores / vacauerunt reparando et refficiendo de novo gorgias / et supra cameras magnam et parvam sitas prope turrim / de Nangier certam partem supra magnam cameram / a vento delateratam de novo redifficando etiam / affretando tectum magne aule et gotterias tecti camere / nove recoperiendo capientibus quolibet ipsorum per / diem duos den ob gros de salario inclusis expensis : / .III. flor .IX. den gros pp. Item salario et expensis / novem manuoperariorum quasi per unam diem / vacantium cum dictis carpentatoribus sibi ad predicta

/ serviendo et ministrando necessaria in predictis operibus / capientium quolibet ipsorum per diem viginti unum den / monete domini de salario inclusis expensis valent cambsis / ipsis ad grossos: .XV. den .III. quart unius den gross. / Item in emptione decemocto milliarium cinduli et totidem / clavini emptorum quolibet milliari cinduli tribus / solid sex den et quolibet milliari clavini quatuor / solid monete domini valent cambsis ipsis ad grossos et / flor pp : .XI. flor .III. den gros pp. Ut per literam / publicam dictorum carpentatorum de testimonio premissorum / confessione et recepta subscripte quantitatis receptam per / Nycodum Cretu notarium publicum anno Domini millesimo / CCCC undecimo die quindecima mensis decembris /

[peau 25]

quam reddit manu dicti notarii signatam et allocantur / eidem de mandato et sub iuramento predictis : .XVI. flor .III. den .III. quar gross pp. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Iohani Cars de / Malodinno pro novem diebus, Iohanni Pignet pro duodecim / diebus et Petro de Corberia pro duobus diebus / quibus dicti tres carpentatores vacauerunt in dicto castro / Clarimontis refficiendo et domifficando de novo tectum / coquine magne destructum et totaliter delaceratum / propter impetum ventorum vallidorum qui dictum tectum / diruerunt capiente quolibet ipsorum per diem duos solid / et sex den monete domini de salario inclusis expensis valent / cambsis ad grossos et florenos pp : .III. flor .IX den ob gros . / Item Petro et Amedeo de Dovres in emptione et pro / pretio octo plancarum quercus et quatuor duodenarum / lattarum dictis octo plancis pretio duodecim solid monete [domini] / et qualibet duodena latarum tribus solid dicte monete domini / valent: .II. flor pp. Item in emptione decemocto / milliarium clavini et totidem cinduli, quolibet / milliari clavini quatuor solid et quolibet milliari / cinduli tribus solid sex den monete domini valent ipsis ad / florenos et grossos pp : .XI. flor .III. den gros pp. / Item salario et expensis duodecim manuoperariorum / quasi per unam diem dictos carpentatores ad predicta / iuvantium ministrando sibi necessaria capientium / quolibet ipsorum per diem viginti unum denarios / de salario inclusis expensis valent cambsis ipsis ad / grossos: .XXI. den gros ut per literam publicam / dictorum carpentatorum de testimonio premissorum confessione / et recepta subscripte quantitatis receptam per Nycodum / Cretu notarium publicum anno Domini millesimo CCCC / undecimo die vicesima secunda mensis decembris / quam reddit manu dicti notarii signatam et / allocantur eidem dicte particule de mandato et sub / iuramento quibus supra que particule sunt in summa : .XIX. flor .IX. den ob gros pp. / Librauit manu dicti sui locumtenentis Iohanni Pigneti de Fossa / carpentatori et cuidam manuoperario secum vacantibus / quinque diebus de mense decembris anno Domini millesimo / CCCC undecimo faciendo in parvo stabulo castri domini / Clarimontis, unam hostiarum cum suo hostio / duas scalas ad serviendum in dicto castro quando / fuerunt necesse et reparando plures alias res in / dicto castro reparatione indigentes capiente dicto / carpentatore per diem duos solidos sex den et dicto / manuoperario per diem decemocto denarios monete / domini de salario inclusis expensis ut per literam / publicam dicti carpentatoris de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis receptam / per Iacobum Reymondi notarium publicum die XVII / mensis marcii anno Domini millesimo CCCC duodecimo / quam reddit manu dicti notarii signatam et / allocantur eidem de mandato et sub iuramento predictis: .XX. solid monete domini / Librauit ad expensas sui ipsius Iohannis Meynerii / locumtenentis dicti castellani et Petri Carrati procuratoris / phiscalis domini factas cum sex equis et totidem / personis eundo ad loca Crusillie et de Sernay certis / exigentibus demeritis deposituri Aymonem de / Urriaco castellanum Crusillie de dicto castellanie officio / et facturi processis et formandi contra Amedeum / dicti Aymonis de Urriaco filium et Aymonem / de Mandalla dicti Aymonis de Urriaco castellani locumtenentis / eorum quod complices qui inculpabantur Iohanem de / Clusis familiarem domini contra mandata appellita / et domini a possessione sua ecclesie parrochialis de Servay / vi et violenter expullisse. Ipsum quod Iohannem et / Iohannem Barleti servientem

domini maletractase / dictas literas apostolicas et domini at que crema domini de portis / dicte ecclesie turpiter removisse et lacerasse plura que / alia mala in contemptum domini perpetrasse ut per literam /

[peau 26]

domini de commissione premissa faciendum expensasque / per eosdem commissarios ad predictam vacando cum suis / equis et familia factas ministrandum et solvendum. / Et habita cum dicta littera domini a supradicto procuratore / phiscali domini littera de recepta dictas expensas per / magistros et receptores computorum domini allocandum. Datam / Chamberiaco domino absente die decimaquarta mensis / iulii anno Domini millesimo CCCC undecimo quam reddit. / Ad que dicti commissarii vacauerunt cum dictis sex equis / et totidem personis spatio quinque dierum de mense / iulii anno supradicto et expenderunt quantitatem / subscriptam. Inclusis duobus florenis traditis eidem / procuratori phiscali domini tam pro salario equorum suorum / quam pro suis expensis tunc per eundem fiendis redeundo / apud Chamberiacum, ut per litteram publicam dicti procuratoris / de testimonio premissorum confessioneque et recepta datam / in Claromonte die XVIII mensis iulii anno predicto / Domini millesimo CCCC undecimo. In dorso commissionis dicte / littere domini scriptam et manu dicti Petri Carrati procuratoris / phiscalis domini scriptam et eius manu signatam : .V. flor pp.

2.8. ADS SA 11266: 1412-1413

[peau 25]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus supradicti castri / domini Clarimontis in anno Domini millesimo CCCC XII / prout inferius particulariter describitur. Et / primo Petro Pongini carpentatori et euis / famulo pro suis salario et expensis sex dierum / quibus vacauerunt in preparando et retine[n]do / fileriam stabuli dicti castri domini Clarimontis ponendo / ibidem unum pillonum pro retinendo dictam filleriam / etiam faciendo et preparando hostium stuphe / dicti castri capientibus videlicet dicto carpentatori / per diem duos solid sex den et dicto famulo / seu manuoperario viginti unum den de salario / inclusis expensis ut per literam publicam dicti / Petri Pongini carpentatoris de testimonio / premissorum confessione et recepta subscribe quantitatis / datam die vicesima quarta mensis ianuarii / anno Domini millesimo quatercentesimo tertio decimo quam / reddit in quodam folio papiri cum quibusdam aliis / literis scriptam et manu Nycodi Cretu notarii / signatam et allocantur sibi prius et alie / subscribe librate de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini facto die quindecima / mensis iunii anno Domini millesimo CCCC decimotertio / recepto prius a dicto vicecastellano corporali / iuramento qui presentem et alias libratas fecit soluit et / expediuit prout in eisdem: .XXV. solid .VI. den. Item Aymoni / Rengnisii de Claromonte fabro in emptione / unius angoni et unius duodene tachiarum ferri / implicatorum in hostio supradicte stuphe simul emptorum /

[peau 26]

pro tanto per literam publicam dicti Aymonis / de testimonio confessione et recepta datam / anno et die supra proxime datis ibidem / subsequenter scriptam et manu dicti Nycoleti / Cretu notarii signatam : .II. solid que / particule sunt in summa : .XXVII. solid .VI. den geben. /

2.9. ADS SA 11267: 1413-1414

[peau 24]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus supra dicti / castri domini Clarimontis in anno Domini / millesimo quatercentesimo decimotertio prout / inferius particulariter describitur. Et primo / Heynardo de Botollier pro suis salario et expensis / quatraginta dierum quibus cum uno / manuoperario / vacauit recoperiendo de novo et ad novum a / mense augusti proxime lapsi / citra videlicet turrin / de Secreto castri Clarimontis videlicet les tres / pans et les quatre / corniers et in eadem / implicuit triginta quatuor miliarium scindulli / valente quolibet milliari / tres solid cum dimidio et / totidem clavini reforciati valente quolibet milliario / quatuor solid / et quatercentum clavorum malecisorum / valente quolibet cento sex solid, etiam recoperuit / gorgias existentes supra magnam cameram coperiendo / de novo luyserium unum existentem / in logia ante / parvam aulam recoperiendo magnam aulam, ligando / dolia domini faciendo duo / dolia nova de doys antiquas / castri et fronzando easdem de novo, posuit / duos postes valentes / quatuor solid et in premissorum / et circa premissa omnia vacauit pro quadraginta / dies et / cum ipso qualibet die uno manuoperario / capiente dicto carpentatore quolibet die duos solid / cum dimidio et manuoperario viginti unum den / geben ut per literam publicam dicti Heynardi / de testimonio premissorum confessione et recepta / subscripte quantitatis datam die tertia / mensis ianuarii / anno Domini millesimo quatercentesimo decimo / quarto quam reddit manu / Nicodi Cretuz / notarii signatam [et per literam publicam Iohannis Galesii / de Columgiaco / carpentatoris et / Aymonis Borserii manuoperarii / testificantium suis corporalibus / iuramentis / se vacasse et fuisse presentes / iuvando dictum Heynardum de / Botolier ad coperiendum de / novo magnam / turrin de Secreto et aliam faciendo / quod in littera supradicti Eynardi pretiis / et salariis in eadem littera descriptis / receptam per Nicodum Cretu notarii die / undecima / mensis aprilis anno Domini M / quatercentesimo decimo quarto quam etiam / reddit manu / dicti notarii signatam (ajouté en marge droite)] / Et allocantur sibi prius et alie / infrascripte / librate de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini recepto prius / a dicto / vicecastellano corporali iuramento quod / presentes libratas et expensas fecit soluit et / expediuit / causis et modis in eisdem declaratis / et descriptis : .XXII. lb .XIII. solid.

2.10. ADS SA 11268: 1414-1415

[Peau 19]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus supra dicti castri / domini Clarimontis in anno Domini millesimo / quatercentesimo decimoquarto prout inferius particulariter / describitur. Et primo pro pretio et nomine pretii / quindecim arborum quercus pro faciendo / de novo unam trabationem in magna turre / castri Clarimontis qui omnino erat destructa / et vastata et dictas arbores sibi vendidit / Berthetus Durerii de Bottellier carpentator / pretio septem flor et septem den gros pp : .VII. flor .VII den gros pp./ Dicit predictas arbores cissime et exquarrasse / una secum Aymonem de Bottellier et pluribus aliis / carpentatoribus [et in confessione dicte trabature cisione dictorum arborum (ajout en marge droite)] et implicando in ponte existente / ante dictam turrim duas peciis quercus et / quadam postem quercus latitudinis unius pedis cum / dimidio et octo pedum longitudinis, et in recoperiendo / supra puteum castri et supra magnam cameram / dicti castri ubi fuerunt implicati octo miliarium scinduli / et octo miliarium clavini quolibet miliari / scindulli et clavini quatuor solid cum dimidio / que sunt in summa: .VI. solid gross. Et in premissis / vacauerunt tam ipse quam alii in universo quaterviginti / duobus diebus capiente quolibet de salario per / diem et expensis duos den ob gross que sunt / in summa: .XVII. flor I. den gros pp. Et / cum ipsis sexaginta manuoperariis capientis / quilibet manuoperario pro die viginti unum / den pro salario et expensis que sunt in summa: / .VIII. flor .IX. den gross pp. Item Jaquemeti / de Croysinaz pro reysiatura viginti octo / postium quercus per ipsum reissiatiorem et / implicatarum in ponte ante magnam turrim / pretio duodecim den gros: .XII. den gross, ut / per literam publicam dicte tachie et testimonio / premissorum confessioneque recepta dicti Bertheti Durerii / nominibus suo et aliorum operariorum supra nominatis / receptam per Nicodum Cretu notarium publicum et curie / dicti loci clericum die decimanova mensis / decembris anno Domini millesimo quatercentesimo decimoquarto / et per literam publicam Petri Braserii magistri / operum domini et comisarii ad visitandum castra / et fortellatia domini ut per literam dicte comissione / datam Thononii die quarta mensis marcii / anno Domini millesimo quatercentesimo undecimo / cuius copiam reddit manu Nicodi Cretu / notarii signatam in pede cuius est scripta / testifficatio dicti Braserii. In qua testifficatur / vacasse cum uno clerico apud Claromontem in / castro dicti loci recipiendo trabaturam magne / turris de novo. Infra dictam turrem / const[r]uctam et pontem ante ianuam dicti / castri in quo positi fuerunt certi postes / quercus visitando etiam turrim de / Secreto dicti castri muros bassi castri / et plura alia in dicto castro necessaria / spatium trium dierum in qua litera etiam /

[peau 20]

dictus Petrus Braserii confitetur habuisse / duos flor cum dimidium pp pro stipendiis suis / dicti clerici et suorum equorum recepta per supradictum / Nicodum Cretu notarium die XX mensis decembris / anno Domini millesimo quatercentesimo decimoquarto quas / reddit manu dicti notarii signatas et / allocantur sibi de mandato Guigonis Marti / thesaurarii generalis domini, Guillermeti de Challes, / Iacobi de Fistilliato et Anthonii Domengii / magistrorum computorum domini facto die vicesima / quinta mensis ianuarii simul et per / iuramentum supradicti Iohani Meynerii locumtenentis / dicti castellani asserentis suo iuramento presentes / libratas se fecisse et soluisse prout in / eisdem describitur. [vide maeriam de instauro (en marge gauche)] Dicit etiam quod est in / dicto castro carpentata et preparata / maeriam coperture alterius turris dicti castri / que nundum est implicata quare non allocantur / sibi in presenti computo salaria neque expensas / carpentatorum neque aliorum operariorum quousque / apporet literam testimonialem de opere completo / et confessione de recepta carpentatorum et / aliorum operariorum et que

particule sunt in / summa [illisible] monete : .XLII. flor .XI. den gross pp. /

2.11. ADS SA 11269: 1415-1416

[peau 17]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castris domini Clarimontis / in annis Domini millesimo quatercentesimo decimoquarto / et quatercentesimo decimoquinto pretestu ordinationis et / visitatis factarum per discretum virum Petrum / Brassarii magistrum operum et reparationibus castrorum / domini in singulis castris Sabaudie et Gebenense / comitatum et comissarii per dominum ad hec / specialiter deputati ad visitandum opera facta / et fienda in castris dictorum ballivatum ut / per literam domini de commissione predicta cum / mandato expensas pro eundo cum duobus /

[peau 18]

equis et uno clerico ad predicta vacando factas / allocandi et habita litera de recepta in quolibet / computo officiariorum suorum predictorum locorum / singula singulis refferando sine difficultate / qualibet allocandi datum Thonon die / quarta mensis maii anno Domini millesimo CCCC / undecimo cuius copiam reddit. Et / primo anno Domini millesimo quatercentesimo / decimoquarto die decimanona mensis decembris / venit et personaliter accessit apud Claromontem ad / castrum Petrus Braserii magister operum domini / nostri Sabaudie et Gebenense comitis et in dicto / castro recepit et visitavit opus de novo / factum. Et primo trabationem magne / turris de castro rotonde de novo constructam / et garitatam de quercubus que turis / continet de latitudine duas teysias cum / dimidiam una cum certis aliis operibus in dicto / castro de novo factis. Item visitavit / muros dicti castris incipiendo in turri de / Secreto inclusis turri predicta et habet / parvum fundamentum et de defectu fundamenti / muri et turris parati fue[r]unt de venire in / ruynam et indigem reparationis et quod ibi / sindatur de quod ruppe mortuo et fondetur / ibidem de novo unius murus habens quinque / pedes in fundamento latitudinis et superius / tres pedes et duas teysias ultra altitudinis. / Item magis visitavit muros castris bassi / et ex parte orientali iuxta parvam turrim / et de dicto muro iam ceciderat tres / teysie vel plus et paratus est veniendi in / ruynam nisi provideatur et fuit arestatum / quod dictus murus reteneatur et preparetur prout / alias ibi prope factum fuit et habet / murus in fundamento circa sex pedes de / latitudine et in summitate duos pedes et / tres teysias altitudinis. Et predicta fieri / debeant de lapide duro. Item visitavit / posterlam dicti castris ex parte orientis que / posterla est parata venire in ruynam / et ordinavit ibidem de novo construi / et edificari dictam posterlam cum uno / arquex de lapide ciso et in dicta posterla / implicabantur secundum rationem extimationem [sic] / centum lapides cisi de moysonne et / habet murus de latitudine sex pedes comitis et / posterla de introitu quatuor pedes cum dimidio / et in visitationibus predictis interfuerunt presentes / nobilis Iohannes vicedogni de Taluomonte, / Girardus de Quercubus lathomus, Iohannes de / [de (répété)] Canali carpentator, nobilis Petrus Cadout, / Iohannes de Cresto notarius et plures alii quibus / visitationibus sit factis nobilis Iohannes Meynerii / vicecastellanus Clarimontis et predictus / magister Petrus Braserii consideratis in / hac parte utilitate domino nostri nomine domini nostri / comitis predicta dederunt et tradiderunt in / tachium [sic] ad faciendum bene et sufficienter de lapide / franto Petro Damont habitatore Clarimontis presenti / et dictum tachium recipienti sub conditione / quod omnia neccessaria dicto, operi teneatur sumptuare / dictus lathomus et pro qualibet teysiam solvantur / eidem lathomo decem flor pp et pro dicta / osterla solvantur ipsi lathomo triginta flor / sub conditione quod dictus vicecastellanus eidem / lathomo ante quam incipiat dictum opus / expedire teneatur et tradere viginti flor / parvi ponderis et quam incipiet murare / decem flor pp et sic faciendo opus sibi / soluere secundum quod operabitur promitentes /

[peau 19]

prenominate adimplere predicta prout supra / narratur bona sua quetumque propter hoc / obligando cum submissionibus et renunciationibus / opportunis. Acta fuerunt hec in castro Clarimontis / presentibus Bertheto Durerii de Botollier, Iohane / Dei filio de Botessi et Petremando filio dicti / magistri Braserii ut in quadam cedulla annexa / litere domini de mandato allocandi cuius / tenor talis est : Amedeus comes Sabaudie dilecto castellano nostro Clarimontis / seu euuis locumtenenti salutem. Visa visitatione operum reparationum et constructionum neccessarum / in castro nostro Clarimontis presentibus annexis mandamus tibi quatenus dicta opera reparationes et / constructiones fieri facias vice nostra modis et formis in dicta visitatione / seriose declaratis et nos habitis parte cum presentibus et annexis instrumentis opportunis / de confessionibus et receptis artific[i]um dicta opera facientium et complementi / operum predictorum a Petro Braserii magistro operum nostrorum pecuniarum quantitates / quas propter ea liberaveris tibi in tuo primo computo per magistros et receptorum / computorum nostrorum percipimus in difficiliter allocari. Datum Aquiani die vicesima / quinta marcii anno Domini millesimo quatercentesimo decimoquinto per dominum / Iohanes [sic] Boubat et allocantur sibi de mandato domini / ut per euis literam superius insertam et per literam / Petri de Bornes alias Damont de testimonio / premissorum confessione et recepta subscripte quantitatis / datam die prima mensis decembris anno Domini millesimo / quatercentesimo decimoquinto quam reddit in quodam / quaterno papiri scriptam et manu Nicodi / Cretu notarii signatam in quo plures alie / continentur : .CXV. flor pp. Item / eidem Petro de Bornes alias Damont lathomo / in pretio quatuor grossorum angonorum ferri / ponderantum ad pondus Clarimontis undecim / libras et unum ambles feri positi subtus / dictam posterlam, in egerio per quod exitu / aque de dicto castro ponderantem ad dictum / pondus quatuor libras valente qualibet / libra decem den geben : .XII. solid .VI. den / geben. Item eidem Petro pro suis salario / et expensis trium dierum quibus vacauit / ponendo in coquina dicti castri duos follas / lapidum capienti per diem duos solid sex / den geben de salario inclusis expensis: / .VII. solid .VI. den geben, ut in nota / instrumenti supra proxime designati et redditti / laprius continetur et allocantur sibi subscripte / particule de mandato domini per euis literam superius / copiatam simul et de mandato magistrorum / computorum domini in p[a]rchemi[n]o presentis computi / speciffice nominatorum recepto prius a dicto / vicecastellano corporali iuramento quod presentes supra / et infrascriptas libratas fecit et soluit / prout in eisdem continetur facto dicto mandato / die vicesima octava mensis ianuarii anno / Domini millesimo quatercentesimo decimosexto que / particule sunt in summa : .XX. solid geben blanchetorum / et : .CXV. flor pp. / Librauit Bertheto Durerii de Botollier carpentatori / pro suis salario et expensis tresdecim dierum / quibus vacauit faciendo hostium posterle castri / Clarimontis de novo et ligando dolia domini / in dicto castro pro reponendo vinam [sic] ipsius / domini capienti per diem duos solid sex den / geben de salario inclusis expensis: .XXXII. solid / .VI. den geben. Item tresdecim manuoperariis / dictum carpentatorem ad predicta quasi per / unam diem iuvantibus capientibus quolibet / ipsorum per diem viginti unum den geben / per diem inclusis expensis: .XXII. solid .IX. den / geben. Item in emptione quatuor espararum / ferri ponderantium ad pondus Clarimontis / viginti lb qualibet libra pretio decem den / geben per dictum carpentatorem in hostio supradicte / posterle implicatarum: .XVI. solid .VIII. den geben. /

[peau 20]

Item in emptione trium duodenarum tachiarum / nigrarum qualibet duodena decem octo den / geben: .III. solid .VI. den. Item in pretio / octo postium arboris populli quolibet poste / duodecim den: .VIII. solid. Et ducentorum cum / dimidia tachiarum magnarum nigrarum per eundem / carpentatorem emptarum quolibet cento pretio / quatuor solid: .X. solid geben, et

implicatorum / in factura et forratura supradicti hostii posterle. / Item in emptione unius sere copate cum/ sua clave et cathena ferri quod eundem / carpentatorem implicatorum in hostio dicte posterle / emptarum pro tanto: .X. solid geben. Item salario / quatraginta duorum dierum quibus vacavit dictus carpentator in / parva turre dicti castris existente ex parte ortu / solis de novo quo ad fustam domificando / ipsam chivronando, latando et coperiendo ad novum / capiente duos solid cum dimidium de salario inclusis / expensis: .CV. solid geben. Item salario / quadraginta duorum manuoperariorum capiente quolibet / ipsorum viginti unum den de salario inclusis / expensis dicto carpentatori ad predicta quasi per unam / diem vacantium: .LXXIII. solid .VI. den geben. / Item in emptione unius duodene planearum quercus / implicatarum in dicta turre pro ipsa chivronanda / qualibet pecia duobus solid: .XXIII. solid geben / Item in emptione duarum duodenarum lattarum pro / latando dictam turrem emptarum apud Seyssellum / qualibet duodena incluso charreagio pretio / quatuor solidorum: .VIII. solid geben. Item in / emptione octo crochiarum ferri implicatarum / in somitate dicte turris qualibet crochia pretio / duorum den: .XVI. den geben. Item in / emptione trescentum malecisorum implicatorum ut / supra quolibet cento viginti den: .V. / solid. Item in emptione decem milliarium scindulli / et totidem clavini implicatorum in coperiendo / dictam turrem computato quolibet milliari quatuor / solid cum dimidio: .III. lb .X. solid geben. Item / in emptione unius duodene tollarum albarum / ferri implicatarum in copertura pomelli / dicte turris: .XII. solid geben. Item in emptione / unius centi cum dimidio tachiarum albarum implicatarum / in ipso pomello : .V. solid. Item Ansermetto Lutiaz de Botessi in emptione / unius bandrete picte armorum domini posite / in somitate dicte turris ponderante viginti / lb cum dimidia ad pondus Chamberiaci qualibet libra / novem den fortes: .XXIII. solid et .III. partes unius den geben. / Item pictori pro pictura dicte bannerete incluso / portu dicte bannerete : .XI. solid geben, ut / per literam publicam dicti Ansermeti de testimonio / premissorum confessioneque recepta supradictarum quantitatum / datam in Claromonte die quindecima mensis decembris / anno Domini millesimo quatercentesimo decimoquinto / quam reddit in fine plurium aliarum confessionibus / scriptam et manu Nicodi Cretu notarii signatam / que particule sunt in summa : .XXIII. lb .II. solid .III. den .III. partes unius den geben. /

2.12. ADS SA 11270: 1416-1417**[peau 21]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castris domini / Clarimontis in anno Domini millesimo CCCC / decimosexto prout infra. Et primo Philipo / Rangnisii fabro in emptione et pro pretio viginti / librarum ferri per eundem fabrum implicatarum in / quadam quathena et duobus circullis ferri / necessariis ad opus puthei dicti castris domini / Clarimontis qualibet libra pretio decem den blanchetorum / operata et reddita in dicto castro per literam publicam / dicti fabri de testimonio premissorum confessioneque recepta / datam die decimasexta mensis decembris anno domini / millesimo quatercentesimo decimosexto quam reddit in / quodam folio papiri scriptam et manu Nicodi / Cretu notarii signatam : .XVI. solid .III. den / blanchetorum. Item Bertheto Durerii carpentatori / pro suis salario et expensis trium dierum quibus / vacauit cum uno manuoperario ponendo duas / trabes que erant fracte et deficiebant in / trabatura turre magne aule dicti castris Clarimontis / loco quarum posuit duas alias trabes antiquas / que erant in dicto castro de instauro capiente / dicto carpentatore duos solidos sex den et dicto / manuoperario viginti unum den de salario per / diem inclusis expensis ut per literam publicam / dicti carpentatoris de testimonio premissorum / confessioneque recepta datam anno et die supra / proxime dictis quam reddit manu dicti Nicodi / Cretu notarii signatam et in dicto folio papiri / scriptam: .XII. solid .IX. den blanchetorum. Item / Francisco Lutiaz pro salario suo et expensis / duodecim dierum quibus vacauit extrahendo / terram de fondo magne turre dicti castris ipsam / quod ponendo supra trabaturam novam dicte turre / et colligendo mossam ad predicta implicatam / capienti per diem viginti unum den blanchetorum / de salario inclusis expensis ut per literam publicam / dicti Francisci de testimonio premissorum confessioneque / recepta datam anno et die quibus supra quam / reddit in dicto folio papiri scriptam et manu / dicti notarii signatam : .XXII. solid blanchetorum. / Item Petro Foresterii carpentatori burgensi / Clarimontis pro suis salario et expensis / trium dierum quibus cum uno manuoperario / vacauerunt recoperiendo supra magnam aulam / et cameram dicti castris certas goterias etiam / faciendo gradus existentes ante turrem teraliorum / in quibus goteriis implicauerunt duo milliaria / clavini et totidem sindulli valente quolibet / milliari tam sindulli quam clavini quatuor / solidos blanchetorum et dicto carpentatore / capiente duos solidos sex den et dicto /

[peau 22]

manuoperario viginti unum den de salario / per diem inclusis expensis ut per literam publicam / dicti carpentatoris de testimonio premissorum confessione / quod recepta datam anno et die quibus supra / quam reddit in dicto folio papiri scriptam / et manu dicti notarii signatam : .XXX. solid / .IX. den blanchetorum. Et allocantur supra et / infrascripte librate de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini recepto prius a dicto / locumtenente corporali iuramento quod dictas libratas / fecit soluit et expediuit prout in eisdem / particulariter describitur et que particule sunt / in summa : .III. lb .X. den blanchetorum. /

2.13. ADS SA 11272: 1418-1419

[peau 22]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit Petro Foresterii carpentatori ad causam / constructionis et facture cuiusdam hostii magne / turris castris Clarimontis facti et constructi de / postibus pupuli duplicibus per dictum carpentatorem / in primo solano dicte magne turris in quoquidam / hostio asseruit dictus carpentator suo corporali iuramento / tactis sanctis Dei evangeliis implicuisse in dicto hostio / primo quinque postes pupuli empto quolibet poste / pretio XV den geben: .VI. solid .I. quars gross pp. Item / unam duodenam cum dimidia tabium ferri valentium / .I. den ob gross. Item duos goyffonos ferri / valentis .II. den gross. Item unam exparram / ferri ponderantem sex libras valente qualibet libra / decem den geben: .V. solid gros. Item in / factura barrarum positarum inter magnam turrim / et aulam dicti castris duas plancas quercus emptas / pro tanto: .VI. den gross. Item pro salario / et expensis dicti carpentatoris ad predicta vacanti / quatuor diebus ad rationem duorum den et ob gros: / .X. den gross. Item salario et expensis / unius manuoperarii quatuor dierum quibus ad / predicta dictum carpentatorem iuvit capiente de salario / per diem inclusis expensis unum den et tres quars / unius den gross: .VII. den gross. Que operagia / predicta fecit pro et mediantibus tribus flor / pp uno denario et obolo per dictum carpentatorem a dicto / castellano causis superius declaratis habitis ut per notam / instrumenti dicti carpentatoris de testimonio premissorum / confessioneque et recepta quantitatis subscripte / recepti per Nycodum Cretu notarium publicum sub anno / Domini millesimo III^c decimo octavo die XVII mensis / novembris quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam. Et allocantur / sibi de mandato supradictorum, domini presidente, / magistrorum quod et auditorum computorum domini : .III. flor .I. den ob gross /

Opera grangie seu fenerii castris domini (en marge gauche)

Librauit Petro Bergoignionis carpentatori in et pro / reparatione grangie seu fenerii existentis in castro / domini per tempus de quo computat prout infra videlicet / in reparatione tecti dicte grangie in qua prefatus / carpentator asserit implicuisse decem milliaria / scindulli et totidem clavini valente quolibet / milliari clavini quatuor solid et quolibet / milliari scindulli totidem : .VI. flor .VIII. / den gross. Item unam duodenam lattarum valente / tam pro portu quam in emptione eiusdem .III. / den gross. Item pro salario et expensis dicti / carpentatoris quinque dierum quibus predicta vacavit capiente /

[peau 23]

de salario per diem inclusis expensis duos den et / ob gross: .XII. den ob gross. Item pro / salario et expensis cuiusdam man[u]operarii quinque dierum ad / predicta vacanti capiente de salario per diem / inclusis expensis unius den et tres quarts unius den gros pp : / .VIII. den .III. quars gros pp. Item pro tachia / sibi data curandi et mondandi putheum castris / predicti pro tanto: .I. flor pp. Item asseruit / idem carpentator retinuisse pontem existentem ante / ianuam dicti castris qui in ruynam deveniebat et / actasse et preparasse mensas, lectos et alia / neccessaria in dicto castro Clarimontis qui dictus fuit / ibidem, eundo apud Petram Castrum ad causam / sepulture domini cremati. Et in dictis retentione ponte / et reparatione ac aptatione vacasse duobus diebus / capiente de salario per diem inclusis expensis duos / denarios ob gross: .V. den gross. Item pro / salario cuiusdam manuarii [sic] duorum dierum quibus ad / predictam dictum carpentatorem iuvando vacavit / capiente de salario per diem inclusis expensis / unum den et tres quars unius den gross: .III. / den ob gross, ut per notam instrumenti dicti Petri / Bergoignion carpentatoris de testimonio premissorum confessioneque / et recepta predictarum quantitatum ad quantitatem

/ subscriptam adscendentium recepti per dictum Nycodum / Cretu notarium publicum sub anno Domini millesimo IIII^c / decimo octavo die decima septima mensis novembris / quam reddit in dicto folio papiri scriptam et manu / dicti notarii signatam : .X. flor .V. den .III. quars gross /

2.14. ADS SA 11273: 1419-1421

[peau 37]

Opera castri anno M IIIIC XX (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri per tempus / de quo computat in sui ipsius castri partibus / necessario reparati prout infra. Et primo / Petro Damont lathomo pro retentione cuiusdam / muri existentis in dicto castro a parte Disingiati / qui murus vertebatur in ruynam videlicet / pro pretio quatuor charratarum lapidum in dicta / retentione muri predicti implicatarum emptarum / pro tanto incluso portu: .XVI. solid / geben. Item pro pretio quatuor cuparum / calcis in dicto muro implicatarum emptarum / pro tanto incluso portu: .X. solid .VIII. den geben. /

[peau 38]

Item in emptione et pro pretio arene in reparatione / muri predicti implicate: .XII. solid geben. / Item salario et expensis dicti Petri lathomi / decem dierum quibus ad predicta vacauit / capientis de salario per diem inclusis / expensis duos den et ob gros: .II. flor .I. / den gros. Item salario et expensis / cuiusdam manuoperarii decem dierum quibus / ad predicta dictum lathomum iuvando / vacauit capientis de salario per diem / inclusis expensis unum den et tres / quars unius den gros: .XVII. den ob gross. / Et que operagia suprascripta fecit idem lathomus / pro et mediantibus sex florenis novem / den et sexto unius den gross ad quos / adscendunt quantitates predicte ut per literam / dicti lathomi de testimonio premissorum confessioneque / et recepta dicte florenorum et gross quantitatis / datam die decima mensis novembris / anno Domini millesimo III^c vicesimo quam / reddit in quodam folio papiri cum pluribus / aliis scriptam et manu [Nycodi Cretu (en marge droite)] notarii signatam. / Item librauit Petro Bergoignionis / de Manissie carpentatori pro factura / et constructione cuiusdam hostii per dictum / carpentatorem facti in camera bassa dicti / castri existente ex parte Desingiati iuxta / murum predictum necnon pro factura / cuiusdam latrine, unius chaliat, trium / hostiorum novorum et pro platellatione / plurium locorum per dictum carpentatorem / in dicto castro facta. Item pro copertura / dicte latrinie [sic] et reparatione tecti dicte camere / supra designate in pluribus locis ipsius / tecti. Item et pro reparatione solani magne / aule dicti castri in pluribus locis ipsius / solani per dictum carpentatorem facta / que operagia predicta dictus carpentator / asserit suo corporali iuramento tactis sanctis / Dei evvangeliis fecisse bene et sufficienter / et in ipsis operagiis implicuisse ea que / sequuntur. Et primo duas trabes quercus / ab eodem emptas pretio: .XII. solid geben. / Item unum chivronum quercus emptum pro / tanto: .II. solid geben. Item unum alium / chivronum occhonis emptum pro tanto / .XVIII. den geben. Item unam / duodenam cum dimidia postium longitudinis / trium theysiarum valentem: .XX. solid / geben. Item duo milliaria clavini et / totidem scindulli valente quolibet milliari / dictorum scindulli et clavini quinque [den (biffé)] / solid et sex den geben: .XXII. / solid geben. Item quatuor sparras / ferri et quatuor goyffonos implicatis / in dictis tribus hostiis valentes .III. / solid, et vacasse ad predicta operagia / fienda spatio viginti trium dierum capiens / per diem de salario inclusis expensis / duos solidos [cum (biffé)] et sex denarios geben: / .LVII. solid .VI. den geben. /

[peau 39]

Item pro salario et expensis cuiusdam manuoperarii / viginti trium dierum quibus ad predicta / dictum carpentatorem iuvando vacauit capiente / de salario per diem .XXI. den geben qui / valent: .III. flor .III. den .I. quars gross. / Item in reparatione tecti magne aule dicti castri per dictum / carpentatorem reparati [et factura unius luyserii per ipsum carpentatorem in dicto tecto facta (ajouté en marge droite)] asserit ut supra implicuisse / unum chivronum quercus in dicto luyserio et / duos postes trium theysiarum valentes : .III. / solid geben. Item quatuor

milliaria scindulli / et totidem clavini valente quolibet milliari quinque / solid geben: .XL. solid geben. Item pro / salario et expensis dicti carpentatoris sex / dierum quibus ad predicta vacauit capiente / de salario per diem inclusis expensis duos solidos / et sex den geben: .XV. solid geben. / Item pro salario et expensis cuiusdam manuoperarii / dictorum sex dierum quibus ad predicta dictum / carpentatorem iuvando vacauit capientis de / salario per diem inclusis expensis unum den / et tres quartos unius den gross : .X. den ob / gross. Et que operagia suprascripta dictus / carpentator fecit pro et m[e]diantibus decem / novem florenis parvi ponderis per dictum carpentatorem / a dicto castellano manu dicti sui locumtenentis habitis / ut per notam instrumenti dicti carpentatoris / de testimonio premissorum confessioneque et recepta / predicte florenorum quantitatis ad quam adscendunt / predicte particule recepti per Nicodum Cretu / notarium publicum sub anno Domini millesimo / III^c vicesimo die decima mensis novembris / quam reddit in dicto folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam : / .XIX. flor pp. Et allocantur / sibi predicte particule ad quantitatem subscriptam / adscendentes de mandato et ex ordinatione / supradictorum domini presidentis magistrorum quod / et auditorum computorum domini necnon prius / et alie infrascripte librare vise prius et examine / diligenter per eosdem habito quod corporali iuramento / dicti locumtenentis asserentis suo eodem corporali / iuramento tactis per eum factis sanctis Dei evangiliis / ipsas libratas veras esse et quantitates in / eisdem descriptas soluisse prout in ipsis / et qualibet ipsarum describitur : .XXV. flor .IX. den et .VI. [quars] unius d gross pp. /

Opera castri anni domini M IIIIC XIX (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini / Clarimontis in anno Domini millesimo III^c / decimonono in certis sui ipsius castri partibus / necessario reparati prout infra. Et / primo Petro Bergoignionis de Manissie / carpentatori tam pro recoperiando et / preparando magnam aulam sive tinellum dicti / castri quam pro recoperiando parvam aulam, cameram / eisdem castri quam etiam pro retinendo / quandam fenestram que parata erat veniendi / in ruynam. In quibus operibus asserit / prenomiatus carpentator suo iuramento tactis / sanctis Dei evangiliis vacasse viginti duobus / diebus qui valent ad rationem duorum / denariorum et ob gross de salario per diem / inclusis expensis : .III. flor .VI. den gross / Item quendam manuoperarium dictum carpentatorem / ad predicta iuvando vacasse eisdem / viginti duobus diebus qui valent ad / rationem unius denarii et trium quartorum / gross de salario per diem inclusis expensis /

[peau 40]

ipsius manuoperarii: .III. flor .II. den / ob gross. Et in dictis locis reparandis / implicuisse attestatus fuit ut supra unam / duodenam cum dimidia lattarum valente / .IX. den gross. Item / viginti milliaria scindulli valente quolibet / milliari quatuor den et ob gros : / .VII. flor et dimidium pp. Item / viginti milliaria clavini valente quolibet / quatuor denarios et ob gross valent : / .VII. flor et dimidium pp. Et / supra parvam aulam unam peciam / quercus pro faciendo unum tirend / pretio: .VI. d gross. Item / implicuisse attestatus fuit ut supra in magna / porta dicti castri, unam exparram ferri / ponderantem octo libras ad pondus Clarimontis / valente qualibet libra decem den geben / que valent incluso pretio duorum gonczo / nov[i]um: .VI. den .II. tierz unius den gross. Et / que operagia suprascripta supranominatus / carpentator fecit modo et forma superius / descriptis pro et mediantibus viginti quatuor / flor septem den et sexto unius den / gross pp ultra tres florenos novem den / et ob pro eundem carpentatorem habitis pro religatione / doliorum domini qui sibi infra in libratibus propter / hoc allocantur. Et allocantur sibi de / mandato supradictorum domini presidentis / magistrorum quod et auditorum computorum / domini et per notam instrumenti dicti / carpentatoris de testimonio premissorum confessioneque / et recepta quantitatis subscripte datam / die duodecima mensis novembris anno Domini / millesimo III^c decimonono quam reddit in / quodam folio papiri scriptam et /

manu Nicodi Cretu notarii publici signatam / videlicet : .XXIII. flor .VII. den et .VI. tierz unius
den gros pp. /

2.15. ADS SA 11275: 1422-1423**[peau 28]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini / Clarimontis per tempus de quo computat / in sui ipsius castris partibus necessario / reparati prout infra. Et primo / Petro de Bornis alias Damont lathomo / pro tachia sibi data per dictum Iacobum / de Grangia dicti castellani locumtenentis de consilio / camere et consensu dompni Nicoli / Regardi rectoris capelle castris domini / Clarimontis, Petri Boulardi, Iacobi / Tissoti, Petri Foresterii carpentatori, / Peroneti Regardi de Ponte Sancti Andree / et Mermeti Barnosii de Stabulo lathomorum / et plurium aliorum [ab (biffé par exponctuation)] de villa Clarimontis / per dictum vicecastellanum ad dictum castrum / domini Clarimontis visitandum vocatorum stilicet / murandi quoddam foramen existens in / muro magni tinelli castris domini Clarimontis / ex parte magne turris quod foramen / erat altitudinis septem pedum et totidem / longitudinis et in grossitudine muri / aliorum septem pedem quod foramen / ut supra per prenomatos visitatum dixerunt / pro utilitate et fortificatione dicti castris / esse murandum : .VI. flor pp. / Item pro tachia per dictum vicecastellanum / dicto Petro de Bornis lathomo data / aptandi et refficiendi unam chiminatam / tufforum duplam [sic] que erat quasi / vastata et est in magna aula dicti / castris deffectu cuius erat paratum / in dicto castro venire maximum dampnum / causa incendii que chiminata propter / euis antiquitatem et deffectu reparationem / pluries fuit combusta facto pacto / cum eidem pro tanto: .IX. flor / et dimidium pp ut per literam tachie et / visitationis predictarum testimonio quod premissorum [confessioneque et recepta dictorum sex flor ex una parte et IX flor cum dimidium ? ex altera (ajouté en marge droite)] / datam die decima quinta mensis iunii anno / Domini millesimo quatercentesimo vicesimo secundo quam / reddit in quoddam quaterno papiri / cum pluribus aliis scriptam et manu / Nicodi Cretu notarii signatam. Et per / notam instrumenti Peroneti Regardi de Ponte / Sancti Andree, Mermeti Barnosii de Stabulo, / dompni Nicodi Regardi de Claromonte, / Petri Boulardi, Petri Foresterii carpentatori, / Iacobi Tissot de Claromonte testificantium / suis corporalibus iuramentis opera supra / descripta et in tachiam dicto Petro data / sufficienter esse facta et ydonee completa / dictis operibus per ipsos primitiis diligenter / visitatis. Datam die decima octava / mensis augusti anno Domini millesimo III^c / vicesimo secundo quam reddit in quodam / folio papiri scriptam et manu dicti Nicodi / Cretu notarii signatam . Item / salario et expensis [dicti (biffé par exponctuation)] Petri Foresterii / de Claromonte carpentatori quatuor dierum / quibus vacauit reparando bertrachia / existente supra magnam ianuam castris / domiini Clarimontis que omnino veniebat in / ruynam capientis de salario per diem /

[peau 29]

inclusis expensis duos solid sex den geben: / .X. solid geben. Item salario / et expensis cuiusdam manuoperarii quatuor / dierum quibus ad predictam dictum carpentatorem / iuvando vacauit capientis de salario / per diem inclusis expensis viginti unum / den geben: .VII. solid geben quam / bertrachiam reparauit idem carpentator et / ad predictam vacauit ut supra una secum / dicto manuoperario pro decem septem solid / geben ad quos ascendit reparatio dicte / bertrachie ut per literam dicti carpentatoris / de testimonio premissorum confessioneque / et recepta quantitatis suprascripte datam die / quindecima mensis iunii anno Domini millesimo / III^c vicesimo secundo quam reddit in quodam / folio papiri scriptam et manu Nicodi Cretu / notarii signatam unacum nota infra / Peroneti Regardi de Ponte Sancti Andree, Mermeti / Barnosi de Stabulo, dompni Nicodi Regardi, / Petri Boulardi et Iacobi Tissot de Claromonte / testificantium suis corporalibus iuramentis / dictam bertrachiam fuisse et esse bene et / condecenter reparatam

et aptatam. Data / die XVIII mensis augusti anno supra proxime / scripto in quodam folio papiri scripta / et manu dicti notarii signata. Et / allocantur sibi supradicte particule ad quantitatem / subscriptam ascendentes de mandato / et ex ordinatione supradictorum domini presidentis / magistrorum quod et auditorum computorum domini / recepto prius a dicto locumtenente corporali iuramento / quod dictas libratas fecit soluit realiter et / expediuit prout supra continetur et que / particule sunt in summa cambsis geben / ad flor pp : .XXIII. flor ob gros pp. / Librauit sibi ipsi capienti de salario per / annum viginti lb geben ut in computo / precedenti et allocatur sibi dictum / salarium pro uno anno integro incepto / die decima quinta inclusive mensis ianuarii / anno Domini millesimo III^c vicesimo secundo et / finito die vicesima prima exclusive mensis / euisdem ianuarii anno Domini millesimo III^c / vicesimo tertio de quo computat ut / supra : .XX. lb geben. /

2.16. ADS SA 11276: 1423-1424**[peau 29]**

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini / Clarimontis per tempus de quo computat / prout infra. Et primo in emptione / et pro pretio duodecim milliaria scindulli / et totidem clavini per ipsum emptorum / quolibet milliari pretio quatuor den gros / valent : .VIII. flor pp. Item / Petro de Corberia pro suo salario / et expensis septem dierum quibus / vacauit implicando dictum scindullum / et clavinum coperiendo in dicto castro domini / Clarimontis supra magnum tectum tinelli / dicti castri in duobus locis capienti per / diem duos solid et sex den geben inclusis / expensis .XVII. solid .VI. den geben. / Item salario et expensis cuiusdam manuoperarii / septem dierum quibus ad predictam / dictum carpentatorem iuvando vacauit / capienti de salario per diem inclusis expensis / viginti unum den geben: .XII. solid / .III. den geben. Et allocantur sibi / supradicte particule ascendente ad quantitatem / suprascriptam de mandato et ex ordinatione / supradictorum domini presidentis magistrorum quod / et auditorum computorum domini recepto / prius a dicto locumtenente corporali iuramento / quod dictas libratas fecit soluit realiter / et expediuit prout supra continetur et / per literam dicti carpentatoris de testimonio / premissorum confessioneque et recepta quantitatis / subscribe datam die vicesima mensis / januarii anno Domini millesimo quatercentesimo / vicesimo quarto quam reddit in quodam / folio papiri cum pluribus aliis scriptam / et manu Nicodi Cretu notarii signatam / et que particule suprascripte sunt in / summa cambsis geben ad flor pp. : .X. flor .V. den .III. quars gros pp. /

[peau 30]

Iterum opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castri domini / ut supra Humberto Batoserdi fabro in / emptione et pro pretio unius espare / ferri posite et implicate in magna / porta introitus castri domini Clarimontis / ponderante septem libras ferri inclusis quatuor / magnis tachis positis et implicatis / in dicta espara ut per literam dicti / Humberti de testimonio premissorum confessioneque / et recepta quantitatis subscribe datam / die vicesima secunda mensis ianuarii / anno Domini millesimo quatercentesimo vicesimo / quarto quam reddit in quadam cedulla / papiri scriptam et manu Iacobi / Regardi notarii signatam : .VI. solid .IIII. den geben /

2.17. ADS SA 11277: 1424-1425

[peau 31]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparacione castri domini / dicti loci Clarimontis in suis locis inferius / declaratis neccessario reparati prout infra / videlicet Roletto Avry de Exerto carpentatori in / emptione et pro pretio sex milliariorum / scindulli et totidem clavini per dictum / carpentatorem implicatorum recoperiundo de / novo supra logiam dicti castri et certa / alia loca necnon et extopando foramina / ibidem existentia ob inbundantias venti / ibidem tempore fluxo superventi, empto quolibet / milliari scindulli pretio quatuor solid / geben et totidem quolibet milliari / clavini videlicet :.IIII. flor pp. Librauit / salario et expensis dicti carpentatoris quatuor / dierum integrorum quibus stetit et vacauit / in operibus supradictis capienti pro qualibet / jornata duos solid et sex den geben : / .X. solid geben. Librauit cuidam / manuoperario qui dictum carpentatorem iuuit / predictas reparaciones faciendo durantibus dictis / quatuor diebus computata qualibet / dieta pro suis salario et expensis viginti / uno denariis geben: .VII. solid geben, / ut per notam instrumenti de testimonio / dicti carpentatoris asserentis et testifficantis / suo medio iuramento per ipsum cum dicto / manuoperario predicta fuisse facta empta / completa et implicata ac sibi et dicto / manuoperario soluta per dictum vicecastellanum / per modum superius descriptum. Receptam / sub anno Domini millesimo III^c XXIII et die / duodecima mensis decembris quam reddit / in quadam cedulla papiri scriptam et manu / Nycodi Cretu notarii subscriptam et signatam / ascendentibus predictis tribus particulis ad / subscriptam quantitatem cambsis dictis / geben ad gros que sibi allocatur / de mandato et sub iuramento quorum / supra : .V. flor .V. den gros pp. /

2.18. ADS SA 11278: 1425-1426**[peau 24]**

Opera castri (en marge gauche)

Librauit manu dicti sui locumtenenti in operibus et / reparationibus castri domini Clarimontis neccessario / reparati prout infra. Et primo in emptione / et pro pretio quatuor milliariorum scindulli / et totidem clavinum quolibet implicatis recoperiundo / magnam aulam et supra stufam dicti / castri domini Clarimontis empto quolibet milliari / scindulli et clavinum pretio quatuor solid / geben: .XXXII. solid geben, ut per literam / Aymonis Hugueti carpentatoris de testimonio premissorum / dicentis et testificantis suo corporali iuramento / quod dictos scindullum et clavinum ipse et Roletus / de Corberia eius socius implicauerunt in / coperiundo supra magnam aulam et stufam / dicti castri superius in titulo religatis doliorum / redditam et plenius designatam. Item in / emptione et pro pretio unius milliari scindulli / et totidem clavinum implicatis in reparatione / coperture putei dicti castri empto quolibet / milliari pretio quatuor solid geben : .VIII. / solid geben. Item in emptione et pro pretio / sex crochiarum ferri emptarum et positarum / et implicatarum in copertura dicti putei pro / retinendo chivronos tecti dicti putei qualibet / crochia octo den geben: .IIII. solid geben. / Item Petro Foresterii, Roletto de Exerto et / Iaquemeto de Mars carpentatoribus pro suis salariis / triginta dierum quibus ad predicta opera tam unus / magis quam alter minus vacauerunt et etiam / refficiendo de novo pontem existentem ante / magnam januam dicti castri de fusta antiqua / domini in dicto castro existente infra fenateria / dicti castri capiente quolibet ipsorum per diem de / salario inclusis expensis duos solid sex den geben: / .LXXV. solid geben. Item cuidam manuoperario / pro suis salario et expensis XII dierum quibus vacauit in dictis / operibus dictos carpentatores iuvando capiente per diem de salario inclusis expensis .XXI. den / geben : .XXI. solid geben, ut per literam dictorum carpentatoribus de testimonio premissorum confessioneque / et recepta dictarum quantitatam ad quantitates subscriptas ascendentium; datam die XXII ianuarii anno Domini M III^c XXVI / quam reddit manu Nicodi Cretu notarii signatam ascendentis dictis particulis cambsis geben ad flor / parvi ponderis : .XI. flor .VIII. den gross pp. /

2.19. ADS SA 11279: 1426-1427

[peau 26]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini / Clarimontis prout infra videlicet Petro / Foresterii et Roletto de Exertis carpentatoribus / qui implicauerunt supra tectum stuphe in / uno angulo. Item supra tectum molendini / in uno alio angulo. Item supra turrim / capelle dicti castri in uno angulo. Item / supra tectum coquine antique in uno alio / loco quam in pluribus aliis locis dictorum / tectorum diruptum propter agittationem borearum / videlicet viginti duo milliaria scindulli et / totidem clavini empto quolibet milliari / tam scindulli quam clavini pretio quatuor / solid geben: .VIII. lb .XVI. solid. / Item salario et expensis dictorum carpentatorum / et aliorum suorum sociorum qui ad predicta implicanda / vacauerunt tam unus quam alter sexdecim / diebus capiente quolibet ipsorum carpentatorum / per diem pro salario et expensis duos solid / et sex den geben: .XL. solid. Item / salario et expensis sex manuoperariorum qui /

[peau 27]

vacauerunt una die iuvando dictos carpentatores / ad predicta capiente quolibet manuoperario per / diem viginti unum den geben valent / .X. solid .VI. den geben, ut per instrumentum publicum / dictorum carpentatorum de testimonio premissorum / confessioneque et recepta dictarum quantitatum / habitatum de dicto vicecastellano occasione premissa / receptum per Nycodum Cretu notarium anno Domini / millesimo quatercentesimo vicesimo sexto die XV / mensis decembris cuius notam reddit / manu dicti notarii signatam. Et allocantur / sibi suprascripte quantitates ad subscriptam / ascendentis de mandato et sub iuramento / quibus supra : .XI. lb .VI. solid .VI. den geben. /

2.20. ADS SA 11280: 1427-1428

[peau 33]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus tectorum / castris dicti loci anno predicto de quo computat / prout infra videlicet predictis carpentatoribus / pro pretio sex milliariorum scindulorum / et totidem clavinorum per dictos carpentatores / emptorum pro repaturando seu reparando / tecta castris predicti videlicet tectum / stufe seu supra stufam et tecta / supra aulam et quoquinam reparatis / indigentia quolibet milliari quatuor / solidis geben : .XLVIII. solid geben / Item librauit pro salario et expensis / dictorum carpentatorum unius diei / qua vacauerunt ad predictas cindulum / et clavinum implicandum predicta / quod tecta reparando capienti ipsorum / quilibet per diem pro suis salario et / expensis duos solidos et sex den / geben: .V. solid geben. Item / librauit pro salario et expensis unius / manuoperarii diei predictae qua vacauit / iuvando predictos carpentatores ad / predicta capiente pro suis salario et / expensis diei predictae ut supra / videlicet : .XXI. den geben. Et / allocantur dicte tres pecuniarum / quantitates sub iuramento et de mandato / quorum supra necnon per literam / publicam dictorum carpentatorum / de testimonio premissorum confessioneque / et recepta dictarum quantitatum / in littera confessionis reparationum / doliorum supra proxime reddita / et designata inclusam et contractam / ascendentibus dictis quantitibus ad / subscribe : .LIII. solid .IX. den geben. /

2.21. ADS SA 11281: 1428-1429

[peau 25]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus [castri (biffé)] / tectorum castri dicti loci prout infra. / Et primo librauit in emptione et pro pretio / quatuor miliariorum cindulli et totidem / clavini per eundem locumtenentem nomine / domini emptorum quolibet miliari / tam clavini quam cindulli pretio quatuor / solid geben et implicatorum per / Petrum Foresterii et euis famulum in repactinando / [tectum (biffé)] supra tectum stufe quam supra / tectum olle in qua moratur : / .XXXII. solid. Item supra dictis Petro Foresterii / alias Feaz carpentatori et Iohanni Bellini / euis valetto carpentatoribus pro suis / salario et expensis unius diei qua / vacauerunt predictos cindulum et clavinum / implicando in locis suprascriptis capienti / quolibet pro salario et expensis duos / solidos et sex den geben : .V. solid geben / Item pro salario et expensis unius manuoperaris [sic] / qui cum eis ad predicta vacauit ipsa die / ipsis seruiendo : .XXI. den geben. / Et allocantur sibi dicte particule suprascripte / ad subscriptam ascendentes sub iuramento / et de mandato quorum supra necnon / per literam publicam predictorum carpentatorum / de testimonio premissorum confessioneque / et recepta dictarum quantitatum in littera / confessionis reparationum doliorum supra / proxime reddita et designata inclusam / et comprehensam : .XXXVIII. solid .IX. den. /

Iterum opera castri (en marge gauche)

Librauit predicto Petro Foresterii, Iohanni / Hubodi, Roletto de Corberia et Aymoni Hugueti / de Botellier carpentatoribus pro suis salariis / et expensis septem dierum quibus quilibet / ipsorum vacauit in retinendo solanum et / trabationem soturni castri Clarimontis / existentis subtus magnum tinellum seu magnam / aulam dicti loci continentem in longitudine / circa sexdecim theysias et in latitudine octo / theysias que trabatio parata erat devenire / in ruynam eo quia novem pilaria fuste / erant ex parte terre seu molacie putrefacta / occasione fugitatis et lenticine dicti / soturni. Et fuerunt reysiata ipsa pilaria / per ipsos carpentatores quasi per duos / pedes longitudinis pro lapidibus de /

[peau 26]

subtus repositis et que trabatio levata fuit / cum ingeniis quia se basiaverat propter deffectum / dictorum pilanorum et que indigebat reparatione / maxima prout in visitatione facta de eadem / trabatura per Iacobum Tissotti burgensem et / syndicum Clarimontis et Petrum Baubardi, / Philippum Rengnisii et Petrum Narrat qui / predicta visitauerunt continetur. Et qui / carpentatores in predictis septem diebus / quibus vacauerunt in predictis reposuerunt / supra dictam magnam aulam unam trabem / longitudinis octo theysiarum etiam reparando / januam dicti soturni que erat vastata propter / putretudinem ac etiam retinendo quandam / betrachiam existentem supra portam magni / muri seu pontis dicti castri que parata / erat devenire in ruynam propter putretudinem / et propter exagitationem ventuum inclusis / salario et expensis duodecim manuoperariorum / qui cum eisdem carpentatoribus ad predicta / facienda vacauerunt capienti quolibet / tam pro salario quam expensis per diem / viginti unum den geben, ut per notam / instrumenti predictorum carpentatorum / et manuoperariorum ad testimonio omnium / premissorum receptam per Nycodum Cretu notarium / publicum sub anno Domini millesimo III^C / vicesimo nono die vicesima mensis ianuarii / quam reddit in duobus foliis papiri pro / maiori parte descriptis manu dicti notarii / et signatam. Et allocatur sibi quantitas / subscripta pro textu euisdem note necnon / de mandato ex ordinatione quibus supra / videlicet : .VII. flor .VII. den gross. /

2.22. ADS SA 11282: 1429-1430

[peau 23]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini / dicti loci Clarimontis reparatione indigentis / prout infra. Et primo supra nominatis / Roletto Abray et Petro euis filio carpentatoribus / pro suis salario et expensis unius diei qua / vacauerunt implicando tam supra tectum stufe / quam supra tectum aule seu coquine castri domini / Clarimontis ubi moratur idem locumtenens videlicet / tria milliaria scinduli et totidem clavini per dictum / castellanum emptorum quolibet milliari quatuor / solid : .II. flor. Et pro expensis ipsius / domini ad rationem duorum den ob gros per / diem: .V. solid geben. Item cuidam / manuoperario que cum prenominatis carpentatoribus / ad predicta vacauit spatio unius diei / capienti per diem pro suis salario et expensis / prout supra : .XXI. den geben. Et allocantur / sibi particule libratarum suprascripte virtute / littere [domini (biffé)] superius redditte necnon de mandato / et ex ordinatione supradictorum domini presidentis / et magistrorum computorum domini et sub / iuramento predicto ascendentibus ad : .VI. solid .IX. den geben / et : .II. flor pp. /

2.23. ADS SA 11284: 1431-1432

[peau 18]

Religatio doliorum et opera castri (en marge gauche)

Item librauit in recopertura et reparatione castri / domini dicti loci necessario reparati per tempus de quo / computat ut infra. Primo in emptione / quatuor milliariorum scindulli et totidem clavini / per dictum locumtenentem ab eisdem carpentatoribus emptorum et / per ipsos implicatorum. In repactuando tam supra / tectum stuphe, supra tectum coquine quam supra logiam / dicti castri empto quolibet milliari tam scindulli / quam clavini pretio quatuor solid geben videlicet: / .XXXII. solid geben. Item librauit predictis / duobus carpentatoribus pro suis salario et expensis / unius diei qua quilibet ipsorum ad predictam stetit / et vacauit [sic] capienti quilibet ipsa die duos solid / et sex den geben: .V. solid geben. Et allocantur / sibi predictae particule ad subscriptam quantitatem / ascendentes de mandato supradictorum magistrorum et / auditorum computorum domini per litteram predictam supradictorum / carpentatorum de [confessio (biffé)] testimonio premissorum ac confessione et / recepta per ipsos facta de predictis particulis seu ipsos / habitis a dicto vicecastellano tam supradictam continentem / testificationem per ipsos factam [illisible] premissa omnia opera / fecisse maeriamque predictas vendidisse et implicasse / modis et prius atque locis quibus supra particulis / describuntur. Receptam sub anno Domini M IIII^c XXXI /

[peau 19]

die duodecima mensis decembris quam reddit in quodam / folio papiri cum pluribus aliis confessionibus su[i]s / sequentur descriptis scriptam et manu Nycodi Cretu / notarii subscriptam et signatam vigore cum sibi / allocantur et de mandato quorum supra dicte librate / prius et alie infrascripte vise prius et diligenter / examine per eosdem, habitoque corporali iuramento / dicti vicecastellani dicentis testificantis et asserentis / dictas libratas et quamlibet ipsarum per ipsum fuisse factum / necnon opera supradicta fuisse facta et completa prout et / quodadmodum in eisdem et qualibet ipsarum continetur / videlicet : .IIII. lb .IX . den geben.

2.24. ADS SA 11285: 1432-1433

[peau 21]

Opera castri (en marge gauche)

Item in / emptione et pro pretio sex milliariorum / cum dimidio sinduli et totidem clavini
 implicatarum / in reparationibus tecti stuphe, tecti magne / aule necnon et in pluribus aliis locis /
 neccessariis costante quolibet milliari tam / singuli [sic] quam clavini quatuor den gross : / .IIII.
 flor .IIII. den gros pp. Item librauit / eisdem carpentatoribus pro suis salario et / expensis duorum
 dierum quibus tam unius / quam alterius ad predictam implicanda vacauerunt / capiente per diem
 ipsorum quilibet ut supra / duos den ob gross: .V. den gross / Item librauit cuidam manuoperario
 qui / cum eisdem carpentatoribus vacavit spatio / unius diei dictos carpentatores iuvando /
 capienti per diem pro suis salario et expensis / ut supra: .XXI. den geben. Et allocantur / sibi
 predicte particule ad subscriptam quantitatem / ascendentem de mandato supradictorum domini
 / presidentis et magistrorum computorum domini / per litteram predictorum carpentatorum de
 testimonio / premissorum confessioneque et recepta per ipsos / facta de predictis particulis per
 ipsos litteras / a dicto vicecastellano causa supradicta / receptam sub anno Domini millesimo
 IIII^c / XXXIII die vero duodecima mensis ianuarii / quam reddit in quodam dimidio folio
 papiri / scriptam et manu Nycodi Cretu notarii signatam. / In qua etiam confessione suprascripte
 particule / particulariter destribuntur sicut supra. / Necnon sub iuramento dicti locumtenentis /
 asserentis predictas reparationes factas / fuisse bene et sufficienter et completas in / ipsas quod
 predicta implicasse prout et que ad / modum superius destribitur ascendentem ad : .XXV. solid
 .VI. den geben / et : .IIII. flor .IX. den gros pp. /

2.25. ADS SA 11286: 1433-1434

[peau 21]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et recopertura castri domini dicti loci / Clarimontis necessario reparati per tempus de quo computat. / Et primo librauit Petro Foresterii et Roletto / Abeni carpentatoribus in emptione et pro pretio / triginta milliariorum cendulli et totidem clavini / per dictos carpentatores emptorum et inde implicatorum / in recoperiendo de novo cameram domini dicti castri / existentem iuxta magnam aulam ubi moratur / et etiam repatinando dictum castrum in pluribus / et diversis eius locis empto quolibet milliari tam /

[peau 22]

cindulli quam clavini pretio quatuor solid / geben videlicet: .XX. flor pp. Item librauit / salario et expensis predictorum Petri Foresterii, / Roleti Abeny, Petri eius filii et Petri Hubodi / famulli dicti Petri Foresterii carpentatorum / quinque dierum quibus ad predicta implicanda / steterunt quilibet et vacauerunt capienti / quibus [sic] per diem tam de salario quam expensis / duos solid et VI den geben videlicet : / .III. flor .III. den gross. Item librauit / salario et expensis cuiusdam manuoperarii / qui predictos carpentatores iuvando / et sibi predicta cindillum et clavinum / ministrando ipsis quinque diebus stetit / et vacauit ad rationem viginti unius / den geben per diem videlicet: .VIII. solid .IX. / den geben. Quas quidem particulas ad / subscriptam quantitatem ascendentes quidem / Petrus Foresterii et Roletus Abeni suis et quibus / supra nominibus a dicto vicecastellano / habuisse et recepisse confessi fuerunt ? ut per / notam instrumenti de testimonio premissorum / ac confessione et recepta per dictos carpentatores / suis et quibus supra nominibus facta / de subscriptis particulis ad subscriptam / quantitatem ascendentibus quas habuerunt / a dicto vicecastellano causis superius / expressis continentem testificationem per / ipsos factam sub suis corporilibus iuramentis / predictas cindillum et clavinum implicasse / opera quod predicta tam per ipsos quam / manuoperarium superius nominatos fecisse et / vacasse modis quibus superius describuntur / receptam sub anno Domini M III^c trigesimo / tertio et die decima sexta mensis novembris / quam reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Nycodi Cretu notarii subscriptam / et signatam [reddit etiam aliam notam instrumenti de testimonio domini Nycodi Regardi capellani, Petri Boulardi, Iohanni Rengnisii et Petri Narat burgensibus Clarimontis dicentis et testificantis eorum mediante iuramentis dictam cameram existentem cum magnam salam ubi moratur castellanus esse sufficientem copertam ad novum per carpentatores supra nominatos et sub anno Domini M III^c XXXIII die XIII ianuarii in quadam cedula papiri scriptam et manu Nycodi Cretu notarii signatam (ajouté en marge gauche)] et allocantur sibi ipsius / et alie supra et infrascripte librate / de mandato supradictorum magistrorum / et auditorum computorum domini vise / prius et diligenter examine per eosdem / habito corporali iuramento dicti vicecastellani / dicentis et asserentis ipsas libratas et / qualibet ipsarum necnon opera supradicta / fuisse facta legitime et completa / modis et formis quibus in eisdem et qualibet / ipsarum continetur ascendentibus dictis et / particulis ad : .XXIII. flor .X. den .III. quars gross. /

2.26. ADS SA 11287: 1434-1435**[peau 21]**

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini dicti / loci Clarimontis reparatione indigentis prout infra. / Et primo Roletto Abry et Petro eius filio / carpentatoribus videlicet in emptione et pro pretio / quatuor milliariorum scinduli et totidem clavini / per eosdem carpentatores emptorum et in predictis / operibus implicatorum videlicet tam in repatinando et / recoperiando supra tectum stuphe iterum tectum / magne coquine ubi dictus locumtenens suam mansionem / facit [sic] quam supra tectum magni tinelli quolibet / milliari quatuor solid geben: .XXXII. / solid geben. Item librauit pro salario et expensis / predictorum carpentatorum unius diei qua vacauerunt / ad predicta facienda videlicet tam pro suis salario et / expensis capiente per diem ipsorum quilibet duos / solid et sex den geben: .V. solid geben / Item librauit pro salario et expensis unius / manuoperarii qui predictos carpentatores iuvint / ad faciendum predicta ac implicandum scindulum / et clavinum superius dictis ad que vacauit / spatio unius diei capiente ut supra XXI den geben /

[peau 22]

videlicet : .XXI. den geben. Et allocantur sibi / suprascripte libratarum particule ad subscriptam / quantitatem ascendentes de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini et per confessionem / dictorum carpentatorum et manuoperarii de recepta / subscripte quantitatis continentem etiam testificationem / predictam fuisse implicata et empta / ut supra continetur. Datam anno Domini M / quatercentesimo trigesimo quarto die XV mensis / decembris quam reddit in folio papiri / superius proxime reddito scriptam et manu Nycodi / Cretu notarii subscriptam et signatam videlicet : .XXXVIII. solid .IX. den geben. /

2.27. ADS SA 11288: 1435-1436

[peau 20]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castri domini dicti / loci Clarimontis necessario reparati prout infra. / Et primo Petro Foresterii, Iohanni Ubodi euis valetio, / Roletio Arbry et Petro euis filio carpentatoribus / videlicet in emptione et pro pretio viginti / quinque milliarium scindulli et totidem clavini / per eosdem carpentatores emptorum et in predictis / operibus implicatorum videlicet tam in coperiando / ad novum supra tectum crote iuxta turrim / vocatam dou Secie [sic] et supra cameram ubi iacebat / dominus comes Humbertus et etiam repatinando / supra tectum stuphe et supra tectum magne / aule ubi moratur ubi erat necesse coperire / et repatinare quolibet milliari costante quatuor / solid geben. Item / librauit pro salario et expensis predictorum / carpentatorum quatuor dierum quibus vacauerunt / ad predicta facienda videlicet tam pro salario et expensis / capiente per diem ipsorum quilibet duos solid / et .VI. den geben. Item / librauit pro salario et expensis unius manuoperarii / qui predictos carpentatores iuvit / ad faciendum predicta ac implicandum scindullum / et clavinum superius dictis ad que / vacuit spatio quatuor dierum capienti / [ut supra(biffé)] per diem viginti unum den geben videlicet. / Et allocantur / sibi suprascripte libratarum particule ad subscriptam / quantitatem ascendentes de mandato supradictorum / domini presidentis et magistrorum computorum domini / et per confessionem dictorum carpentatorum et / manuoperarii de recepta subscripte / quantitatis continentem etiam testificationem / predicta fuisse implicata et empta ut / supra continetur. Datam die quindecima / mensis decembris anno Domini millesimo IIII^C / trigesimo quinto quam reddit in quodam / dimidio folio papiri scriptam et manu / Nycodi Cretu notarii subscriptam et signatam / videlicet : .XX. flor .VII. den gros pp. /

2.28. ADS SA 11290: 1437-1438**[peau 30]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini / Clarimontis per tempus de quo computat / in certis ipsius castris partibus necessario / reparati prout infra. Et primo Petro / et Glaudio Damont fratribus lathomis / pro tachia per dictum Iacobum / de Grangia vicecastellanum eisdem lathomum / nomine domini data reparandi et refficiendi / coronam puthei dicti castris / de bonis et grossis lapidibus de / Brotonieres usque ad continentiam / unius magne theysie muri pro et / mediantibus sex flor pp ipsorum / lathomorum propriis sumptibus quamquidem / reparationem magister Petrus Landoti magister / operum domini fieri ordinavit cum pluribus / aliis operagiis ibidem in dicto castro / factis ut per notam instrumenti de testimonio / premissorum tachia quod predicta, datam die / tertia mensis novembris anno Domini M / IIII^c XXXVII quam reddit in quodam / folio papiri scriptam et manu Nycodi / Cretu notarii signatam, una cum notam / instrumenti testificationis domini Nycodi Regardi / rectoris capelle dicti castris, Iacobi Regardi / euis nepotis, Petri Foresterii, Iacobi Tissoti / sindicorum ville Clarimontis, Philippi Rengnisii / et Iohannis Chatra burgensibus dicte ville attestatis / ipsorum iuramentis predictam tachiam / bene et sufficienter fuisse factam et completam / prout in instrumento dicte tachie continetur. / Data die vicesima mensis novembris / anno predicto in dicto folio papiri / scripta et manu dicti Nycodi Cretu / notarii signata. Continente confessionem / dictorum lathomorum de recepta dictorum / sex flor pp per eosdem lathomos a / dicto vicecastellano causa predicta habita / datam et signatam ut supra proxime / continetur : .VI. flor pp. / Item librauit in reparatione tectorum / stuphe et magni tinelli dicti castris / prout infra. Et primo Petro Foresterii / et Iohani Hubodi carpentatoribus pro suis / salariis et expensis trium dierum quibus / quilibet ipsorum vacauerunt dictam reparationem / faciendo et ibidem novem miliaria / scindulli et totidem clavini implicando / capiente quolibet ipsorum de salario /

[peau 31]

per diem inclusis expensis duos den / ob gross: .XV. den gross. Item / eisdem carpentatoribus in emptione et / pro pretio dictorum novem miliariorum / scindulli et totidem clavini in reparatione / predicta implicatorum empto quolibet / milliari pretio quatuor den gross: / .VI. flor pp. Item salario / et expensis cuiusdam manuoperarii trium / dierum quibus dictos carpentatores ad / predicta iuvando vacavit capiente de / salario per diem inclusis expensis / unum den et tres quartos unius den gross: / .V. den goss cum quarto, ut per / notam instrumenti dictorum carpentatorum / premissa operagia in dictis tectis facta / fuisse et in ipsis operagiis omnia predicta / implicata attestantium confessionis / quod et recepte eorundem carpentatorum quantatum / suprasriptarum ad summam septem flor / octo den et quarti unius den gros / adscendentium per eosdem carpentatores a dicto / vicecastellano causis premissis habitis. Datam / die vicesima quarta mensis novembris / anno predicto Domino millesimo quatercentesimo / trigesimo septimo quam reddit in dicto / folio papiri scriptam et manu dicti / Nycodi Cretu notarii signatam dictis / particulis adscendentibus ad : .XIII. flor .VIII. den .I. quart gross. /

[peau 36]

Iterum opera castris (ern marge gauche)

Allocantur sibi quos soluit et librauit / in operibus et reparationibus castris domini / Clarimontis in tectis ipsius castris partibus / necessario reparati in anno Domini millesimo / IIII^c trigesimo sexto modo et forma / contentis et descriptis in quodam / petit sibi allocari in fine computi proxime / precedentis descripto prout infra. Et primo / Petro Foresterii, Nycodo Damont eius

famullo, / Roletto Abruy, Petro euis filio et Philippi / Ubodi tam pro ipsorum salariis quam expensis / octo dierum quibus quilibet ipsorum vacavit / repatinando supra tectum stuphe dicti castrum / coperiendo quod ad novum supra tectum coquine / ubi moratur dictus locumtenens et logiam / dicti castrum in quibus locis et pluribus aliis / dicti castrum dicti capentatores implicasse / asseruerunt quinquaginta unum miliaria / scindulli et totidem clavini empto quolibet / milliari pretio quatuor den gros valent : / .XXXIII. flor pp. Item dictis / salariis et expensis dictorum carpentatorum / supra dictorum octo dierum quibus ut supra /

[peau 37]

quolibet ipsorum vacauerunt que dicte / adscendunt ad quadraginta dies / ad rationem duorum den et ob / gross pro quolibet ipsorum : .VIII. flor / .III. den gros. Item pro salario et / expensis cuiusdam manuoperarii octo / dierum quibus ad predicta dictos / carpentatores iuvando vacavit / capienti de salario per diem inclusis / expensis unum den et tres quartos unius / den gross : .XIII. den gros. Item / in emptione tam postium quam crenellorum / sappini ibidem per eosdem carpentatores / positorum et implicatorum lattando in dictis / duobus locis ad novum copertis emptorum / pro tanto incluso charreagio eorumdem: / .III. flor pp. Que quantitates adscendunt / ad summam quadraginta sex flor / cum dimidio pp. Quos dicti carpentatores / a dicto vicecastellano se habuisse et recepisse / confessi fuerunt una cum predictis scindulli, / clavino et postibus ac aliis superius per / eosdem implicatis ut supra ut per notam / instrumenti dictorum carpentatorum de testimonio premissorum / confessioneque et recepta dictarum quantitatam / in computo proxime precendenti in dicto petit / reddit et plenius designati sed quia / in dicto computo non docuit de receptione / dictorum operum fuerunt posite dicte quantitates / in petit quousque de receptione dictorum / operum docuit prout in fine dicti computi / continetur. Pretextu cuius de mandato / magistrorum computorum domini apud Claromontem / ad dictum castrum accesserunt Aymmonodus / Girardi et magister Petrus Landoti magister / operum domini pro dictis operibus visitendis / et recipiendis quiquidem Aymmonodus Girardi / et magister Petrus Landati vocato una secum Petro / Foresterii dicta operagia visitauerunt et ibidem / inter cetera reperierunt coperturam aule basse in / qua moratur dictus vicecastellanus de novo fore / factam et constructam. Et in eadem fuisse / implicatas sex duodenas postium sappini, / quinquaginta unum miliaria scindulli et / totidem clavini inclusa copertura logie existente / in introitu dicte aule basse. Quam simuliter / reperierunt de novo copertam. Item visitauerunt / dictam coperturam aule basse a parte occidentis / que non fuit facta videlicet a chiminata superius / tantum sed in eadem reperierunt fore ponendas / et implicandas quatuor duodenas postium / quolibet [sic] longitudinis trium theysiarum, una cum / scindullo et clavino ibidem necessariis. Item / [item (répété)] visitauerunt putheum et bochiam euusdem / quam bochiam reperierunt totam destructam et disiunctam / una cum muro eiusdem a terra superius quem / murum una cum dicta bochia ordinauerunt reffici. / Et premissa operagia reperierunt dicti visitatori / fore bene et ydonee facta et completa / prout superius describitur ut per notam / instrumenti receptoris dictorum operum de testimonio / premissorum receptam per dictum Aymmonodum / Girardi sub anno Domini millesimo III^c / trigesimo septimo indictione decima quinta / et die decimanona mensis aprilis quam reddit / in quodam folio papiri scriptam et manu / dicti Aymmonodi Girardi signatam. Quibus / attentis allocantur sibi predictae quantitates /

[peau 38]

ad quantitatem subscriptam adscendentem / de mandato supradictorum magistrorum / computorum domini : .XLVI. flor et dimidium pp. /

2.29. ADS SA 11291: 1438-1439**[peau 27]**

Opera pontis (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione pontis castris domini / Clarimontis in certis ipsius partibus necessariis / reparati prout infra. Et primo librauit Petro Damont / y Glaudio eius fratri lathomis pro tuchia eisdem / data construendum et de novo faciendum de grossis / lapidibus capud [sic] pontis existentis in introitu / castris Clarimontis [precedenti destructi (en marge droite)]. Et hoc pretio et nomine Petri / quindecim solidorum geben quos dicti carpenta[to]res / a dicto vicecastellano habuisse et recepisse confitentur / ut per notam instrumenti de testimonio premissorum / confessioneque et recepta dicte quantitatis inde / receptis sub anno Domini millesimo quatercentesimo / trigesimo octavo die sexta mensis decembris / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu Nycodi Cretu notarii / signatam : .XV. solid geben. /

[peau 28]

Opera castris (en marge gauche)

Item librauit / in recopertura et reparatione castris domini dicti / loci necessario reparati prout infra. Et primo in / emptione et pro pretio octo milliarium scinduli / et totidem clavini pro dictum locuntenentem ab / eisdem carpentatorum emptorum et pro ipsos implicatorum / in coperiendo de novo supra gradus quando / itur ad magnam aulam [existentem ?] supra stupham / et in repetinando etiam supra tectum magne / aule et in pluribus aliis locis necessariis / dicti castris empto quolibet milliari tam scinduli / quam clavini pretio quatuor solid geben valent : / .III. flor .VIII. den gross. Item librauit predictis / carpentatoribus pro suis salario et expensis trium / dierum quibus quilibet ipsorum ad predicta / vaccauerunt capiente quilibet ipsorum per diem / tam pro salario quam expensis duos solid et / sex den valent: .XV. solid geben. Item / librauit pro salario et expensis unius manuoperarii / qui cum dictis carpentatores ad predicta / vacauit spatio trium dierum capiente per / diem tam pro salario quam expensis viginti / unum den geben more solito valent: / .V. solid .III. den geben. Et allocantur sibi / predicte particule ad subscriptam quantitatem / ascendentem de mandato supradictorum / magistrorum et auditorum computorum / domini per litteram supradictorum carpentatorum / de testimonio premissorum confessioneque et / recepta per ipsorum facta de predictis particulis / per ipsos habitis a dicto vicecastellano / causa supradicta continetur testificationem / per ipsos factam premissa omnia opera fecisse / materias que predictas vendidisse [et eas vendidisse (biffé) implicasse (ajouté en marge droite)] modis / et formis et preciiis quibus supra particulariter / describuntur receptam sub anno Domini M / quatercentesimo trigesimo nono die [duo (biffé)] tertia mensis / ianuarii quam reddit in quadam cedula / papiri scriptam et manu Nicodi Cretu notarii / subscriptam et signatam dictis particulis / ascendentes ad : .VII. flor .VI. den gross. / Librauit Anthonio Volomerii thesaurario Sabaudie / generali manu Iacobi de Grangia eius / locuntenentis de et super preysiis et obventionibus / dicte castellanie anni presentis subscribe / millesimi quatercentesimi trigesimi octavi soluti / seu solvere [non compris] Petro Grossi macellario domini / et Iohanni Mutillieti eius socio ut pro ipsius / thesaurarii litteram de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscribe quantitatis / cum rogato allocandi datam Gebenam die / septima mensis novembris anno Domini millesimo / quatercentesimo trigesimo octavo quam reddit / in quadam cedula papiri scriptam et / manu Francisci Payni in absentia dicti / thesaurarii qui de ipsis domino computare / debet signatam : Ilc flor pp. /

2.30. ADS SA 11292: 1439-1440

[peau 25]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus castri domini dicti / loci in aliquibus suis partibus neccesario / reparati prout infra videlicet Petro Iaquemeti / pro pretio et emptione sex milliariorum scindulli / et quatuor milliariorum clavini per dictum / vicecastellanum ab eodem emptorum et per / dictum carpentatorem implicatorum in / repatinando supra tectum stuphe, supra tectum / magne quoquine et supra tectum magni / tenelli quolibet milliari tam scindulli quam / clavini pretio quatuor den gros: / .III. flor .III. den gross. Item librauit / eidem pro suis salario et expensis duorum / dierum quibus ad predictam repatinationem / vacauit capienti per diem tam pro / salario quam expensis duos solid et sex / den geben: .V. solid geben. / Item eidem pro [uno manu (biffé)] salario et / expensis unius manuoperarii qui cum eodem / ad predictam vacauit spatio dictorum duorum / dierum capienti per diem tam pro / salario quam expensis viginti unum den geben: / .III. solid .VI. den geben. Et allocantur / sibi supradicte particule ad subscriptam / quantitatem ascendentes de mandato supradictorum / magistrorum et auditorum computorum domini / habito primictus ab eodem vicecastellano / corporali iuramento dicente predicta sex / milliariorum scindulli et quatuor milliariorum / clavini fuisse in dicta repatinatione per / dictum carpentatorem et eidem soluisse quantitatem / suprascriptas causis superius declaratis et / notam instrumenti dicti carpentatoris / de testimonio premissorum confessioneque et / recepta subscripte quantitatis per ipsum a / dicto vicecastellano pro premissis habite / receptam sub anno Domini millesimo III^C / quadagesimo die decima octava / mensis ianuarii quam reddit in quodam / dimidio folio papiri scriptam et manu / Nycodi Cretu notarii publici subscriptam / et signatam ascendentibus ipsorum particulis / ad cambsis geben ad gross pp : .III flor ob gros pp. /

2.31. ADS SA 11293: 1440-1441**[peau 65]**

Reparatio tectorum castri domini dicti loci Clarimontis (en marge gauche)

Librauit in reparationibus et coperturis / factis in castro domini dicti loci Clarimontis / in pluribus suis locis copertura indigentis / prout infra. Et primo Iohanni de Cresto / carpentatori et burgensi dicti loci Clarimontis /

[peau 66]

in emptione et pro pretio sex milliariorum / scindulli ab eodem emptorum et pro eundem / implicatorum in reparatione per eum facta / supra tecta dicti castri Clarimontis / videlicet tam supra magnam aulam, supra / tectum magni tinelli, supra tectum / stuphe tam supra tectum puthei quolibet / milliarii pretio trium solid geben / valent : .XVIII. den [gros] pp. Item in / emptione et pro pretio quatuor milliariorum / clavini emptorum quolibet milliarii pretio / quatuor solid geben valent : .XVI. / den gros. Item pro salario et expensis dicti / carpentatoris trium dierum quibus vacauit / in repetinando et recoperiendo tecta predicti / castri capienti per diem pro salario / et expensis duos solid [et duos den (biffé)] / geben videlicet : .VI. den gros pp. / Item pro salario et expensis unius / manuoperarii qui ad predictam vacauit dictum / carpentatorem iuvando spatio trium dierum / capienti per diem tam de salario quam / expensis viginti uno den geben videlicet : / .V. den I quars gros. Dictis particulis / ascendentibus ad quatuor flor quatuor / den et tres quartos unius den gros / pp subscriptos qui allocantur sibi / virtute note instrumenti confessionis de / recepta predictae quantitatis per eundem habite / a dicto vicecastellano recepte per Iacobum / Regardi notarium publicum sub anno Domini / millesimo quatercentesimo quadragesimo primo indictione / quarta die vicesima secunda mensis februarii / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu dicti notarii subscriptam / et signatam quam et de mandato / supradictorum magistrorum et auditorum / computorum domini videlicet : .III. flor .III. den gros pp. /

Opera pontis (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus dicti castri / [Clarimontis (biffé par exponctuation)] dicti pontis castri predicti / Clarimontis reparatione et constructione indigentis / qui omnino era destructum et in quo fuerunt / implicati quatuor quercus valentes ex / empto facto de eisdem videlicet : .III. flor. / Item pro reysiamento ipsarum [sic] quercuum reysiatorum / per carpentatores infrascriptos qui steterunt triginta / diebus capientibus per diem pro suis salario / et expensis duos solid et sex den qui / valent pro dictis triginta diebus [quolibet] carpentatore / videlicet : .V. flor. Quequidem / quantitates per ipsum vicecastellanum pro operibus dicti / pontis solute et librate per carpentatores / inferius nominatos videlicet Petrum Foresterii / et Roletum Abii allocantur sibi hic virtute / note instrumenti visitationis et receptionis factarum / per Iohanem Bonardi alias Aptanelli magistrum / operum domini. Etiam confessionis dictorum / carpentatorum de recepta dictarum quantitatum per / eosdem aptarum a dicto vicecastellano causis / premissis receptam per Nycodum Cretu / notarium sine tame[n] anno nec die euis manu / signatam ascendentibus dictis duabus particulis / ad : .VIII. flor pp. / Librauit eidem magistro Mitanelli pro / suis salario et expensis unius diei qua / vacauit in receptione predictorum operum / ipsius pontis videlicet tam eundo stando quam / reddeundo ut per ipsius confessionem descriptam / subsequenter post receptionem predictorum /

[peau 67]

operum scriptam et manu Nycodi Cretu notarii / signatam videlicet : .VI. den gros. / Librauit ad

expensas burbucorum [sic] qui / dictas pecias quercus supernis in predictis / operibus implicatas adduxerunt a nemore / in quo scisse fuerunt usque ad plateam / castri predicti videlicet : .VI. den gros. /

Opera castri (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus castri / domini dicti loci Clarimontis reparatione / indigentis facta prius diligenti visitando / eisdem per magistrum Mitanelli magistrum / operum prelibati domini nostri secum existentibus / Petro Foresterii alias Feaz carpentatori, Aymoneto / Gugneti et Petro Undret de Chillier et etiam / carpentatoribus in presentiaque dicti vicecastellani / et plurium aliorum qui reperierunt fore fiendum / opera et reparationes que sequuntur neccessario. / Primo videlicet in magna aula supra stupham / dicti castri erant neccesse ponendi pro / reparatione eisdem primo videlicet duo tirens / quinque theysiarum quilibet de bona quercu. / Item quatuor pane quercus seu gietes / quelibet quatuor theysarum. Item novem / pecie quercus quolibet trium theysarum cum / dimidia pro panis et fusta tecti dicte / aule. Item quatuor collogne (sic) quercus / quelibet de tribus theysis vel circa. / Item quatuor arbarestier quilibet trium theysarum / cum dimidia. Item tres duodene / chivronorum medietatem sex theysarum et / aliam medietatem quatuor theysarum. Item / unam grossam duodenam cum dimidiam latarum quatuor / theysiarum. Item quaterviginti milliaria / clavini vel circa. Item pro magna / turri duas duadenas postium populli / quemlibet de sexdecim pedibus vel circa. / Item pro syando dictos postes centum / bonas tachias quasquidem maeyrias / et aliis superius descripta, implicata et / ordinavit idem magister operum domini / per carpentatos [sic] inferius nominatos et / quas maeyrias valere extimavit et / taxavit idem magister operum prout infra / primo videlicet dictos duo tirant [duos (biffé)] : / .II. flor. Item quatuor gietes / qualibet tres den gros valent: .I. flor / Item alias novem pecias pro panis et / fiesta? quanlibet tres den gross valent: / .II. flor .III. den gross. Item quatuor / collonas quamlibet tres gros valent: / .I. flor. Item quatuor arbaretier: / .I. flor. Item tres duodenas / chivronorum quamlibet peciam duos den gross /

[peau 68]

valent: .VI. flor. Item grossam duodenam / cum dimidia latarum: .III. flor / vel circa. Item quolibet milliari scindulli / predictorum centum milliariorum in dicto castro / redditum tres den gros valent in summa: / .XXV. flor. Item quolibet milliari / clavini tres den cum ob gros valent in / summa: .XVII. flor et dimidium. Item / dictas duas duodenas postium / populli quatuor flor: .III. flor. / Item dictas centum tachias: .III. den / gross. Quequidem opera et reparationes fore / fiendas idem magister operum domini tradidit / in tachiam etiam et predictus vicecastellanus / videlicet Petro Foresterii, Aymoneto Hugueti / alias Botellier et Petro Vindreti de Chillier / carpentatoribus qui predicta opera et reparationes / facere promiserunt ipsasque maeyrias / implicare in eisdem pretio triginta quinque / flor eisdem solvendorum predictum vicecastellanum / continendo ? in instrumento dicti tachii plenius / descriptis et declaratis. Et allocantur sibi / pecuniarum quantitates suprascripte ad subscriptam / ascendentes pro ipsis operibus solute et librate / virtute note instrumenti visitationis taxationis / tachii et operis completi de quibus supra / fit mentio recepti per Stephanum Verrelli / notarium publicum sub anno Domini millesimo IIII^c / quadragesimo die lune decima quarta mensis / novembris quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam. / Etiam per notam instrumenti attestationis facte / predictum magistrum operum domini visitasse predicta / opera per ipsum fieri ordinata que reperit / bene et condecenter facta fuisse prout in / instrumento dicti tachii continetur. Continentem / confessionem dictorum carpentatorum de recepta / dictorum triginta quinque flor pp per eundem / habitorum et receptorum a dicto vicecastellano / causis premissis ubi etiam asseruit predictas / maeyrias implicasse et per ipsis premissis / prout fuerunt taxate per dictum magistrum / operum receptam per dictum Nycodum Cretu / notarium sub

anno Domini millesimo quatercentesimo / quadragesimo primo die septima mensis / iunii quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam. / Necnon et de mandato supradictorum magistrorum / et auditorum computorum domini dictis particulis / ascendentibus ad : .IIIxx XIX. Flor .I. den gros pp. / Librauit Andree Rolerii, Iohanni Deyrent, / Petro Ballivi et Petro Mistralis, Petro Peyret / alias Vallans de Droysia et Petro Rolerii / boveriis pro suis salario et expensis dierunt / quibus vacauerunt ad charreandum fustam / in operibus dicti castrii implicatam per dictos / carpentatores a villa Seyselli usque ad / dictum castrum Clarimontis capientium /

[peau 69]

pro ipsa die per dictis eorum salario et expensis / subscriptos duodecim den gross qui allocantur / sibi virtute de confessionis de recepta / ipsorum boveriorum recepte per Iacobum / Regardi notarium sub anno Domini millesimo IIII^C / quadragesimo primo indictione quarta die / XVIII mensis iunii quam reddit in quadam / cedula papiri scriptam et manu dicti notarii / signatam : .XII. den gros. Item / librauit Petro Vallier de Pepeyt nominibus / suo et Vullenti Damdis et Francisco de / Molari, Iohannis de Curtina, Iohanis dou / Lathey, Francisci Migneri, Iaquemeto et / Petro Bochex, Petro Perreti et Guillermo / Novelli burbucis etiam pro eorum salario / et expensis unius diei qua vacauerunt / in charreando predictam fustam quibus / cum uno iugo boum capiente ipsorum / quolibet pro salario et expensis duos den / gros videlicet : .XX. den gros. / [nichil allocatur quia supra includuntur (ajouté en marge gauche)] / Qui allocantur sibi virtute note instrumenti / confessionis de recepta ipsorum burbucorum / recepte per Roletum R dictum notarium sub / anno predicto die decima tertia mensis / augusti quam reddit in quodam dimidio / folio papiri scriptam et manu dicti notarii / signatam cum quadam alia[m] infra subsequentem / redditam et designatam. Item librauit / Petro Forsterii alias Feaz in emptione / et pro pretio quinque milliarii scindulli et / totidem clavini per eundem implicate / in turri castrii domini dicti loci vocata / de Secreto valente quolibet milliarii / clavini [quatuor (biffé)] tribus solid et quolibet / milliarii clavini [sic] scindulli tribus solid : / .XII. den gros, clavino et scindullo : / .XV. den gros. Item eidem carpentatori / pro tribus diebus quibus ad predictam / vacavit capiente per diem pro suis salario / et expensis duos solid et sex den geben. / Item pro salario et expensis duorum manuoperariorum / qui eidem carpentatori ad / premissa facienda iuverunt capientibus / per diem viginti unum den geben : / .X. solid ob gross. Quequidem peccuniarum / quantitates superius describe ad subscriptam / ascendentes allocantur sibi hic virtute / notarium instrumentorum dictarum confessionum etiam / et per confessionem dicti [cap (biffé)] carpentatoris de recepta / receptam predictum notarium anno proxime / dicto die vicesima octava mensis augusti / quam reddit eisdem manu notarii signatam. / Etiam et de mandato quorum supra et / sub iuramento dicti vicecastellani asserentis / predicta omnia opera superius descripta fore / facta bene sufficienter pro ipsis quod soluisse / quantitates pecuniarum prout superius continetur / ascendentibus predictis particulis ad : .XXVII. den gros /

2.32. ADS SA 11296: 1443-1444

[peau 42]

Opera castri (en marge gauche)

Librauit Petro Foresterii carpentatori pro / suis salario et expensis duorum dierum / quibus vacauit tam in latando quaddam / luyserium existentem supra extram castri / domini dicti loci Clarimontis quam etiam ipsam / coperiendo de mandato dicti vicecastellani / et ibidem implicandi duo milliaria / scinduli de ochon valent quolibet / milliari tres solidos. Item duo / milliaria clavinum valent quolibet milliari / valent quatuor solid valente dicto / scindulo ad dictam rationem .VI. den / gros. Item dicto clavino: .VIII. den / gros. Et pro dictis duabus jornatis / carpentatoris: .V. solid gros. / Ut per euisdem Petri Foresterii carpentatori / literam de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscriptorum sex solid per / eundem habitorum ac receptorum causa premissa / a dicto vicecastellano continentem attestationem / per eum factam implicasse in dictis operibus / subscriptos scindulum et clavinum / suprascriptas quantitates valentes receptam / per Iacobum Regardi notarium publicum sub / anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo / quarto indictione septima die decima nona / mensis aprilis quam reddit in quadam / cedula papiri scriptam et manu dicti / notarii signatam dictis quantitibus ascendentibus / ad videlicet : .XIX. den gros pp. /

Iterum opera castri (en marge gauche)

Librauit Nycodo de Bornes lathomo / pro tachia sibi data per dictum vicecastellanum / reparandi et ritinandi quandam archeriam / in fondo turre capelle castri dicti loci / Clarimontis existentem pretio quinque flor / auri parvi ponderis prout in instrumento / dicti tachii continetur inde recepto per / Iacobum Regardi notarium publicum sub anno / Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo / primo die tertia mensis februarii. Et / allocantur sibi subscripti quinque flor / auri parvi ponderis virtute dicti tachii superius / redditi etiam per quamdam notam instrumenti / receptionis ipsorum operum facte per Petrum / Foresterii, Iohannem Charia de Claromonte / et Aymonetum Hugueti de Botollier carpentatoribus / dicentium et attestantium suis mediantibus / corporalibus iuramentis accessisse ad dictum / locum turre et dictam tachiam esse bene et / sufficienter factum et completum sicut / in dicti tachii continetur receptum per dictum / notarium sub anno Domini millesimo quatercentesimo / quadragesimo quarto die sexta mensis / maii necnon et per confessionem dicti / Nycodi de Bornes lathomi de recepta / ditorum et subscriptorum quinque flor pp per / eundem a dicto vicecastellano habitore et / receptore causis premissis receptam per eundem / notarium anno indictione et die predictis / quam reddit in quodam dimidio folio / papiri scriptam et manu dicti notarii / signatam. Necnon et de mandato / supradictorum magistrorum et auditorum computorum / domini videlicet : .V. flor pp. /

2.33. ADS SA 11298: 1445-1446

[peau 36]

Reparatio castri (en marge gauche)

Librauit Nycodo de Bornis alias Damon / lathomo et carpentatori pro quadam reparatione / per ipsum facta in duobus epicoteriis / existentibus in castro Clarimontis scilicet / uno in aula superiori et alio in aula / inferiori dicti castri que deruebant / eidem Nycodo datam in tachiam per dictum / vicecastellanum pro duobus flor pp ut / per notam instrumenti de testimonio premissorum / confessioneque et recepta predictorum et / subscriptorum duorum flor pp per dictum / Nycodum habitorum a dicto vicecastellano receptam / sub anno Domini M III^c XLVI die decima septima / mensis ianuarii quam reddit in eius / cartulario scriptam et manu Stephani / Crestuti notarii signatam : .II. flor pp. / [apportet tachiam unam cum testificatione necessariam operum inferiori mentionatum hinc ad [non compris] primum aliud detrahentur (en marge gauche)] Item librauit eidem Nycodo de Bornis / pro reparatione pro ipsum facta in castro / Clarimontis supra cameram existentem / a parte occidentali ubi implicauit unum / milliare cindulli valente tres gross et / unum milliare clavini valente tres gross / ad sibi ministratos per dictum vicecastellanum / capienti ipsorum implicando de salario et / expensis duos gross ut per notam instrumenti / de testimonio predictarum quantitatum tam salarii / quam emptione clavini et cinduli ut supra / implicatorum receptam anno indictione / et die quibus supra proxime quam / reddit ut supra scriptam et signatam : / .VIII. den ob gros. Librauit / supranominato Nycodo de Bornis pro reparatione / per ipsum facta in furno domini Clarimontis / in qua reparatione confitetur implicasse sisias / euisdem furni que in eodem defficiebatur / euis sumptibus videlicet duodecim sex [sic] sibi / datis in tachiam per dictum vicecastellanum / in presentia Iacobi Regardi et Glaudii / Chamesii et finito dicto sisiaemento eundem / reddidit completo dicto vicecastellano / in presentia Iohannis Chatra sindicis ville / Clarimontis, Glaudii Chamesii et Iohanis / Mola fornerii dicti furni ut asseruerunt / bene et ydonee fuisse factum per notam / instrumenti de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscribe quantitatis / per dictum Nycodum habite pro premissorum / receptam scriptam et signatam ut precedentis : / .II. flor pp.

2.34. ADS SA 11300: 1447-1448

[peau 30]

Opera furni, puthei et cuiusdam turris castri Clarimontis (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparationibus furni domini / dicti loci Clarimontis, puthei castri et cuiusdam / turris castri Clarimontis in aliquibus suis partibus / [non compris] reparatorum tam pretextu literam dominicalium / annexarum cuidam supplicationi per villam / totius comitatus Clarimontis domino nostro factam / de mandato furnum ipsius loci Clarimonti / restauri debite reffici faciendum minoris partis/

[peau 31]

quo fieri poterit datam Gebenam die decima nona / marcii anno Domini millesimo quatercentesimo / quadagesimo sexto quam obstendit sigillo domini / sigillatam annexam suprascripte ville et manu Iohannis / de Clauso eius secretarii signatam. Quam etiam pretextu / cuiusdam visitationis de necessitate operum suscripte / inde factarum per venerabilem virum dominum / Aymonem Bouzardi de Claromonte presbiterium, / discretum virum Iacobum Regardi de eodem / notarium, Iohanem Tissoti, Amedeum Rengnisii / burgenses dicti loci Clarimontis et Iohanem Chatra / de eodem syndicos Clarimontis qui personaliter / adcesserunt ad furnum predictum et eundem furnum / visitauerunt per omnia loca [per omnia loca (biffé)] eundem / quod reperientur decopertum. In quod plures ac in / eodem furno et supra ollam euisdem furni / taliter quod panis non poterat decoqui et quod si / non restauraretur noviter quod ipse furnus / deveneret in ruynam. Item etiam viderunt / et visitauerunt supra nominati quandam / turrim castri vocatam de Terraux quam / reperierunt quasi totaliter totam decopertam / et quod deffectu coperture ipsa parata erat devenire / in ruynam nisi eadem turrim de novo / restauraretur. Item et etiam visitaverunt / quidem supra nominati puteum castri dicti / loci Clarimontis et meysonamentum euisdem / puthei reperierunt totaliter deruptum putrefactum / iuventum quod collone, chivroni et latte / nisi valebant aliquid pro reedificando prout / de premissis visitatis constat per tenorem / cuiusdam note instrumenti inde recepte / per Stephanum Crestiti notarium publicum sub anno / Domini millesimo IIII^c quadagesimo septimo / indictione decima die duodecima mensis augusti / quam reddit in quodam quaterno papirii cum / aliis infrascriptis scriptam manu dicti / notarii et signatam videlicet Petro Leveti de / Benaria carpentarii pro tachia sibi data per / dictum vicecastellanum nomine domini de novo coperiendi / predictum furnum Clarimontis de bono incindullo [sic] / et clavino lombardie bene et ydonee et ibidem / implicandum latte necesserias sumptibus domini / nostri mistrandis ad rationem pro quolibet / milliario scindulli ibidem implicandi tam / pro salario quam expensis duorum solid geben. / Item eidem Petro similiter pro tachia sibi data per dictum / vicecastellanum nomine domini ut supra de novo coperiendi / turrim predictam castri Clarimontis vocatam de Terraux / de bono scindullo et clavino lombardie ut supra et / in eadem ponendi et implicandi lattas necessarias / sumptibus domini ad rationem duorum solidorum pro quolibet / miliario tam pro manu quam expensis. Item de novo / domifficandi meysonamentum putey castri Clarimontis / in eodem quas ponendi unam solam quercus, unam gietam / etiam quercus, quatuor collonas euisdem nemoris / quarum una sit ad fustinendum rotam dicti putey, / duas pannas quercus, quatuordecim chivronos / quercus necnon et lattas ibidem necessarias / et hoc pretio pro quolibet miliario scindulli ibidem / implicandum dictorum duorum solidorum tam pro salario quam / expensis eiusdem carpentatoris prout supra et cum / pacto quod idem vicecastellanus eidem carpentatori / nomine domini ministrare teneatur scindullum, clavinum et / totam materiam super loco ut per notam instrumenti / de testimonio dicti tachii inde recepti per dictum Stephanum / Crestuti sub anno predicto die vicesima mensis augusti / quam reddit in dicto quaterno papiri scriptam

manu / dicti notarii signatam. Et primo librauit eidem Petro / Leveti carpentatori pro suis salario et expensis tempus / quo vacauit implicando in copertura ipsius furni / Clarimontis triginta milliaria scindulli sapini, / viginti quatuor milliaria clavini lombardie et / tres duodenas lattarum secum pro eius manu / ad rationem predictam : .V flor pp. Item /

[peau 32]

pro pretio dicti scindulli ad rationem trium den / gros cum dimidio pro quolibet milliario : / .VIII. flor .IX. den gros. Item pro pretio dictorum / viginti quatuor milliariorum clavini lombardie / ad rationem quatuor den gros cum dimidio / pro quolibet : .IX. flor pp. Item et pro / pretio dictarum trium duodenarum lattarum / ibidem implicatarum ad rationem duorum den / ob gros pro qualibet duodena : / .VII. den ob gros. Item librauit eidem Petro / Leveti pro implicatione viginti quinque milliariorum / scindulli per eundem implicatorum in turri castri / Clarimontis pro manu tantum ad rationem duorum / den gros pro quolibet prout supra : / .III. flor .II. den gros. Item pro pretio eisdem / scindulli ad rationem trium den ob gros pro / quolibet : .VII. flor .III. den ob gros. Item pro pretio / viginti milliariorum clavini lombardie ibidem / implicatorum ad rationem quatuor den ob gros / pro qualibet : .VII. flor cum dimidio. Item / librauit eidem carpentatori pro domifficatione / meysonamenti putey dicti castri Clarimontis / in quo implicauit unam solam quercus, quatuor / collonas quercus de quibus una fuit implicata / ad sustinendum rotam dicti putey, tres pannas / quercus, unam gietam valente quatuor solid / cum dimidio, quatuordecim chivronos quercus / et duas duodenas lattarum valente et costante / ipsa sola octo solid sex den gros, quelibet panna / seu collona quatuor den ob gros, quilibet / chivronus unum den ob gros et quelibet / duodena lattarum duos den ob gros inclusis / charragio emptione et implicatura ipsarum / fustarum qui sunt in summa : .V. flor .X. / den gros pp. Item librauit eidem carpentatori / et qui fuerunt implicati in meysonamento dicti / putey videlicet quindecim milliaria scindulli sapini / et decim [sic] milliaria clavini lombardie valente / quolibet milliario scindulli tres den ob gros / et quolibet milliario clavini quatuor den / ob gros qui sunt in summa : .VIII. flor .I. den ob gros / pp. Item pro implicatura seu manu ipsius / carpentatoris eorumdem quindecim milliariorum / scindulli ad rationem duorum solidorum pro quolibet / prout supra : .II. flor .VI. den gross. / Item librauit eidem Petro Leveti et qui / fuerunt implicati supra turrim vocatam douz / Viret ipsius castri et supra cameram existentem / a parte occidentis ipsas repatinando videlicet / in pretio quatuor milliariorum scindulli et / quatuor milliariorum clavini ad rationem predictam : / .II. flor .VIII. den gros. Item pro manu / ipsius carpentatoris : .VIII. den gros. Ipsi / particulis suprascriptis ad subscriptam quantitatem / ascendentem que eidem castellano allocantur / tam pretestu confessionis dicti carpentatoris / de eisdem facte recepte quia per dictum Stephanum / Crestuti notarium sub anno supradicto die / vicesima quinta mensis novembris quam / reddit in eodem quaterno papiri scriptam / manu dicti notarii signatam quam etiam / vigore recessionis operum furni, turris et / putey supra mensionatis inde facte per Petrum / Foresterii, Ludovicum Bernardi, Nycodum / de Bornis, Aymonem Cerreyrouz [Iohannem (biffé)] / carpentatorem, Iohannem Curteti et Iohannem / Chartraz consindicum ville Clarimontis qui / personaliter accesserunt de mandato dicti nobilis / Petri de Mota vicecastellani Clarimontis / ad furnum ipsius loci Clarimontis. Item ad / turrim eisdem castri Clarimontis necnon / ad puteom [sic] et euis meysonamentum et ipsa / viderunt visitauerunt et comparrerunt fuisse / facta et constructa de novo bene et ydonee /

[peau 33]

et in eisdem dicunt dixeruntque et attestati / fuerunt suis mediantibus iuramentis scindullum, / clavinum et alias fustas supra descriptas fuisse / implicatas in locis suprascriptis et per modum / superius descriptum recepte sub anno predicto / die vicesima septima novembris quam / etiam reddit in eodem quaterno papiri scriptam / manu dicti notarii signatam. Ac etiam de / mandato

supradictorum magistrorum computorum / domini et cum iuramento dicti vicecastellani /
asserentis ipsa opera sit facta fuisse et soluta / per modum superius declaratum : .LXII. flor .I.
den ob gros pp. /

2.35. ADS SA 11301: 1448-1449**[peau 32]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris / domini dicti loci Clarimontis in pluribus / et diversis locis et partibus [eiusdem castris (en marge droite)] necessario / reparati per tempus de quo computat prout / infra. Et que operagia infrascripta / facta fuerunt. Primo de mandato illustris / bone memorie domini Philippi de Sabaudia quondam / comitis Gebenensi fratris domini ad supplicationem / nobilis Mermeti Provane de Crusillia presentis / vicecastellani dicti loci Clarimontis qui eidem / domino comiti quondam supplicauit ut providere / dignaretur super reparationem tecti magne / turris dicti castris qui de defectu coperture / tendebat in ruynam prout in dicta supplicatione / bannis continetur qua supplicatione visa prefatus / dominus comes quondam mandauit magistris / computorum suorum quatenus magistrum operum eiusdem / domini comitis apud Claromontem accedere facerent / dictum castrum visitaturum et inde que ibidem / essent necessaria tam pro ipsius copertura / quam aliud ipsius domini comitis sumptibus redifficari / et aptari facturum sic quod imposterum aliquod / evenire non contrigeret scandallum ut per ipsius / domini comitis quondam litteram de testimonio premissorum / datam Gebenae die XXV ianuarii anno / Domini millesimo III^c quadragesimo quarto / quam reddit signeto prefati domini comitis / presidente absente sigillatam et manu Iohanis /

[peau 33]

Fabri euis secretarii signatam et dicte / supplicatione annexam. Pretextu cuius mandati / accesserunt apud Claromontem ad castrum / dicti loci pro eodem visitando et necessaria / in eodem castro fieri faciendo et reparando / videlicet [magister Iohanes Bonardi alias Muaneli carpentator et (ajouté en marge droite)] magister Petrus Primi lathomus / magister operum prefati domini comitis quondam / in dicto comitatu et eundem castrum visitauerunt / in quoquidem castro reperierunt / magnam turrim rotondam dicti castris male / copertam et que indigebat de novo recoperiri / quamquidem coperturam dicti magistri fieri et / ordinauerunt et ibidem implicari ea / que sequuntur. Et primo sex duodenas / [latte (en marge gauche)] lattarum valente qualibet duodena duos / den gross valent .XII. den / gros. Item ordinauerunt in dicta / turri poni et implicari circumcirca dictam / [postes (en marge gauche)] turrim in foresium existentibus circumcirca, et octo / duodenas postium duodecim pedum longitudinis / valente qualibet duodena duos florenos / .XVI. flor pp. Item / [scindullum (en marge gauche)] ordinauerunt ut supra implicari in dicta / turri tam in copertura dicte turris quam in / foresiis eiusdem turris circumcirca existentibus / videlicet quingenta miliaria scindulli occhoni / valente quolibet miliari tres den gros / valent: .CXXV. flor pp. / [clavinum (en marge gauche)] Item ordinauerunt in eadem turri implicari / quatercentum miliaria clavini lombardie / valente quolibet miliari quatuor den gros / valent: .CXXXIII. flor .IIII. den gros / pp. [Les maltallies (en marge gauche)] Item ordinauerunt in / eadem implicari pro serrando dictos postes / in dictis foresiis unum milliare de maltallies / valens : .III. flor .IX. den / gros pp qui includuntur in confessione / facta per Amedeum Fabri de sex florenis / pp cum dimidio per eum habitis pro serratura / in dicta turri implicata de quaquidem / confessione inferius fit mentio. / [bocule (en marge gauche)] Item magis ordinauerunt in dicta / turri implicari sexdecim boculas ferri / pro serrando [sic] mantellos fenestrarum dicte / turris valentes : .II. flor pp qui / includuntur in dicta confessione sex / flor cum dimidio pp. [trabs (en marge gauche)] Item magis / ordinauerunt implicari in eadem unam / trabem quercus necessariam in dictis foresiis / valentem: .III. den gros. [tole (en marge gauche)] Item / ordinauerunt implicari in copertura [lanterne (en marge droite)] dicte / turris unum milliare cum dimidio tollarum stagnatarum / qualibet duodena valente novem

den gross / de quoquidem milliari cum dimidio non / implicate fuerunt ibidem nisi sex centum tole / prout in reparatione dictorum operum lancea / continetur que valent : .XXXVII. flor / et dimidia pp. [tachie (en marge gauche)] Item ordinauerunt / implicari in serrando dictas tolas trium miliarium / tachiarum valentia unum flor de quibus / non implicate fuerunt ibidem prout in receptione / dictorum operum infrascripta continetur nisi / duodecim centum tachie valentes: / .V. den gros. Item / ordinauerunt ibidem implicari unam / duodenam chivronorum pro componendo / pontes dicte turris qualibet duodena / valente decem octo den gross : .XVIII. den gros [qui includuntur in octo flor inferius mentionatis librare pro ferramenta et in tectis aliis implicatis in dicta turri (en marge droite)] /

[peau 34]

quiquidem magister operum predicta omnia / ad faciendum coperiendum et reedificandum / dederunt in tachiam Petro Umdreti / de Chillier carpentatori, Iohani filio, / Iohannis de Rizo necnon supradicto Mermeto / Provane procuratori vicecastellano dicti loci / Clarimontis quilibet ipsorum pro tertia parte / et fuit actum inter dictas partes quod dictus / vicecastellanus teneretur et deberet predicta / sumptuare dictis carpentatoribus super loco / in quo debent implicari sumptibus prefati / domini comitis Gebenensi sic et taliter quod dicti / carpentatores non haberent materia dictum / opus retardandi. [implicatio postium (en marge gauche)] Quiquidem magistri / operum dederunt nomine prelibati domini comitis / pro implicatura dictorum postium in dictis / foresiis implicandorum [et pro aptando dictam trabem (en marge droite)] et alia neccessaria / in rota dicte turris faciendo prenominatis / vicecastellano et carpentatoribus per eorum salario / et expensis : .V. flor pp. [implicatio scindulli et clavini (en marge gauche)] Item / et pro implicatura dictorum quingentum / milliariorum scindulli cum clavino superius / descripto pro quolibet milliari scindulli / et clavini solui ordinauerunt duos / den gros: .IIII^{xx} III. flor .IIII. den gros / pp. [implicatio tolarum et tachiarum (en marge gauche)] Item et pro implicatura / predictarum tolarum et tachiarum in dicta / lanterna coperienda implicandarum etiam / pro salario et expensis dictorum carpentatorum / .III. flor pp. [De quibus non intrantur quia non fuerunt intrate nisi sex centum tole ex uno miliari cum dimidio tolarum ad rationem dicti tachii .XIII. den ob gros (en marge droite)] que omnia dicti / vicecastellanus et carpentator debebant et tenebantur / reddere completa in festo beati Michaelis tunc / proxime futuro ut per notam instrumenti / dictorum magistrorum operum de testimonio premissorum / receptam per Stephanum Crestuti notarium publicum / sub anno Domini millesimo III^c quadragesimo / quinto indictione septima die secunda mensis marcii / quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam. / Et dictis supplicatione et littere prefati domini comitis / quondam annexam. Pro quibus quidam / [pro (biffé)] operagiis visitandis et recipiendis / supradictus magister Iohannes Bonardi alias Mitanelli / carpentator magister operum comitatus Gebenensi / personaliter accessit apud Claromontem pro / visitando et recipiendo tachium predictum / magne turris [rotonde (en marge droite)] dicti castri. Quosquidem / tachium et opus visitavit vocatis secum et / appellatis Petro Foresterii de Claromonte / et Nycodo de Bornis carpentatoribus et / ipsum tachium et opus eiusdem reperit et dixit / bene legaliter et ydonee fuisse factum et / constructum. Ipsum quod opus tachii [predicti (en marge droite)] acceptavit / nomine prefati domini nostri ducis et Gebenensi comite. / Item dixit idem magister Iohanes et reperit / fuisse implicatis in dicta turri pro / substinendo mantellos fenestrarum dicte / turris ultra ordinata et contenta in dicto / tachio et ibidem neccessaria videlicet sexdecim / exparras ferri grossas factas ad modum / de fretis necnon et tachias ibidem neccessarias / ad ipsas ferrandas. Item quia fuit / ordinatum in dicto tachio per dictum magistrum / operum esse neccessarios duodecim chivronum / quercus pro faciendo et componendo pontes / dicte turris neccessariis ibidem pro faciendo / dictam coperturam. Que omnia taxavit ad / octo flor pp. De quibus deducuntur / decem octo den gros superius iam / intrati pro una duodena chivronorum /

implicatorum in dictis pontis et sic / sunt : .VI. flor et dimidia pp. Que / copertura et neccessaria dicte turris magne / fieri valebant nisi mediantibus dictis / pontibus. Item reperunt idem /

[peau 35]

[edifficatio dicti estandard (en marge gauche)] magister operum una secum supra nominatis / carpentatorum ultra contenta et ordinata / fieri in dicto tachio ut supra per eundem / ordinato in summitate dicte turris positum fuisse / unum estandard cum lancea condecienti ad eundem / substinendum bene et notabiliter ibidem ut / supra positum fuisse et esse. Et ibidem bene / convenientem et per dictum vicecastellanum expeditum. / [testificatio lantern (en marge gauche)] Item cum fuerunt ordinatum in dicto tachio per / dictum magistrum operum coperiendi de longo et omnio / lanternam dicte turris et ibidem implicari unum / miliare cum dimidio tolarum stagniatarum / una cum tachiis condecetibus non reperit / implicatis fuisse preterquod sex centum tolas / cum tachiis condecetibus eo quia dicta lanterna / non fuit coperta de toto nisi tectum dicte / lanterne et pomellum cum quodam circullo / facto circumcirca dictam lanternam ibidem / neccessario que premissa fuerunt ut supra / visitata per eundem magistrum Iohanem secum / existentibus supra nominatis Petro Foresterii et / Nycodo de Bornis carpentatoribus per eundem / secum appellatis qui dixit et attestatus / fuit una secum predictis carpentatorum predictam / tachiam et alia suprascripta bene sufficienter / et ydonee fuisse facta et completa et per / eidem recepta. Et que predicta omnia fuerit per / dictum vicecastellanum suis sumptibus super loco administrata / et expedita ut per notam instrumenti dicti magistri / operum de testimonio premissorum receptam per / Stephanum Crestuti notarium sub anno Domini millesimo / III^C XL octavo indictione undecima et die decima / novem mensis novembris quam reddit in / quodam quaternullo papiri scriptam et manu / dicti notarii signatam. [confessio ferraturarum (en marge gauche)] Una cum nota instrumenti / Amedei Fabri de Claromonte de confessione et / recepta sex flor cum dimidio pp per eum a / dicto vicecastellano haborum et hoc nomine et / ex causa sexaginta librarum ferri per dictum / [vicecastellanum (biffé)] fabrum implicatarum in sparis / fretiss et boculis pro serreando mantellos / magne turris predicte. Et includuntur les / maltailles qui in dicto tachio describuntur / recepta per Glaudum Gauterii notarium publicum / sub anno Domini millesimo III^C XL nono indictione / duodecima et die vicesima nona mensis decembris / quam reddit in [quodam (biffé)] dicto quaternullo / papiri scriptam et manu dicti notarii signatam. / De quibusquidem sex flor cum dimidio pp / deducuntur et detrahuntur tres flor et / novem den gross pp [inclusis in dictis sex flor cum dimidio (en marge droite)] [qui (biffé)] librati pro / factura unius milliari de maltailles / superius iam intrati. Item deducuntur / duo flor pp qui includuntur in dictis / sex flor cum dimidio pp librati pro factura / sexdecim bocularum ferri factis pro serreando / mantellos fenestrarum dicte turris et / qui superius intrati sunt. Et sic / restant de predictis sex flor cum dimidio / factis deductionibus predictis .IX. / den gros. [confessio tachiatorum (en marge gauche)] Una cum nota instrumenti / supra nominatorum Petri Leveti de Bonnatia, / Petri Umdreti de Chillie carpentatorum / et Iohannis Rizo, nomine Iohannis euis filii noviter / deffuncti carpentatorum consortis in dicta tachia / et opere predicto. Confitentium et attestantium / se habuisse et realiter recepisse a dicto Petro / de Mota vicecastellano Clarimontis plenam et / integram solutionem tachii superius descripti / et ultra pro pontibus dicte turris factis / pro coperiando dictam turrum cum lanterna / ultra duodecim chivronos quercus in /

[peau 36]

dicto tachio pro dictis pontibus ordinatos / octo florenos pp super mentionatos et intratos / et pro tolis per eosdem implicatis / in coperiando dictam lanternam et faciendo / unum circulum circumcirca eandem et coperiando / pomellum dicte turris et ponendo unum / estandar de super cum lancea neccessaria / videlicet decem octo den gros in dictis / octo flor inclusis prout

superius / describitur. Recepta per Stephanum Crestuti / notarium publicum sub anno Domini millesimo / III^c XL octavo die vicesima mensis novembris / quam reddit in dicto quaternullo papiri / scriptam et manu dicti notarii signatam. / [confession dicti estandart (en marge gauche)] Una etiam cum nota instrumenti magistri / Iohanis de Bala serraillioni et burgensi Gebenae / et magistri Iohanis Baptitoris pictoris / habitatoris [gg (biffé)]Gebene de confesione / et recepta subscriptorum quinque flor / et octo den gros pp per eos a / dicto vicecastellano habitorum tam in tribus / flor et octo den gros per dictum Iohanem / de Bala habitis pro factura dicti estandart / quam in duobus flor pp per dictum Iohanem / Baptitorem habitis pro pictura ipsius estandart / recepta per Hugonem de Langino notarium publicum / sub anno Domini M III^c XLVIII die quarta / mensis septembris quam reddit in quandam / cedulla papirea scriptam et manu dicti / notarii signatam .V. flor .VIII. / den gros pp. Et allocantur sibi / predicte particule ad quantitates subscriptas / ascendentes per litteram prefati domini nostri Sabaudie / ducis de mandato per dictos magistros computorum / in dicti castellani primo computo reparationes superius / descriptas [illisible] eis constiterit de receptione / ipsorum operum et confessionibus opportune intrandum / et indifficiliter allocandum datam Gebenam / die vicesima septima ianuarii anno Domini M / III^c XL quinto quam reddit note instrumenti dicte / tachie et dictis litteris domini comitis Gebenensi / quondam annexam sigillo domini sigillatam et / manu Lestelley notarii signatam una cum / littera eisdem domini nostri ducis etiam de mandato / simili quo supra data Gebena die XVII / marcii anno Domini millesimo III^c XL sexto / dicte littere annexa sigillo domini sigillata / et manu dicti Lestelley euis secretarii / signata. Vigore quarum litterarum / allocantur sibi predicti pecuniarum quantitates / ad trium operum predictorum ut premititur / librate attentis notis instrumentum tachii / et receptionis dictorum operum ac confessionum / superius designatis ad quantitatem subscriptam / ascendentem de mandato supradictorum magistrorum / computorum domini et sub iuramento dicti / locutenentis asserenti suo corporali iuramento / predicta operagia facta fuisse et pro / ipsis quantitates superius descriptas / solutas fuisse prout superius describitur / videlicet .III^c XXV flor pp. De quibus / resencantur seu deducuntur de mandato supradictorum / domini presidentis et magistrorum computorum / domini. Quiquidem magistri admirantes quod in tanto / panto loco videlicet in tecto dicte turris tanta miliaria / scindulli et clavini implicata fuissent volentes / quia super operibus suprascriptis Attento quod ad magnam / quantitatem adscendunt Uberius et securetto infornari / proviserunt et ordinauerunt Petro Pingonis / de et super premissis operibus veriditam informationem / [illisible]. Quiquidem Petrus Pingonis de eorum / mandato ad dictum castrum accessit et [informationem (biffé par exponctuation)]

[peau 37]

informationem sumpsit una secum magistro / Girardo Landodi magistrum operum domini castri Chamberiaci / ad hoc per eosdem dominos presidentem et magistros / computorum destinato Georgio de Burgo, Iohanne / Burderati alias de Salouz, Petro Calliatti, Iohanne / de Frangeria, Hugoneto Guiraud pluribusque / aliis in talibus expertos? Quiquidem comissarii / et alii supra nominati super reparationibus necessarias / in dicto castro Clarimontis visitationem fecerunt / die decim septima mensis aprilis anno Domini millesimo / CCCC XLIX [quarumquidem visitatores operum informationis tenores sequunt (en marge droite)]. Et primo fuit visitatione magne turris rotunde / noviter coperte de et pro qua computat nobilis Petrus de Mota / vicecastellanus dicti loci Clarimontis librasse pro implicando tam in / copertura dicte turris quam in garlenda circumquaque existente / quinque centum miliaria incendulli et quatuor centum miliaria / clavini cum tolis, tachiis et aliis descriptis in receptione tachii / dicte turris pridem facta per magistrum Iohannem Bornardi alias Mitanelli / magistrum operum comitatus Gebenesii ut in littera super hoc confecta / de qua edocuit legitur plenius contineri. Quequidem turris / fuit bene et condecenter coperta videlicet de super in tecto prius ad / modum tecti septem

et garlanda in modum tecti quicumque / nec fuit repertus in opere dicte turris, aliquis defectus / verum post diligentem visitationem quia dicto magistro Girardo / Landodi et michi visum fuit non fuisse tantam quantitatem incendulli / et clavini in ea implicatam sicut ipse vicecastellanus comparuit ideo / pro maiori informatione nostra fecimus coram nobis evocari Petrum / Leveti, Petrum Vindreti et Ludovicum Bernardi carpentatores qui / continue vacauerunt in copertura et opere dicte turris, quos cum / iuramento interrogauimus super implicatione dicti incendulli et / clavini ac aliorum in copertura dicte turris implicatorum. Qui / dixerunt se ad presens non bene recordari de implicatione quantitatem / incendulli et clavini licet fuerint facte aliquae diste seu bochie / super hoc super quibus posset unde veritas huius rei si ipse / hostie reperirentur dicentes in super quod videre ipsorum totalis / materia de qua fit mentio in receptione ipsius tachii fuit in ipsa turri / bene implicata, quia dictus magister Iohannes Mitanelli alium non recepisset / ipsam tachiam, et ideo nos successive evocari fecimus in loco Balme / lapsis duobus vel tribus diebus dictum magistrum Mitanelli cum dicto / Petro Leveti in absentia dicti vicecastellani propter metum subornationis cum / quibus satis fuimus altercati eo quod nobis videbatur multominus / fuisse implicatum quam ipse vicecastellanus computaret. Qui nobis responderunt / quod miliaria incendulli Castellionis Michallie non redunt [numeram (en marge gauche)] inter dulorum completum, et verum est quia sicut nos computamus / aliquos fassos ipsius incendulli non reperiuntur in milia et nisi / quingente vel sexcentum incendulle vel circa. Et ita quinque / centum miliaria illius incendulli Castellionis Michallie [lecture incertaine] extimatione / non redunt nisi tercentum miliaria incendulli completus. Et tandem / perveniendo ad cognitionem veritatis unius [rel (biffé)] rei dictus magister / Mitanelli testificatus fuit quod in receptione dicti tachii tole implicate / in lanterna dicte turris tachie cum postibus et bandereta seu / peremiono? erecto supra pomellum ipsius turris omnia hec fuerunt / inclusa in dictis quingentis miliaribus incendulli et computata / pro uno cento miliarium ipsius incendulli et sic non fuerunt / implicata secundum relationem dicti magistri Mitanelli nisi quatercentum / miliaria ipsius incendulli et tercentum quinquaginta miliaria / clavini quod nobis visum fuit satis esse consonum rationi licet / non posset veritas ita ampleheri per inspectionem sicuti habere / per implicationem et relationem eorum [illisibile] dictam turrim / coperierunt si ad eorum [mentes ?] numerum incendulli implicati / reduxissent. [visitatio duarum aliarum turrium (en marge gauche)] Et his sic nestis proveniendo ad / alia edificia dicti castris et reparationes necessarias visitauimus / duas alias turres videlicet turrim vocatam du Viret cuius solani / sunt facti cum crotis lapideis seu tufforum. Et re vera ipsa turris / propter sui decore est fidei custodie comendanda. Item aliam / turrim in ordine sequente, que turres male sunt de presenti / coperte quynomo defectu ipsius coperture sunt in via ruyne nisi / celeriter coperiantur. Et ideo dictus magister Girardus et ego /

[peau 38]

ordinauimus ipsas celeriter coperiri debere bono incendullo et clavino / ad modum tecti cuiquam. Item similiter visitauimus tectum supra / cameram longuam prope aulam bassam in quo multa sunt scillicidia / seu gotterie quo [sic] coperiri ordinavimus et aptari. Item ordinavimus / in meysonamento ipsius camere poni unum [h]umerierum ad / substinendum tectum ipsius camere in modum unius gorgie secundum quod / iam aliter ordinaverat dictus magister Mitanellus. Ita et taliter quod non / pluat supra menia dicti castris que defectu ipsius coperture / iam magnum receperunt detrimentum. Item visitauimus allorium / dicte magne turris rotunde una cum introitu ipsius in quo est / necesse de novo construere unum pontem fusteam cum bareriis ipsius / alloria quia alia non eminent tutus accessus ad ipsam turrim in / qua necesse est cotidie ire et redire propter umiliatos ? et captives / qui ibi custodientur et ideo opus est ipsum pontem construere / cum allorio predicto de bonis trabibus quercus cum postibus quercus / de super platellandis qui fuit [sic] grossitudinis unius turni. Item / visitauimus magnam portam ingressus

dicti castri que quasi est / o[m]nino lacerata. Et ideo indiget reparatione maxime ut refficitur / foderatura ipsius porte. Item visitauimus tectum supra gradus / quando intratur intra magnam aulam in quo sunt alique gotterie / reparande. Item tectum cuiusdam aule quando itur ad dictam magnam / turrim cuius freta de super est refficienda quia deffectu affretationis / dicti tecti tuyrii sini chivroni separantur unius ab alio et sic / tota copertura posset et ex hoc corruui. Et ista sunt quantum ad opus / carpentarie que sunt particulariter reparanda in ipso castro ad ipsum / [tachia dictarum reparationum ordinatum (en marge gauche)] manutenendum et conservandum in bono statu. Quaquidem visitatione / sit facta presentibus dicto vicecastellano et quam pluribus aliis notabilibus dicti / loci dictus magister Landodi tradidit in tachium dictarum reparationum / Petro Leveti, Petro Vindreti et Ludovico Bernardi carpentatoribus in / talibus expertis qui homis superserunt et in meis manibus se valide / obligauerunt dictas duas tures bene et ydonee coperire ad tectum / tamquam sicut suprascriptum est. Et quod in qualibet dictarum turrim / ipsi debeant facere unum pomelum de una pecia quercus bene et / convenienter, qui pomelus debeant coperire tolis eis ministrandis / per dictum vicecastellanum. Item quod ipsi carpentatores teneantur omnia / alia supra ordinata de manii bene et sufficienter facere atque complere / hinc et per totum mensem augusti proximum eorumque expensis / scindere fustas ad hec neccessarias in nemore domini mendimus et dictus / vicecastellanus debeat ministrare charreagium ipsis carpentatoribus / et omnem materiam eis neccessariam super loco sumptibus presenti domini nostril / Item quod dicti carpentatores teneantur et debeant commemorari et cum / iuramento revellare in receptione dicti tachii omnem materiam que / [ibidem (biffé)] implicabitur in predictis reparationibus. Item dictus vicecastellanus / quando ipse eam tradet ad implicandum dictis carpentatoribus quod hoc fiat / coram cleric curie dicti loci et testibus fidelibus adhibendis qui oculata / fide videant omnia implicanda. Et inde sunt per dictum clericum curie / dicti loci instrumentum seu litteram testimonialis ad eo quod loco et tempore / constare possit de hiis que particulariter non possunt commode extimari. / Item ordinatur pro premissis fiendis sexaginta milliaria / incendulli, quadraginta milliaria clavini seu plus vel minus [illisible] / quod neccesse sun ut etiam opus bene et sufficienter perficiatur. Et pro / predictis omnibus sit fiendis dictus vicecastellanus vice et nomine prefate domini / nostri habito super hoc consilio et deliberation tam dicto magistro Girardo et / me dicto comissario dare convenit ipsis carpentatoribus de manu tantum / sechisa material quam sumptuabit dictus vicecastellanus sicut suprascriptum / est videlicet decemocto flor solvendos tribus terminis videlicet tertium / ipsius pretii in principis ipsius operis et aliud terminum medio et / complementum in fine. Actum et datum apud Claromontem in domo Petri / Bollardi presentibus Glaudio Chamesii, Iohanne de Pesseto alias Goy, Glaudio / Mugnerii et Petro Sordeti alias Grassi testibus [illisible]. [visitatio nemoris dicti castri (en marge gauche)] Subsequenter / fuerunt visitata per dictum magistrum Girardum et me menia dicti castri / in quibus inter cetera est una panceria muri camere longue retro magnam /

[peau 39]

aulam bassam valde dampnificata [sic] et in duobus locis ipsius / pancerie muri sunt duo foramina magna et murus ipsius deffectu / manutentione multum excoriatus ita quod eminenter apparet ipsum / murum de proximo fore casurum? nisi celery ? reparatione. Et ideo / fuit tradita tachia dicti muri in locis eminentibus et opportunis / refficiendi ad numerum seu computum theysiarum quia aliter commode / fieri non potuisset. Nycodo dez Bornes alias Damoz lathomo / in talibus experto qui convenit facere theysiam ipsius muri / grossitudinis trium pedum de bona massoneria et sumptuabit / totam materiam cum manu pretio quinque flor pro qualibet / theysia quam considerata altitudine dicti muri maxime in locis / reparandis et sumptuoso labore in retinendo ipsum murum appodiis / etiam quod arena de remoto loco adducitur ad ipsum castrum. Nec potest / charreari quinymo a fondo cuiusdam nanti bassi apportatur / super

collo pro quoddam molare magnum. Et inde adducitur ad dictum castrum / super animalibus cum cornutis. Ideo hiis attentis bene competunt / rationabiliter dicti quinque flor pro qualibet theysia dicti muri / computando ad numerum theysiarum secundum magis et minus / et fuit actum quod dictus lathomus possit capere lapides quos / invenire poterit circumquaquod. Ipsum castrum dummodo fuit boni et sufficienter / ad construendum dictum murum. [alia tachia banche (en marge gauche)] Item fuit tradita alia tachia / dicto lathomo unius banche neccessarie ad tenendum curiam ipsius loci / et reponendum libros registra et alias scripturas dicte curie de / qua facienda fuit alter logiturus dictus vicecastellanus in camera computorum / prefati domini nostri pro utilitate sua. Rei quod publice multis rationibus / et causis verbothenus explicandis. In quaquidem bancha ordinantur / quinque theysie muri comitis pro memis ipsam circumquaquod claudentibus / grossitudinis unius pedis cum dimidio. Item faciet unum hostium lapideum / de taillia ydonee constructum latitudinis duorum pedum comitis. Item unam / fenestram de taillia lapideam latitudinis quinque pedum cum dimidio cum / uno arcu de super ut moris est in aliis banchis curiarum prefati domini / nostri una cum angleriis taillis in singuliis angulis ipsius banche / necessariis. Item ordinatur pro copertura ipsius tecti decem miliaria / scindulli et quinque milliaria clavini. Item una parva trabatura / de super iuxta tectum ipsius banche que est postata et ipsa / bancha platellata subtus pedem bonis postibus. Item ordinantur / quod fiant porte neccessarie fustee pro ipsis hostis et fenestra ad / claudendum. Ita quod castellanus diti loci nomine domini nostri ministret / esparras, cardines seu angonos ferreos et tachias ad hoc neccessarias / dicto Nycodo et dictus Nycodus debeat sumptuare totam aliam materiam / tam muri quam fuste, suis expensis in dicto loco. Item ordinatur / quod ipse lathomus faciat unam bancham de postibus ad scribendum / cum uno scanno ad modum archivorum quod scannum sit retro iuxta / murum postatum ita quod possit ibi appodiari. Item ordinatur quod / fiat tectum ipsius banche ad tres pancerias et de super unus pomellus / ita quod castellanus debeat sumptuare tolas neccessarias pro ipso pomello / tolendo. Et hec omnia ipse Nycodus facere convenit pretio viginti duorum / florenorum solvendorum ut supra. Actum et datum ubi supra presentibus / Petro Leveti, Petro Foresterii, Ludovico Bernardi, Petro Bectimoz, / alias Salterii, Perodo Moteti et Glaudio Chamesii testibus. [visitatio capelle (en marge gauche)] Item / fuit facta visitatio capelle domini dicti castri in qua defficiunt / omnia ornamenta altaris et verrerie vitree fenestrarum et male / regit deffectu rectoris moderni ipsius capelle qui non residet / sicut me informavit dictus vicecastellanus. Ideo / videretur expediens quod sibi fieret subtractio pensionis / annue debite et solui solute per dictum vicecastellanum donec / et quousque ipse rector debitum suum in servicio ipsius capelle / annuo. [prata (en marge gauche)] De facto pratorum prelibati domini nostri dicti / loci Clarimontis que dictus castellanus tenet ad [illisibile] manum / inquisivi quantum potui, sed nullus est qui caperet onus / ultra voluntatem et displicentiam dicti castellani nichilominus / ego sibi iunxi quod ipsa prata faciat proclamari secundum formam / mandati michi facti, et bonum erat quod in eius primo / adventu ego fui vocatus in camera computorum ubi tunc poterit ordinari / quod fuerunt utilius pagedum pro prefato domino nostro duce. / [molendina (en marge gauche)] Item super facto molendinorum ipsius domini nostri dicti loci, quorum / unius videlicet molendinum du Putex noviter edificatum vacat / tam propter nimium onus servicii quod est super eodem quam propter ius / quod habere pretendit super ipso molendino nobilis Iohannes de Moillina /

[peau 40]

sicut patet per informationem quam habui ad partem ideo videretur / expediens quod voretur dictus nobilis Iohannes de Moillina cum suis / iuribus et fiat declaratio super hoc alioquin semper vacabit / quia nullus vult eum albergare stante hoc debate. Item / aliud molendinum vocatum de Planchas quod deffectu gubernatoris et manutenentie edificiorum ibidem neccessariorum est in via / vacandi de proximo nisi povisum fuerunt. Et propter hoc alia /

molendina circumvicina in quibus melius expedient et celerius / quod in illo. Multa quidem alia essent agenda in castro dicti / loci Clarimontis de quibus nulla fit mentio ad presens quia non sunt / de necessitate reparanda. Quasquidem / visitationes ordinationes et tachiarum dationes / exhibet cum pluribus aliis informationibus / visitationibus ordinationibus et tachiarum dationibus / plurium aliorum locorum videlicet Greysiaci, Calvimontis / et Balme factis per dictos Petrum Pingonis commissarii et / magistrum Girardum Landoti ac alios supranominatos / in quodam quaternullo papiri scriptas et manu / dicti Petri Pingonis commissarii signatas. Quibus / attentis deducuntur seu reserantur hic pro dictis / centum milliaribus scindulli minus implicatis per dictam / informationem ut supra ad rationem trium den gros / pro quolibet milliari, ad quam fuerunt intrata / ut supra: .XXV. flor pp. Item pro implicatione / cuiuslibet milliarii ex dictis centum milliari ad / rationem unius den gros pro qualibet milliari ad / quam rationem allocatum fuit ut supra: .VIII. / flor .III. den gros. Item pro pretio quinquaginta / milliariorum clavini qui non implicati fuerunt / ut supra in dicta informatione continetur licet / allocati fuerunt ut supra ex dictis quatercentum / miliarum clavini superius intratis et allocatis / ad rationem quatuor den gros pro quolibet / milliari ad quam rationem allocatum fuit supra: / .XVI. flor .VIII. den gros pp. Item / pro implicatione dictorum quinquaginta milliariorum / clavini ad rationem unius den gros [pp (biffé)] pro quolibet / milliari: .III. flor .II. den gros pp. Que / particule ascendunt ad: .LIII. flor .II. den gros / pp. Qui deducuntur seu reserantur sibi ex / predictis quatercentum et viginti quinque flor / pp attentis premissis de mandato et ex / ordinatione supradictorum domini presidentis et / magistrorum computorum domini: .IIIc LXX. flor .X. den gros pp. /

2.36. ADS SA 11302: 1449-1450**[peau 30]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini Clarimontis / videlicet pro tachia per nobilem virum Petrum Pingonis ducalem secretarium / et magistrum Girardum Landoti magistrum carpentarie / castris Chamberiaci [co]mmissarios ad hoc deputatos Petro / Leveti, Petro Vindreti et Ludovico Bernardi carpentatoribus / data coperiendi duas turres castris predicti male / copertas videlicet turrim vocatam du Viret seu du Tresor / et aliam mediocrem immediate sequentem predictam. Item coperiendi / supra cameram longam prope aulam bassam in locis necessariis / et ibidem ponendi unum somerium ad sustinendum tectum / ipsius camere in modum unius gorgie secundum quod alias / fuerat ordinatum per magistrum Mitalnel ita quod non / plueret supra menia que deffectu ipsius coperture / magnum dampnum in aliquibus locis sustinuerant. / Item in introitu magne turris rotunde noviter / coperte componendi unum pontem cum allorio necessario / ad intrandum et exeundum dictam turrim secure deperiis / quercum bene et sufficienter quia deffectu ipsius pontis / et allorii non eminebat tutus accessus ad ipsam turrim / quinymo in statu quo erat poterant multa pericula sequi. /

[peau 31]

Item refficiendi et reparandi portam primam ingressus / dicti castris foderando eam bonis postibus et in aliis / in quibus noverint expedire de novo refficiendi. / Item coperiendi in locis oportunis supra gradus quando intratur / infra primam aulam dicti castris. Item etiam affretandi / tectum cuiusdam aule ipsius castris quando intratur ad ipsam / magnam turrim. Acto quod ipsi deberent coperire de / bono scindulo eis ministrando per dictum vicecastellanum ad tectum vocatum Cuiquens? / et clavino oportuno. Pons quod cum allorio predicto / debeat fieri de bonis peciis quercus platellandis / postibus grossitudinis unius turni eiusdem quercus. Ac / fusta implicanda per ipsos carpentatores eorum expensis / scindi debeat in nemoribus domini et dictus vicecastellanus / charreagium et materiam ad hoc necessariam ministrare. / Item faciendi in qualibet dictarum turrium unum pomellum / de una pecia quercus bene et eminenter qui pomelli / coperiantur tolis ministrandis per vicecastellanum. Quiquidem / carpentatores teneantur memorari et bonum computum / reddere in receptione dicte tachie de implicandis ut supra / dictus quod vicecastellanus eisdem pro dicta tachia soluere / decem octo flor ut per literam dicte tachie datam / anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo nono / die decima septima aprilis quam reddit in quadam cedula / papiri scriptam et manu supradicti Petri Pingonis / commissarii ut supra signatam. In et pro quaquidem / tachia supranominati Petrus Vindreti et Ludovicus / Bernardi carpentatores dixerunt et confessi fuerunt / mediis eorum iuramentis ad sancta Dei evvangelia prestitis / se implicuisse coperiendo de novo predictas duas / turres du Viret seu du Tresor et aliam mediocrem / immediate sequentem predictam. Etiam recoperiendo / supra cameram longam prope aulam bassam in locis necessariis / dicte camere quaterviginti et quatuordecim milliaria / scinduli quolibet milliari valente tres solid et sex / den geben ascendunt ad: .XXVII. flor .V. / den gros cambsis geben ad gross. Et sexaginta / sex milliaria clavini quolibet valente quatuor solid / geben ascendunt ad: .XXII. flor cambsis / geben ad supra. Item implicuisse et posuisse / unam trabem quercus ad modum unius somerii ad sustinendum / tectum predictae camere in modum unius gorgie valentem / pro emptione et portu tres solid geben ascendentes / cambsis geben ut supra ad: .III. den gros. Item / implicuisse coperiendo pomellos dictarum turrium viginti sex tolas / stagneatas qualibet valente septem den fort / ascendunt ad: .XXII. den .III. quars gross / cambsis fortibus ad gross. Item dimidium / milliare tachiarum ad sarrandum dictas tolas coperiendo / dictos pomellos valens tres solidos

geben qui / sunt : .III. den gros cambsis geben ad gros. / Item implicuisse construendo pontem in introitu / magne turris rotunde de novo coperte necessaria / ad intrandum in dicta turri scilicet trabes baramas / et platellos de quercu valentes octo solid geben / qui sunt cambsis geben ut supra : .VIII. den gros. / Item implicuisse reficiendo et reparando primam / portam ingressus dicti castris et eam foderando / in locis necessariis unam duodenam postium populi / valentem duodecim solid geben qui sunt / conversis geben ut supra: .XII. den gros. / Item implicuisse sarrando foderaturam dicte / porte ducentum tachias de duobus milliaribus / valentes octo solid qui sunt conversis geben ut / supra : .VIII. den gros. Ut per notam / instrumenti supradictorum Petri Vindreti et Ludovici / Bernadi carpentatorum de testimonio sicut / supra per eosdem implicatorum et pretio seu valore / eorumdem receptis per Stephanum Crestuti notarium publicum / anno Domini millesimo quatercentesimo quadragesimo nono /

[peau 32]

indictione duodecima et die quinta mensis decembris / quam reddit in quodam querneto papiri cum subscriptis / scriptam et manu dicti notarii signatam. Item / librauit dictus vicecastellanus supranominatis carpen[ta]toribus / subscriptos decem octo flor eisdem ut supra pro dicta / tachia dari conventos ut per notam instrumenti Ludovici Bernardi / unius ex ipsis tacheriis confessionis per eum suo et / aliorum duorum tacheriorum videlicet Petri Leveti et Petri Vindreti / carpentatorum superius nominatorum nominibus facte de recepta / dicte quantitatis sibi solute per ipsum vicecastellanum receptum / per supradictum notarium anno indictione et die premissis / quam reddit in predicto querneto papiri scriptam / et manu dicti notarii signatam : .XVIII. flor / pp. Quodquidem opus sicut supra in tachiam / datum magister operum domini supradictus Girardus / Rolandi alias Landoti qui propter ea apud Claromontem / accessit visitavit una secum Aymonem de Bornis et / Petrus de Mars carpentatoribus ipsum quod opus scilicet / contenta in cedula dicte tachie velut bene et ydonee / acta acceptans recepit per notam instrumenti inde receptam / anno indictione et die predictis quam reddit in supradicto / querneto papiri scriptam et manu prenominati notarii / signatam. Et pro qua visitatione scilicet pena et / labore per ipsum magistrum operum Girardum Rolandi alias / Landoti sustentis confessus fuit idem magister / Girardus habuisse a predicto vicecastellano duodecim / solid geben per notam instrumenti inde receptam per / superius nominatum Stephanum Crestuti notarium anno / indictione et die supra postremo dictis quam reddit / in predicto querneto papiri scriptam et manu / dicti notarii signatam, qui duodecim solidi valent / .XII. den gros. Et allocantur sibi / predicte particule ad quantitatem subscriptam ascendentes / vigore premissorum habita quod relatione in presenti / computo dicti magistri Girardi qui dixit prenominatos / carpentatores tacherios adimplenisse eis data / in tachiam quodque licet in attestacione eorum supradicta / de implicatis in dicta tachia mentio nulla facta / sit quod coperierunt in locis opportunis supra gradus introitus prime / aule dicti castris et affretauerint tectum ipsius [aule qui predicta facere tenebatur secundum tenorem ipsius (en marge droite)] / [tachie (biffé)] tamen hoc fecerunt. Item quamvis in littera / dicte tachie dicatur ipsos debere facere in qualibet / supradictarum duarum turrium unum pomellum quercus / tamen non extitit dictum dando ipsam tachiam quod ipsos / pomellos facerent sed iam ibidem existentes qui erant / sufficientes tolis dumtaxat coperirent sicut et / factum fuit : .LXXIII. flor .I. den .III. quars gros.

2.37. ADS SA 11303: 1450-1451**[peau 31]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris domini / Clarimontis necessario reparati prout infra. Et / primo Petro de Bornis alias Damont lathomo / pro tachia sibi data per Petrum Pingonis / ducalem secretarium et commissarium ad hoc / deputatum refficiendi murum camere longe / retro magnam aulam bassam in locis necessariis / qui murus est grossitudinis trium pedum et / ipse lathomus debebat omnia implicare super / platea pretio quolibet theysia mura refficiendi / quinque flor pp. Qui lathomus poterat capere / lapides circumcirca ubi invenire posset ut / per notam instrumenti de testimonio premissorum receptam / sub anno Domini M IIII^c L et die XVIII / mensis aprilis quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu dicti Petri Pingonis signatam. / Deinde fuit visitata dicta tachia per Iohanem / Grant et grossum Iohanem lathomos in presentia / Monodi de Bornes consindici ville Clarimontis qui / iuramentis suis retulerunt dictum murum de bone / et sufficiente muro fuisse restauratum usque ad / summam duarum theysiarum cum dimidia qui / murus est grossitudinis trium pedum. Et ultra / in eadem restauratione fuisse factam unam / bonam latrinam cissam de bonis lapidibus / quam valere extimarunt quatuor flor pp. [illisible] / qui ipsa latrina est constructa super quatuor bonis / bochetis lapidis ut per notam instrumenti de / testimonio premissorum receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo quinquagesimo primo et die XXI / mensis ianuarii quam reddit in quadam cedula / papiri scriptam et manu Iordani Corbi notarii / signatam. Reddit etiam quandam aliam notam / instrumenti per quam dictus Nycodus habuisse / confessus est a dicto vicecastallano duodecim flor cum / dimidio pp, ratione tachie dicti muri et / pro constructione dicte latrine quatuor flor pp. Receptam / sub anno et die proxime dictis et manu dicti / notarii signatam. Et que quantitate sibi hic / allocantur de mandato supradictorum domini presidentis et / magistrorum computorum domini et sub iuramento dicti vicecastallani / ascendentes dictas libratas modo premissis fecisse : .XVI. flor et dimidio pp. /

2.38. ADS SA 11308: 1455-1456

[peau 37]

Opera castris (en marge gauche)

Librauit Ludovico Bernardi carpentatori tam / pro pretio duorum miliariorum scindulli / et unius miliarii clavini per dictum / carpentatorem in reparatione tectorum domini / castris Clarimontis per tempus de quo computat. / Neccessario reparatorum implicatorum quam per / jornatis et expensis dicti carpentatori ut per / literam eiusdem carpentatoris de testimonio / premissorum confessioneque et recepta quantitatis / subscribe per eum a dicto vicecastellano tam / predicta littere datam die tresdecima mensis / ianuarii anno Domini millesimo quatercentesimo / quinquagesimo sexto quam reddit in / quadam cedulla papiri scriptam et manu / Guillermi Regalis notarii publici signatam : .XIII. den gros. / Librauit magistro Girardo Rolandi magistro / operum carpentarie domini et magistro Petro / Bergerii etiam magistro operum lathomerie / domini missis apud Clarimontem pro / visitando et recipiendo operagia in / dicto castro Clarimontis facta. Et hoc / tam pro ipsorum expensis factis eundo / a Chamberiaco ad dictum locum Clarimontis / ibidem quod stando causa predicta et inde / Chamberiacum redeundo quam ipsorum jornatas / ut per notam instrumenti dictorum magistrorum operum / de testimonio premissorum confessioneque et / recepta quinque flor pp per eos a / dicto vicecastellano causa predicta habuisse / confessatorum inde receptam per Guillermmum Regalis / notarium publicum sub anno Domini millesimo / III^c quinquagesimo sexto die tresdecima /

[peau 38]

mensis ianuarii quam reddit in quadam / cedulla papiri scriptam et manu / dicti notarii signatam. Et allocatur / sibi quantitas subscripta dumtaxat / per dictum vicecastellanum eisdem magistris / ut idem vicecastellanus asserit soluta / de mandato et ex ordinatione / supradictorum magistrorum computorum domini : .III. flor pp. /

[peau 41]

Opera castris (en marge gauche) – presque illisible

[manque sur 15 lignes] /

confessi sunt implicasse circa .VIIIxx. quadrati / lapidum molacie talliate. Item centum /

[peau 42]

quater viginti cupas calcis valente qualibet / [manque] duos solid et arena neccessaria. / Item quatuor trabes quercus positos in / prima trabatura dicte turris valente qualibet / trabe duobus solid. Item quatuor gonczonos / ferri positos in duabus portis dicte turris / valentibus quatuor solid. Item attestati sunt / ipsi lathomi quod qualibet die qua ibidem vaquauerunt / et murauerunt in dicto loco quod ipsi habuerunt / semper duodecim monovreis seu personis / que ibidem vacauerunt et seruerunt ad faciendum / morterium et [manque] lapides et alia neccessaria / in dicto edificio. Item confessi [fuerunt] ipsi lathomi / habuisse sex chivronos et sex cletas [manque] / [manque] valente duobus flor et / propterea librauit dictus vicecastellanus primo / prenominato Glaudio de Bornis pro viginti / diebus quibus ibidem vacavit accipienti pro / qualibet die tam pro sua jornada quam / expensis suis videlicet tres solid qui / valent: .V. flor pp. Item librauit / Stephano Munardi pro quadraginta uno / diebus quibus vacavit in dicta lathomia / ut supra valente quolibet die ut supra : / .X. flor .III. den gros pp. Item / librauit Ignacio de Canali lathomo pro / quadraginta uno diebus quibus vacavit ut / supra: .X. flor .III. den gros pp. / Item librauit Petro Mugnerii pro eadem / causa pro quadraginta uno diebus / quibus vacavit

ut supra : .X. flor / .III. den gros pp. Item librauit Nycodo / de Bornis habitatori Clarimontis
lathomo / pro quinque diebus quibus ibidem vacauit / prout supra et ad rationem quam supra /
videlicet : .XV. den gros pp / Ipsorum lathomorum [manque] / omnium premissorum [manque]
/ predictorum quantitatum [manque] / premissis habitantis [manque] / de [manque] /

2.39. ADS SA 11312: 1467-1468

[peau 43]

Opera pontis et castris Clarimontis (en marge gauche)

Allocantur sibi subscripti novem flor / parvi ponderis quos traxit et librauit / de mandato nobilis viri Petri Demyonasis / magistri hospitii domini nostri comitis / Iacobo Guigonis de Bottellier carpentatori / pro factura constructione et edificacione / cuiusdam pontis fuste in introitu magne / porte castris Clarimontis necessario fiendi / in tachis pro ipsum magistrum hospitii dicto / carpentatori nomine domini nostri dati / in quoquidem ponte necessario fiendi / implicandum fuerunt necessaria. Primo octo pecie / quercus longitudinis viginti sex pedum, / duodecim pecie quercus pro chivaletis, / sparis, clavibus et trabrisis [sic] necessariis. / Item duodecim pecie quercus pro platellis / in ipso ponte necessariis. Item quedam / grossa et magna pecia quercus ad / ponendum in introitu magne turris. Et ad / faciendum parvam portam dicte magne / turris sufficientem in ipso tachiamento / et expressatum taliter quod idem / vicecastellanus teneatur sumptuare dicto / carpentatori dictas quercuum pecias / et dictis carpentator suis / sumptibus cidere ut pro ipsius magistri / hospitii litteram de testimonio premissorum / et tachio datam Clarimontis sub / anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo septimo indictione quidecima / et die septima mensis octobris / quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu Nycodi Regardi notarii / signatam vigore etiam dicti tachii etiam / et pro confessionem dictorum novem / florenorum et dictarum peciarum / in ipso tagio expressarium pro ipsum / Iacobum a dicto vicecastellano habitorum / et receptorum datam die decima / nona mensis ianuarii anno Domini / millesimo quatercentesimo sexagesimo octavo / quam reddit in quodam folio papiri /

[peau 44]

cum dicto tachio scriptam et manu / dicti Nycodi Regardi notarii signatam. / Ac etiam pro litteram domini de testimonio / premissorum cum mandato opera dicti / tachii oculata fide visitandi et informationem / finiendi pro Nycodum Regardi / notarium et clericum curie Clarimontis. / Si opera ipsa fuerunt facta iuxta formam / dicti tachii et quicquid inde comperietur / dilectis fidelibus magistris et auditoribus / computorum domini fideliter rescribendi / et rescriptione audita et opera completa / dicto castellano in librata intrandi et / allocandi datam Annessiaci domino absente / quia sit fieri iubsit die nona februarii / anno Domini millesimo quatercentesimo / sexagesimo octavo quam reddit in / dorso dicte littere domini descripte et manu / dicti Nycodi signatam. Et allocantur sibi / dicti et subscripti novem floreni parvi / ponderis vigore dictarum litterarum domini / et etiam de mandato et ex ordinatione / magistrorum et auditorum computorum domini / videlicet : .IX. flor pp. / Allocantur sibi quos soluit Aymoni de Bornis / pro emptione quatuor postium populli emptis / pro factura et constructione porte turris / dicti castris Clarimontis necessario factum / pretio subscriptorum quatuor solidorum. / Item quos librauit Glaudio de Quercu / mercatori pro emptione tam magnorum / quam parvorum arborum in dicta porta / nova turris necessario implicatorum / dictorum et subscriptorum quatuor solidi pretio / emptorum. Item decem octo / den gebenenses quos librauit Iohanni / Martelli fabro pro factura et compositione / spararum ferrarum positarum et / implicatarum in dicta porta turris pretio / dictorum decem octo denariorum geben. / Item quos librauit dicto Iohanni Martelli / fabro subscripti duodecim solidi gebenenses / pro pretio et factura octo crochiarum / magnorum ferri ponderantum sexdecim / librarum qualibet libra computata tam pro / materia quam pro factura novem denarios / gebenensebus [sic] positarum et implicatarum / in dicto ponte pretio dictorum et / subscriptorum duodecim solidorum factarum. / Item et subscripti quatuor flor et / sex den gros quos librauit nobili / Peronete relicte nobilis Guillermi de / Manissier pro emptione

et pretio viginti / quatuor magnarum peciarum nemoris / quercus pretio dictarum quatuor flor / et sex denariorum grossorum appreciatarum / et vendittarum positarum et implicatarum / in dicto tachio dicti pontis ad rationem / quanlibet dictarum peciarum duorum / denariorum et quarto unius denarii grossorum / parvi ponderis. Que quantitates ad / subscriptas adscendentes de mandato / dicti nobilis Petri de Myonasis magistri / hospitii pro predictis supra nominatis / personis fuerunt traditte et librate ut / pro litteram de testimonio premissorum / tachii predicti dicti magistri hospitii ac / confessione et attestazione dicti Iacobi

[peau 45]

Guigonis carpentatoris superius mentionatas / cum litteris domini ipsis quantitates in / librata allocandi redditas et allocantur / sibi dicte et subscripte quantitates vigore / dictarum litterarum et etiam de mandato / et ex ordinatione supradictorum magistrorum / computorum domini : .XXI. solid .VI. den geben. / et : .III. flor. .VI. den / gros pp. / Allocantur sibi subscripti decem octo solidi / quos soluit et librait Iohanni Perone de / Claromonte hospiti pro expensis per / ipsum nobilem Petrum de Myonasis magistrum / hospitii, nobilem Petrum de Lornay et / alios eorum seguaces faciendo et dando dictum / tachium dicti pontis ut per litteram dicti / Iohannis Peronie de confessione et recepta / dictorum decem octo solidorum gebenenses / pro premissis expensis pro ipsum / vicecastellanum nomine dicti nobilis Petri / solute et response datam die tertia / mensis februarii anno Domini millesimo / quatercentesimo sexagesimo octavo indictione / prima quam reddit in quadam cedula / papiri scriptam et manu Nycodi Regardi / de Claromonte notarii signatam : .XVIII. solid geben. / Allocantur sibi subscripti sexdecim solidi / quos soluit et librait Iohanni Martelli / straliono [lecture incertaine] pro emptione, factura et compositione / cuiusdam serralie, clave et vecte garnite / necessario fiendum posite quod in porta magne / turris dicti castri Clarimontis, in porta / noviter facta ad causam detentionis Iohannis / filii Petri Ionenoz noviter detenti pretio / dictorum et subscriptorum sexdecim solidorum / inclusis tachii, crochiis et labore ac aliis / in eisdem necessariis solutorum et appretiatorum. / Et allocantur sibi dicti et subscripti / sexdecim solidi vigore iuramenti / dicti vicecastellani super hoc prestiti / et etiam de mandato et ex ordinatione / supradictorum magistrorum computorum / domini : .XVI. solid geben. / Allocantur sibi subscripti quindecim flor / parvi ponderis de quibus in computis / precedentibus domino computavit in / recepta in anno Domini millesimo IIIc / sexagesimo quinto et sexagesimo sexto / in titulo firmarum pro medietate firme / papirorum et scripturarum clericature / curie castellanie Clarimontis. Et qui / dicto castellano seu eius vicecastellano / in ipsis computis fuerunt positi in / sufferta per thesaurarum et quantumque / aliam personam ab ipso castellano seu / vicecastellano non exigendi et non / recuperandi ut in fine computi proxime / precedentis apparet. Item et / subscripti septem flor et sex denarii / gros parvi ponderis de quibus / domino superius in titulo firmarum / pro medietate dicte firme dicte /

[peau 46]

claricature computavit in recepta / ut per litteram domini supplicationis / dicti castellani annexam de mandato / per magistros et auditores computorum / suorum dictum castellanum seu nobilem / Stephanum Vardini eius locumtenentem / Petro de hiis que in veritate / comperietur recepissee ad computandum / non compellendum verum si eundem / de pluri in recepta in suis computis / ad causam dicti officii sui reddictis fuerunt / ouvratu detrahendi. Datam Annessiaco / domino absente quia sit fieri iubsit die / duadecima mensis februarii anno Domini / millesimo quatercentesimo sexagesimo / octavo quam reddit in papiro scriptam / dicte supplicationi annexam sigillo / domini sigillatam et manu Mignionis / eiusdem domini secretarii signatam. / Et allocantur sibi dicte et subscripte / florenorum et denariorum grossorum / parvi ponderis quantitates ad subscripte / ascendente dicte littere domini vigore / etiam de mandato et ex ordinatione / supradictorum magistrorum computorum / domini prius pro eosdem magistros /

et auditores computorum domini / visis et visitatis pluribus computis / dicti loci Clarimontis
precedentibus / in quibus non apparet de ipsa firma / clericature non fuisse solitum computari /
nisi dumtaxat de septem flor / et sex denariis grossis parvi ponderis / videlicet : .XXII. flor .VI.
den gros pp. /

2.40. ADS SA 11313: 1468-1469**[peau 41]**

Opera castris (en marge gauche)

Librauit in operibus et reparatione castris / dicti loci Clarimontis necessario reparati / prout infra. Ipsa reparatione penis ut / dicit visitata in tachium tradita per / nobilem scutifferum Petrum de Myonasio / magistrum hospitii domini nomine ipsius / domini nostri comitis magistro Iacobo / Guigonis de Bottollier carpentatori videlicet / ad faciendum, construendum, carpentandum / et platellandum seu postandum duas /

[peau 42]

trabaturas in camera castris Clarimontis / retro magnam aulam bassam dicti castris / a parte occidentalis existentem videlicet trabaturam / inferiorem de peciis quercuum et aliam trabaturam / de sapino quam trabaturam sapini teneatur / idem Iacobus bordinare et littelare bene / suffienter et ydonee et sub partis / infrascriptis videlicet quod dictus Iacobus / teneatur scindere omnes pecias quercuum / dicte trabature inferioris suis expensis / et castellanus Clarimontis nomine domini / teneatur sumptuare et charreare totam fustam / ibidem necessariam super loco et idem / Iacobus teneatur dictas trabaturas reddere / completas infra tunc proximum festum Penthecostes / et hoc pretio sexdecim flor pp solvendorum / per dictum castellanum videlicet medietatem / facta medietate dicti tachii et finito ipso tachio / aliam medietatem. Item tradidit in tachium / ad coperiendum in locis in dicto castro necessariis / sub forma cuiuslibet milliarii scindulli de / Castellione ibidem implicandi unius denarii / gross pp ut per notam instrumenti de testimonio / omnium premissorum datam in Claromonte ante / domum Iohannis Pertuis die tresdecima mensis / aprilis anno Domini millesimo III^C LX octavo quam / reddit manu Nycodi Regardi notarii signatam. / In quibusquidam trabaturis ad tachium ut supra / traditas implicate sunt res inferius particulariter / descripte per dictum vicecastellanum tradite et / librate. Et primo librauit pro factura dicte camere / in tachium tradite viginti trabes quercus trium / theysiarum per trabatura inferiori ad rationem / cuiuslibet quercus trium gross: .V. flor pp. / Librauit in emptione viginti trabum sapini / trium theysiarum ad rationem cuiuslibet trabis trium / gross cum dimidio: .V. flor .X. den gros pp. / Librauit in duodecim duodenis postium trium / theysiarum cum dimidia: .XII. flor pp. / Librauit pro portu dictarum postium a loco / Seysselli usque ad Ussias: .I. flor pp. / Librauit in octo duodenis litellorum ad rationem / quatuor gross cum dimidio pro qualibet duodena / videlicet : .II. flor .VIII. den gros pp. / Librauit in duodecim centum tachiarum albarum / pro clavellando dictos litellos: .XIX. den gros pp. / Librauit eidem Iacobo Guigonis pro firma / dicti tachii eiusdem camere: .XVI. flor pp. / Librauit eidem Iacobo pro una jornata qua / vacauit in actando gorgiam existentem supra / tectum camere site supra aulam superiorem eandem / chivronando inclusis expensis: .III. den gros pp. / Librauit in uno chivrono ibidem posito / videlicet: [I] .ob gros. / Librauit in tribus lattis in dicta gorgia / positis videlicet : [I]. ob et quart gros. / Librauit in octo trossis postium in dicta / gorgia loco littarum posit: .II. den ob gros. / Librauit in decem octo chivronis quercus / positis in administratione tecti pro coperiundo / murum videlicet: .IX. den gros. / Librauit in uno quatterono grossorum clavorum / in dictis chivronis positorum: .II. den gros. / Librauit eidem Iacobo pro decem jornatis / factis tam in faciendo dictos XVIII chivronos / quam eosdem implicando etiam faciendo unam / duodenam littarum in monte de Chaumont ad / rationem trium gross per diem: .XXX. den gros. /

[peau 43]

Librauit eidem Iacobo pro sex duodenis / lattarum positarum in tecto supra magnam / coquinam

iuxta dictam cameram: .XVIII. den gros. / Librauit eidem Iacobo pro quatuor jornatis / per eum factis implicando et lattando / easdem lattas: .XII. den gros. / Librauit eidem pro duobus chivronis / positis in eodem tecto: .I. den gros. / Librauit eidem pro tribus chivronis positis / in foraminem epicantorii dicte camere: .I. den ob gros / Librauit eidem Iacobo pro una jornata facta / chivronando et lattando dictum foramen / inclusis expensis: .III. den gros. / Librauit eidem Iacobo pro disruendo dictum / epicantionem et extrahendo de muro les / alteres dicti epicantorii videlicet pro duabus / jornatis inclusis expensis : .VI. den gros. / Librauit magis eidem Iacobo in septuaginta / milliarius scindulli de Castellione in Michallia / quolibet milliari computato ad rationem duorum / den gros. Et pro quatuor volliis in dicto / castro implicate: .XI. flor .VIII. den gros. / Librauit eidem Iacobo pro implicatione / dicti scindulli ad rationem unius den gros pro / quolibet milliari prout constat in tachio / prementionato .V. flor .X. den gros. / Librauit magis in uno ballono cum dimidio / clavini quatuordecim milliarium ibidem / implicatum: .V. flor .III. den gros. / Et soluit eidem magistro Iacobo Guigonis / carpentatori de mandato dicti magistri / hospitii causis et modis suprascriptis dictas / quantitates ad subscriptos septuaginta quatuor / flor tres den et dimidium quartum gros pp / ascendentes ut per notam instrumenti de / testimonio premissorum confessioneque et recepta / ipsarum quantitarum pro ipsum modis premissis / a dicto vicecastellano habitatum receptam / sub anno Domini millesimo quatercentesimo / sexagesimo octavo et die duodecima mensis / iullii quam reddit cum dictis parcellis / suprascriptis et aliis infra designatis in quodam / folio papiri scriptam et manu Nycodi Regardi / notarii signatam : .LXXIII. flor / .III. den et quart gros pp. Librauit / ultra premissa pro expensis quadraginta / quatuor boutriorum qui dictam fustam / charreauerunt de mandato dicti nobilis / Petri de Myonasio magistri hospitii : .III. flor .VIII. den gros. / Librauit pro quinquaginta bestiis oneratis / arena pro stremurando dictas duas / trabaturas : .VIII. den gros. / Librauit in emptione quinque cuparum / calcis incluso portu: .VII. den ob gros. / Librauit Francisco Tard lathomo pro tribus / jornatis stremurando dictas trabaturas / inclusis expensis: .IX. den gros pp. / Librauit Iohanni Peronie pro expensis Iohanis / Tard manuoperarii qui dicto factam seruiuit / tribus diebus: .III. den gros. / Librauit magis eidem Iohanni Peronie / pro expensis dicti magistri hospitii et dictorum / aliorum factis quando traditum fuit / ipsum tachium: .VI. den gros. / Quodquidem tachium prementionatum et / res supra particulariter describe ponis / de mandato egrigiorum magistrorum computorum /

[peau 44]

domini dato Annessiaci die septima decembris / anno predicto M III^c LXVIII manu Thome / Lamberti signato visitate sit et taliter / quod ipsa tachia et opera sunt bene et ydonee / facta et completa iuxta formam et tenorem / in tachiis ipsis descriptas per magistrum Iohanem / Reynaudi magistrum carpentarie domini prout / idem magistro Iohannes Reynaudi secum assistenti / Iohanne Scutelle consindico Clarimontis, Nycodo de / Bornis, Aymoneto Tereruz carpentatoribus, Iohanne / Peronie, Glaudio Chamcy, Stephano de Mota / commissario Clarimontis et pluribus aliis in presentia / dicti vicecastellani attestatus fuit ut per notam / instrumenti de testimonio premissorum ac / receptione dicti tachii per ipsum magistrum / Iohanem nomine domini facta receptam sub / anno proxime dicto et die nona mensis / decembris quam reddit ut suprascriptam / et signatam. [expense visitationis receptionis (en marge gauche)] Librauit ulterius predicto / magistro Iohanni Reynaudi magistro / carpentarie operum comitalium tam pro / jornatis suis trium dierum quibus vacauit / tam eundo stando quam redeundo et dicta / tachia et opera supramentionata visitando / et recipiendo ad rationem sex den gross / pro die qualibet ut per notam instrumenti / de confessione et recepta subscriptorum decemocto / den gros per ipsum pro premissis a dicto / vicecastellano habitatum quam reddit ut supra / receptam scriptam et signatam cuius vigore / sibi intrantu ipsi : .XVIII. den gros pp. / Et quequidem omnes quantitates ad / subscriptos quaterviginti duos flor duos / den ob et dimidium quartum unius den

gross / ascendentes, allocantur sibi hic vigore / dictarum litterarum supra designatarum necnon / de mandato supradictorum magistrorum computorum / domini asserento etiam iuramento dicti vicecastellani / asserentis ipsas libratas modo potuisse / fuisse factas : .IIII^{XX} II. flor .II. den ob. / Allocantur sibi quos soluit et librauit / Thome Lamberti [non compris] computi receptori / pro scriptura et pretio trium instrumenti ? / pergameni in quibus descripta sunt / et designata dicta opera et tachia / ad rationem [trium (biffé)] sex den / et trium quatorum unius den gros / pro quolibet incluso pretio progamenis / iuxta solitum : .XX. den .I. quart gros.

2.41. ADS SA 11316: 1471-1472

[peau 51]

Opera et reparationes in castro Claromontis facte (en marge gauche)

Librauit Alexandro Clementis / lathomo cui nobilis Iacobus Sucheti, vicecastellanus / Clarimontis et Iohanes Reynaudi magistri operum / charpenterie domini pro et nomine domini nostri Philiberti / dederunt tradiderunt et concesserunt in tachiam / ad murandum et quendam murum faciendum et / construendum in castro Clarimontis. In quadam quoquina / de novo, ibidem facta prope magnam turrim / et magnam aulam bassam existentem supra / citurnum continentem circa duodecim teysias tam / longitudinis quam altitudinis et grossitudinis / duorum pedum pretio pro qualibet teysia / .X. solid geben. In quoquidem muro / tenebatur facere idem thacherius et construere / unam portam largitudinis quatuor pedum / et altitudinis sex pedum vel circa a parte / dicte magne turris de lapidibus pererie / de Brotoneres etiam tenebatur idem / Alexander. In ipso muro facere et construere / quatuor fenestras, unam a parte dicte magne / turris et alias tres a parte meridiei quarum / unam faciebat ad unum sichuz de lapidibus / prererie predictae largitudinis duorum pedum / et altitudinis trium pedum pretio pro dictis / porta et fenestris .VIII. flor pp. / Item magis dicti vicecastellanus et magister operum / dicto Alexandro lathomo in tachiam / tradiderunt ut supra ad faciendum et / construendum in stupha castri predicti / a parte anteriori unam portam et unam fenestram / lapidum dicte pererie videlicet dictam portam / largitudinis trium pedum et altitudinis / quinque pedum vel circa et dictam fenestram / ad duos sichos largitudinis duorum pedum / cum dimidio et altitudinis quinque pedum / pretio pro dictis porta et fenestra : .V. / flor pp. Solvendum predictas quantitates / florenorum pretiorum predictorum per dominum nostrum / prefato Alexandro tertium dictorum pretiorum / in principio operis etiam partem facto / medio opere. Et aliam tertiam partem finito / ipso opera. Reddendum ipsum tachium completum / ad ordinationem operariorum infra tunc proximum / festum beati Michaelis et sub pacto / et conditione quod dominus noster comes teneretur / omnia super loco in pede dicte magne / turris sumptuare ut per notam instrumenti / de tachio predicto et testimonii omnium premissorum / receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo primo / et die vicesima mensis maii quam / reddit in quodam folio papiri cum pluribus / tachii scriptam et manu Nycodi Regardi / notarii signatam. [Aliud tachium (en marge gauche)] In quoquidem folio / ab alia parte describitur quod dictus vicecastellanus / et Iohannes Reynaudi nomine domini nostri /

[peau 52]

tradiderunt in tachium Iohanni de Citurno / habitatori de Exerto ad pereandum et trahendum / unum centum lapidum pererie vocate de / Brottoneres comunis Moysconis ad ordinationez / operiorum pretio quinque flor solvendum / medietatem tracta medietate et aliam / medietatem tracta alia medietate per / dominum nostrum quos lapides promisit tradere / infra tunc proxime festi beati Iohannis baptiste / ut per notam instrumenti tachii predicti et / de testimonio premissorum superius redditam / et plenius designatam. [littera de mandato faciendi (en marge gauche)] Cuiquidem tachii est annexa littera domini de mandato predictum / castellanum seu eius locumtenentis ipsi tachio / viso et tenore eisdem attento tachia / de quibus in ipso fieri faciendi pretioque / data iuxta formam ipsorum tachiorum super / prysiis et obventionibus ipsi officii solvi faciendum / recipiente per ipsum castellanum cum dicta littera / domini confessionem de recepta necnon per / magistros computorum suorum pretioque sic / solverit in suo primo computo per dictum / castellanum reddeundo in librata in defficiato? / allocandi data Annessiaci eo absente quia / sic fieri iubsit sit sui absente non obstante / die vicesima quarta maii anno Domini / millesimo III^c LXX primo quam reddit dicto / tachio annexe sigillo

domini sigillatam et manu / Miginonis eiusdem domini secretarii signatam. / Successive pro premissorum exequione / magistri et audictores computorum predictorum / Iohanni Magnini ex receptoribus dictorum / computorum et Ymbaldo de Monlisson notarius / et ipsorum cuilibet in solidum comisserunt / vocatis magistris lathomis et operariis / expertis opera in dicto tachio comprehensa / de puncto ad punctum particulariter visitandum / que per visitationem completa reperierent / recipiente ut per ipsorum magistrorum litteras / de testimonio premissorum et confessione predicta / datam Annessiaco die vicesima sexta mensis / novembris anno Domini millesimo III^c LXXI predictis / annexe et manu Thome Lamberti ipsius / computorum et clavarii signatam. [receptio?(en marge gauche)] Et / quod tachium fuit consequenter per / dictum Ymbaldum de Monlesson commissarium / predictum secum asistentem et vocatis nobili / Iacobo Sucheti vicecastellano Clarimontis, Momodo et Nycodum / de Bornis, Petro Rolerii, Glaudio Chaney / et Petro Mistralis operariis visitavit et / visitari fecit et reperit dictum tachium / per modum et formam superius mentionatos / bene et sufficienter fuisse factum et / completum inquisitum tamen conseruit / tachium dicto Alexandro Clementis / ut supra concessum derupta una fenestra /- de ipsis quatuor parvis fenestris que / in dicta quoquina non fuit posita sed / in camera domini cum maiori sumptuositate / et ulterius fuit computum dictum tachiatum / construcisse dictum faciendo tachium /

[peau 53]

iuxta ipsius tachii formam et ad rationem / predictam quemdam theysiam dicti muri / ut per notam instrumenti de receptione predicta / ac testimonio premissorum receptam sub / anno Domini M III^c LXXI et die secunda / mensis decembris quam reddit a dorso / dicte littere descriptam et manu dicti commissarii / signatam. Quasquidem quantitates ad subscriptam / ascendentes solvit sibi Alexandro / Clementis et Iohanni de Citurno vigore / dicte littere domini superius primo designate. / [confessio [illisible] premissio (en marge gauche)] Etiam et per confessionem eorumden / singula singulis debit relatis qui eiusdem / quantitatis per eosdem tacherios a dicto / Iacobo Sucheti pro premissis habite et / recepte receptas sub anno Domini millesimo / III^c LXXI et die decima sexta mensis / octobris dicti Iohanni de Citurno. Et millesimo III^c / LXXII die decima octava mensis ianuarii / quas reddit a dorso dictarum litterarum / descriptas et manibus Nycodi Regardi / notarii signatas. Et allocatur / sibi hic dicta et subscripta quantitas dicte / littere vigore etiam de mandato / predictorum magistrorum computorum domini : .XXXII. flor / et .VI. den gros pp. / Librauit dicto Ymbaldi de Monlisson / commissario in hac parte ad dicta opera / recipiendum specialiter deputato pro / suo salario et expensis duorum dierum / quibus vacavit eundo ab Annessiaco ad Claromontem / in visitatione et receptione dictorum operum et / inde reddeundo ut per appodissam dicti / commissarii de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscriptorum duodecim den / gros per ipsum a dicto vicecastellano habitorem receptaz / sub anno Domini millesimo III^c LXXI et die / tertia mensis decembris quam reddit a dorso / dicte littere domini scriptam et manu dicti Monlisson signatam. Et allocantur / sibi hic dicta et subscripta quantitas de / mandato dictorum magistrorum computorum domini : .XII. den gros. / [secunda confessio (en marge gauche)] Librauit Iohanni Reynaudi magistro / operum pro salario et expensis suis trium / dierum quibus vacavit tam eundo / ibidem quam stando et inde reddeundo / ab Annessiaco apud Claromontem dictaque opera / visitando et inde in tachium tradendo / ut per notam instrumenti dicti Iohannis / Reynaudi de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscriptorum decem octo den / gros per ipsum Iohannem a dicto vicecastellano habitorem / receptam sub anno Domini millesimo III^c / LXXI et die vicesima tertia mensis ianuarii / quam reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu Aymonis Saltarii notarii signatam. / Et allocantur sibi hic de mandato / quorum supra more solito : .XVIII. den gros. / [tertia confessio (en marge gauche)] Librauit supradicto magistro Alexandro / Clementis lathomo ultra pretia / dictorum tachiorum pro suis

salario et / expensis decem jornatarum. In reparatione / gradorum magne aule superius et muro / curtine existente ante citurnum necessario / reparatorum ut per notam instrumenti dicti /

[peau 54]

Alexandri Clementis de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis / per ipsum Alexandrum a dicto vicecastellano / pro premissorum habitorum receptam sub anno / Domini millesimo III^c LXXII et die decima / octava mensis ianuarii manu Nycodi Regardi / signatam superius cum aliis reddittam / et plenius designatam. Et allocantur / sibi hic subscripti duo flor de mandato / et ex ordinatione supradictorum magistrorum / [quarta confessio ? (en marge gauche)] computorum domini : .II. flor pp. / [secundum tachium (en marge gauche)] Librauit magistro Iacobo Guigonis de / Bottolier carpentatori cui prenominati / nobilis Iacobus Sucheti vicecastellanus et Iohannes / Reynaudi magistrorum operum carpentarie domini / in tachium dederunt et contesterunt nomine / prefati domini nostri ad faciendum et restaurandum / quasdam reparationes in castro Clarimontis / inferius particulariter descriptas. Et primo / ad domificandum quandam quoquinam novam / in dicto castro prope magnam turrinam a parte / orientis. In qua facere tenebatur unam / trabaturam quercus. Quamdemque reddere / copertam et alia ibidem ydonee notam facere. / Idem magis ad faciendum unam / trabaturam novam quercus in magna / aula supra putheum existentem in qua debuit / ponere quinque somerios armatos quercus / et sex douzanos trabium quercus per modum / necessarium quam trabaturam tenebatur. Idem / Iacobus eclausulare, plattellare, littellare / et ydonee complere. Item magis ad / complendum trabaturam citurni dicti castri / per modum inceptum de trabibus et platellis / quercus in qua apponi debebant quadraginta / duo trabes ultra octo iam ad faciendum traditos, / et inclusis decemnovem trabibus iam apposis. / Item magis ad faciendum quandam peletum / ante magnam aulam supra putheum cum / quibusdam gradibus magnis pro introitu / dicte aule cum uno magno antitecto / super dictis peletis et gradibus cum ingenio / ad extrahendum aquam in qua logia fieri / debebant quinque eperon et luyseria econtra / fenestras, et in quo antitecto fieri unam / chi[mi]natam quercus ad portandum aquam extra / stabulla castri. Item ad ponendum in camera / vocata domini prope aulam novem chivronos / sapini longitudinis quatuor teysiarum quam / cameram idem Iacobus tenebatur reborsare / de postibus sappini et sufficienter littellare. / Item magis ad faciendum unum tornavens / infra magnam aulam superiorem de postibus / sappini. Item magis reparandum latrinam / existentem a parte occidentis de pariete novorum postium / sappini unacum hostiis portarum et / fenestrarum in predictis reparationibus tectarum. / Et que predicta omnia dicti vicecastellanus et / Iohannes Reynaudi dicto Iacobo Guigonis / pro et mediante centum et tresdecim / flor pp. Et unius vestis bone et sufficienter /

[peau 55]

solvendi in principio dicti operis viginti flor / et residuum operando. Et que premissa fecerunt / sub pactis sequentibus videlicet primo quod prefatus / dominus noster teneretur maeriam et omnia / in premissis nuntia ? super loco sumptuare et / ministrari facere. Item quod dictus Iacobus / teneretur omnes pecias quercuum in premissis / nuntias in nemoribus cindere et proquirere / exceptis chivronis et lattis. Et eadem / omnia modo predicto reddere completa / infra unum annum proximum et que totam / mayeriam antiquam ad opus domini preseruare / ut per notam instrumenti tachii predicti et de / testimonio premissorum receptam sub / anno Domini millesimo III^c septuagesimo primo / et die vicesima nona mensis maii quam / reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Nycodi Regardi notarii signatam. / [receptio dicti tachii (en marge gauche)] Quodquidem tachium fuit consequenter / per dictum Iohannem Reynaudi magistrum carpentarie / domini secum asistentem nobili Iacobo Sucheti vicecastellano, / Nycodo Regardi curiali, Aymone de Bornis, Aymone / Treruz et Nycodo de Bornis visitatum et ottulata / fide visitari fecit veluti commissariis ad / hec deputatis constantis litteris ab egregiis / viris magistris

computorum domini emanatis / datis Annessiaco die prima februarii anno / Domini millesimo III^c LXXI et manu Thome Lamberti / eiusdem camere clavarii signatis ut / infra sequitur. Et primo trabaturam / in dicto tachio fieri ordinatam in qua fuerunt / posite quadraginta duo trabes ultra alias / iam positas et inclusa plattellatione pretio / et pro : .XXI. flor. Item logiam / cum peleto, gradus et ingenio super putheum / in ipsum tachium mentionata pretio : .XII. flor. / Item dictum tornavens ut in tachio fiendo / pretio : .III. flor. Item reborsationem / et littellationem et alia in tachio in camera / domini ordinata pretio : .III. flor pp. / Item reparationem latrine iuxta formam / tachii fuisse reparatam eadem quod tachia / supra mentionata recepit et attestavit tanquam / bene et sufficienter iuxta ipsorum tachiorum / formam fuisse et esse facta et completa. / Et ulterius dictum peletum logiam et / antitectum pro honore domini maioris / importantie quam in dicto tachio fore et ordinatum / usque ad valorem pro manu : .III. flor. / Salvo pluri ultra pretium in ipso tachio descripto / ac etiam in trabatura citurni ultra formam / tachii per ipsum tachiatorem tres fillerias / quercus fuisse predictas valente : .II. flor. / Ut per notam instrumenti de receptione predicta / et testimonio premissorum receptam sub / anno Domini millesimo III^c LXXII et die quarta / mensis februarii quam reddit in dicto / tachio descriptam et manu dicti Nycodi / [littera de mandato solvendi (en marge gauche)] Regardi notarii signatam. Quibus est / annexa littera domini de mandato per dictum / vicecastellanum ipsius tachio viso dicto Iacobo Guigonis / vice et nomine domini nostri super prisiis obventionibus /

[peau 56]

dicti castellanie officii. Centum et tresdecim / flor librandi, solvendi et realiter expediendi / necnon et per magistros et auditores computorum / suorum dictos centum et tresdecim flor / quos sic solverit recipendi per ipsum vicecastellanum ab eodem / Iacobo cum littera domini litteram confessione / de recepta opportunam iussit in librata / in defficiliter allocandi ut per ipsius domini / nostri litteram de mandato predicto et testimonio / premissorum datam Annessiaco die vicesima / septima iunii anno Domini millesimo III^c LXX primo / sigillo domini sigillatam et manu Danielis / eiusdem domini secretarii signatam. Et / solvit sibi Iacobo Guigonis subscriptam / quantitatem vigore dicte littere domini superius / proxime designate. [quinta confessio (en marge gauche)] Etiam et pro confessiones / complementi dicte quantitatis per dictum / Iacobum a dicto Iacobo Suchet pro premissis / habite receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo secundo et / die undecima mensis februarii quam / reddit in quadam cedula papiri cum pluribus / aliis scriptam et manu dicti Nycodi / Regardi notarii signatam. Que quantitas / allocatur sibi hic de mandato supradictorum / magistrorum in universo ascendens ad / subscriptam videlicet : .XLVI. flor. / Librauit dicto Iohanni Reynaudi pro / suis salario et expensis duorum dierum / vacatorum eundo stando et reddeundo / a loco Annessiaco apud Claromontem et ibidem ipsa / opera visitando et recipiendo ut per notam / instrumenti dicti Iohannis de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscribe quantitatis / per ipsum a dicto vicecastellano pro premissis / habite receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo secundo / et die quarta mensis februarii quam / reddit in quadam [in (répété)] cedula papiri / scriptam et manu dicti Nycodi Regardi / notarii signatam. Et allocatur sibi hic / dicta et subscripta quantitas more solito de / mandato predictorum magistrorum computorum : .XII. den gros. / [tertium tachium (en marge gauche)] Librauit Aymone Vindret, Petro de Bornis / de Coffier, Petro de Mons et Aymareto Sonterii / quibus dicti nobilis Iacobus Suchet vicecastellanus / Clarimontis et Iohannes Reynaudi nomine / domini nostri in tachium dederunt et concesserunt / videlicet primo ad faciendum, excarrandum et circandum [sic] / duas magnas popullorum, quatuor peciarum / in magno stabulo castri ponendi super / quinque pisis quercus ibidem ponendis / videlicet a parte anteriori duas et a parte posteriori / tres. Item ad faciendum duos / rastellerios pessie octo peciarum in dicto / stabulo necessarios quarum peciarum quatuor / faciant totum cursum una cum omnibus in / eisdem

nunctys omnia eorum sumptibus / completa facere et reddere teneantur infra / proximum festum Sancti Martini yemalis. / Item magis ad excarrandum octo billionos /

[peau 57]

per dictum Iohannem Reynaudi cissos pro rasiandum / et postes faciendum ad reparationem dicti castri / pretio omnia premissa faciendo septem flor pp / solvendis medietatem facto medio operis et aliam / medietatem completo ipso opere per dictum / vicecastellanum nomine domini ut per notam instrumenti tachii / predicti et de testimonio premissorum receptam sub / anno Domini M IIII^c septuagesimo primo / et die vicesima septima mensis septembris / quam reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu dicti Nycodi Regardi notarii signatam. / [receptio dicti tachii (en marge gauche)] Quodquidem tachium consequenter per dictum / Iohannem Reynaudi magistrum operum carpentharie / commissarium ut supra deputatum secum asistentem / dicto nobili Iacobo Sucheti vicecastellano, Nycodo Regardi / curiali, Aymone et Nycodo de Bornis et Aymone / Treyruz operariis et carpenthatoriis fuit visitatum / et visitari fecit ottulata fide. Et reperit / ipsum tachium per modum et formam superius / mentionatam bene et decenter fuisse factum et completum. / Et quod nomine et ad opus domini nostri prelibati / recepit et attestavit ut supra ut per notam / instrumenti de receptione predicta et testimonio premissorum / sub anno Domini millesimo IIII^c LXXII et die quarta / mensis februarii receptam quam reddit / a dorso dicti tachii scriptam et manu / dicti notarii signatam. Et soluit sibi / tachiatoribus predictis vigore premissorum / etiam et per confessionem eiusdem quantitatis / per dictos tacherios a dicto Iacobo Sucheti / vicecastellano pro premissis habite receptam sub anno / Domini millesimo IIII^c LXXII et die decima / sexta mensis ianuarii quam reddit in quodam / folio papiri scriptam et manu dicti Nycodi / [septima confessio (en marge gauche)] Regardi notarii signatam. Que quantitas hic / sibi allocatur de mandato predictorum magistrorum / computorum domini : .VII. flor pp. / [quartum tachium (en marge gauche)] Librauit Nycodo de Bornis lathomo cui prelibatus dominus noster comes dedit in tachium / ad complendum et extoppandum foramen muri / existentem econtra cameram novam castri Clarimontis / iuxta formam visitationis de ipsi foramine / facte ad rationem trium flor pp pro qualibet / teysia taliter quod idem tacherius teneretur / omnia sumptuare et ipsum murum ad pierre / vuez reddere sufficientem factum et imbochiatum / reddere ut per notam instrumenti dicti tachii et / de testimonio premissorum receptam sub anno / Domini millesimo IIII^c LXXI die vicesima mensis / aprilis quam reddit a margine quarumdam / visitationibus scriptam et manu Danielis signatam. / [receptio dicti tachii (en marge gauche)] Quodquidem tachium consequenter per nobilem / Petrum de Mionasis magistrum hospitii prefati / domini nostri secum asistentem Glaudio Chamey, Iohanne / Peronie, Iacobo Guigonis, Aymone Terreruz et / pluribus aliis vigore commisionis comitalis / a prefato domino nostro emanate date Annessiaco die / decima octava mensis ianuarii anno Domini / millesimo IIII^c septuagesimo secundo fuit visitatum / et ottalatam fide visitari fecit et teysiari et / reperit dictum tachium per modum et formam / supra mentionatas continentem septem teysias bene / et sufficienter fuisse et esse factum et completum / et quod tanquam bene factum et ad septem teysias /

[peau 58]

teysiatum recepit et acceptavit ut per notam / instrumenti de receptione predicta et testimonio / premissorum receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo secundo / et die vicesima quinta mensis ianuarii / quam reddit a dorso dicte commissionis scriptam / et manu dicti Nycodi Regardi notarii signatam. / Et soluit sibi Nycodo de Bornis thachiario / subscriptos viginti unum flor pro / [littera de mandato solvendi (en marge gauche)] pretio et valore dictarum septem teysiarum / muri iuxta formam dicti tachii vigore / littere domini de mandato per dictum Iacobum / Sucheti vicecastellanum Clarimontis. Supplicatione rebus

extimatis / tachio et exequutione eidem littere domini annexis / relatione dicti magistri hospitii audicta et / omnium tenoribus attentis viginti unum flor / per prefatum dominum nostrum debitos vice et nomine / prefati domini nostri solvendi et librandi / necnon per dictos magistros et auditores / computorum suorum ipsos viginti unum flor / quos sic solverit recipientis per ipsum vicecastellanum / cum copia dicte littere domini confessionis de / habitione et recepta opportunam difficiliter in / librata allocandi datam Annessiaco die XXVII / mensis ianuarii anno Domini M III^c LXXII / quam reddit predictam annexam sigillo domini / sigillatam et manu Danielis eiusdem / domini secretarii signatam. Et allocatur / sibi dicta et subscripta quantitas vigore dicte / littere domini etiam et per confessionem eiusdem / quantitatis per dictum Nycodum de Bornis pro premissorum / a dicto vicecastellano habite et recepte receptam sub / anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo secundo et die vicesima / [VIII confessio (en marge gauche)] octava mensis ianuarii quam reddit a dorso / dicte littere domini scriptam et manu / Milisson notarii signatam. Etiam de / mandato supradictorum magistrorum computorum / domini : .XXI. flor pp. /- [quintum tachium seu visitatio reparationum (en marge gauche)] Librauit in operibus et reparationibus / in castro Clarimontis nunctis factis per dictum / Iacobum Sucheti vicecastellanum Clarimontis vigore commissionis / eidem ut asseruit facte pluribus aliis sibi / asistentis visitatis taxatis et appreciatis prout / infra sequitur. Et primo taxata fuit / theysia muri construendi prope capella / habens sex pedes grossitudinis uel circa / omnibus inclusis ad rationem sex flor [pro qualibet teysia (en marge droite)] cum / pacto quod ille qui ipsum murum facere posset / accipere de lapidibus existentibus tam infra quam / circumcirca dictum castrum. Item fuit taxata / trabatura ibidem supra citurnum fienda et / reparanda ante dictam capellam ad octo trabes / quercus grossitudinis unius pedis longitudinis / duarum teysiarum cum dymidia, cum plattelatura / quercus nunctia ultra emptionem quercuum et / chivronorum ad : .VII. flor. Item / fuit taxata repattinatio tectorum in qua / ordinatum implicari viginti quatuor milliarium / incinduli Castellionis inclusis erectione unius / tirent et reparatione duarum parvarum columpnarum / et omnibus ibidem necessariis ad rationem /

[peau 59]

et valorem : .III. flor. Item fuit / extimatum prius unius bollionis clavini / in dicta reparatione inclusis pretio et / portu valere : .V. flor. Item extimato / valore dictorum viginti quatuor milliarium / incinduli ad rationem quolibet milliari / duorum den cum ob : .V. flor. Item extimatis / duodecim arborum quercuum qualibet tribus / den gros : .III. flor. Item et duodenum / lattarum inclusis portu : .III. den gros pp. / Ut per notam instrumenti de visitatione et appreciatione / predicta et de testimonio premissorum recepta / sub anno Domini millesimo III^c septuagesimo / et die vicesima septima mensis augusti / quam reddit unacum cridis inde sequentis / in quodam folio papiri scriptam et manu / dicti Nycodi Regardi notarii signatam. Cuiusquidem / visitationis et aliarum reparationum / inferius mentionatis dictus vicecastellanus vice et / nomine domini nostri. Librauit Anthonio Hubodi / alias Bellini pro venditione clavini per / dictum vicecastellanum empti et in dictis / reparationibus implicati. Inclusis tribus denariis / gros pro pretio clavini per dictum Iohannem / Reynaudi implicati ut per notam / instrumenti dicti Anthonii de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscribe quantitatis / per eundem a dicto vicecastellano premissorum occasione / habite receptam sub anno Domini M III^c / LXXI et die tertia mensis iullii quam / [IX confessio (en marge gauche)] reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu Iohannis Pugini notarii signatam : / .XXXIII. den gros. Librauit Nycodo / de Bornis lathomo pro factura et constructione / duarum teysiarum muri latitudinis / sex pedum iuxta formam et tenorem / dicte visitationis et appreciationis facti / in magna aula ante capellam dicti castri / et deinde visitato per Iacobum Guigonis, / Gladium Chamey et Aymonem de Bornis / operarios ut per notam instrumenti dicti Nycodi / de testimonio premissorum confessioneque et / recepta subscribe quantitis per eum a / dicto vicecastellano

pro premissis habite receptam / sub anno Domini millesimo III^c LXX primo / et die decima septima mensis ianuarii / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam cum pluribus aliis et manu / [X confessio (en marge gauche)] Nycodi Regardi notarii signatam : / .XII. flor. Librauit Iacobo Guigonis / carpentatori tam pro septem flor / reparationis trabature citurni dicti castri / quam tribus flor pro certis aliis reparationibus / in dicta visitatione mentionatis ut per / notam instrumenti dicti Iacobi Guigonis de testimonio / premissorum confessioneque et recepta subscripte / quantitatis per eum a dicto vicecastellano per premissis habite / receptam sub anno Domini M III^c LXX primo / die decima septima mensis ianuarii per dictum / Nycodum Regardi notarium signatam superius / redditam et plenius designatam : .X. flor. / Librauit nobili Peronete Relicte, nobilis Guillermi / de Manissier pro venditione et pretio duodecim / arborum quercuum iuxta formam dicte visitationis / et appreciationis per Iacobum Guigonis carpentatorem / in trabatura citurni implicatis et per eandem /

[peau 60]

pretio taxato vendittarum ut per notam / instrumenti dicte nobilis Peronete de testimonio / premissorum confessioneque et recepta / subscripte quantitatis per eam a dicto vicecastellano / pro premissis habite receptam sub anno Domini / millesimo III^c LXXI et die decima septima / mensis ianuarii quam reddit a dorso / [XII confessio (en marge gauche)] predictarum scriptam et manu dicti Nycodi / Regardi notarii signatam : .III. flor. / Librauit Iohanni Marchiandi de Mons / et certis aliis agricolis pro pretio et emptione / incinduli videlicet triginta milliarium eidem / Iohanni solutorum. Et per dictum Iacobum / Guigonis carpentatorem in reparatione dictorum tectorum / [non intrantur quia non constat de soluto nisi per prefatam litteram fuit intratum in computo sequenti (en marge gauche)] implicatorum ut per scriptum dicti vicecastellani / in predictis foliis papiri confessionis libratarum / predictarum anno predicto et die secunda mensis / ianuarii per dictum notarium scriptarum : / .VI. flor. Librauit supranominato Iacobo / Bellini de Seysello pro pretio et emptione / octo milliarium clavinorum per eundem dicto / castellano traditorum. Et per dictum Iacobum / Guigonis in dictis reparationibus implicatorum / [non intrantur ut supra quia alibi fuit instrumentum ? (en marge gauche)] ut per scriptum dicti Nycodi Regardi superius / reddittum et die predicta scriptum : .II. flor / .VI. den gros. Librauit Iohanni Reynaudi / magistro operum carpentarie domini pro tectis / dictis per eundem Iohannem in dicto castro / Clarimontis vocatis in visitatione et reparatione / dictorum operum in eodem castro factorum et / visitorum ut per notam instrumenti dicti / Iohannis de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscripte quantitatis per eum / a dicto vicecastellano pro premissis habite receptam / sub anno Domini millesimo III^c septuagesimo / primo et die vicesima octava mensis / septembris quam reddit in quodam / folio papiri cum pluribus aliis scriptis / et manu dicti Nycodi Regardi notarii / signatam : .XXX. den gros pp. / Librauit Iohanni de Reysia de aliori / pro pretio et venditione duodecim duodenas / postium et unius duodene chivronorum / de Machillia (sic) per eundem Iohannem venditorum / et tradittarum. Et in reparatione predictis / dicti castri implicatarum ut per notam / instrumenti dicti Iohannis de Reysia / de testimonio premissorum confessioneque / et recepta quantitatis subscripte per eum / a dicto vicecastellano pro premissis habite receptam / sub anno Domini millesimo III^c septuagesimo / primo et die nona mensis octobris / quam reddit cum pluribus aliis scriptam / et manu dicti Nycodi Regardi notarii / signatam : .XIII. flor. Item / magis librauit Petro Rolerii de Droysi / pro pretio et emptione centum cuparum / calcis per eundem dicto vicecastellano vendittarum / et expeditarum. Et in quoquina et aliis / reparationibus dicti castri iuxta formam dicte / visitationis implicatarum ut per ipsius / Petri litteram et notam instrumenti dicto Petri / et de testimonio premissorum confessioneque et recepta / subscripte quantitatis receptam sub anno / Domini millesimo III^c septuagesimo primo / et die sexdecima mensis octobris quam /

[peau 61]

reddit in quadam cedula papiri cum pluribus / aliis scriptam et manu dicti Nycodi Regardi / notarii signatam videlicet : .VIII. flor et .III. / den gros. [sextum tachie (en marge gauche)]
 Librauit Stephano Ianet / alias Bernaz lathomo pro quodam tachio / per ipsum vicecastellanum
 in dicto castro dato de / duabus panceriis murorum per dictum Stephanum / in dicto castro
 muratorum videlicet de uno / existentis in magno stabulo ipsius castri / a parte anteriori et
 alio existentis in citurno / a parte magne turris. Retinendo panceriam / muri aule ut per notam
 instrumenti / dicti Stephani de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte
 quantitatis / per eum a dicto vicecastellano pro premissis habite / [non inrantur sex flor
 subscripte quia non constat de receptione operis predicti (en marge gauche)] receptam sub
 anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo primo die / ultima mensis novembris
 quam reddit / cum pluribus aliis scriptam et manu / dicti Nycodi Regardi notarii signatam
 / videlicet : .VI. flor pp. [septimum tachie (en marge gauche)] Quequidem quantitates / ad
 subscriptam ascendentes sibi hic allocantur / vigore littere domini de mandato / per magistros
 et auditores computorum / suorum ad ipsius vicecastellanum habentem supplicationem / eidem
 domino nostro factam ipsius supplicatione / litteris tachiorum confessionis aliis visis. / Et
 omnium tenoribus attentis eidem vicecastellano / supplicati quantitates in ipsis mentionatis
 vice et / nomine domini nostri factas ut ex dictis confessionibus / constat in suo primo reddendo
 computo / non obstante contradictione et aliis in supra proxime / mentione etiam et regulis
 camere in librata / intrandi et allocandi ut per ipsius domini / nostri litteram de mandato predicto
 et testimonio / premissorum datam Annessiaco die vicesima / secunda mensis ianuarii anno
 Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo secundo / quam reddit in papiro scriptam
 predictis / supplicationi et aliis annexis sigillo domini sigillatam / et manu Danielis eiusdem
 domini secretarii / signatam. Etiam de mandato et exordinatione / predictorum magistrorum
 computorum domini : .LI. flor .VII. den gros. /

2.42. ADS SA 11317: 1472-1473

[Peau 60]

Opera et reparatione (en marge gauche)

Allocantur sibi quos soluit et librauit / Iohanni Marchiandi de Mons pro pretio / et emptione triginta milliarium cinduli / ab eodem empti et in reparationibus / tectorum castri Clarimontis per Iacobum / Guiguz carpenthorem implicati / ut per notam instrumenti dicti Iohannis / Marchiandi de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis / per ipsum pro premissis a dicto vicecastellano / habite receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo secundo / et die peneultima mensis novembris / quam reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Nycodi Regardi notarii signatam. / Et allocatur sibi hic subscripta quantitate / vigore premissis de mandato predictorum / magistrorum computorum domini etiam et per / notam attestationis dicti Iacobi Guigonis / carpentatoris qui iuramenti attestavit / ipsum cindulum in reparationis predictis / implicuisse receptam sub anno Domini / millesimo IIIIc LXXII et die ultima mensis / novembris quam reddit in quadam / cedula papiri scriptam et manu dicti / Nycodi Regardi notarii signatam : .VI. flor pp. / Allocantur sibi quos soluit [non compris] / Stephano Ianet alias Bruaz lathomo / pro quodam tachio per predictum vicecastellanum / nomine domini in dicto castro dato de duabus / panceriis murorum per dictum Stephanum / in dicto castro muratis videlicet de / una existente in magno stabulo castri / a parte anteriori et alia existente in / citurno a parte magne turris retinendum / panceriam muri aule ut per notam / instrumenti dicti Stephani de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis / per ipsum a dicto vicecastellano pro premissis habitis / receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo primo die ultima mensis / novembris quam reddit cum pluribus / aliis scriptam et manu dicti Nycodi / Regardi notarii signatam. Et allocatur / sibi hic dicta quantitas vigore premissorum / et etiam per notam receptionis eiusdem / tachii per magistrum Alexandrum Clementis, / Nycodi de Bornis latholomorum [sic], Iacobi Guigoni, / Petri Teyroz, Aymonis Grueti et Petri / Roleti de Droysi operariorum attestantium eorum / mediis iuramentum ad sancta Dei evangelia / prestiti ipsum tachium bene et sufficienter /

[Peau 61]

esse et fuisse factum iuxta ipsius tachii / formam receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / secundo et die ultima mensis novembris / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu Nycodi Regardi notarii / signatam : .VI. flor pp. / Allocantur sibi quos soluit et librauit / Iacobo Guigonis carpentatori pro viginti / jornatis per ipsum iuvatis et vacatis / in reparationibus rerum necessariorum / dicti castri Clarimontis videlicet in sex / jornatis vacatis cindendo et escarrando / quercus de quibus fuerunt facti postes / implicati in lobio novo, sex jornatis / vacatis tam coperiendo et repatinendo tecta / supra magnam aulam, stabula[m] quam supra / cameram novam domini nostri comitis, tribus / jornatis vacatis scindendo octo quercus / implicatis in completo trabature magne / aule et quinque jornatis vacatis construendum / portam anteriorem stuphe, couchiam lecti / camere nove et reparando catellam et / necessaria podii ut per notam instrumenti / dicti Iacobi confessioneque subscripte quantitatis / propter ea a dicto vicecastellano habite / receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo primo et die vicesima quarta / decembris quam reddit in quadam / cedula papiri scriptam et manu Iohannis / Pugini notarii signatam. Et allocatur sibi / hic de mandato supradictorum magistrorum / computorum etiam et vigore / attestationis iuratore magistri Iohanis / Reynaudi attestantis dictas jornadas / ut supra fuisse vacatas et in aliquo / non computatas neque intratas : .IIII. flor .II. den gros pp. / Allocantur sibi quos soluit et librauit / nobili Ignacio Richinion pro pretio et / venditione quinquaginta miliarium cinduli / pro ipsum

nobilem dicto vicecastellano vendite / appellati incinduli Castellionis ad rationem / duorum denariorum grossorum pro quolibet / miliari in castro Clarimontis redditis et / implicatis ut per notam instrumenti domini nobilis / Ignacii confessioneque de recepta subscripte quantitatis / per ipsum a dicto vicecastellano pro premissis / habite receptam sub anno Domini millesimo / quatuorcentesimo septuagesimo secundo die / quindecima mensis ianuarii quam reddit / cum predictam scriptam et manu Nycodi Regardi / notarii signatam. Et allocatur sibi ex / ordinatione supradictorum magistrorum computorum / etiam et vigore attestationis Iacobi Guigonis / carpentatoris attestantis ipsam quantitatem / cinduli in dicto castro fuisse apportatam et / implicatam. Receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / secundo et die ultima mensis novembris / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu dicti Nycodi Regardi / signatam videlicet : .VIII. flor .IIII. den gros pp. / Allocantur sibi quos soluit Iacobo Guigonis / carpentatori pro factura et compositione / artieriorum chiminatarum [coquine nove castri Clarimontis et camere nove posterioris (en marge droite)] per ipsum / compositorum et factorum et per Iohanem / Reynaudi carpentatori in prima Iohannis Magnini / inclusis factura materia, jornatis et expensis / ad subscriptam quantitatem extimatam et taxatam / taxatorum et extimatorum et receptorum /

[Peau 62]

ut per notam instrumenti dictorum taxarum / et recepte atque confessionis subscripte quantitatis / per ipsum Iacobum a dicto vicecastellano habite / receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo tertio et die vicesima nona /- marcii quam reddit in quodam folio / papiri cum pluribus aliis scriptam et / manu Iohannis Pugini notarii signatam. / Et allocatur sibi hic subscripta quantitas / de mandato supradictorum magistrorum / computorum domini : .V. flor pp. / Allocantur sibi quos soluit magistris / Glaudio Migonis lathomo, Iohanni / Reynaudi carpentatori de mandato domini / ad castrum Clarimontis cum Iohane Magnini / pro crotis reparantibus, visitandis mandatis / et destinatis pro salario ipsorum pro duobus / diebus integris ut per notam instrumenti / ipsorum confessioneque subscripte quantitatis / pro ipsos habite receptam sub anno / Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo / tertio et die decima nona marcii, quam / reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Pugini notarii signatam cuius / vigore et de mandato supradictorum magistrorum / computorum domini sibi hic allocantur : .XII. den gros pp. / Allocantur sibi quos soluit Iohanni Peronis / hospiti Clarimontis pro expensis in domo / sua supranominatis Iohani Magnini, Glaudio / Guigonis et Iohanni Reynaudi et aliis secum / astantibus predictas reparationes et opera / visitando ministratis ut per notam instrumenti / dicti Iohannis Peronis de testimonio premissorum / confessioneque de recepta subscripte quantitatis / per ipsum a dicto vicecastellano pro premissis / habite. Receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / tertio et die vicesima nona mensis marcii / quam reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Pugini notarii signatam cuius / vigore eiusdem de mandato dictorum magistrorum / computorum domini sibi hic allocantur subscripti / videlicet : .XV. den gros pp. / [intranantur sibi et includuntur supra in rotulo (en marge gauche)] Allocantur sibi quos soluit Iohanni / Dureti burgensi Annessiaci pro pretio / et emptione unius balloni cum dimidio / clavini per ipsum vicecastellanum ab eodem / Iohanni emptorum et in reparationibus dicti / castri implicatis ut per notam instrumenti / dicti Iohannis Dureti de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscripte quantitatis / per ipsum Iohanem a dicto vicecastellano / pro premissis habite. Inde receptam sub / anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo tertio et die nona ianuarii / quam reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Ponzardi notarii signatam cuius / vigore etiam de mandato dictorum / magistrorum computorum domini sibi hic / allocantur : (pas de somme car au dessus) / [ut supra includuntur in rotulo (en marge gauche)] Allocantur sibi quos soluit et libruit / Nycodo filio Glaudii de Furno de Myonasio / pro pretio duorum bollionorum clavini /

per ipsum castellanum ab eodem habitorem / et in tecto coquine nove dicti castri Clarimontis / implicatorum ut per notam instrumenti dicti /

[peau 63]

Nycodi de testimonio premissorum confessioneque / et recepta subscripte quantitatis per ipsum / Nycodum pro premissis a dicto vicecastellano / habite inde receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / tertio et die decima septima ianuarii / quam reddit in quadam cedula papiri / scriptam et manu Ponczardi notarii signatam / cuius vigore equidem de mandato dictorum / magistrorum computorum domini [necnon etiam per attestationem Iacobi Guigoni carpentatori attestantis dictos tres bollionis cum dymidio clavini a dicto vicecastellano habuisse et in dictis reparationibus integre implicuisse quam cuius predictis scriptam et manu Regardi notarii signatam datam die XIX mensis iullii anno Domini millesimo IIIc LXXIII (en marge droite)] sibi hic allocatur / subscripti. / Allocantur sibi quos soluit et librauit / Iacobo Guigonis carpentatori pro factura / meysonamenti et trabature dicte coquine / nove Clarimontis per dictum Iacobum / constructe et necessario reparatarum / iuxta formam et tenorem visitationis / et tachii de premissis factarum et per dictum / vicecastellanum et Iohanem Reynaudi carpentatori / datarum ut per notam instrumenti / visitationis et tachii de testimonio premissorum / receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo primo et die / vicesima nona mensis maii quam reddit / cum pluribus aliis tachii scriptam et / manu Nycodi notarii signatam. Quod inde / tachium per Nycodum et Aymonem de Bornis / carpentatores in presentia Iohanis Magninii / ex receptoribus computorum domini commissarii / fuit visitatum. Qua visitatione facta / eorum mediis iuramentis ad sancta Dei evangelia / corporaliter prestitis retulerunt bene et / sufficienter fuisse et iuxta formam ipsius tachii / factum et completum et quod tachium / tamquam bene factum et completum dictus / Iohannes Magnini commissarius nomine domini / recepit et acceptavit ut per notam instrumenti / visitationis et receptionis predictarum et / de testimonio premissorum inde receptam sub / anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo tertio et die vicesima sexta / mensis marcii quam reddit in quadam / cedula papiri scriptam et manu Nycodi / Regardi notarii signatam cuius vigore / et de mandato dictorum magistrorum / computorum domini quidem per confessionem / dicti Iacobi Guigonis quantitatis subscripte / per eum a dicto vicecastellano pro premissis / habite inde receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / tertio et die vicesima octava mensis maii / quam reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu Nycodi Regardi notarii signatam allocantur / sibi hic subscripti : .XV. flor pp. / Allocantur sibi quos soluit et librauit Petro / et Stephano Iocerum pavissioribus pro / jornatis et salario quinque jornatarum quibus / operando vacauerunt paviando coquinam / novam dicti castri ad rationem cuiuslibet / diei duorum denariorum cum ob gros pro / quolibet eorumdem pavissorum inclusis / salario et expensis ut per notam instrumenti / dictorum operatorum confessioneque subscripte / quantitatis per eos a dicto vicecastellano pro / premissis habite receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / tertio et die quinta mensis iunii quam /

[Peau 64]

reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu Nycodi Regardi notarii signatam / cuius vigore et de mandato dictorum magistrorum / computorum domini sibi hic allocantur subscripte : .XXX. den gros pp. /

2.43. ADS SA 11318: 1473-1474**[peau 56]**

Opera (en marge gauche)

Librauit magistro Iacobo Guigonis de / Botollier carpentatori pro tachio sibi / dato per dictum nobilem Iacobum / Sucheti vicecastellanum et magistrum Iohanem / Reynaudi carpentatorem et magistrum operum / illustris domini nostri comitis ad faciendum / cum ceteris operibus in tachio huiusmodi / mentionatis et inter cetera de quibus / [tachii (en marge gauche)] ibi et construendum unam trabaturam / novam quercus in magna aula / supra putheum existente in qua [fuit (biffé)] / in tachio ipso ordinatum fuit apponi / quinque sommerios armatos quercus / et sex duodenas trabium quercus per / modum ibidem necessarium et ordinatum / quam trabaturam teneatur dictus Iacobus / excosellare, platellare, litellare et / complere bene sufficienter et ydonee / prout decet prout de tachio huiusmodi / quod plurima alia opera cum dicta trabatura / continente constat quadam instrumenti nota / manu Nycodi Regardi notarii signata / data die vicesima nona mensis maii / anno Domini M IIIc LXX primo quam / reddit in quodam folio papiri in libro / scriptam et manu dicti notarii signatam [pro factura cuius trabature per prefatum dominum nostrum comitem et dictum magistrum operum fuit ordinatum dari dicto tachiatori sexaginta flor pp de manu tantum ut per notam instrumenti de testimonio premissorum datam die prima mensis februari M IIIc LXXV quam reddit in quadam cedulla papiri scriptam et manu Nycodi Regardi notarii signatam (en marge droite)] / Quodquidem dicte trabature tachium / illustris dominus noster Gebenensis et comes visitari et si complementum / recipi mandavit et comisit per dictum / magistrum Iohanem Reynaudi magistrum / operum suorum vocatis secum clerico seu / vice clerico curie Clarimontis syndicusque / eiusdem loci et aliis operariis ad hec / noticiam habentibus et qui sibi valerentur / evocandum ut per eiusdem domini nostri / comitis litteram de mandato predicto ac / testimonio premissorum datam die / vicesima secunda octobris anno Domini M /

[peau 57]

IIIc LXXVIII quam reddit in papiro / scriptam et manu Thome Lamberti eius secretarii signatam, cuius vigore / et in illius exequentez ? idem magister / Iohanes Reynaudi ad castrum Clarimontis / personaliter accessit pro visitatione et receptione / predictis fiendis et vocatis Nycodo / Regardi curiali Clarimontis necnon / Iohane Scutelle ex sindicis eiusdem loci / Clarimontis, Nycodo de Bornis, Aymone de / Bornis, carpentatoribus et operariis ad / hec noticiam habentibus ipsi magister / Iohannes Reynaudi et vocati in presentia / dicti nobilis Iacobi Sucheti vicecastellani / dictam trabaturam visitauerunt et / occulariter viderunt in cuiuslibet et per / omniam. Qua visa et ut supra visitata / retulerunt mediantibus eorum iuramentis / in manibus dicti curialis corporaliter prestitis / ipsam trabaturam fore et esse bene / sufficienter et ydonee penitus factam / et completam iuxta tachii predicti formam / [recepta tachii (en marge gauche)] et tenorem propter quod idem magister / Iohannes Reynaudi dictum tachium ad / tam dicte tabature voluti factum / et ydonee completum recepit prout supra / ut per litteram de visitatione et receptione / huiusmodi ac testimonio premissorum datam / die vicesima quarta octobris anno / Domini M IIIc LXXVIII quam reddit et habito / dicte littere domini scriptam et manu / dicti curialis Clarimontis notarii / signatam. Et idem nobilis / Iacobus Sucheti vicecastellanus soluit et librauit / eidem magistro Iacobo Guigonis / tachiatori subscriptos sexaginta / flor pp quos idem Iacobus / tachiator ab eodem vicecastellano propterea / habuisse confessus est pro pretio / tachii huiusmodi ut per litteram de / confessione huiusmodi ac testimonio premissorum / datam die vicesima sexta mensis / augusti anno Domini M IIIc LXXVIII / quam reddit in quadam cedulla papiri / scriptam et manu Nycodi Regardi / notarii signatam. Et quos / sexaginta flor pp unacum / viginti

quatuor flor pp pretii / duorum grossarum duodenarum postium / subscriptis illustris dominus noster / Gebenensis comes mandavit per / magistros computorum suorum dicto Iacobo / Sucheti vicecastellano Clarimontis constituto prius / de confessionibus et quittancebus opportunis ac / operis complemento in huiusmodi suo computo / in librata intrari debite et allocari absque / difficultate quarumque quoniam sic fieri / voluit absque alterius expectatione mandati / ut per eiusdem domini nostri comitis litteram / de testimonio premissorum et mandato predicto / datam Annessiaco die decima septima marci / anno Domini M IIIc septuagesimo quarto / quam reddit cuidam rotullo annexam / sigillo domini sigillatam et manu de Thuriaco / eius secretarii signatam, cuius vigore / et de mandato dictorum magistrorum computorum / domini hic sibi allocantur dicti et subscripti / sexaginta flor pp actenta operis / completi receptione ut supra reddita et / designata equidem et per confessionem eiusdem /

[peau 58]

quantitatis iam etiam ut supra redditam et / designatam : .LX. flor pp. / [postes (en marge gauche)] Librauit Guillermino de Rassia de Seyssello / pro pretio duarum grossarum duodenarum / postium emptarum pro dicta trabatura / ad rationem pro qualibet grossa duodena / super loco Seysselli expedita duodecim / flor pp et sic pro dictis duabus grossis / duodenis super loco Seysselli viginti / quatuor flor pp. Quos prelibatus illustris / dominus noster Gebenensis [illisible] comes cum / prescriptis sexaginta flor pp mandavit / per magistros computorum suorum dicto Iacobo / Sucheti vicecastellano Clarimontis constituto prius / de confessionibus et quittancebus opportunis / ac operis completo in presenti suo computo / intrari in librata debite et allocari absque / difficultate quantumque coniam sic fieri / voluit absque alterius expectatione mandati / ut per eiusdem domini nostri comitis litteram / de testimonio premissorum et mandato predicto / in librata proxime precedenti dictorum / sexaginta flor pp redditam et plene / designatam cuius vigore et de mandato / dictorum magistrorum computorum domini hic sibi / allocanti dicti et subscripti viginti quatuor / flor pp. Equidem et per confessionem / eorundem per dictum Guillerminum de Rassia / a dicto vicecastellano pro premissis habitorum / datam die vicesima octava mensis ianuarii / anno Domini M IIIc LXX quinto quam / reddit in quadam cedula papiri scriptam / et manu Iohannis Puginii notarii / signatam : .XXIII. flor pp. / [litelli et tachie (en marge gauche)] Librauit Matheo Clavardi burgensi et / mercatori Annessiaci subscriptos undecim flor / et septem den gros quos idem Matheus / a dicto nobili Iacobo Sucheti vicecastellano habuisse / confessus pro pretio venditionis trium grossarum / litellorum per eundem Matheum dicto nobili / vicecastellano venditarum et expeditarum ad / rationem viginti unius den gros pro qualibet / grossa. Item et pro pretio quatuor / milliariorum tabarum albarum et duorum centorum / tabarum nigrarum magne sorte per ipsum / Matheum eidem vicecastellano venditarum et expeditarum / ad rationem decem octo den gros pro quolibet / milliari quiquidem litelli et tachie fuerunt / portati Clarimontis et implicati in magna / aula dicti castri Clarimontis noviter constructa / ut dicti vicecastellanus et Matheus asserunt / ut per notam instrumenti de confessione huiusmodi ac / testimonio premissorum datam die vicesima / quinta mensis octobris anno Domini M IIIc / LXXIII quam reddit in quadam cedulla / papiri scriptam et manu Iohannis Pugini notarii / signatam. Et [prout de implicatione huiusmodi constat alia attestationis instrumenti nota data die quinta februarii M IIIc LXXV quam reddit in quodam folio papiri scriptam et manu Nycodi Regardi notarii signatam. Quarum (en marge droite)] vigore hic sibi allocantur / dicti et subscripti undecim flor et septem / den gros pp. Equidem et de mandato dictorum / magistrorum computorum domini : .XI. flor .VII. den gros pp. / [portus dictos litellorum et tabarum (en marge gauche)] Librauit Petro Terrerion alias Capelle / de Claromonte quos idem Petrus a dicto / nobili Iacobo Sucheti vicecastellano habuisse confessus / est pro portu litellorum et tabarum prescriptorum in dicto castro ut supra implicatarum / ut per notam instrumenti de confessione huiusmodi / datam die vicesima octava mensis octobris

/ anno Domini M IIIc LXXIII quam reddit / a tergo supra proxime designate scriptam / et manu Iohannis Pugini notarii signatam, / cuius vigore et de mandato dictorum magistrorum / computorum domini hic sibi allocantur : .XII. solid geben / [Iohannes Reynaudi (en marge gauche)] Librauit magistro Iohanni Reynaudi / magistro operum illustris domini nostri comitis / prelibati charpenterie quos idem magister / Iohannes a dicto vicecastellano habuisse confessus / est pro salario et expensis suis unius / diei cum dimidia quibus vacavit in / Claromonte circa receptiones operum dicte / trabature ut per notam instrumenti de confessione / huiusmodi datam die vicesima quarta mensis / octobris anno Domini M IIIc LXXIII quam / reddit a tergo dicte littere domini mandato / visitationis et receptionis dictorum operum /

[peau 59]

dicte trabature in librata tachii factum / eiusdem trabature ut supra redite et plene / designate scriptam et manu Nycodi / Regardi notarii signatam, cuius vigore / hic sibi allocantur subscripti novem den / gros pp equidem et de mandato dictorum magistrorum / computorum domini : .IX. den gros pp. / Librauit egregio comitali consiliario / Humberto Grueti thesaurario Gebenensi quos / idem thesaurarius a dicto nobili Iacobo / Sucheti vicecastellano habuisse confessus est / super preysia et obventionibus dicti sui / castellanie officii anno Domini M IIIc LXXIII / de quo ut supra computat ut per eiusdem / thesaurarii litteram de confessione huiusmodi / ac testimonio premissorum cum rogato / allocandi datam Annessiaco die vicesima / tertia mensis maii anno Domini M IIIc / septuagesimo quarto quam reddit / in quadam cedulla papiri scriptam et / manu eiusdem Humberti Grueti thesaurarii / qui de ipsis domino computare debebit / signatam : .IIc IIIxx V. flor pp. / [Remanentia computi proxime precedentis (en marge gauche)] Allocantur sibi ipsi nobili Iacobo Sucheti / vicecastellano predicto qui sibi per dominum debebantur / pro remanentia sui computi proxime precedentis / de dicto castellanie officio finiti die / vicesima prima mensis ianuarii anno / Domini M IIIc LXXIII ut in fine eiusdem / continetur videlicet : .XXXV. flor .VII. den / .VI. tiers unius den, II tiers XII unius den et III quars et quartus XII partis XII unius den gros pp. / [Cindulum (en marge gauche)] Librauit Petro Marchiandi de Mons / subscriptos quatuor flor pp quos / idem Petrus Marchiandi a dicto nobili / Iacobo Sucheti vicecastellano habuisse / confessus est pro pretio viginti quatuor / milliarium cindulli de ochhon in / castro Clarimontis apportatorum pro / reparatione dicti castri ut per notam / instrumenti de confessione huiusmodi ac testimonio / premissorum datam die octava mensis / ianuarii anno Domini M IIIc LXXIII / quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu Nycodi Regardi notarii / signatam. Et [quoquidem cindillum tam in affretando et reparando quam repatinando tecta castri Clarimontis fuit implicatum ut per notam instrumenti de testimonio implicationis huiusmodi supra in librata litellorum et tachiarum redditam et plene ultimo designatam. Quarum (en marge droite)] vigore hic sibi / allocantur dicti et subscripti quatuor / flor pp. Equidem et de mandato / dictorum magistrorum computorum domini : .III. flor pp. /

2.44. ADS SA 11322: 1477-1478

[peau 56]

Opera castri (en marge gauche)

Allocantur sibi dicti vicecastellani / quos traxit et librauit Nycodo / et Aymonodo de Bornis de Claromonte / lathomis fratribus pro operibus et reparationibus per ipsos fratres de / novo in castro Clarimontis factis et / reparatis. Et per nobiles Iohannem / Magnini ex receptoribus computorum / Gebenense, Iacobum Sucheti vicecastellanum dicti / loci nomine illustris domini nostri Gebenensi / et comitis in tachium tradittis / prius per eosdem Iohannem Magnini et / Iacobum Sucheti necnon honestes / viros Iohannem Reynaudi magistrum operum / carpentharie domini et magistrum Glaudium / Migon de Annessiaco lathomo commissarios / per prefatum dominum nostrum Gebenensis / et comitem ad dictas opera et reparationes / videndum visitandum et ad in tachiam / faciendum et reparandum verbothens ? / in simul spacialiter deputatos. Quiquidem / commissarii in dicto castro Clarimontis / in presentia nobilis et honestorum virorum / Guigonis Pritaz, virorum Arlodi Francisci / de Ture viceclerici curie Clarimontis, / Iacobi Guigonis carpentatori, Nycodi et / Aymonodi de Bornis predictis et Iohanni / Mugnerii de Tyrisonaz reparatione / et opera ipsi in ipso castro neccessarias / et inferius mentionatas viderunt et / occulata fide particulariter et divisini ? / visitauerunt quibusquidem visione / et visitatione ut supra in ipsi reparationibus / et operibus factis. Comperierunt / et ordinauerunt in eodem castro / opera et reparationes sequentes fuisse et / esse neccessaria et ut sequitur infra / fiendas. Et primo visitando / per dictos operarios et commissarios fuit fieri / ordinatum in quoquina in ipso castro / Clarimontis noviter constructa in angulo / dicte quoquine a parte capelle castri / unum armatrium, novum lapidis de Brotinieres / bene cissum ad unam tibiam per medium eiusdem / unius pedis grossitudinis quique pedum altitudinis / et duorum pedum cum dimidio ad manus ab / utraque parte dicte tibie latitudinis et inde / aptare murum ab ipso armario usque ad novam / chiminatam de omnibus neccessariis et a terra usque / ad trabaturam que extimauerunt omnino per / operarium qui faciet sumptuando exceptis / charreagio lapidum, arena et calce cum doyta quas / dictus habeat sumptuare : .V. flor .VI. den gros pp. / Item visitando dicti operarii et commissarii fiendas / ordinauerunt in eadem coquina duos ollietos / fenestrarum a parte orientali eiusdem lapidis / de Brotinieres bene cissos duorum pedum totius /

[peau 57]

quadrature qui sumptibus domini sufficienter ferrari / deberent ad archetum interius eiusdem lapidis / et in quibus et quolibet ipsorum sint due nove / capientes totum murum et quos ollietos sic / fiendos extimauerunt omnibus inclusis exceptis / charreagio arena, calce et doyta : .VII. flor pp. / Item visitando fuit ordinatum ut supra neccessario / fiendas les [illisible] chiminate dicte coquine / de bonis lapidibus molacie tenentes contra / ignem continentes circa duas bonas theysias / comitis videlicet totas collumpnas tenentes / les attriers dicte chiminate quas extimauerunt / omnibus inclusis tam materia, manu quam salario / premissis charreagio arena, calce et doyte exclusis : / .III. flor pp. Item visitando per dictos operarios / et commissarios fuit ordinatum neccessario fieri / debere unum archetum lapidis cissi de Brotinieres / a parte orientis prope et iuxta teram ad expodiendum / aquam a dicta coquina ab omnium quadratura bene / cissum in quo a parte orientis subtus sit lapis / adeo capax quod per circa unum pedem ultra murum / ponat aquam a coquina exeuntem quod extimauerunt / omnibus inclusis exceptis charreagio arena et / calce : .III. flor pp. Item visitando ut supra / fuit ordinatum reparari neccessario elevari ? circa / quinque theysias muri iuxta novum larderium / cum tibia parte superioris dicti larderii, doytam / parvam a parte porte castri seu coquine recte / extrahendo et equipollendo quamlibet theysia / dicti muri quadam manum tantum omnia super / loco per

dominum sumptuando excepta aqua inclusa / tibia dicte porte valere quanlibet theysiam : /
 .XII. den gros pp. Item visitando ordinatum fuit / fieri videre debere portam magnam coquine
 / existentem inter magnam turrim et coquinam / altitudinis et largitudinis apparentis eiusdem
 / lapides de Brotinieres bene et sufficienter / cissi quam apportauerunt omnino per operarium
 / sumptuando dictis charreagio calce et arena / exceptis : .V. flor pp. Item et ordinauerunt /
 fieri murum supradictam portam novum / usque ad tectum coquine loco fiende chantonate
 / theysiam per manum tantum omnibus necessariis / per dominum sumptuatis prout supra
 pro : .XII. den / gros pp. Item visitando fuit completum per / eosdem visitantes necessario
 fieri reparandum / circa tres theysias muri escorchiati retro / dictam coquinam ab extra dicti
 muri seu parte / orientis, doytam ruptam per circa duos bonos / pedes extrahendo et iuxta
 formam per manu tantum / facti actando et ipsum murum reparando / usque ad turrim a parte
 visie embochiando / theysiam per manu tantum extimantes : / .XII. den gros pp. Item visitando
 per eosdem / operarios et commissarios fuit ordinatum / panceriam muri pro maiori parte de
 / mollacia ab extra existentem inter duas / turres supra portetam dicti castris reparari / debere,
 extrahendo primos lapides molacie / induendo et extopando de lapidibus foraminam / eiusdem
 pancerie et omnes partes et fenestras / porta bassa excepta et embochiare ad petram / visam pro
 manu tantum aliis necessariis / per dominum super loco ministrandis taxando : / .X. flor pp.
 Item visitando ut supra fuit / ordinatum fiendum turre de Nangier esse / reparandum provendo
 in fondo circa duos / pedes pierre mollacie ab extra seu occidens / et inde de novis lapidibus
 reparando circa / duas theysias noviter construere et murare / novum et circa duas theysias de
 supra embochiare / [illisible]

[peau 58]

tantum taxauerunt circa : .II. flor / pp. Item visitando ut supra fuit ordinatum / dictam panceriam
 a parte interiori inter / dictas turres existentem murum eiusdem / pianum et descriptum
 reparandum / fore removandum tam subtus retractam / crenellorum quam supra retractam et /
 inde fieri debere crenellos bonos et / sufficientes inter ipsas duas turres / numero sex altitudinis
 necessarie / et decentis. Et ipsam panceriam / reparare et remurare crenellosque / novos
 construere de bono muro / et hinc et inde de bonis lapidibus / Brotinierie bene cissis ad unum
 anellum / ferreum contra medium quiuslibet / tinelli facere et construere ab extra / pendentes et
 murum ad petram visam / reddere et tam supra retrattam quam / subtus imbochiatum computatam
 / in crenellis vacuum pro pleno. Et / pro manu tantum quiuslibet theysie / tam retratte supra
 quam super crenellos / quibus in materia excepta aqua / super loco sumptibus domini tempore
 / tongino ? ministrando taxauerunt / et appreciauerunt : .XVIII. den gros / pp. Idem visitando
 fuit ordinatum / fieri debere quosdam gradus lapidis / predicte de Brotinieres latitudinis trium
 / pedum ad manus hominis pro ascendere / ad dictos crenellos construendum et erigendum /
 iuxta turrim dictarum turrium videlicet / a parte camere domini cadentes in pede / graduum
 dicte camere in quibus / extimauerunt necessarios decem octo gradus / quolibet tam in materia
 quam opere / et salario super loco reddito excepto / charreagio per dominum fieri reseruato
 taxato / et appreciato videlicet : .III. den ob gros pp. / Et pro manu tantum unius theysie / muri
 seu quod neccesse fuerit subtus / fiende et repositione eorumdem graduum : / .II. flor pp. Que
 quantitates computato / passu in lapides unius gros et in factura / duos den ob gros pp ascendunt
 ad .VII. / flor .III. den gros pp ut per notam instrumenti / visitationis et ordinationis predictarum
 et de / testimonio premissorum inde receptam sub / anno Domini millesimo quatercentesimo
 / septuagesimo tertio et die vicesima tertia / mensis marcii quam reddit cum aliis / scriptam et
 manu Iohannis Pugini notarii signatam. / Quequidem opera ut supra visitata et fieri / ordinata
 sumpranominati nobiles et egregiis / Iohannes Magnini et Iacobus Suchet vicecastellanus /
 nomine domini nostri comitis in tachium fienda / modo supra ordinato et visitato tradiderunt /
 Nycodo et Aymone de Bornis de Clarimonte fratribus / lathomis presentibus et acceptantis et

cuilibet in solidum / ad faciendum et construendum omnes reparationes supra / descriptas et fieri ordinatas et hoc pro precii / superius ordinatis et taxatis singula / singulis debite et semper relatis / per dictum vicecastellanum et locumtenentem in solidum /

[peau 59]

tradenda solvenda et expedienda eisdem lathomis / tacheriis videlicet in principio earumdem reparationum / et operum tertiam partem earundem reparationum / et operum tertiam partem eorumdem preciorum / facta vero medietate ipsarum reparationum et / operum aliam medietatem eorumdem preciorum / et completis eisdem reparationibus et operibus / aliam tertiam partem eorumdem. Ita et taliter / quod tenens quotiens et quamprimum idem vicecastellanus / eisdem lathomis tacheriis ipsa precia modo predicto / expediet quod ipsi teneantur principiari ipsas / reparationes et opera mediare pariter et finire. / Et fuit actum quod idem vicecastellanus nomine domini / teneatur eisdem tacheriis omnia ad omni domini / nostri pertinentis et inconbientis tam in materia / sumptuanda charreagio quam aliis necessariis in / ipsis reparationibus et operibus tradere et / ministrare sine defectu temporibus congruis ut per / ipsius traditionis tachii instrumenti notam de / testimonio premissorum inde receptam sub anno / et die supra proxime dictis quam reddit in pede / superius narrate visitationis in papiro scriptam / et manu dicti Iohannis Pugini notarii signatam. / [reparatio dicti tachii (en marge gauche)] Quequidem opera et reparationes superius / in tachium data et traditta fuerunt necessarie / per honestos viros Iohannem Reynaudi magistrum / operum carpentharie domini, dominum Iohannem / Baysini, Petrum Tissoti, Aymonodum de Bornis / lathomos et Iohannem Martelli in presentia / supranominatorum nobilium Iohannis Magnini / ex receptoribus dictorum computorum domini / et Iacobi Sucheti vicecastellani Clarimontis, prius / eisdem lectis et intelligi datis toto tenore visitantum / et traditionis tachii superius mentionati et completi / partis eorumdem viderunt et oculata fide / in qualibet particula eorumdem particulariter / quod et divisini ? visitauerunt iuxta ipsarum / visitationem et tachii superius narratorum formam. / Qua visitatione sit per ipsos ut supra facta / suis iuramentis corporalibus prestitis retulerunt / ipsum tachium secundum formam visitationis / et traditionis eiusdem bene et sufficienter fuisse / et esse factum et completum prout et quemadmodum / in qualibet particula est descriptum. Et / quod tachium ad ipsorum relationem ut / supra bene factum dictis nobilis Iohannes / Magnini ex receptoribus dictorum computorum / domini commissariisque ad hoc deputatus recepit / et acceptavit et per ipsarum receptione / visitationeque et tachio declaratione fuit in / numero et quantitate non declaratis in eisdem. / In theysiis et aliis necessariis compertum / ut sequitur infra. Primo in secundo cappitulo / dicte visitationis duorum ollietorum septem / flor pp appreciatorum unum dumtaxat / fuisse factum quod extimauerunt quatuor / florenos cum dimidio pp. In septimo autem / cappitulo seu parte eiusdem visitationis ad suam / rationem una theysia muri fuisse facta / in decimo vero cappitulo in primo et secundo / membris eiusdem cappituli septem theysias quadam / muri dumtaxat ad rationem eiusdem cappituli / ex uni et septem theysias ex alia partibus / ad eiusdem rationem fuisse factas. Et in / ultimo cappitulo ad rationem eiusdem cappituli / decem octo gradus et unam theysiam muri valente / extimatam duobus flor fuisse facte ut per / dicti visitationis et reparationis tachii notam / instrumenti et de testimonio premissorum inde / receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo octavo et die vicesima quinta mensis / maii quam reddit in papiro scriptam et manu / dicti Iohannis Magnini signatam. Quorum / premissorum vigore sibi hic allocatur subscripta / quantitas de mandato et ex ordinatione supradictorum / magistrorum computorum domini / equidem et per confessionem eiusdem quantitatis / pro remanerunt septuaginta unius florenorum / in pecunieriam dicti tachii a dicto vicecastellano /

[peau 60]

per dictum Nycodum de Bornis tachiatorum / habite et recepte deductis iam prius triginta / duobus florenis per ipsum tachiorem de / introgiis cuiusdam albergamenti sibi per prefatum / dominum nostrum comitem facti habitis et in computo / Clarimontis anni millesimi quatercentesimali / septuagesimi quarti intratis et duodecim / florenos per eundem tachiorem ab eodem vicecastellano / aliter ? habens et in computo dicti officii Clarimontis / anni millesimi quatercentesimali septuagesimi / terti in librata eiusdem per rotulum intratis / inde receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo octavo et die vicesima quinta maii / quam reddit in papiro in pede dicte receptionis / tachii scriptam et manu dicti Iohannis Magnini / signatam videlicet : .XXVI. flor pp. / Allocantur sibi subscriptri decem denarii gros / pp quos idem vicecastellanus soluit et librait / Iohanni Provine dicto Motet hospiti Clarimontis / pro expensis in eiusdem hospitis domo ad / causam dicte receptionis tachii pro prefatos / nobiles Iohannem Magnini commissarium deputatum / et alios superius nominatos visitatores eiusdem / tachii et operum ipsius presentes que et adsistentes / factis ut per ipsius hospitis literam de testimonio / premissorum confessioneque et recepta dictorum et / subscriptorum decem denariorum gros pp / per ipsum hospitium ab eodem vicecastellano pro / premissis habitorum, inde receptam sub anno / et die supra proxime dictis quam reddit / in pede dicte receptionis tachii et confessionis / complementi solutionis eiusdem scriptam / et manu dicti Iohannis Magnini signatam / de que mandato et ex ordinatione supradictorum / magistrorum computorum domini : X den gros pp. / Allocantur sibi ipsi vicecastellano Clarimontis / quos traxit et librait Iohanni Reynaudi / carpentatori magistro carpentarie operum / domini pro operibus et reparationibus per ipsum / de novo factis in meysonamento aule magne / et nove castri predicti Clarimontis. Et / per egregios nobilesque Iohannem Magnini / ex receptoribus computorum prefati domini / nostri Iacobum Sucheti vicecastellanum ipsius / loci Clarimontis et Iohannem Reynaudi / carpentorem predictum commissarios per / prefatum dominum nostrum comitem ad dicta / opera et reparationes videndum et visitandum / in simul specialiter deputatos visis et oculata / fide particulariterque et divisini visitatis et fieri / necessario debitis secum vocatis Aymonodo et / Nycodo de Bornis lathomis dicti mandamenti / quibus visione et visitatione sit ut / supra factis comperierunt necessario / fuisse et esse fiendum in dicto castro dictum / meysonamentum aule magne quod si in / bene non esset facta trabatura nova ipsius / aule esset destructa. Et ad construendum / ipsum meysonamentum esse necessario et / indigere ea que sequuntur relatione dictorum / Iohannis Reynaudi et aliorum operariorum. / Et primo quatuor pecias quercus longitudinis / viginti septem pedum ad manus, altitudinis / unius pedis et latitudinis unius epant pro / faciendo los tyrant qualibet super loco / nemoris valere apreciata : .VI. den gros. / Item sexdecim panas eiusdem nemoris / longitudinis viginti quatuor pedum, utriusque / quadrature unius epant qualibet super / loco nemoris ut supra apreciata : / .III. den gros pp. Item quatuor pecias eiusdem / nemoris longitudinis altitudinis et pretii pro / collompnis secundi vix fiendis. Item quatuor / pecias eiusdem nemoris longitudinis altitudinis / grossitudinis et pretii pro quatuor chantros et /

[peau 61]

sparris fiendis. Item novem pecias eiusdem / nemoris longitudinis altitudinis grossitudinis / et pretii pro faciendo los arbutens. Item / unam peciam eiusdem nemoris unius pedis / ad manus quadrature longitudinis viginti / septem pedum pro faciendo pomellum dicti / meysonamenti valente : .VI. gros. Item sex / pecias nemoris longitudinis viginti quatuor / pedum quadrature unius epant pro faciendo / los bachillard et sparras qualibet pecia apreciata / .III. den gros. Item quinque duodenas chivronorum / sapini longitudinis quinque theysiarum redditorum / apud Expagnier qualibet duodena valente / .XV. gros ascendunt ad : .VI. flor .III. gros. Item

pro / coperiendo ad tegulas plattas unam grossam / cum dimidia lattarum grossa reddenda apud / Expagnier valente extimata triginta gros ascendentes / ad tres flor et novem gros. Item pro / lattando duo milliaria tachiarum nigrarum / quolibet milliari super loco valente .XX. gros ascendentes / ad : .III. flor .III. gros. Item pro crochiis et / maltallier dymidium quintale ferri operatum / valent : .III. flor pp. Item pro tolando dictum / pomellum huiusmodi meysonamenti viginti quinque / tolas qualibet valente unum gros : .XXV. gros. / Item pro dimidio milliari parvarum tachiarum / ad tolendum huiusmodi pomellum : .V. gros. Item / et pro coperiendo dictum meysonamentum / circa novem milliaria tegularum plattis / quolibet milliari in Seysello valente tribus flor / et quinquaginta cornier pecia valente unius quart / gros super loco Seyselli valente in summa : .XII. / gros et dymidio. Item et pro manuoperandorum / et implicandorum premissa omnia sufficienter / sumptibus et expensis operariorum implicantium / et construentium inclusa pena perquisitionis / mayrie et materie predicte ipsum meysonamentum / faciundo ydonee ad tres telapens ? et a vus / ser[non compris] bryer hiidem magistri et operarii / retulerunt spectare et pertinere comuni ? extimatione : / .XL. flor pp. Ut per notam instrumenti / visitationis predicte et de testimonio premissorum / inde receptam sub anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo sexto et die / vicesima sexta mensis augusti quam reddit / in papiro cum pluribus aliis scriptam et / manu Nycodi Regardi notarii et vicecurialis / dicti loci Clarimontis signatam. Quequidem / premissa in dicto meysonamento fieri bene / et sufficienter implicanda per modum et formam / superius descriptos et visitatos salvo pretio / [tachium (en marge gauche)] valere et ordinare tegularum de quibus / tacherius se intromittere non habeat / et ipsum meysonamentum fiendum et infra /

[peau 62]

proximum festum Nativitatis Domini completa / et facta reddendum spectabilis dominus / Bertrandus de Droysa presidens Gebenensi et / nobilis Humbertus Grueti thesaurarius / Gebenensi nomine illustris domini nostri / comitis Gebenensi tradiderunt in / tachium et pretium factum magistro Iohanni / Reynaudi carpentatori superius nominato / presenti tunc et [illisible] in se assumenti pro / et mediantibus dictis quadraginta flor / pp. Quos nobilis Iacobus Sucheti vicecastellanus / Clarimontis nomine dicti domini nostri de / consensu et voluntate dicti thesaurarii dictis / magistro Iohanni Reynaudi solvere premisis / videlicet infra tunc proximum festum sanctum / Michaelis decem florenos et residandum semper / operando ut per dicti tachii traditionis et / de testimonio premissorum litteram inde receptam / sub anno supra proxime dicto et die vicesima / nona mensis augusti quam reddit in pede / dicte visitationis scriptam et manu Iohanni / Magnini signatam. [receptio tachii (en marge gauche)] Quodquidem meysonamentum / neccessarii in dicti nobilis Iohannis Magnini [? (en marge droite)] / ex receptoribus dictorum computorum domini / comissarii que ad hoc ab eodem domino nostro / comite deputati fuit per honestos viros / Nycodum et Aymonodum de Bornis, Iohannem / Martelli, Iohannem Beysini et Petrum / Tissoti mandamenti Clarimontis carpentatores, / lathomos et fabrum visitatum cum omnibus / in eodem quomodolibet implicatis et occularia / fide particulariter et divisini visum. Qua / visitatione et visione sic facta eorum modiis / iuramentis ad sancta Dei evvangelia [non compris] / ipsorum corporaliter prestitis dicto nobili / Iohanni Magnini commissario predicto retulerunt / ipsum meysonamentum novum aule magne / dicti castri Clarimontis per magistrum Iohannem / Reynaudi carpentatorem et tacherium constructum / et de tegulis plattis copertum tam in materia / nemorea et ferrea facturaque et copertura / visis omnibus visitatis et parpatis in omnibus / suis locis punctis et particulis bene ydonee / et sufficienter iuxta formam et tenorem / dictarum visitationis et traditionis tachii / de ipso meysonamento ut supra facte fuisse / et esse factum et completum et ultra / formam dictarum visitationis et tachii ipsum / tachiarum in eodem meysonamento unum / tirent neccessario posuisse. Qua relatione audita / idem commissarius nomine prelibati domini nostri / comitis dictum tachium recepit et receptavit / ut per dictarum

visitationis relationis et / receptionis instrumenti notam inde testimonio / premissorum inde receptam sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / octavo et die vicesima quinta mensis maii / quam reddit in pede dicti tachii in papiro / scriptam et manu dicti Iohanni Magnini signatam. / Dictus vero magister Iohannes Reynaudi / carpentator eius medio iuramento ad / sancta Dei evvangelia corporaliter prestiti / in dicti Iohannis Magnini commissarii ut / supra deputati prefato attestatus fuit / recepisse tam in dicto meysonamento aule / per ipsum implicatos quam in dicto castro / Clarimontis existente a dicto nobili vicecastellano / undecim milliaria tegularum plattarum / a tegularia Annessiaci apportatarum / valente quolibet milliari super loco et / tegularia Annessiaci quatuor flor / et portum cuiuslibet milliari ab ipsa / tegularia usque ad dictum castrum Clarimontis / duobus florenis pp facto foro per dominos / consilii prefati domini nostri qui sunt in / summa tam pro pretio quam pro portu sexaginta / sex flor pp. Item et sexaginta cornier / etiam per [illisible] dicto meysonamento /

[peau 63]

implicatos quam ad implicandum in eodem castro / existentes et reductos et a dicta tegularia / apportatos ad ipsum locum Clarimontis per / valentes quolibet quatuor denarios monete [domini] / super ipsa tegularia et pro portu dictorum / sexaginta cornier octo den gros qui sunt in / summa : .II. flor et .III. den gros pp ut per dicte / attestationis instrumenti notam de testimonio premissorum / inde receptam sub anno et die supra proxime / dictis quam reddit in pede dicte receptionis / tachii scriptam et manu dicti Iohanni Magnini / signatam. Quorum premissorum omnium pretextu / equidem et per litteram memorari domini nostri / viso rotulo taxationis necnon instrumento / dationis in tachium dictorum operum de / mandamento per dictum castellanum seu vicecastellanum / Clarimontis dicto Iohanni Reynaudi magistro / suorum operum de et super quibuscumque preysiis / et obventionibus dicti officii librandi solvendi / et ra[tiona]liter vicesima ? expediendi centum octo flor / et quinque grossos in dicto rotulo mentionatos / et hoc pro emptione rerum necessariorum / in dicto tachio salarioque et solutione operis / eiusdem recipiendo ab eodem Iohanne cum dicta / littera domini litteram opportune confessionis de recepta / necnon ipsos centum florenos [florenos (répété)] et / quique grossos in ipsius castellani seu vicecastellani / computis reddendis per magistris computorum / suorum. In librata indifficiliter allocandi / datam Annessiaci die vicesima quinta octobris / anno Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo / sexto quam reddit sigillo domini sigillatam / et manu Mignionis sui secretarii signatam. / Quius dorso scripta est confessio de recepta / dictorum centum octo florenorum et quinque gros / per dictum Iohanem Reynaudi a dicto vicecastellano / pro premissis habitorum inclusis triginta septem / florenis et quatuor gros per dictum vicecastellanum / pro dicto Iohanne Reynaudi pro pretio tegularum / solvi responsis nobili Humberto Grueti / thesaurario Gebenensi inde recepta sub anno / Domini millesimo quatercentesimo septuagesimo / septimo et die vicesima quarta maii quam / reddit ut supra scriptam et manu dicti Iohannis / Magnini notarii signatam. Sibi hic allocatur / subscripta quantitas deductis duodecim flor / et tribus den gros pro pretiis trius mayerie / quercus in dicto maysonamento implicatis et / in visitatione eiusdem operis meysonamenti / descriptis et appreciatis ad trium que in summa ascendente / quam mayeriam quercus certi subditi dicti / domini nostri eiusdem mandamenti Clarimontis / ut idem vicecastellanus et dictus tachiator sponte / retulerunt deque mandato et ex ordinatione / supradictorum magistrorum computorum domini : .III^{xx} XVI. flor .II. den gros pp. /

[peau 64]

Allocatur sibi ipsi vicecastellano : primo pro / pretio duorum milliarium tegularum plattarum / in tegularia Annessiaci emptarum et implicatarum / in meysonamento novo aule dicti castri Clarimontis / ultra nonam milliaria in eodem meysonamento / per magistrum Iohannem Reynaudi

carpentatorem / et tachiatores dicti meysonamenti et oneri suo / soluta ad rationem cuiuslibet milliaris super loco / dicte tegularie quatuor florenorum pp qui sunt in / summa : .VIII. flor. Item et pro portu dictorum / duorum milliarium et aliorum supradictorum / novem milliarium tegularium plattarum ad dicta / tegularia Annessiaci ad dictum locum et castrum / Clarimontis apportatarum et dicto Iohanne Reynaudi / carpentatori pro dicto meysonamento coperiendo traditarum / et expeditarum ad rationem pro quolibet milliari / duorum florenorum pp facto pretio per duorum consilii / domini qui sunt in summa : .XXII. flor pp. Item et / pro pretio decem tegularum dictorum cornier in dicta / tegularia Annessiaci emptarum ultra alias quinquaginta / tegulas per dictum Iohannem Reynaudi et suo oneri solutas / et in dicto meysonamento tam implicatas quam in dicto / castro existente ad rationem cuiuslibet ipsorum decem corneriorum / quatuor den geben qui sunt in summa : .III. den / et tiers unius den gros. Item et pro portu ipsarum decem / tegularum et aliarum quinquaginta tegularum / dictarum cornier prementionatarum ad dicta tegularia / Annessiaci ad dictum castrum Clarimontis apportatum / a dicto Iohanne Reynaudi expeditarum pro dicto meysonamento / coperiendo videlicet : .VIII. den gros. Ut per / notam attestationis dicti Iohannis Reynaudi carpentatoris / attestantis cum iuramento recepisse a dicto nobili vicecastellano / et tam in dicto meysonamento implicasse quam in dicto / castro existente dictis undecim millaria tegularum / plattarum a tegularia Annessiaci ad castrum Clarimontis / apportatarum quolibet milliari super loco et tegularia / Annessiaci valente quatuor flor pp. Et portu cuiuslibet / milliarium a dicta tegularia usque ad castrum Clarimontis / facto pretio per dictos consilii duos flor necnon / et sexaginta cornier valente super dicta tegularia / quolibet quatuor den geben et portum eorundem / octo den gros. In librata supra proxime scripta redditam / et plene designatam. Item et quos librauit / dicto magistro Iohanne Reynaudi carpentatori ultra contenta / in tachio et visione dicti meysonamenti et / pro operagiis ferreis in dicto meysonamento et alias per / ipsum carpentatorem ut suo iuramento retulit / implicatis et existentibus et habitis a Iohanne / Martelli fabro habitatore Clarimontis : primo / pro ferro et ferratura pomelli dicti meysonamenti / inclusis los maltallier in ipso pomello pro banderia / tenenda et ponenda implicatis ad rationem cuiuslibet / libre ferri operari novem den geben : .XXX. / libras et dymidia ferri. Item implicatis in ferratura / timballi domini nostri ad eandem rationem : .III. lb / ferri. Item pro duabus magnis sparris / luisiatis positis in camera retro aula ad / eandem rationem : .VI. lb ferri. Item pro sex /

[peau 65]

viginti parvis matalier implicatis in / postibus solani dicte aule ad melius tenendum / postes videlicet : .III. solid .VI. den monete [domini]. Item pro sexdecim / magnis et grossis tachiis implicatis in parafoliis / dicte aule necessariis qualibet valente quatuor / den cum ob monete : .VI. den gros. Item pro una / sera copata pro eundem fabrum in citurno / dicti castri apposita et existente : .III. solid geben. / Que premissa operagia tam taxata quam non / taxata ad rationem predictam ascendit ad tres / florenos sex denarios cum dimidium quartum / gros ut per notam instrumenti attestationis dicti / Iohannis Reynaudi eius modis iuramento premissa / operagia ferrea a dicto vicecastellano recepisse / ut supra implicasse et esse attestantis / dicti que Iohannis Martelli fabri confessione de recepta / dictorum trium florenorum sex denariorum et / dimidii quarti gros pp per eundem pro premissis / a dicto vicecastellano habitorum. Inde recepta / sub anno Domini millesimo quatercentesimo / septuagesimo octavo et die vicesima quinta / maii quam reddit in papiro scriptam et / manu dicti Iohannis Magnini signatam quorum / premissorum omnium vigore sibi hic allocantur / dicte quantitates ad subscriptam ascendentes / deque mandato et ex ordinatione supradictorum / magistrorum computorum domini : .XXXIII. flor [.V. den illisible] / Allocantur sibi quos idem vicecastellanus / soluit et librauit Iohanni Peronie hospiti Clarimontis / pro expensis nobilis Iohannis Magnini ex receptoris / dictorum computorum domini commissarium ad / hoc parte domini deputatum Iohannem Reynaudi /

magistrum operum carpentarie domini et alios / operarios ad hoc vocatos factis in domo domini / hospitando visitando necessariaque ordinando / ad constructionem meysonamenti tecti aule nove / et magne dicti castri [castri (répété)] Clarimontis. Idem et / pro aliis expensis per eosdem nobilem Iohannem / commissarium deputatum, Nycodum et Aymonodum / de Bornis, Iohannem Martelli, Iohannem Beysini / et Petrum Tissoti carpentatores in domo / domini hospitis factis recipiendo tachium dicti / meysonamenti ut per dicti Iohannis hospitis / unas litteras confessionis de recepta : primo / decemocto den gros , secundo decem / den gros pp pro premissis a dicto vicecastellano / habitorum inde receptas sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo sexto / et die vicesima sexta augusti, et sub anno Domini / millesimo quatercentesimo septuagesimo / octavo et die vicesima sexta maii quas / reddit in papiro hospitis cum pluribus aliis / et manu dicti Iohannis Magnini signatas. Quarum / preteritu hic sibi allocantur dicte quantitates / ad subscriptam ascendentes de que mandato / et ex ordinatione supradictorum magistrorum / computorum domini : .XXVIII. den gros pp. / Allocatur sibi vicecastellano subscripta quantitas / quam soluit et librauit egregio Iohanni / Magnini ex receptoribus computorum / Gebenensi et presentis computi receptori pro / novem cursibus pargameni in quibus / dicte opera et reparationes superius describuntur / inclusis pretio pargameni penas et labore / eorumdem. Et allocatur sibi hic dicta et / subscripta quantitas de mandato supradictorum / magistrorum computorum domini ad formam cuiuslibet / cursibus sex denariorum et trium quart gros / more solito : [manque] / Librauit viro nobili et egregio Humberto / Grueti thesaurario Gebenensi et quos ipse / thesaurarius a dicto nobili Iacobo Sucheti / vicecastellano Clarimontis habuisse confessus / est super preysia et obventionibus dicti / officii castellanie anno Domini millesimi quatercentesimi / septuagesimi septimi de quo ut supra computat / ut per ipsius thesaurarii litteram de confessione /

[peau 66]

predicta et testimonio premissorum cum / rogato allocandi datam die vicesima quinta / mensis septembris anno Domini millesimo / quatercentesimo septuagesimo septimo quam / reddit in quadam cedula papiri scriptam et / manu dicti nobilis Humberti Grueti qui de ipsis / inde domino legitime tenebitur computare / signatam videlicet : .VI^c et L. flor pp. / Allocantur sibi subscripti duo flor pp / quos soluit et librauit magistris Iohanni / Reynaudi carpentatori et Glaudii Migoz / lathomo pro expensis suis et jornatis duorum / dierum integrorum quibus veniendo ab Annessiaco / apud Claromontem et in visitationibus operum / et reparationum predictarum vacauerunt et inde / redeundo equester ad rationem cuiuslibet diei / sex den gros pro quolibet ut per litteram / dictorum magistrorum de testimonio premissorum / confessioneque et recepta dictorum et subscriptorum / duorum flor a dicto vicecastellano pro premissis / habitorum inde receptam sub anno Domini M / quatercentesimo septuagesimo tertio et die / vicesima octava mensis marci quam reddit / in papiro in pede dicte visitationis scriptam et / manu dicti Iohannis Magnini signatam cuius / preteritu sibi hic allocantur dicti et subscripti / duo flor pp equidem de mandato / dictorum magistrorum computorum domini : .II. flor pp.

2.45. ADS SA 11323: 1478-1479

[peau 53]

Opera (en marge gauche)

Librauit magistro Iohanni Reynaudi carpentatori / pro copertura nova ad in cindullum et / clavinum supra meyssonamentum camere / prefati domini nostri comitis castri sui Clarimontis / per ipsum magistrum Iohannem carpentatorem siue / tachio sibi ? de mandato verbali domini noviter / facta. Quequidem copertura de mandato / verbali domini in presentia dicti nobilis Iacobi / Sucheti vicecastellani Clarimontis et Iohannis / Magnini ex receptoribus dictorum computorum / domini per Nycodum de Bornis, Aymonem Chapellaz, /

[peau 54]

Alexandrum Clementis, Iacobum Condurerii / carpentatores et lathomos et honestum virum / Nycodum Regardi currialem dicti loci Clarimontis / extitit visitata ex qua visitatione comperierunt / eandem coperturam sufficienter et ydonee / ad quintum seu quintam in cindullam fuisse / et esse factam et copertam dictumque / meyssonamentum dicte camere domini a parte / posteriori in lattis ac viginti tribus / chivronis et duabus panis noviter / factis per eundem magistrum Iohannem Reynaudi / fuisse alongiatum de una theyssia supra / murum qui aliter erat supra meyssonamentum / ad gorgias factum et ut supra equidem / noviter copertum. Et insuper comperierunt / per visionem predictam oculariter factam ipsum / magistrum Iohannem Reynaudi de novo fecisse et / edifficasse meyssonamentum crote contigue / dicte camere domini et in eodem implicasse / duas panas, octo chivronos cum lattis / necessariis et illud de novo coperisse ad / in cindullum et clavinum meyssonasseque et / noviter edifficasse deinde eorum mediis iuramentis / dixerunt et retulerunt eidem magistro / Iohanni Reynaudi pro premissa copertura / nova remotione tecti antiqui tradobariam / adretiatione clavini antiqui alongiatione / dictorum viginti trium chivronorum et duarum / panarum edifficatione novi meyssonamenti dicte / crote disruptione muri a parte posteriori aliud / meyssonamentum excedentem penaque salario et / labore eorundem sufficientis et pro minori / pertinere et solvere debere omnibus premissis / inclusis et computatis undecim flor pp semel / ut per notam instrumenti de testimonio premissorum / datam die duodecima octobris anno Domini / M IIII^c septuagesimo octavo quam reddit / in quodam folio papiri cum certis aliis scriptam / et manu dicti Iohannis Magnini notarii signatam. / Et soluit eidem magistro Iohanni Reynaudi dictos / et subscriptos undecim flor pp quos / idem Iohannes Reynaudi a dicto nobili Iacobo / Sucheti vicecastellano pro premissis habuisse confessus / est ut per notam instrumenti de confessione huiusmodi / datam die tresdecima mensis octobris anno / proxime dicto quam reddit in dicto folio papiri / cum predictis scriptam et manu dicti Iohannis Magnini / notarii signatam quius vigore et de mandato / dictorum magistrorum computorum domini hic sibi / allocantur videlicet : .XI. flor pp. Allocantur sibi nobili Iacobo Sucheti vicecastellano / quos soluit et librauit pro materiis in dictis / operibus meyssonamentis et reparationibus / implicatis in quibus dictus magister Iohannes / Reynaudi carpentator eius medio iuramento / dixit et actestatus est necessario implicasse / materias sequentes ad subscriptas quantitates / appreciatis et per dictum nobilem vicecastellanum / traditas et ministratas. Et primo quinquaginta / milliarum in cindulli loci Thorencii completa / ab Annessiaco ad castrum Clarimontis apportata / et per nobilem Guillermmum de Forasio magistrum / hospicii domini seu eius nomine in dicto loco / Annessiaco expedita quolibet in loco Annessiaco valente / et appreciato .IIII. den gross valent / videlicet: .XVI. flor .VIII. den gros pp. Item / decem milliarum in cindulli ad computum Michallie / quolibet in loco Clarimontis valente duos den gross / valent: .XX. den gros pp. Item / duos bollionos cum dimidio clavini novi / ultra antiquum in premissis implicatis de / quatuordecim milliaribus bollionis valente

quolibet / in loco Clarimontis quatuor flor pp: / .X. flor pp. Item tres centum tachias /

[peau 55]

nigras ad lattandum dictum meyssonamentum / elargiatum et dictum meyssonamentum crote quolibet / duos den gross : .VI. den gros pp. Et / viginti quatuor crochias ferri ad chivronandum / dicta meyssonamenta qualibet duos den valent / videlicet : .III. den gros pp. Quasquidem / materias prementionatas dictus Iohannes Reynaudi / in foro siue constientis dixit fuisse neccessarias / in premissis et insolidum implicatis ac per / dictum castellanum sufficienter et probe / ministratas ut per eiusdem Iohannis Reynaudi / literam de attestacione huiusmodi et testimonio premissorum / datam die duodecima octobris anno Domini / M IIII^c septuagesimo octavo quam reddit / in quodam folio papiri cum certis aliis scriptam / et manu dicti Iohannis Magnini notarii signatam. / Quequidem quantitates ad subscriptam in summa / adscendentes hic sibi allocantur pro premissis / de mandato dictorum magistrorum computorum / domini videlicet : .XXIX. flor .II. den gros pp. / Librauit Iohanni Peronie dicto Curtet / hospiti Clarimontis quos idem Iohannes / a dicto nobili Iacobo Sucheti vicecastellano habuisse / confessus est pro expensis Iohannis Magnini, Iohannis / Reynaudi, Nycodi Regardi, Nycodi de Bornis, / Alexandri Clementis et aliorum presentium et vocatum / in visitacione et receptione tachii muri novi / supra aulam per dictum Nycodum de Bornis / facti necnon coperture nove in cindulli et / clavini per dictum Iohannem Reynaudi supra / meyssonamentum camere domini et crote facte / et alie in ipso castro diebus tresdecima et / quatuordecima mensis octobris per dictum / hospitem prenominatis ministratis ut per / eiusdem Iohannis Peronie hospitis literam de / confessione huiusmodi ac testimonio premissorum datam / die quatuordecima octobris anno / Domini M IIII^c septuagesimo octavo quam reddit / in quodam folio papiri cum certis aliis scriptam / et manu dicti Iohannis Magnini notarii signatam. / Pro quibus expensis hic sibi allocantur subscriptis / duodecim denarii grossi in dicta confessione descriptis / de mandato dictorum magistrorum computorum domini / videlicet : .XII. den gros pp.

2.46. ADS SA 11324: 1479-1480

[peau 61]

Opera (en marge gauche)

Librauit Nycodo de Bornis lathomo burgensi / Clarimontis quos idem Nycodus a prefato nobili / Iacobo Sucheti vicecastellano Clarimontis habuisse / confessus est pro pretiis [refecti (biffé)] rerum subscriptorum. / Et primo pro pretio quatuor serrolieriarum duplicarum / ferri per ipsum positarum in pilonis duarum / fenestrarum croyssiatarum per ipsum constructarum / in magna aula castri Clarimontis et octo ferrolliorum / ferri ac volvellarum in portis fenestrarum predictarum / necessariis: .XI. den gros pp. Item pro / pretio sexdecim sparrarum ferri in octo partis / dictarum fenestrarum positarum: .XX. den gros. / Item pro pretio vectis et sparrarum ferrearum ac / volvellarum in magna porta dicte aule / positarum: .VII. den ob gros pp. Item / pro pretio unius milliaris tachiarum in sparris / predictis implicatis ad rationem quatuor tachiarum / pro den monete: .XXX. den gros pp. / Item pro pretio duarum duodenarum postium / populi in dictis portis et fenetris implicatis / incluso portu earumdem: .II. flor pp. / Et pro manuopera et constructione premissorum: / .XXX. den gros pp. Ut per ipsius / Nycodi litteram de testimonio premissorum confessioneque / et recepta dictarum quantitatum datam die / tertia iunii anno Domini M IIIc septuagesimo / nono quam reddit in quodam folio papiri scriptam / et manu Petri Mistralis notarii signatam. / Quequidem quantitates ad subsciptam in summam / adscendentes sibi hic allocantur attento / quod dictus Petrus Mistralis dicta operagia / de mensis ianuarii anno Domini M IIIc octuagesimo / visitavit et ea facta perfecta completa ac / in locis superius designatis implicata fuisse / et esse attestatus est ut per attestaciones huiusmodi / [in pede dicte (biffé)] quam reddit in pede dicte / confessionis scriptam et manu eiusdem Petri / Mistralis notarii signatam et de mandato / dictorum magistrorum computorum domini videlicet: .X. flor .II. den ob gros pp. / Librauit Nycodo de Bornis de Claromonte lathomo / pro pretio tachii subventionati cuiquidem / lathomo dictus nobilis Iacobus Sucheti vicecastellanus / nomine prelibati domini nostri comitis facta pridem / visitatione debita de tachio huiusmodi et subscriptis / per Iohannem Magnini ex receptoribus computorum / domini, Iohannem Reynaudi magistrum operum domini, / Aymonodum de Bornis, Iohannem Veyssini, Petrum / Tissotti lathomos et Iohannem Martelli in tachiam / tradidit faciendum in castro Clarimontis sequenti. / Primo supra magnam aulam dicti castri Clarimontis / octo theyssias boni muri latitudinis duorum pedum / pro sexdecim solidis geben pro qualibet theyssia / earumdem. Item tres crenellos in eodem muro / necessarios videlicet duos a parte platee dicti castri / et unum a parte boree baptendatos ? et copertos / de bonis lapidibus rochie cissis et duorum pedum / de tota quadratura pro sex solidis quolibet / crenello ipsorum trium crenellorum. Item unam / portam cum quinque gradibus ibidem necessariis / ad adscendendum ad magnam turrin totum de / lapidibus rochie bene scissis pro triginta solid / (dans un pli et par consequent illisible) / turris intrantem supra cameram dicte magne / [turris (biffé)] aule cum gradibus ibidem necessariis ad / descendendum supra sollanum dicte camere pro / decem octo solidis geben. Ita quod cum premissis / teneatur readobare seu reparare excorchiaturas /

[peau 62]

muri existenti a parte camere inter ipsam / cameram et aulam predictam. Et sic in summa / pro sexdecim florenis et duobus den gros pp. / Ita tamen et taliter quod parte domus in platea / dicti castri tota materia in premissis necessaria / derupta et excepta aqua temporibus congruis / sumptibus domini eidem tachiatori ministretur / et dictum pretium sibi solvatur videlicet in principio / operis tertia pars eiusdem facta medietate / dicti tachii, alia tertia pars et ipso tachio / completo, reliqua tertia pars eiusdem pretii. / Et quodquidem tachii debere et sufficienter /

factum et completum reddere convenit et promisit / idem tachiator in tunc proxime sequenti festo beate / Marie Magdalene cum dampnis ut per / litteram dicti tachii et de testimonio premissorum / datam die vicesima sexta maii anno Domini / M IIIc septuagesimo octavo quam reddit / in quodam folio papiri scriptam et manu / [receptio tachii (en marge gauche)] Iohannis Magnini notarii signatam. Quo tachio / completo illud in presentia dicti nobilis Iacobi Sucheti / vicecastellani et dicti Iohannis Magnini ex receptoribus / computorum domini per magistrum Alexandrum Clementis, / Aymonem de Bornis, Aymonem Chappellaz et magistrum / Iohannem Reynaudi lathomos et carpentatores / oculata fide dicto tachio eisdem lecto et ad / intelligendum dato viderunt et visitauerunt / deinde eorum mediis iuramentis dixerunt / et retulerunt ipsum tachium in muro, crenellis, / gradibus et portis ac aliis prementionatis bene et / sufficienter fuisse et esse factum et completum / et ulterius in numero dictorum quinque graduum esse / [vide augmentum (en marge gauche)] augmentatum de tribus gradibus cum ibidem / octo gradus facti existant. Et propterea prenominatus / vicecastellanus et Iohannes Magnini dictum tachium uti bene et sufficienter / factum et completum pro domino receperunt et / acceptauerunt ut per litteram de testimonio premissorum / et receptione huiusmodi datam die duodecima octobris / anno predicto Domini M IIIc septuagesimo octavo / quam reddit in dicto folio papiri cum dicto / tachio scriptam et manu dicti Iohannis Magnini / notarii signatam. Propter quod dictus nobilis / Iacobus Sucheti vicecastellanus soluit dicto Nycodo de / Bornis tacherio dictos et subscriptos sexdecim / florenos et duos den gros pp pretii tachii huiusmodi / ut per eiusdem tachiatoris litteram de confessione / eorumdem ac testimonio premissorum datam die / quindecima februarii anno Domini M IIIc octuagesimo / quam reddit in quadam cedulla papiri scriptam / et manu Iohannis Pugini notarii signatam. Qui sibi / hic allocantur de mandato dictorum magistrorum / computorum domini videlicet: .XVI. flor .II. den gros pp. / Allocantur sibi nobili Iacobo Sucheti vicecastellano / subscribe quantitates in summa adscendentes ad / quinque florenos duos den et ob unius den / gros pp quas idem vicecastellanus librauit et / exbursavit pro materia in prescripto tachio / implicata ultra doytam de muro supra aulam / disrupto captam et arenam per subdictos / domini in castro Clarimontis apportatam. In quoquidem / tachi implicati fuerunt triginta quarterii / lapidum de Brotinnierez ad rationem cuiuslibet / quarterii in dicto castro redditi novem den monete / valentes: XXII den ob gros pp. / Item et viginti quatuor cupe calcis valentes / ad rationem sexdecim den monete pro qualibet / videlicet: .XXXII. den gros pp. Et / pro ferraturis dictarum duarum portarum et / trium crenellorum in ferrollieris et gonczonis / de ferro operato usque ad: .VIII. den gros pp. / Quanquidem prescriptam materiam dictus Nycodus /

[peau 63]

de Bornis tachiator eius medio iuramento / in dicto tachio dixit et attestatus est fuisse / et esse implicatam ut per eiusdem tachiatoris / litteram de testimonio premissorum datam die duodecima / octobris anno Domini M IIIc septuagesimo octavo / quam reddit in dicto folio papiri cum dictis / tachio et receptione eiusdem scriptam et manu / dicti Iohannis Magnini notarii signatam. Et propterea / hic sibi allocantur dicti et subscripti quinque / flor et duo den ob gros pp. Equidem et de / mandato dictorum magistrorum computorum domini / videlicet: .V. flor .II. den ob gros pp. / Librauit nobili Humberto Grueti thesaurario / Gebenensi quos idem thesaurarius a prefato / nobili Iacobo Sucheti vicecastellano habuisse confessus / est super preysia et obventionibus dicti sui / castellanie officii anni Domini M IIIc septuagesimi / noni ut per eiusdem thesaurarii litteram de / testimonio premissorum confessioneque et recepta / subscribe quantitates cum rogato allocandi / datam die quinta mensis novembris anno / Domini M IIIc septuagesimo nono quam / reddit in quadam cedulla papiri scriptam / [H. Grueti (en marge gauche)] et manu eiusdem nobilis Humberti Grueti / thesaurarii qui de ipsis domino computare / debet signatam videlicet: .Vc L. flor pp. / [malefactorum (en marge gauche)]

Librauit magistro Roletto Pessey laniste quos / idem lanista ab eodem nobili Iacobo Sucheti vicecastellano / habuisse confessus est pro duabus exequutionibus / per eundem lanistam factis die vicesima tertia / mensis septembris anno Domini M IIIIc septuagesimo / octavo de Florencia uxore Glaudii Scutelle de / Cossier quam in loco dou Sansonyl furchis laqueo / suspendit, et de Francesca relicta Petri Carrelli / de Cossier quam igne concremauit tamquam hereticas / et pro termino heresis condempnatis ut per ipsius / laniste litteram de confessione huiusmodi quantitatis / subscripte datam die predicta vicesima tertia mensis / septembris anno predicto M IIIIc LXXVIII quam / reddit in quadam cedulla papiri scriptam et manu / Nycodi Regardi notarii signatam. Et quam usque in computo / presenti habere non potuit et allocatur sibi hic / subscripta quantitas pro dictis duabus exequutionibus / de mandato dictorum magistrorum computorum domini videlicet: .X. flor pp. / Allocantur sibi quos traxit et librauit pro / mi[n]jallia et expensis quas idem vicecastellanus ministravit / dicte Francisce relicte Petri Carrelli heretice ut supra / exequite a die octava mensis augusti anno Domini / M IIIIc LXXVIII qua die eadem Francisca pro dicto crimine / heresis fuit capta et penes in carceribus mancipata / usque ad dictam diem exequutionis eiusdem videlicet vicesimam / tertiam imminente sequenti mensis septembris qui sunt / quadraginta sex dies et pro mi[n]jallia et expensis / dicte Florentie heretice ut supra exequite a die / vicesima septima dicti mensis augusti anno eodem / [usque ad diem predictam sue (biffé)] qua die eadem Florentia / per dicto crimine fuit capta et penes se carceribus / mancipata usque ad dictam diem exequutionis eiusdem / qui sunt numero triginta septem dies pro / quibus hic sibi allocatur subscripta quantitas / ad rationem unius den gros pp pro quolibet dictorum / dierum et qualibet dictarum exequutarum more solito / ad quam expense ipse in summa adscendunt et / de mandato dictorum magistrorum computorum domini videlicet: .VI. flor .XI. den gros pp. / [Opera (en marge gauche)] Librauit Nycodo de Bornis lathomo quos / idem lathomus a dicto nobili Iacobo Sucheti / vicecastellano habuisse confessus est omnibus / confessionibus et quictionibus per ipsum huiusque / factis inclusis pro operibus sequentibus / per eundem confitentem iussi verbali domini ut supplicatione? / sub mentionata reffere? in castro Clarimontis / factis ex tachio pro tanto parte comitali verbo ut / supra sibi dato et per Petrum Mistralis commissarium / ad hoc deputatum in presentia nobilis Iohannis Tartollierii, / Nycodi Regardi, Iohannis Peronie, Aymonis de Bornis, / Iohannis Martelli, Petri Barberii burgensis Clarimontis / visitatis et debite factis et completis existentis / et compertis. Etiam et pro materiebus in ipsis / operibus implicatis videlicet pecunie quantitates sequuntur. / Et primo pro factura unius epicotorii per eundem / lathomum constructi in aula nova dicti castri Clarimontis /

[peau 64]

novissime videlicet: .XXII. flor pp. Item pro / manu siue factura duarum fenestrarum croyssiatarum / per ipsum lathomum in dicta aula constructarum / de lapides cissure de grex: .XVI. flor pp. Item / pro manu siue construtione decem bochetorum petre / cisse de grext per ipsum positorum subtus trabes / armatas dicte aule et ad molacinam ipsius trabium / etiam pro manu embochianmenti et plastrimenti / dicte aule per eundem lathomum factum videlicet: .VIII. flor pp. / Item pro pretio unius centum cum dimidio lapidum tallie / implicatorum in tribus bochetis et torchiata arterrii / dicti epicoterii ac dictis duabus fenestris croyssiatis / et earum archetis etiam et dictis decem bochetis / excluso portu: .VII. flor gros den pp. Item / pro pretio arteriorum in dicto epicoterio appositorum / et per dictum lathomum ministratorum de nemore / Micis videlicet: .II. flor gros den pp. Item pro ducentum / sacis sabloni et arene in premissis operibus / per eum implicatis et per eum ministratis incluso / portu: .II. flor gros den pp. Item pro pretio / sexaginta cuparum calcis per eum in eisdem operibus / implicatis et ministratis incluso portu ad rationem / duorum grossorum pro cupa: .X. flor pp. Item / pro ducentum tuphis per eum in dicto epicoterio / etiam inclusis tuphis implicatis in quodam alio / epicoterio camere

illustrissime domicelle filie domini expositis / et ministratis: .III. flor pp. Item pro pretio / octo grossarum tachiaram siue cloborum positorum in / arterio dicti epicotorii per eum ministratis: .VI. gros. / Item pro pretio sexdecim gonczonorum ferri per eum / appositorum in dictis fenestris croyssiatis et per eum / ministratorum: .VIII. den gros pp. Quequidem / quantitates in summa adscendunt ad septuaginta / tres florenos et octo den gross pp. Et quasquidem / opera et materias prenominati visitatores eorum / mediis iuramentis retulerunt et attestati fuerunt / in dicto castro Clarimontis per dictum Nycodum factas / fuisse expositas et implicatas. Et dictam materiam / valere prout supra extimatur ut per notam instrumenti / dicti Petri Mistralis de testimonio premissorum et confessione / predicta datam die sexdecima ianuarii anno Domini / M IIIc LXXX primo quam reddit in quodam folio / papiri scriptam et manu eiusdem Petri Mistralis / notarii signatam. Item et quos idem Nycodus / de Bornis lathomus ab eodem Iacobo Sucheti vicecastellano / habuisse confessus est primo pro manu pena et / labore suis per eum habitis in constructione muris parvi / retractus per eundem confitentem de iussi dicti vicecastellani / facti extra et in quadro camere existente prope / aulam inferiore dicti castri pro tenendo aquam / et alia neccessaria ne trabature camere putrefiant / quemquidem retractum muravit ex duabus partibus et illius / meyssonamentum fecit et de tegulis plattis coperuit / videlicet: .II. flor pp. Et pro uno [saco (biffé)] / centum sacorum arene ibidem implicatum: .XV. den gros. / Et pro octo cupis calcis ibidem implicatis : / .XVI gros. Quequidem tres ultime quantitates / adscendunt in summa ad quatuor florenos et / septem den gros pp. Ut per aliam notam instrumenti / dicti Petri Mistralis de testimonio premissorum et confessione / huiusmodi datam anno et die premissis quam reddit / in dicto folio papiri scriptam et manu eiusdem Petri / Mistralis notarii signatam. Et quasquidem quantitates / ad septuaginta octo flor et tres den gros / pp in summa adscendentes illustris dominus noster / comes Gebenensi ad humilem supplicationem dicti Iacobi / Sucheti vicecastellani super hoc sibi ponettam / mandavit eidem vicecastellano in suo presenti computo / anno M IIIc LXXX de quo ut supra computat / intrari in librata et allocari quos pro eisdem / operibus vice domini exbursavit oppositionibus in / supplicatione mentionate aliisque regulis et constitutionibus / in [non compris] faciendum quibuscumque non obstante ut per /

[peau 65]

eiusdem domini de testimonio premissorum / et mandato predicto datam Annessiaco die undecima / februarii anno Domini M IIIc octuagesimo quam / reddit dicte supplicationis annexam sigillo domini / sigillatam et manu Mignionis sui secretarii / signatam cuius vigore hic sibi allocantur dicti / et subscripti septuaginta octo flor et tres den / gros pp actento quod de receptione et perfectione / dictorum operum constat per dictas notas dictorum / instrumentorum iuxta dicte littere domini [non compris]. Equidem et / de mandato dictorum magistrorum computorum domini / videlicet: .LXXVIII. flor .III. den gros pp. / Allocantur sibi vicecastellano quos idem soluit et / librait Thome Lamberti clavario et ex receptoribus / computorum domini receptori presentis computi pro scriptura / et pergameno trium cursum cum dimidio / pergameni suprascriptorum et constitorum in quibus opera / in dicto castro Clarimontis facta seu circa ex ipsis / sunt descripta et intrata pro quibus hic sibi / allocatur quantitas subscripta actento quod opera / ipsa de novo sunt constructa de mandato dictorum / magistrorum computorum domini videlicet: .XX. den .I. quars unius den gros pp. /

2.47. ADS SA 11326: 1482-1483

[Vue 91]

Opera et reparatione (en marge gauche)

Librauit Nycodo de Bornis et Petro de / Mollario lathomis pro reparationibus / submentionatis per ipsos lathomos in / castro Clarimontis necessario reparatis / et factis. Et prius per egregium virum / Petrum Mistralis sigillis ferum laudes / et vendarum Gebenensis debite sibi / asistente nobili Iohanne Tortollierii / vicecastellano Clarimontis in presentia providum / virorum Nycodi Regardi, Iohannis Peronie / et Iohannis Martelli burgensis Clarimontis / debite visitatis et appreciatis et / ipsa visitatione per eundem sigillis ferum / veluti commissarium domini deputatum / in scriptis facta ut sequitur. Infra / visitatis fenestre fiende de novo in / maiori turri rotunda castri Clarimontis / videlicet in medio ipsius turris / et loco per quem dominus Girardus / ibidem detentus fuit circa duo aut / tres menses ab ipso castro exiuit / die sexdecima mensis ianuarii / anno Domini millesimo IIIc LXXX primo. / Nycodus de Bornis et Petrus Mollari / lathomi eorum mediis iuramentis / in suis subscripti manibus prestitis / asistenti nobili Iohanne Tortollierii / vicecastellano Clarimontis et in presentia Nycodi / Regardi, Iohannis Peronie et Iohannis / Martelli ex burgensis Clarimontis / dixerunt et retulerunt in eadem / turri videlicet in loco predicto / ut detinendi in eadem ture detineri / possuit esse de necessitate fiendum / ymo unius refficiendum fenestram / seu archeriam per quam dictus / dominus Girardus ibidem fuit detentus / exiuit et eandem fieri debere / latitudinis unius [unius (répété)] turni / et altitudinis duorum pedum cum / dymidio nullathenus egonzonandum / seu largiandum ab infra sed totam / de una venuta latitudinis et altitudinis / in qua fenestra seu archeria extimaverunt / fore apperendum de perreria / de Brotinnere implicandum tam in / tibiis quam copertura et solito eiusdem / sexdecem carterios lapidis quemlibet / longitudinis trium pedum ad manus / altitudinis unius pedis cum dymidium / et totidem latitudinis quas in dicta / perreria valere extimauerunt: .XVIII. gros ./

[Vue 92]

Item ordinauerunt octo lapides tibiaram / dicte archerie fore unum cum alio de apis / ferri ligandum, etiam et quelibet ipsorum / octo pedum seu lapides cum duobus / ferris de infra in lecto ipsorum lapidum / esse iniungendum et eandem archeriam / ante de quinque tramiseriis ferri et / retro de totidem esse ferendum in quaquidem / ferratura intrare dixerunt circa / quadraginta libras ferri valentes / qualibet computata octo den monete : / .XXVI. den ob gros. Item retulerunt / ibi de esse predicta archeria fienda / etiam et embochiamento camere / ubi fiet ipsa archeria et platello / eiusdem unam cariatam calcis / valent : .VIII. den gros et dimidium. / Centum sacorum sabloni valent : .VII. den / ob gros. Et premissa facere / se obtuleuerunt materia eisdem super / et in platea ante dictam turrin / sumptuare parte domini, etiam et facere / pontes ad hec necessariis et fustam / [et fustam (répété)], et dictam matheriam / veterem demurare et in locis necessariis / ultra talliam remurare, et cameram / ubi fienda est ipsa archeria ambochiare / et totaliter plastiare eorum sumptibus / pro manu ultra dictam materiam / pro decem flor pp. Eisdem faciendum / opus solvendum et non pro minori / suis expensis inclusis etiam et jornatis. / Ita est Petrus Mistralis ut per notam / dicti Petri visitationis predicte de testimonio / premissorum datam die et anno premissis / quam reddit in quodam folio papiri / scriptam et manu dicti Petri Mistralis / signatam. Et cui est annexa / littera domini de mandato per castellanum / Clarimontis ipsa visitatione visa valent / ipsum opus veturo et relengandere ? / complemento huiusmodi fenestre refectionem / seu constructionem locis et moribus / talia seu solitis si quis sic illas / in tachium pro murri facere volens / de quantitate in dicta visitatione descripta / cridari faciendi. Et debitis cridis factis / eadem pro minori facere volenti / in tachium

tradendum de que pretio / inde dando tachiatori super preysiis / et obventionibus dicti officii recipiendo / et tachiatore cum littera domini litteram / opportunam de confessione et recepta / satisfaciendi ut per ipsius domini nostri / litteram de testimonio premissorum cum mandato / per magistros et auditores computorum / domini. Ipsum pretium ipso tachio debite /

[Vue 93]

reddicto completo in suis dicti castellani / computis reddendis in librata sine / difficultate intrandi et allocandi / datam Annessiaco in camera dictorum / computorum die vicesima secunda / mensis maii anno Domini millesimo IIIc / octuagesimo primo quam reddit manu / Thome Lamberti ipsorum computorum / clavarii scriptam et signatam et / quiusquidem littere domini pretexto et in / exequutione eiusdem de mandato dicti / castellani dicta reffectio dicte fenestre / apud Claromontem diebus hora et locis / talliafieri solitis fuit preconizata / et quis esset qui pro minori pretio / facere voluisset ad quas cridas nullus / apparuit qui dictam refectionem pro / minori pretio facere voluisset ut per / notas trium instrumentorum cridas earumdem / inde receptas sub anno Domini millesimo / IIIc octuagesimo primo diebus vero / octava vicesima secunda et vicesima / nona mensis augusti quas reddit / in quodam folio papiri cum pluribus / aliis scriptas et manu Nycodi de / Lornay curialis dicti loci signatas / [tachium (en marge gauche)] post inde premissis visitatione / appreciatione et cridis sicut (lecture incertaine) permicteret / factis dictus vicecastellanus vice et nomine / prelibati domini nostri comitis dictam fenestre / seu archerie confectionem tradidit et expediuit / in tachium dicto Nycodo de Bornis presenti et / acceptanti. Et pro quindecim flor et / duobus denariis gros in dicta visitatione / descriptis aliisque modis et formis in ipso tachio / comprehensis ut per notam instrumenti dicti / tachii et de testimonio premissorum receptam sub / anno Domini millesimo IIIc LXXX primo et die / vicesima nona mensis augusti quam reddit / cum predictis cridis scriptam et manu dicti / [receptio tachii (en marge gauche)] Nycodi de Lornay notarii et curialis Clarimontis / signatam et postituro vero egregius / Iohannes de Furno, procurator fiscalis Gebenensis / et comissarius deputatus et apud Claromontem / pro visitatione et receptione huiusmodi tachii / destinatus pro ipsis visitatione et receptione / debite fiendis evocavit Aymonem de Bornis / lathomum, Petrum Mercerii alias Iaquini de / Tupignier, Petrum Peroneti et Glaudium Chameys / mandamenti Clarimontis qui iurati iuramentis suis / corporalibus ad sancta Dei evvangelia in / manibus dicti procuratoris prestitis. / Et prius per eundem procuratorem ipsis fenestra / et aliis in tachio mentionis ipsis et verbis lectis / et intelligi datis visis et oculariter visitatis / attestati fuerunt ipsam fenestram et aliam in / ipsis visitatione et tachio descriptis et mentionatis / bene sufficienter et ydonee fuisse et esse / constructas factas et completas iuxta ipsorum / visitationis et tachii formam et tenorem quibus / visitatione et relatione per ipsum procuratorem / auditis prope siquidem pocurator vice et / nomine prefati domini nostri tamquam recte et sufficienter / fuisse factum et completum recepit et acceptavit / et per notam dicti procuratoris de testimonio / premissorum et receptione predicta datam /

[Vue 95]

sub anno Domini millesimo IIIc LXXX tertio et die / quindecima mensis februarii quam reddit cum / certis aliis aliarum reparationibus receptionibus in / papiro scriptis et manu dicti procuratoris / signatam quarum vigore etiam de / mandato supradictorum magistrorum computorum / domini. Et per notam instrumenti dicti Nycodi tachiatori / de testimonio premissorum confessioneque et / recepta subsequente quantitatis per eundem tachiatorem / a dicto vicecastellano pro premissis habite et recepte / receptam sub anno Domini millesimo quatercentesimo / octuagesimo tertio et die tresdecima mensis / marcii quam reddit cum alia quicentia / aliarum reparationum in predictis visitatione / et tachiaris descriptis et manu Gregorii / notarii signatam sibi hic allocatur subscripta / quantitas videlicet : .XV. flor / et .II. den gros parvi ponderis. /

Opera et reparationes castri Clarimontis manu Tortellierii (en marge gauche)

Librauit dicto Nycodo de Bornis lathomo pro / reparationibus inferius mentionatis necessario / in castro Clarimontis de novo factis et reparatis / prius de mandato domini per nobilem Iohannem / Tortellierii vicecastellano clericum curie Clarimontis / et magistrum Iohanem Ballivi magistrum mazonerie / domini commissarios per prefatum dominum nostrum comitem / deputatis ipsis reparationis visis et visitatis / et intellecto per ipsum dominum nostrum menia / et muros castri Clarimontis in aliquibus / suis partibus minari ruynam et difentionem / pati circaque providere voluit / predictis vicecastellano clerico curie / et dicto magistro Iohanni Balli[vi] ipsius / tribus in simul de ipsorum legaliter / confidendo comitendo manduit (non lu) / ad ipsum castrum accederent utatisque / operariis ad hec expentis et de / talibus noticiam habentibus ac aliter / qui eisdem viderentur evocandi / opera in dictis meniis et muris / pro manutentione eorumdem mentio / fienda visitari particulariterque / et taxari appreciari et extimari / deinde locis et moribus talia fieri / solitis cridari et proclamari pro / minori pretio facere volenti et in / tachium traderi et expendendi ut per / ipsius domini nostri in litteram de testimonio / premissorum et commissione predicta / et mandato per dictos commissarios / ipsas visitationem taxationem et / appreciationem. Et quicquidem per ipsos / circa hec fore peractum et debite in / scriptis reddactum in camera computorum / magistris et auditoribus illici tunc / mictendi vel asserandi et ipsis / visis providendi datam in camera / dictorum computorum die vicesima octava / mensis iullii anno Domini millesimo LXXXI / quam reddit in papiro scriptam / et manu Thome Lamberti ipsorum / computorum clavarii signatam et / qui est annexa alia littera domini / de mandato per dictum castellanum / Clarimontis seu eius locumtenentem ipsis litteris /

[Vue 96]

domini visis auditaque relatione dicti / magistris Iohannis Ballivi magistris mazonerie / super reparatione meniorum et murorum / castri Clarimontis facta quam in contineti / ipse dominus noster fieri facere voluit opera / reparationes et redifficationes dictorum / murorum et meniorum castri Clarimontis / in littera domini mentionati et in ruynam / denen (non compris) Nycodo de Bornis lathomo vice / et nomine prefati domini nostri in tachium / tradi et expedi ad rationem videlicet / quatuor flor cum dymidio pp / pro qualibet theysia per ipsum Nycodum / in dictis meniis et muris fienda / murari et construeri et ulterius pro / sex flor pro semel pro pretio / ingenii ad eadem facienda necessarii / taliter quod ipse Nycodus omnia ad premissis / necessaria derupta tamem materia / iam super loco existentum suis sumptibus / ministrare teneatur quoniam ita / cum eodem Nycodo tractatum et appreciatum / ut per ipsius domini nostri litteram de / testimonio premissorum cum mandato / per dictum castellanum omnia necessaria / de et super preysiis et obventionibus dicte castellanie / officii dicto Nycodo solvendi tradendi / et vice prefati domini nostri expediendi / recipeindi et per ipsum castellanum et dicto / tacherio cum littera domini confessionem opportunam / de recepta per magistris que et auditores computorum / domini quantitates quas propterea per ipsum castellanum / dicto tachiatori persolutas constito primitiis / de operariis huiusmodi perfectione complemento / et receptione in suis de dicto officio reddendis / computorum in librata indifficiliter allocandi / datam Annessiaco in camera computorum die sexta / mensis augusti anno Domini millesimo quatercentesimo / octuagesimo primo quam reddit predictis / annexam in papiro scriptam et / manu Thome Lamberti ipsorum computorum / clavarii signatam. Quibus peractis / de mandato prefati castellani ipsa / opera in mandamento Clarimontis / locis diebus et horis talia fieri / solitis cridata et preconizata si / quis esset qui pro minori pretio / ipsa opera facere vellet ut per notas / trium instrumentorum cridarum / earudem inde receptas sub / anno Domini millesimo IIIc octuagesimo / primo diebus vero octava vicesima / secunda et vicesima nona mensis / augusti

quas reddit cum pluribus / aliis scriptas et manu Nycodi / [tachium (en marge gauche)] de Lornay vicecurialis notarii / signatas sunt et sine vero / premissis ut supra visitatis et cridatis /

[Vue 97]

prefatus vicecastellanus vice et nomine prefati / domini nostri dictas opera et reparationes / in tachium dedit et expediuit Nycodo de / Bornis presenti et acceptanti modo et forma / in dictis visitatione et cridis etiam / quantitatis descriptis et declaratis videlicet / quanlibet theysiam muri ad rationem / quatuor flor cum dymidio et / pro dicto ingenio sex flor / pp semel. Et qui Nycodus lathomus / promisit et iuramen dictum murum / et alias reparationes facere et construere / iuxta formam dictarum visitationis / et cridarum ut per notam ipsius / tachii de testimonio premissorum datam / sub anno Domini millesimo IIIc LXXXI / et die vicesima nona mensis / augusti quam reddit cum predictis / annexam manu dicti Nycodi signatam / quibusquidem visitatione appreciatione / cridis et tachio ut premictitur / factis visis et datis egregius vir / Iohannes de Furno procurator fiscalis comitatus / Gebenensis et commissarius ad hec specialiter / deputatus apud Claromontem et castro euisdem / secum vocatis et asistentis Aymonem de Bornis / lathomo burgensis Clarimontis, Petro Mercerii alias / Iaquini de Tupigni, Petro Pereti parochie / de Chillier et Glaudio Chamey eiusdem parochie / qui de mandato dicti procurati iurati / suis corporalibus iuramento ad sancta Dei evvangelia / in manibus dicti procuratoris prestitis / probe et legaliter dictas reparationes ipsius / castri Clarimontis visitare et inde super ipsis / veritatem attestari prius eisdem probis dictis / visitatione cridis et tachio lectis et intelligi / datis et ipsis visis et intellectis et reparationes / visitatis attestatifuerunt ipsum predictum murum / esse ydonee constructum et edificatum iuxta et / prout et quemadmodum in dictis visitatione / et tachio describitur et iuxta ipsam formam et / tenorem et in quo muro diruit et attestantur / fuisse et esse muratas et reparatas viginti unam / theysiam muri sufficienter et ydonee et in quo / muro fuerunt secundum eorum videre et extimare / implicate duodecim charate calcis qualibet / valente : .VI. den gros. Et ulterius dicti / probi homines ut supra vocati et iurati / attestantur ultra dictam reparationem muri / fuisse per eumdem tacherium reparatum / in tecto magne aule prope capellam / castri Clarimontis et magna ianua anteriori / dicti castri videlicet in materia jornatis / et expensis et aliis omnibus materiis inclusis / et computatis usque ad valorem trium / flor pp semel ut per notam instrumenti / dicti procuratoris et commissarii de / testimonio premissorum et recepta redditam / quam nomine domini acceptavit et recepit / tamen bene et sufficienter factas et / reparatas datam sub anno Domini / millesimo IIIc octuagesimo tertio quam /

[Vue 98]

reddit cum predictis scriptam et manu / dicti procuratoris signatam quarum / quidem visitationis tachii receptionis et / litterarum domini vigore de mandato prefactorum / magistrorum computorum domini etiam et / per notam instrumenti dicti Nycodi de / Bornis tacherii de testimonio premissorum / confessioneque et recepta subscribe quantitatis / per ipsum tacherium a dicto vicecastellano / pro premissis habite et recepte receptam / sub anno Domini millesimo IIIc LXXXIII / et die tresdecima marcii quam reddit / in quodam folio papiri cum pluribus / aliis scriptam et manu Gregorii Grangerii / notarii signatam sibi hic allocantur / ipse quantitates ad subscriptam ascendentem / videlicet : .CIX. flor / et .VI. den gros pp.

2.48. ADS SA 11333: 1491-1492

Reparationes castri clarimontis (quia opus non est completum non intrantur)

[biffé jusqu'à la vue 97]

[Vue 97]

Et specificatione de quod pretio / inde dando vice et nomine ipsius / domini comitis dicti tachiatori / satisfira mandavit super pryssiis / et obventionibus sui castellanie / officii sit quod merito haberet constatum / recipiendo tamen ab eosdem tachiatore / una cum ipsis litteris de mandato / solvendi littera opportuna confessionis / de recepta dei ipsius illustris / domini comitis presentes litteras de / testimonio premissorum cum mandato / ipsum quod sit dictus castellanus / soluit prius premissa reddendo / constituo etiam premitiis de ipsorum / operum et reparationem perfectione / complemente et receptione in dicti / castellani computis per eum reddendis / per magistris et auditores computorum / fuerum intrandi et allocandi datam / Anneysiaci die octava iunii anno / Domini millesimo quatercentesimo / nonagesimo primo quas reddit / papiro scriptam et per egregium / Thomam Lamberti secretarium / signatas quarum vigore dicte / reparationes sunt iterum perlariate / die vicesima secunda mensis / iunii in banca curie dicte loci / Clarimontis per Petrum de Bornis [non lu] / se quis esset dominum tachium [non lu] / valens quilibet theysium premisorum / de sex flor omnibus inclusis / excepto charreagio ad quas eandem / milliis comparavit quinque dictas / reparationes [non lu] pretio facere / valent. [blanc] / Librauit honesto uno magistro / Iohannem Mistralis burgensis Anneysiaci / carpentatori primo pro suis /

[Vue 98]

jornatis et expensis tam [non lu] / quibus ipse vacavit in visitando / opera facta in ponte, alla et cameris / castri Clarimontis videlicet duodecim / den gros pro tachiis jornalibus et / ultrenos pro duabus jornatas / et expensis dictorum dierum quibus / vacavit visitando tectum descriptum / cuiusdam turris valent sex den / gros pp et sit in summa decem / octo den gross pp ut per notam instrumenti / de testimonio premissorum confessioneque / de recepta dicte quantitatis per / eundem magistrum Iohannem carpentatorem / [manu nobilis Petri Chinallerii (en marge gauche)] per premissis a dicto nobili Petro / Chivallerii olim vicecastellano / Clarimontis habite inde receptam / sub anno Domini millesimo IIIc / nonagesimo secundo indictione / decima et die penultima / mensis iulii quam reddit in / papiro scriptam et per Gregorium notarium / receptam et signatam videlicet : .XVIII. den gros pp. /

Reparatio turris clarimontis (en marge gauche)

Librauit in et pro reparationibus / factis in magna turri castri domini / Clarimontis ad causam furguris / premissa in dicta turri facta prius / visitatione et extimatione de / precepto illustris domini Ianus de / Sabaudia quondam comitis Gebenensii / per providos viros Guillelmum / Gueyguz et Iohannem de Bornis / carpentatores vocatis secum providis / viris Hugoneto Peronie et Ignacio / Rissaz sindicis modernis mandamenti / Clarimontis necnon nobili Iano / Mistralis, Aymone Bruneti, Petro Regardi, / Anthonio de Vanello et pluribus / aliis quiquidem Gueygoz et Iohannes / de Bornis carpentatores dixerunt / et deposuerunt post dictam visitationem / pro in melioratione dicte turris est / necessarium et fieri oportet prius / per egregium virum Petrum Chivallerii / vicecastellanum Clarimontis debite / interrogati res sequentes. Et primo / ducentum et quinquaginta tole : / .XX. flor pp. Item due duodene / postium : .III. flor pp. Item / duo milliaria scinduli de computo / valente quolibet : .IX. solid. Item /

[Vue 99]

tria milliaria clavini : .XV. den / gros. Item una pecia nemoris quercus / pro pomello dicte turris valoris : / .VIII. solid. Item tam pro duabus / parvis peciis nemoris quam pro chivronis / videlicet : .VIII. solid. Item / sex chivronos tam pro constructione / pontis extra quam pro una scala de / longitudine quatuor theysiarum / videlicet : .I. flor. Item sex corde / preunde de quatuor theysiis / quamlibet videlicet : .VI. den gros. / Item duo milliaria tachiarum pro / coperiendo ad tolam : II flor pp. / Item tres duodene crochiarum : .I. / flor pp. Et manum operariorum / taxarunt videlicet : .XXX. flor pp. / Presentibus quibus supra quasquidem / taxationem appreciationem et exitimationem / per illustrem dominum Ianus de / Sabaudia quondam comitem Gebenensis / visis volens huiusmodi reparatione / suo celeri et votino garidere / complemento per castellanum Clarimontis / seu eius locumtenentem huiusmodi / opera et reparationes locis et moribus / talia fieri solitis cridari et proclamari / fieri faciendi construendas et per minori / illa facere volenti ad faciendum in / tachiam tradi et expediri de que pretio / inde dando dicto tali tachiatori vice / et nomine eiusdem domini comitis satisfieri / super preyssia et obventionibus / dicte sui castellanie officii ut per / ipsius quondam domini comitis patentes / literas de testimonio premissorum cum / mandato habita ab eodem tachiatore / cum presentibus et predictis predicto castellanum / litera opportuna confessionis / de recepta per magistros et auditores / computorum suorum ipsum quod sic idem / castellanus soluit pretium constito et / promictus de huiusmodi operum et reparationum / debita perfectione complemento / et receptione in dicti castellani computo / pretium propterea reddendo intrandi / et indifficiliter allocandi datam / Anneysiaci die ultima mensis / augusti anno Domini millesimo /

[Vue 100]

quatercentesimo nonagesimo primo / quam reddit in papiro scriptam / et manu egregii Thome Lamberti / [attestacio et receptio operis (en marge gauche)] secretarii signatam quequidem / reparationes et tachium prout supra / fuit et est ydonee et sufficienter / factum et constructum et reparatum / ut per notam instrumenti de testimonio / premissorum [confessioneque de recepta dicti (biffé)] / magistri Iacobi Reynaudi [magistrum operum carpentatorum domini Gebenensium(en marge droite)] / carpentatoris attestantis prout supra / ipsum tachium fore bene et sufficienter / constructum et factum inde receptam / sub anno Domini millesimo IIIc / nonagesimo secundo indictione / decima die undecima mensis / maii quam reddit in papiro / scriptam et per Franciscum Bardeti notarium / receptam et signatam. Et ad causam / [confessio seu quintencia(en marge gauche)] cuiusquidem tachii magistri Amedeus / Rippaz carpentator pro se et suis / habuisse confitetur et confessus fuit / ab illustrissimo domino nostro / duce et Gebenensi comite manibus / [manu Ludovici de Castillione (en mage gauche)] nobilis Ludovici de Castillione / vicecastellani Clarimontis videlicet / subscriptos triginta flor pp ut per / notam instrumenti de testimonio / premissorum confessioneque de recepta ad / triginta flor quantitatem predictum magistrum / Amedeum Rippaz pro premissum a dicto vicecastellano / sicut supra habite inde receptam / sub anno indictione et die supra / proxime descriptis quam reddit / cum supra proxime designata scriptam / et per quem supra Franciscum Bardeti / [vide folio sequenti tole signum (en marge gauche)] notarium receptam et signatam.

2.49. ADS SA 11337/1: 1495-1496

[vue 90]

Reparationes (en marge gauche)

Librauit magistro Iohanni de Bornis / lathomo pro tachio et taxum reparationum / castri Clarimontis facta prius visitatione / per eundem de Bornis (non lu) Petrum / Barberii, Iohannem Scutelle et Iohannem / Tissoti de Claromonte tam lathomos quam / carpentatores in presentia egregiorum / Petri Regardi et Roberti Polardi premissorum / commissariorum ducalium. Primo in granerio euisdem / castro ubi erat unus magnus archus / ad medium unius magne porte in quo / erant plures feste ? facte de grea / derupte usque in terram qui ordinavit / ibidem fieri debere pro conservatione / bladi unum murum ? de altitudine / quinque pedum et de super usque ad / summitatem deresie quadratus ? bene spesse / et fortes que omnia taxerunt inclusis calce, / arena, quercu et manifactura ad tres / flor. Item visitarunt episcotorum / magne aule superioris quod fuit / destructum per impetus setalem venti / in qua aula soliti sunt facere morari / castellani euisdem loci qui ordinauerunt / dare debere prefato Iohanni de Bornis / si illud reffisere vellet aut aliter / tam pro pontibus necessariis cum sit / locus altus et periculosus quam aliis necessariis / quinque flor pp. Includa reparatione / tecti supra aulam ante cappellam / ut per attestationem euisdem visitationis / et extimationis inde receptam sub anno / millesimo quatercentesimo nonagesimo quinto / et die octava mensis novembris / quam reddit in papiro scriptam et / manu Iohannis de Ponte notarii signatam / et quequidem reparationes supra / mentionate fuerunt per ipsum castellanum / dicto Iohanni de Bornis ad tachium / tradite pro pretiis predictis et ipse / reparationes ut asserit idem castellanus / decenter perfecte dicteque opere subscripte / quantitates videlicet tres flor ab una / parte et quinque flor ab alia per ipsum / castellanum eidem Iohanni de Bornis tachiatori / solute ut per notas aliorum / duorum instrumentorum de testimonio premissorum / confessioneque et recepta euisdem quantitatis / per ipsum de Bornis ab eodem castellano / per premissorum habite. Inde receptas / sub anno Domini millesimo IIII^c / nonagesimo sexto indictione tresdecima /

[vue 91]

et die penultima mensis maii quas / reddit in quodam folio papiri scriptas / et manu egregii Vinneti notarii signatas / quarum vigore et de precepto / dominorum de camera allocatur / sibi castellano hic dicta et subscripta quantitas / videlicet : .VIII. flor pp /

2.50. ADS SA 11350: 1510-1511

[vue 84]

Reparationes facte in castro Clarimontis (en marge gauche)

Librauit idem castellanus in et / pro reparationibus in eodem castro /

[vue 85]

necessario fiendis honesto viro / magistro Iohanni Andree alias / Qantim carpentatori subscriptas / pecuniarum summas descriptas / in quodam rotulo tenoris sequentis. Sensuyt / la reparation du chastel de Clarmon faiste / par maistre Jehan Andrer aultrement / Qantin charpentier du commandement / de Pierre Regard chastellein dudit lieu / de les journers et livrees pro ledit / maistre Qantin fourtes ? en ladite reparation / tant a covrir la grand salle et grenier / dudit chastel que pour une grande porte / pour ferme ledit chastel ensemble le / pont de la tour lequel estoyt defrochie. / Premierement pour couvrir les dites salles et / grenier en anselles cinquante milliers / a raison de huyt gros pour milliers / montent : .XXXIII. flor .IIII. gros. / Item en clavyns cinquante milliers / a raison de sept gros pour millier : / .XXIX. flor. Item ung cent de / taches de troys milliers valent quatre / gros montent : .IIII. gros. Item pour / sept dozeynes de postz pour rabillier / lesdits greniers et salles acheters a Rumilly / et de Rumilly les faire mener jusques / au pont de Saint Andrer seze gros / pour chescune dozeyne montent : / .IX. flor .IIII. gros. Item pour le boys / postz et ferron du pont de la tour lequel / estoyt defrochie ung flor pour ce : / .V. flor pp. Item pour soysante / deux journers faictes audit chastel / en rabillant les chozes dessus dictes / et aultres faicte per ledit maistre / Qantin a raison de cinq gros pour / jour montent : .XXV. flor .X. gros. / Item pour la porte dudit chastel / tant pour les boys postz que ferron / cinq flor pour ce : .V. flor pp. / Et quasquidem quantitates suprascriptas / prefatus magister Iohannes Andree / alias Qantim carpentator habuisse / realiter recepisse confessus est / constitum ? instrumenti nostri inde / recepta sub anno Domini /

[vue 86]

millesimo quingentesimo duodecimo / et die vicesima prima mensis / januarii quam reddit in papiro scriptam et manu / Ponsiere notarii signatam. / Reddit insuper actestationis / instrumenti notam pro quam dictus / magister Iohannes Qantim / eius medio iuramento omnies / suprascriptas reparationes / per ipsum fieri factas et / completas in predicto castro / Clarimontis de mandato nobilis / Petri Regardi castellani dicti / loci inde receptam sub anno / Domini millesimo quingentesimo duodecimo / a die predicta vicesima prima / ianuarii quam reddit manu / dicti Ponsfiere notarii signatam. / Quorum omni vigore necnon / de precepto prefatorum duorum / presidentium et magistrorum computorum / domini facto in examine / predictis computi intrantis / et allocantur sibi hic dicti per / et subscripti videlicet : .CVII. flor .X. gros pp.

2.51. ADS SA 11353: 1513-1514

[Vue 94]

Reparationes castri clarimontis (en marge gauche)

Librauit magistris Iohanni / de Bornis alias Damont et Andrea / de Archis carpentatoribus subscriptos / trescentum quaterviginti unum / florenos et sex denarios grossos / pp. et hoc pro subscriptis / reparationibus necessariis / tunc fiendis in castro Clarimontis / prius facta visitatione dictarum / reparationum de tamen expresso / mandato nobilis Petri Regardi / castellani eiusdem loci Clarimontis / per magistrum Qantim burgensem / Seysselli, Guillermmum de Bornis, Iacobum / Escuelle, Amedeum de Bornis et / Heustacium Potum carpentatores / et hoc in presentia nobilis Cavoli / Exchargeti, Laurencii Talez sindicorum / Clarimontis, Iohannis Hudredi alias / Pugin et plurium aliorum et inde / fienda prefato nobili castelano / relatione de dictis visitatione / et necessario fiendis in dicto castro / Clarimontis sub iuramentis suis / super sanctis Dei evvangeliis / per dictos visitatores in manibus / dicti castellani corporaliter / prestitis et que providentia / visitatio ut supra fuit facta / inde relata ut in scriptis / redigatur. Et fuit redacta / prout infra continetur. Et / primo sensuit les / reparations neccessayres de faire / au chasteau de mon tres redoubte seigneur /

[Vue 95]

de Clarmont visittes par maistres / Qantin Bourgeois de Seyssel, Guillaume / de Bornes, Iaques Escuelles, Ame / de Bornes, Heustate Potin charpentiers / du comandement de noble Pierre / Regard chastellain, dudit lieu du / commandement dudit chastellain faict / par magnifiques et excellans / seigneurs mes seigneurs les president / et maistres des comptes de la / chambre tant en la tour haulte, / en la chappelle que le sellier / dudit chasteau a pres lesquelles / visitations par lesdits maistres faictes / ont dit et declare comme / sensuyt. Premièrement apres / la visitation de la grant tour / ont dict et tesmoigne lesdicts / maistres quil est neccessaire / de reffaire une partie du / maysonnement de la part / devers le vent en laquelle parti / fauldra deulx douzaines de pieces / de chaynez et de chevrons deulx / douzaines. Item pour couvrir la / moytie de ladicte tour quatre vingtz / milliers de enselles et autant / de clavyns ensemble six douzaines / de postz et douze douzaines / de tolles ensemble les ferrures / appartenantes pour refaire et / couvrir la lanterne de ladicte / tour. Item une grosse douzaine de / lattes et ung milliers de clos / mal tailles ensemble ung quintal / de fer pour faire les happes pour / happer les fustes chinilliers. / Et toutes les choses dessus / sont neccessaires comme dient et / tesmoignent lesdictz maistres / charpentiers en la tour de la / papi devers le vent et disent / quil nest point neccessaire de / refaire riens devers la bise / ensemble toute la couverture / durera aultant comme celle / que lon refera devers le vent / mais que lon y remediast tantost /

[Vue 96]

lesquelles choses dessusdictes / dient et attestent lesdicts / maistres charpentiers fournir / tout ce qui est dessusdict que / lon ne le scauroit faire amoins / de deulx cens florins pour ce : / .II^c . flor. Item en / chapelle dudict chasteau est / neccessaire la couvrir on tout / le maysonnement pourrira et / tombera a terre. Et pour la / couvrir sera de besoing douze / milliers de ensellez et douze / milliers de clavyns. Item / pour recouvrir le maisonnement / qui est dessus le sellier touchant / la chapelle douze milliers de / enselles et aultant de clavyns. / Et pour rabiller la travayson / qui est dessus ledict celier est / neccessaire dy avoir six douzaines de / plactots de chayne de neufs / pieds et demy long. Et pour / faire les choses dessusdictes a / fournir tout ce qui est dessus / ensemble la poyne quon ne le / sauroit faire a moyns de / soixante huit florins pour ce : / .LXVIII. flor. Item pour / reffaire lavantey qui est / dessus le puy est neccessaire /

ou il tombera par terre et / pourrira par quoy est necessaire / dy avoir dix huit chevrons, six / douzaines de lattes, huit milliers / denselles et autant de clavyns. / Et pour la facon du avantey / a fournir toutes les choses / dessus nommees lon ne le sauroit / faire a moins de vingt florins / pour ce : .XX. flor. Item / plus pour refaire les chambres / qui sont aupres de la sale / basse est necessite d'avoit et / y mettre dix huit traps et / douze douzaines de postz de sapin. / Et pour la facon desdites chambres /

[Vue 95]

a fournir tout attestent lesdictz / maistres charpentiers qui ne / le sauroyent faire à moins de / quarante six florins et demy / pour ce : .XLVI. flor. Item / est necessite de refaire la / muraille de la part devers le / soleil couchant en laquelle fault / ving toyses ainsi que elle / se doit faire de la grosseur / quelle a este attestent lesdictz / [ipsius visitatio muri non fuit reparata (en marge gauche)] maistres tant a fournir tout / ce qui y est necessaire qui / pour la payne qu'on ne la / sauroit faire a moins de / cent florins pour ce : .C. flor. / Item la cuisine laquelle est / derriere la grant tour laquelle / est toute decouverte et par / faulte de couverture le / maisonnement et la traveison / se pourrissent et tomberont bas / et en ycelle faudroit pour la / reffaire du tout huit traps, cinq / douzaines de postz, une douzaine / de chevron, six douzaines de / lattes, huit milliers denselles / [ipsius visitatio non sunt reparata (en marge gauche)] et autant de clavyns et attestent / lesdicts maistres qu'on ne les / scauroit faire pour moins a / fournir tout de trente quatre / florins pour ce : .XXXIII. flor. / Item les maistres dessus nommes / ont dict quest necessite de / recouvrir tout le maisonnement / qui est dessus le celier lequel / estoit tout pourri et ne pouroit / on luy habiller de la part / devers le vent. Et pour le recouvrir / du tout aultre les douze milliers / de anselles et autant de clavyns / dessusdictz en la parcelle de / dessus faudroit encores dix huit / milliers de enselles et autant / de clavyns, douze douzaines de lattes et pour faire les / choses dessus dittes ensemble / compte la poyne on le / scauroit faire a moins de /

[Vue 96]

quarante quatre florins et toutes / les choses devant dictes : .XLVII. / flor. Laquelle attestation fust / faicte par lesdictz maistres / le quatorzieme jour du mois de / mars mil cinq cens douze. / Quasquidem reparationes suprascriptas / reddit in quodam querneto papiri / scriptori et manibus Petri / Regardi die decimaseptima february / millesimo quingentesimo duodecimo / signato. Quisquidam / magistri carpentatores sindicique / et alii supranominati extimauerunt / et appreciauerunt reparationes / suprascriptorum ad / summas in fine cuiuslibet particule particulariter / superius descriptarum attestationis / et descriptis quiquidem / reparationes parte ducali / fuerunt locis modis temporibusque / debitis mandate et proclamate / ad tachium tradende illi vel / illis qui easdem reparationes / pro minori pretio. Reparare / voluerunt quibus cridis nullus / comparuit qui easdem reparationes / se in tachium arripere voluit de / quibus cridis fidem fecit per notas / quatuor cridarum variorum (lecture incertaine) reparacionum / fiendarum inde receptas sub anno / Domini millesimo quingentesimo duodecimo / diebus vero decima octava / vicesima quinta vicesima sexta / mensis february necnon et / tertia mensis marci quas / reddit in fine dictionum reparacionum / necessario ut supra faciendarum / in quodam querneto papiri scriptorum / et manu Regardi notarii / signatas quibusquidem / visitatione et cridis per magistris / camere computorum ducalium visis / inde(non lu) ducali providere / capientes ipsis de camera castellano / predicto mandamento (illisible) / opera et reparaciones in dicto /

[Vue 97]

castro necessario fiendas in eadem / visitatione mentionatas locis et / moribus talia fieri solitis proclamari / faceret illas pro minori pretio / facere volenti in tachium tradendere / deinde qui easdem reparaciones / per minori pretio benne et / decenter facere vellet in tachium / traderet

et expediret dictoque / tachiatori qui opera ipsa pro / minori pretio facere voluit / pecuniarum summam pro dicto tachio / ut supra fienda per dictum castellanum / conventam libraret solveret / realiter expediret ut per ipsorum / de camera litteram de testimonio / premissorum et cum promissione / quantitatem ipsam quam dictus castellanus / sic ut premittitur pro solverit / habita cum dictis bonnis mandatis / littera opportuna confessionis de recepta / attestacioneque operis profesti / et completi suis in computis / intrandi et allocandi datam Chamberiacum / ducis absente quia sic fieri iubsit / eius absente non obstante die / sexdecima marcii millesimo quingentesimo / duodecimo quam reddit in / papiro scriptam sigillo camere / computorum sigillatam dictis / visitacione et cridis annexam / sunt manu Troncheti Duralis / secretarii signatam quarumquidem / litterarum vigore prefatus castellanus / dedit donavit et expediuit / tachium predictum magistris / Iohanni de Bornis alias Damont / et Andrea de Archis carpentatoribus / presentibus et omnis huiusmodi tachii / in se fustigentibus (lecture incertaine) videlicet / res superius particulariter descriptas / et ad easdem reedificandum / et de novo construendum deruptis / muralia a parte occidentis / et coquina retro magnam / turrim existentem pro pretii et /

[Vue 98]

superius particulariter in fine cuiuslibet / clausure reparationis destructe / et quosquidem reparationes / prout supra describuntur promiserunt / dicti magistri carpentatores bene / et condecener reedificare et / de novo construere et easdem / reddere edificatas et perfectas / dictamine peritorum in certe / carpentarie [sic] ut per notam / instrumenti expeditionis dicti / tachii inde recepta sub anno / Domini millesimo quingentesimo duodecimo / et die quarta mensis marcii / quam reddit cum predictis / litteris descriptam et manu / Ponsiore notarii signatam / reddit insuper attestacione / [attestario opera prefati (en marge gauche)] visitacionis dicti tachii et / operis completi inde factam / ad requisicionem prefati nobilis / castellani necnon ipsorum tachiorum / se offerentium si in nullo deffecerit / ad formam tachii eisdem traditi / meliorare coquinam et ordinariorum / magistrum carpentatorum in talibus / expentorum sex magistros : Anthonium / Pellicheti, Guillelmum de Bornis, Glaudium / Tirraz alias Iappellorum et Iacobum / Antelle carpentatores et Iacobi / carpentarie peritos et appertos / qui ipsius iurati in manibus / prefati castellani super sacrosanctis / Dei evvangeliis eisdem certo instrumenti / tachii et ad intelligendum dato / et opere predicto per eos cridata / inde visitato actestato fieri / sub ei iuramenti per eos prestiti / reparationes predictas esse bene / et optime factos edificatas et / perfectas et quod easdem reparationes / noluisent facere quemadmodum / sunt perfecte et reedificate pro / predictis summis inde receptam / sub anno Domini millesimo quingentesimo / decimo quarto et die septima /

[Vue 99]

mensis augusti manu / Ponsiere notarii signatam / [quittantia (en marge gauche)] Posterno reddit instrumenti / notarii confessionis de recepta / dictorum tercentum quaterviginti / uno flor et sex den gross pp / per eosdem magistros Iohanne / de Bornis alias Damont et Andrea / de Archis carpentatores et tachiatores / predictos pro premissis a dicto nobili / castellano Clarimontis habite / inde receptam sub anno Domini / millesimo quingentesimo decimo quarto / et die septima mensis augusti / manu Ponsiere notarii signatam / quorum omnium vigore etiam de / pretexto prefatorum duorum presidentium / et magistrorum computorum domini intrantur / sibi hic ipsa videlicet : .IIIc .IIIxx I. flor / .VI. den gross pp.

Alie reparationes (en marge gauche)

Allocantur magis sibi hic / subscripti triginta flor pp / quos dictus castellanus / soluit et librait magistros / Iohanni de Bornis et Andrea de / Archis carpentatoribus et hoc pro / subscriptis reparationibus pro / super tachiam domini similium [lecture incertaine] allondet[mal lu] / ex

magistris computorum Sabaudie / visitatis et per eundem castellanum / eisdem carpentatoribus in tachium / traditis et expeditis pro dictis / triginta flor pp. Prius facta / visitatione per magistris Glaudium / Beysini alias Guichardi et Guillerum / de Bornis sindicum Clarimontis in / arte carpentarie preritos. Qui / prius iurati dixerunt et attestati / fuerunt in presentia prefati domini alondeti / necessario fiendas reparationes / in dicto castro Clarimontis sequentes. / Et primo dixerunt dictos magistris / computorum datos quod necesse eorum / reedificare de novo construere / ac cooperire tectum existentem inter / turrim du secret et turrim appellata /

[Vue 100]

la defpence et ibidem necesse / erat reponere duas gitas novas / cum postibus, chivronis et aliis / in copertura necessariis quamquidem / reparatione supradicti magistris / taxauerunt suis iuramentis omnibus / inclusas ad quatuordecim flor / et quod non possent facere ipse met [lecture incertaine] / pro minori pretio. Item / necesse erat cooperire magnam / aulam a parte occidentis videlicet / tectum quod tectum in parte fuerat / importatum temporibus venti et / tempestatis quadquidem reparatione / supradicti magistri computatores / nollet facere sumptuatis omnibus / in copertura predicta necessariis / pro novem flor pp. Item est / necessarium reedificare et de novo / construere cameram bassam existentem / versus prope magnam aulam / scilicet eandem cameram postando / soubz piedz quam reparatione / postibus et aliis p[illisible] magistris / sumptuatis nolent facere pro / minori pretio septem flor. / Et ita retulerunt supradicti / magistri carpentatores prefato domino / magistro Bandati suis iuramentis in suis / manibus corporaliter tactis prestitis / et quod premissa nolent facere / omnibus necessariis per eosdem / sumptuandis pro minori pretio / prout supra dixerunt. Et quasquidem / reparationes suprascriptas idem castellanus / eisdem carpentatoribus fieri fecit / ut per notam instrumenti de testimonio / premissorum visitationisque predictae / inde confectam sub anno Domini millesimo / quingentesimo decimo quarto et die / septima mensis iullii reddit / insuper attestationem visitationis dictorum / reparationum prefectorum et completarum / ad formam tachii eisdem traditi / et ordinationi magistrorum carpentatorum / in talibus expertorum per magistris / Qanthim Pellerseti, Guillerum de Bornis /

[Vue 101]

Ludovicum Tissoti sindicum Clarimontis / qui prius iurati in manibus / iuratis Clarimontis subsignatis / visis et visitatis omnibus suprascriptis / dixerunt iuramentis suis reparationes / predictas bene et condecenter / esse factas. Et eisdem reparationes / nolisset facere ipse magister / Qanthim suo iuramento omnibus sumptuatis / pro summis superioris taxatis inde / receptam sub anno predicto et die / ultima mensis novembris Marini / Ponsiere notarii signatam. / Postermo instrumenti notam confessionis / de recepta dictorum triginta flor / pp per eosdem magistris Iohanem de Bornis / per Andream de Archis carpentatores / a dicto castellano Clarimontis per premissis / habitorum inde receptam sub anno / et die supra proxime dictis manu / dicti Ponsserie notarii signatam / quorum omnium vigore etiam de / precepto prefatorum dominorum camere / computorum in tachium et allocantur / sibi hic ipsa videlicet : .XXX. flor pp. /

[pages suivantes illisible.]

3. LES TRAVAUX AU CHÂTEAU DE CLERMONT

3.1. Les travaux genevois

cote	année	Clermont opera castri	matériaux	provenance	coût	ouvriers	coût	nom	provenance	durée travaux
ADHS SA17457	1325-1326	ouvrage 1,5 toises de mur refaits dans le mur pignon de la cuisine 3 merlons faits dans le mur de soutènement du côté de l'entrée Poser un chéneau sur le toit de la grande salle	Des pierres, du sable et de la chaux 1 chéneau		XXVIII s. VII d. XVI d.					
ADHS SA17458	1326-1328	Un fossé/terrassement devant la porte et l'entrée du château (28 toises de long) Toits de la grande salle, d'édifices intermédiaires, de la cuisine Une chambre du côté de Desingy Le pont et la grande porte d'entrée du château 1 fenêtre refaite dans la grande salle 2 fenêtres et une paroi dans ladite chambre du côté de Desingy La porte de la chapelle réparée 1 échiffre construite 2 latrines construites 1 paroi dans la chambre du comte 1 grenier et 1 coffre construits Destrèaux pour les tables 2 portes pour la partie supérieure de la grande salle 2 portes dans la chambre du comte 1 porte dans la garde robe Réparer la chambre au-dessus de la guérite et la fortifier en bois Blanchir la grande salle Tailler des pierres de jet Faire la seconde porte du château	100 pierres de taille de molasse Des espars Des gonds Des clous (divers) Des serrures Des clefs Des chaînes 3 000 escindoles	Carrière de Bretonnières Carrière de Bretonnières Forêt de Versonay	XII lb. II s. VI d. geben IIII lb. III lb. XVII s. X d. geben	Des charpentiers Des ouvriers				
ADHS SA17459	1328-1329	Non accessible			LXXIX s. III d. ob geben					
ADHS SA17460	1329-1333	Recouvrir le toit de la tourelle à côté de la tour ouverte à la gorge Recouvrir la chambre du comte, l'aula, et la cuisine Pour les toits	9 000 escindoles transport des escindoles acheter les escindoles et les claies 108 planches Fabriquer des chaniattes 9 500 clous 96 gros clous	Seyssel Seyssel	inclus inclus (II s. III d. / 1 000) inclus (XI s. II d.) inclus inclus (III d. / 12) inclus (XIII d.) inclus (II s. III d. / 1 000) inclus (II s. II d.) inclus II s. I d.	1 charpentier 9 charpentiers 9 ouvriers			2 jours 1 jour 1 jour	
		Une nouvelle fenêtre pour la cuisine (montants en bois)					16 d. / jour 8 d. / jour			

ADHS SA 17473	<p>Faire 2 voûtes en pierres de taille (3 pieds) sous les planchers</p> <p>Faire 3 murs de soutènement pour les 43 toises</p> <p>Faire le bois nécessaire au deux planches</p> <p>Préparer les pièces de bois pour les deux planchers, réparer les toits et le plancher de la cuisine</p> <p>Amener 20 coupes de chaux à Amnecy pour la construction de la maison de Mayliardi</p> <p>Le toit de la chambre</p> <p>Faire des ferrures</p> <p>Manutention:</p> <p>Toit de la chambre</p> <p>Les portes de la chapelle, de la garde robe, du larder, sous le cellier, de la porterie et de la chambre à foin</p> <p>Non accessible</p>	<p>Forêt de Chilly</p> <p>Pelly</p> <p>aider les bûcherons</p> <p>transporter le bois au château</p> <p>idem</p> <p>porter le bois avec des cordes de la porte de la ville supérieure au château</p> <p>aider les charpentiers à la pose</p> <p>aider à lever le bois au deuxième étage</p> <p>équarir les planches des planchers</p> <p>Transport du bois</p> <p>Porter des escimoles</p> <p>20 000 clous</p> <p>2 700 clous à l'atter</p> <p>Travailler 60 livres de fer et 3 quartiers de fer</p> <p>4 chevilles en fer et poulies pour lever le bois et les clous des cintres</p> <p>432 planches et 48 chevrons</p> <p>3 serrures en fer et 2 en bois,</p>	<p>IX lb. V s. inclus</p> <p>XXXV lb. IX s. V d. geben</p> <p>X lb. XIII s. XI d. inclus</p> <p>XXV s. L s.</p> <p>VIII d. / 1</p> <p>XLII s.</p> <p>XXII s. I d?</p> <p>XXXII s. IX d.</p> <p>III s.</p> <p>XXIII s. IX d.</p> <p>XXIII s. III d.</p> <p>XII s. geben</p>	<p>1 maçon</p> <p>1 maçon</p> <p>2 maçons</p> <p>213 bûcherons</p> <p>113 charpentiers</p> <p>485 bœufs</p> <p>15 bœuf</p> <p>247 ouvriers</p> <p>108 hommes</p> <p>273 charpentiers</p> <p>50 hommes</p> <p>1 scieur et son fils</p> <p>10 scieurs</p> <p>21 chars</p> <p>30 bêtes</p>	<p>6 d. et plus / jour</p> <p>12 d. et plus / jour</p> <p>3 d. / jour</p> <p>3 d. / jour</p> <p>3 d. / jour</p> <p>4 à 6 d. / jour</p> <p>12 d. et plus / jour</p> <p>divers</p> <p>12 d. / jour</p> <p>2 s. / jour</p> <p>8 d. / jour</p>	<p>Berietum Brisoylii laquemum Sonionis</p> <p>Mermet dît Guerra</p>	<p>16 d. / jour</p> <p>1 jour</p> <p>1 jour</p>	<p>22 jours</p>
ADHS SA 17474	<p>1345-1346</p> <p>Construire et élever le mur entre la garde robe de la comtesse et la nouvelle salle voûtée jusqu'au toit, faire 3 escaliers (30 pierres de molasse); construire et élever le mur de la nouvelle boulangerie jusqu'au toit; faire une archère dans la chambre à deux voûtes; percer un mur de l'aula pour accéder à la boulangerie et au cellier; faire un escalier de 20 marches pour descendre dans ledit cellier (3 pierres de taille de molasse par marche); réparer le mur d'entrée et y placer une archère (l'intérieur de bois); faire une autre archère; poser 5 pierres de taille de molasse dans le brasier de la cuisine (bois); enduire et piquer les murs de la boulangerie; percer les murs de l'aula pour y placer des poutres pour soutenir la boulangerie; enduire la chambre d'Henri de Folliet; faire des trous pour placer des solives dans la chambre</p>	<p>1 maçon</p>	<p>VIII lb. V d. geben</p>	<p>1 maçon</p>	<p>16 d. / jour</p>	<p>laquemum Sonion</p>	<p>22 jours</p>	

ADHS-SA17475	1347	<p>Transporter 3 000 blocs de choin de la carrière au château</p> <p>Réparer le conduit de la cheminée en tuf</p> <p>Extraire la terre et faire les tranchées de fondation pour les murs de la nouvelle cuisine; évacuer la terre hors du château</p> <p>Apporter les pierres, pour les fondations des édifs murs, de la maison en ruine du noble de Charreires présente sur le plain château</p> <p>Apporter du sable</p> <p>Ouvrir/découvrir la carrière de choin au-dessus de Crepignie pour faire des 300 blocs afin de construire la nouvelle cuisine et la cheminée de la grande salle</p> <p>Transport des 300 pierres de la carrière au château</p> <p>Elever la souche de la cheminée de la grande salle de 8 pieds avec les pierres de choin précédentes</p> <p>Réparer le plancher de la grande salle</p> <p>Faire 4 cintres en bois pour les travaux des cheminées de la nouvelle cuisine; réfaire 4 échiffes au sommet de la vieille tour maîtresse et les couvrir; préparer les pièces de bois</p> <p>Travaux de la muraille</p> <p>Couvrir les échiffes précédentes</p> <p>Préparer 15 livres de chêne dans la Forêt de Chilly</p> <p>Réparer les toits de la grande salle et de la tour de la chapelle</p> <p>Faire l'échafaudage pour la cheminée de la cuisine</p> <p>Réparer le moulin de Pont-Saint-André</p> <p>Néant</p>	<p>Les ferrures du puits</p> <p>1 050 taches</p> <p>19 crochets</p> <p>Réfaire les espars du pont</p> <p>Faire 5 serrures avec clefs, 4 ferrures, 4 espars et 4 clefs</p>	<p>Carrière de Fontaine froide</p> <p>Crepignie</p> <p>Michaille</p> <p>Bassie (rive du Rhône)</p> <p>Seyssel</p> <p>Forêt de Chilly</p>	<p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>XIII s.</p> <p>XIII lb.</p> <p>III s.</p> <p>XXV s. X d. geben</p> <p>XXXII s. XI d.</p> <p>inclus</p> <p>XXI s. III d.</p> <p>LXIII s. geben</p> <p>inclus</p> <p>XVIII s. geben</p> <p>inclus</p> <p>XXX s. geben</p> <p>XXV s. geben</p> <p>inclus</p> <p>LXVIII s. III d. geben</p> <p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>inclus</p> <p>XII s. VI d. geben</p> <p>VII s. geben</p> <p>II s. II d.</p> <p>III s. geben</p> <p>V s. geben</p> <p>XLIX s. geben (IX s. / 1 000)</p> <p>XLII s. geben (III s. / 1 000)</p> <p>XXI s. VII d. geben</p> <p>III s. geben</p> <p>XLIII s. geben</p>	<p>3 personnes</p> <p>56 ouvriers</p> <p>39 hommes</p> <p>60 femmes</p> <p>32.ânes</p> <p>18 hommes</p> <p>6 hommes</p> <p>1 maçon</p> <p>2 partenaires</p> <p>1 charpentier</p> <p>1 maître charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>25 ouvriers</p> <p>1 maître charpentier</p> <p>1 charpentier</p> <p>3 charpentiers</p>	<p>5 à 6 d. /jour</p> <p>5 à 6 d. /jour</p> <p>3 d. /jour</p> <p>8 d. /jour</p> <p>6 d. /jour</p> <p>6 d. /jour</p> <p>15 d. /jour</p> <p>13 d. /jour</p> <p>12 d. /jour</p> <p>13 d. /jour</p> <p>12 d. /jour</p> <p>15 d. /jour</p> <p>13 d. /jour</p> <p>12 d. /jour</p>	<p>Lyon de Rumilliaco</p> <p>laqueto et Aymoneto Fabri, et Malyueme</p> <p>laquemetum Sonion</p> <p>Perreti</p> <p>Punel</p> <p>Burmichot</p> <p>Chevaler</p> <p>Petri Cochet</p> <p>Peretus</p> <p>Perreti</p>	<p>Rumilly</p>	<p>1 jour</p> <p>1 jour</p> <p>1 jour</p> <p>2 jours</p> <p>10 jours</p> <p>13 jours</p> <p>14 jours</p> <p>8 jours</p> <p>9 jours</p> <p>1 jour</p> <p>20 jours</p> <p>1 jour</p>
ADHS-SA17476	1347-1348	Néant								
ADHS-SA17477	1348-1349	Recouvrir la nouvelle cuisine, l'ancienne chambre et d'autres toits	6 000 escindoles de chêne	Forêt de Chilly	LXVIII s. II d. geben					

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

Portes de la tour et de la garde robe de la comtesse Refaire les toits	transport 2 000 gros clous 2 clefs neuves 6 000 escindoiles de sapin transport au château 4 000 clous	Seyssel	inclus (IX s.) inclus (III s. / 1 000) inclus (V s.) inclus (XIII d.) XXXVI s. geben (II s. III d. / 1 000) inclus (II s. VI d.) inclus (VII s. II d.) inclus (XII s. X d. geben)	5 Charpentiers	12 d. / jour	1 jour
Refaire une cheminée dans la chambre haute au-dessus de la grande salle pour l'arrivée des fils du comte; faire 2 grandes portes pour la latrine de ladite chambre; 2 autres portes: 1 pour la petite loge par laquelle on accède à l'ancienne chambre du comte au-dessus de l'écurie et l'autre pour l'écurie à côté du puit; refaire 2 fenêtres en pierre de taille de molasse dans l'écurie du côté de la place entre les portes du château; faire 11 marches pour l'escalier par lequel on accède à ladite chambre,	740 pierres de taille de choin extraire le choin et le transporter jusqu'au lieu de chargement des ânes transport	Carrière de Belles fontaines sous Crepignie	VIII lb. XV s. geben LXIX s. geben LX s. X d. geben inclus	1 maçon pour la cheminée	10 d. / jour	1 jour
Boucher un mur d'une chambre et faire les chambres neuves	250 ânes de sable (extraire et porter) mai et juin aider à l'extraction faire et reforcer les outils pour l'extraction 2 chéneaux 3 ferrures (100 livre de poids / 1) 10 crochets en fer	Croso de Anière Carrière de Bratomieres	XX s. (VII s. / 100) XIII s. III d. geben inclus inclus	1 ouvrier 19 hommes 1 maître carrier 21 manoeuvres	16 d. / jour 9 d. / jour	1 jour 1 jour
Scier des chênes pour faire les consoles de la cheminée et les marches de la nouvelle chambre	aider les charpentier transport	Forêt de Chilly	XXII s. I d. geben inclus (III s.)	7 charpentiers 5 manoeuvres	18 d. / jour 9 d. / jour	1 jour 1 jour
Faire des rateliers et des mangeoires dans la grange seigneuriale	aider le pain		III lb. geben XXVII s. X d. geben inclus	2 charpentiers 8 charpentiers 3 charpentiers	12 d. / jour 10 d. / jour	4 jours 1 jour 1 jour
Refaire le toit de la chambre supérieure	matériel inclus les escindoiles, clous et lattes achetés ci-après	Rumilly Mont de Neirinal	inclus inclus (XII s.) XIII s. geben III s. VI d. geben	4 charpentiers 6 hommes	6 d. / jour	1 jour
Faire: Apporter les poteaux nécessaires Refaire le pont au-dessus du fossé devant la porte du donjon	scier 4 gros chênes	Mont de Chilly	LXXVII s. geben	7 manoeuvres	6 d. / jour	1 jour

ADHSA17478	1349-1350	Refaire/réparer les toits	faire des planches, les chevats et autres pièces et les mettre en oeuvre + couvrir le toit au-dessus du pont. transport du bois au château 84 planches 2 000 gros clous transport	Amney Amney	inclus (I s.) inclus (III s. Vi d.) inclus (XII d. /12) inclus (VIII s.) inclus (III s.)	42 charpentiers des bœufs			1 jour
		Réparer le plancher à côté de la nouvelle cheminée de la cuisine Porte de la tour par laquelle on accède à la chambre supérieure et porte de la tour neuve	3 000 clous 3 000 escindoles 4 clous 1 grande serrure en fer 3 ferrures	Amney Amney	XXI s. Vi d. inclus XIII s. III d. inclus XXVI s. geben Vi s. geben inclus inclus	8 charpentiers 4 charpentiers 26 charpentiers	12 d. /jour 17 d. /jour 12 d. /jour		1 jour 1 jour
ADHSA17479	1350-1351	Recouvrir la chambre ancienne et d'autres endroits nécessaires	5 000 escindoles 8 000 clous 8 000 escindoles transport 16 000 clous	Amney et Seyssel Amney	LXXIII s. geben (VIII s. geben / 1 000) inclus (XXVIII s. Ou III s. Vi d. / 1 000) VIII s. IIII lb. I s. geben (VII s. geben / 1 000) inclus (XVIII s.) LVI s. (III s. Vi d. / 1 000)	6 charpentiers	16 d. /jour		20 jours 10 jours 20 jours 7 jours
		Toit de l'ancienne chambre et de la tour accolée Les toits	transport de trois poutres	Chilly	IIII lb. Vi s. VIII d. inclus inclus XII d. geben XVIII s. geben inclus XXII lb. XV s. geben XXX s. VII s. Vi d. XVIII s. III d. XXXV s. Vi d. geben XV s. geben	1 charpentier du comte 1 charpentier 1 valet 6 bœufs 1 maître terrassier 12 hommes 340 hommes 300 hommes	2 s. /jour 2 s. /jour 16 d. /jour	Roletti laqueti Chavaller	
		Curer le fossé	1 corde	Amney			9 d. /jour 8 d. /jour		
		Le raffour	le pain et le vin Scier les appuis pour le raffour transporter 74 appuis dépendes pour les hommes aider	Chilly			9 d. /jour		
ADHSA17480	1351-1352	Non accessible							
ADHSA17481	1352-1354	Couvrir les escaliers menant à la grande salle	7 000 escindoles transport 6 000 clous leurs dépenses	Amney	(VIII s. Vi d. / 1 000) inclus (X s.) inclus (XXVII s.) inclus inclus inclus (IX s. II d.) inclus	35 charpentiers 1 charpentier du comte son frère des manœuvres	8 d. /jour	Roletti de Boulo	1 jour
		Refaire/réparer les toits de l'aula, de la cuisine, de la tour, de la chapelle, de l'ancienne chambre, de la grange séigneuriale, des échiffes et muettes de la ville	30 000 grosses escindoles transport de genève aux rives des Ussets	Genève	XXI lb XII s. geben et VIII flor. Bp. (V. s. / 1 000) inclus (X s.)	1 bouvier			

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADHS SA.17501	1376-1377	2 vaisseliers 1/2 oïei	carrière dans le nant sous Vincères	inclus (inclus) inclus (inclus)	XXXII lb. III s. III d. inclus inclus inclus (XXVI s. II d.) inclus inclus (XXXI s.) inclus inclus (XVIII d.) inclus (XVI s. II d.) inclus (inclus) inclus (inclus) IX flor. IX s. inclus	43 carriers 1 maître fournier 1 ouvrier des hommes 439 bêtes 1 maître fournier son valet 3 hommes 1 maître fournier son valet 1 ouvrier 9 hommes 1 valet 1 ouvrier	12 d./jour 14 d./jour 7 d./jour 12 d./jour	Guillermi Francisci Pecllet Bandet Guillermi Francisci Pecllet Bandet Guillermi Francisci Pecllet Guillermi Francisci Pecllet	1 jour 24 jours 24 jours 1 jour 6 jours 6 jours 6 jours 6 jours 15 jours 15 jours
		aider transport au château	carrière de tuf	VII lb. inclus (XVII s.) inclus (III s.) inclus (XV s.) VIII lb. III s. inclus X lb. VI s. (III s.) inclus (II s. VI d.) inclus (VI s. X d.) XII lb. XIII s. III d. inclus (XVII s.) LIII s. VI s. (VII s.) inclus inclus (XII s.) inclus (III s.) inclus (VI s. VI d.) LVI s. VIII d. inclus (XIII s.) LVII s. inclus inclus (X s.)	79 bêtes 1 maître fournier son valet 72 manœuvres 8 hommes 1 maître fournier 1 maître fournier 114 manœuvres 4 charpentiers 12 scieurs 11 hommes 6 charpentiers 18 charpentiers	12 d./1 6 d./jour 6 d./jour 14 d./jour 14 d./jour 2 s./jour 12 d./jour 2 s./jour	Bandet Guillermi Bandet	47 jours 47 jours 1 jour 1 jour 38 jours 38 jours 1 jour 1 jour	
		aider transport au château	Amnecy						
		aider transport au château	des espars et des ferrures						
		1 gerle 2 seaux							
		12 gonds							
		1 gerle 2 seaux							
		aider 2 seaux ferrures des seaux							
		66 grosses planches transport							
		aider 2 seaux ferrures des seaux							
		66 grosses planches transport							
		Scier du bois, faire le toit du virot et poser deux poutres							
		Refaire la porte de Bérard							

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADHSA17504	1378-1379	Faire des chevrons et des planches pour la toiture de la grande cuisine Porte de la tour de Nangy à réparer et plâtrer Réparer le toit de l'ancienne chambre La porte du grenier et celle de la grande chambre du comte Réparer le toit de la tour de Nangy dans sa quasi intégralité Réparer les toits de la tour de la chapelle, de la boutique et du lardier Pour l'ensemble Refaire le mur sous la boutique car complètement détruit Réparer la cheminée de la chambre de la comtesse et celle de l'aula Faire l'ensemble Faire des chevrons, des pannes et des planches pour les toits de la boutique et du lardier	5 peupliers 1 chêne transport 3 000 escindoles 1/2 cent de sable de la greis aider 5 000 escindoles 5 000 clous 100 taches 4 gros crochets de fer 2 serrures les espars et ferrures nécessaires 1 clef aider 1 000 escindoles de chêne 10 500 escindoles de sapin la réparation 25 000 clous 100 clavettes 500 gros clous aider transport du sable apporter au château la chaux de la ville transport de pierres et de sable aider 12 chênes transport faire les piéres et réparer les toits aider	IX s. LIII s. (XIII s.) inclus (II s.) inclus inclus (V s.) CXX s. (V s. VI d. / 1 000) inclus (II s. / 1 000) inclus	Charbusier Pré de la comtesse	12 charpentiers 2 maçons 2 hommes 12 charpentiers 6 hommes 13 charpentiers 8 hommes 200 bêtes 8 hommes 6 bêtes 34 maçons 35 hommes 62 charpentiers 27 hommes	2 s. / jour 2 s. / jour 2 s. / jour 2 s. / jour 12 d. / 1 2 s. / jour 2 s. / jour	Pont Saint André	9 jours 1 jour
ADHSA17505	1381-1382	Recouvrir les toits du château en plusieurs endroits Réparer le grenier dans la tour de Nangy Réparer les toitures Réparer le grenier du plain château et le plancher de la salle du poêle Les toits Scier et équarrir deux peupliers pour faire des planches afin de réparer le plancher de la chambre de la comtesse du côté de la cheminée à la suite d'un incendie	12 planches de peupliers aider 10 000 escindoles 10 000 clous	IX s. LIII s. (XIII s.) inclus (II s.) inclus inclus (V s.) CXX s. (V s. VI d. / 1 000) inclus (II s. / 1 000)	Ansermeto Tissoti	1 charpentier 2 charpentiers 16 charpentiers 6 hommes 2 charpentiers	12 d. / jour 2 s. / jour 2 s. / jour	Petro Rosseti	9 jours 1 jour

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADHS-SA.17526	1397-1398	Non accessible	5 pièces de chêne 2 pièces 6 pièces de chêne	Forêt de Coches Forêt de Pierre Martel à diverses personnes	XIII ^e b, VIII ^e s. CVIII ^e s. VI ^e s.	134 charpentiers 1 maître charpentier 3 maçons	2 s. / jour 3 s. / jour 2 s. / jour	Rollet de Prato	1 jour chacun 36 jours 1 jour
			26 pièces ont été utilisées pour le pont, le reste dans la tour maîtresse Scier, équarrir, préparer les pièces de bois puis les mettre en œuvre Construire le pont Creuser la roche sous le pont et faire des encoches dans la pierre pour la pose des poteaux						

3.2. Les travaux savoyards

cote	année	ouvrage	matériaux	provenance	coût	ouvrier	coût	nom	provenance	durée travaux
ADSSA.11257	1402-1404	Un hourd au sommet de la tour maître; une eschiffe au sommet de ladite tour (h: 8 pieds, l: 6 pieds); un pommeau de 6 pieds avec bannière; les toits de ces ouvrages	38 solives traversantes et sortant du mur de 2,5 pieds; 16 poteaux corniers (long: 9 pieds); des espars à chaque pied des corniers	Bourbi de vars	LXXX flor. + biens en nature inclus	1 charpentier 1 charpentier		Bertheto Durerii Petro de Corberia		
		Détails: Le pommeau	1 chêne		VIII d. XXI d.	1 charpentier 1 charpentier	3 d./jour 3 d./jour	Bertheto Durerii Petro de Corberia		7 jours 7 jours
		Poteaux de bois	1 peuplier	Mistralli de Chillonz	VIII d.	1 charpentier 1 homme 1 scieur	3 d./jour 3 d./jour	Petro de Corberia		7 jours 7 jours
		Sciér les bois		Nycodo Lenguetti de Doutiz	VI d. VIII d.	1 charpentier 1 homme 1 scieur		Petro de Corberia		2 jours 2 jours
		Bois pour la bayette	1 peuplier		IX s. II s. inclus	1 charpentier 1 charpentier	3 d./jour 3 d./jour	Bertheto Durerii Petro de Corberia		8 jours 8 jours
		Sciér ces bois		Nemore P. de Doures	III s. III d./1000 II d./12					
		Chaniattes du toit de la tour	6 pièces de chêne sciées		VI flor. VIII d. X flor. III d. II s. III d.					
		Toit de la tour	52000 escindoles 384 planches 20000 clous 32000 clous Transport des 32000 clous 3000 clous renforcés pour l'eschiffe 500 clous pour planches 150 clous à crochet en fer 2500 clous cintrés (mail ailés)	M. de Vanczler Chambéry Seyssel et Rumilly	I flor. (III d./1000) X d. XVI d. III s. III d. (XVI d./1000) XXI d. ob	1 forgeron		Petro Rangnisi		
		Recouvrir le pommeau	31 tôles de fer blanc	Seyssel Chambéry	V d. III quans gros II d.					
		Bannière	350 clous à crochet de fer blanc Transport des toles et croches 1 bannière en fer aux armes du duc (poid: 62 livres) Transport et installation	Chambéry	VII flor. IX d. (I d. ob / lb.) VI d.	1 homme et 1 cheval		Petro Carero		1 jour
		Autres réparations: Fenêtres de l'écurie	4 barres de fer 4 livres de plomb pour scaller	Clermont	XI d. II tierz gros III d. III d. XVI d.	1 forgeron 1 maçon 1 forgeron		Petro Rangnisi		
		Pont de la prison Le tomaïol devant le pont-levis Ceilier du château Toits du château	1 petite barre de fer 1 chaîne en fer 1 serrure réparée	Clermont	XVIII d. XVIII d. II s. inclus	1 forgeron 1 charpentier 1 charpentier 1 forgeron		Petro Rangnisi ? Iohanni Cart elus valetto ?	Botesse	8 jours inclus
		Clavette du pont-levis Gros coffre	Serrure et clief réparés Serrure et clief réparés		XII d. II s.	1 forgeron	3 d./jour 3 d./jour		Botesse	

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADSSA11263	1409-1410	Néant											
ADSSA11264	1410-1411	Plancher du pont-levis Porte de la tour de la prison (au dessus du fossé) Beffroi audessus de la tour de la chapelle Curer le puit Toit du puit	Des planches de chêne 2 grands poteaux Des serrures 1 poteau de sapin 2 espars de fer Des maillés	Inclus inclus inclus inclus (détaillé dans les textes en fonctions des vendeurs) II flor. XVIII d. II s. VI d. V s. VI d. Inclus	1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 4 hommes 1 charpentier 1 forgeron 1 forgeron	Bertheto de Brier Bertheto de Brier Bertheto de Brier Nycodo Reymandi Iohanni Iardilliet de Monteyrier, Iohanni Neyrini alias Gueytraet Nycodo Bezcon parrochie de Menthoney Petro Foresterii alias Fea Petro Foresterii alias Fea Aymoneto Rengnisi Aymoneto Rengnisi	Botollier Botollier Botollier Mortéry, Menthonnex Clermont Clermont	3 jours et nuits 1 jour					
ADSSA11265	1411-1412	Refaire le mur de la grande aula du côté de la petite porte (7 pieds de fondations, 15 pieds de haut); des murs de la place du château devant ladite aula (5 pieds de fondation, 4 pieds de haut)	4000 escindoies 4000 clous 1 pièce de charpente Des solives 2 coupes de chaux 2 coupes de sable Transport	XXVIII s. (III s. VI d. / 1000) inclus (III s. VI d. / 1000) X s. XII s. VI d. III flor. III s. III d. (II s. / I) inclus (II d. / I) III s. XII s.	1 charpentier 1 charpentier 1 homme 1 homme 1 cheval 1 maçon/tailleur 2 animaux 1 maître charpentier	Bertheti Copini Bertheti Copini Nycodo Besson Petrotho de Menthoney Petro de Montye Petro Brasserii	Botollier Botollier Menthonnex	4 jours 5 jours 14 jours inclus 7 jours 2 jours					
			extraction des pierres	V flor. / toise pour l'aula XVIII d. / toise pour les autres murs X flor.	1 maçon 1 maçon	Petro Damont Petro Damont							

<p>ADSSA.11266</p>	<p>1412-1413</p>	<p>Porte et fenêtres du cellier Un autre mur de 7,5 toises</p> <p>Des archères maçonnées dans le cellier du seigneur, des trous bouchés dans la petite écurie, un mur réparé dans la loge à côté de la grande place, et des fenêtres faites dans la grande écurie</p> <p>Extraction de pierre pour lesdits murs</p> <p>Transport de pierre depuis la carrière</p> <p>Enlever la terre de certains lieux où sont construits les murs</p> <p>De la chaux pour les murs</p> <p>Du sable pour les murs</p> <p>Visite du chantier</p> <p>Scier du bois pour les planchers et le toit de l'aula et la poterne</p> <p>Poterne, la grande fenêtre de la grande aula</p> <p>Réparer les gouttières des chambres au-dessus des chambres du côté de la tour de Nangy</p> <p>Toit de la grande cuisine</p> <p>1 porte et deux échelles dans la petite écurie et d'autres petites réparations</p> <p>Charpente de l'écurie et porte du château</p>	<p>ses propres pierres</p> <p>Carrière de Bretonnière et au pied du château entre le fossé du côté de Seyssel et la poterne</p> <p>Crempigny Pont-Saint-André</p> <p>Croso de Agneres</p> <p>Forêt de Dovres</p> <p>4 grosses croches de fer 1 ferrou (poids: 6 livres) 72 maitaillés</p> <p>18000 escindoles 18000 clous</p> <p>8 chènes 48 planches 18000 clous 18000 escindoles</p> <p>1 clavette 1 pillier</p>	<p>XII flor. XVIII d. / toises XII flor.</p> <p>XXV s. II s. VII d. XX flor. Inclus</p> <p>III flor. I d. VIII flor. VIII s. II d. XIII flor. X s. VIII d.</p> <p>XVIII flor. III d. VI s.</p> <p>V flor. II d.</p> <p>V flor. IX d. I quars Inclus (IX d. / lb.) Inclus (3 d. / 12)</p> <p>III flor. IX d. Inclus XV d. III quars gros XI flor. III d. (III s. VI d. / 1000) Inclus (III s. / 1000) III flor. IX d. Inclus Inclus II flor. (XII s.) Inclus (III s. / 12) XI flor. III d. (III s. / 1000) Inclus (III s. VI d. / 1000) I flor. IX d.</p> <p>XX s.</p> <p>XXVII s. VI d. Inclus Inclus Inclus</p>	<p>1 maçon 1 maçon</p> <p>1 maçon</p> <p>1 homme 1 homme</p> <p>1 homme 1 char et 1 chevak</p> <p>1 homme 1 homme 1 homme</p> <p>3 hommes 1 maître charpentier</p> <p>1 charpentier 1 charpentier</p> <p>1 forgeron</p> <p>1 charpentier 1 charpentier 9 manoeuvres</p> <p>1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier</p> <p>12 manoeuvres</p> <p>1 charpentier des manoeuvres</p> <p>1 charpentier 1 manoeuvre</p>	<p>2 d. ob. / jour</p> <p>21 d. 21 d.</p> <p>XV d. / jour Inclus</p> <p>21 d. / jour</p> <p>6 s. / jour</p> <p>2 s. 6 d. / jour 2 s. 6 d. / jour</p> <p>2 s. 6 d. / jour 2 s. 6 d. / jour</p> <p>21 d. / jour</p> <p>2 s. 6 d. / jour 18 d. / jour</p> <p>2 s. 6 d. / jour 21 d.</p>	<p>Petro Damont Petro Damont</p> <p>Petro Damont</p> <p>Nycodo Besson Nycodo Martelli</p> <p>Nycodo Besson</p> <p>Iohanni Fenini Aymoneto dou Montillier Girardo Rosseti Iohanni Bollat, Iohanni Fenini Petro Braseri</p> <p>Petro de Corberia Bertheto Durerii</p> <p>Aymone Rengnisi</p> <p>Petro de Corberia Bertheto Durerii</p> <p>Iohani Cars Iohanni Pignet Petro de Corberia</p> <p>Iohannis Pigneti de Fossa</p> <p>Petro Pongini</p>	<p>10 jours</p> <p>Menthonnex Doncier</p> <p>Menthonnex</p> <p>Clermont Crempigny Pont-Saint-André</p> <p>Clermont</p> <p>9 jours Inclus</p> <p>48 jours</p> <p>28 jours</p> <p>1 jour</p> <p>9 jours Inclus</p> <p>9 jours Inclus 1 jour</p> <p>9 jours 12 jours 2 jours</p> <p>1 jour</p> <p>5 jours Inclus</p> <p>6 jours Inclus</p>
--------------------	------------------	---	--	--	--	--	--	---

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADSSA11267	1413-1414	Toit de la tour du secret	1 gond 12 gros clous forgés	Clermont Clermont	Inclus (II s.) inclus XXII ^e s. inclus inclus inclus (III s. VI d. /1000) inclus (III s. /1000) inclus (VI s. /100)	1 forgeron 1 forgeron		Aymoni Rengnisi	Botollier	40 jours inclus
ADSSA11268	1414-1415	1 plancher de la tour maîtresse Pont devant ladite tour Toits du puit et de la grande chambre	15 chênes scier le bois et l'équarrir 2 pièces de chêne des poteaux de chêne (1,5 pieds de large pour 8 de long) scier le bois et l'équarrir 8000 escindoles 8000 clous		VII flor. VII d. inclus XII d. III s. VI d. / 1000 III s. VI d. / 1000 XVII flor. i d. VIII flor. IX d.	1 charpentier des charpentiers des charpentiers 1 scieur des charpentiers 60 manoeuvres	2 s. 6 d. / jour 21 d.	Berthetus Durerii dont Aymonem laquemet de Croysinaz dont Aymonem	Botollier Botollier Croysinaz Botollier	40 jours inclus 82 jours
ADSSA11269	1415-1416	1 ^{er} plancher de la tour maîtresse, ses guérites en chêne (2,5 toises de large); le mur de fondation de la tour du secret (5 pieds de fondations et 2 pieds 3 pieds de hauteur); mur du château à côté de la petite tour; poterne orientale en pierre de taille (mur de 6 pieds d'épais, porte de 4,5 pieds) détail: Poterne Cuisine autre: Porte de la poterne et lier les tonneaux Réparer le plancher et le toit de la petite tour du côté du jardin	100 pierres de taille 4 gros gonds de fer de 11 livres 1 canalisation de fer de 4 livres 2 soles en pierre 4 espars de fer (20 livres) 36 clous forgés noir 8 poteaux de peuplier 250 gros clous forgés noir 1 serrure avec clé et chaîne		CXV flor. inclus XII s. VI d. (X d. / livre) inclus VII s. VI d. XXXII s. VI d. XXII s. IX d. XVI s. VIII d. (X d. / livre) III s. VI d. (XVIII d. / 12) VIII s. (XII d. / 1) X s. (III s. / 100) X s. CV s. LXXXIII s. VI d.	1 maçon 1 maçon 1 maçon 1 charpentier 13 manoeuvres 1 charpentier 42 manoeuvres	2 s. 6 d. / jour 21 d. / jour 2 s. 6 d. / jour 21 d. / jour 2 s. 6 d. / jour 21 d. / jour	Petro de Bornes alias Damont Petro de Bornes alias Damont Petro de Bornes alias Damont Bertheto Durerii	Bornes Bornes Bornes Botollier	3 jours 13 jours 1 jour 42 jours 1 jour

ADS SA 11270	1416-1417	(pommeau de ladite tour) (bannières aux armes)	12 chênes 24 planches 8 croches de fer 300 maillois 10000 escindoles 10000 clous 12 toiles de fer blanc 150 clous forgés blanc 1 banderete (20,5 livres)	Seyssel	XXIII s. (II s. /1) VIII s. (III s. /12) XVI d. (II d. /1) V s. (XX d. /100) III lb. Xs. (III s. VI d. /1000) inclus (idem) XII s. (XII d. /1) V s. XI s.	Botesse	XXIII s. (II s. /1) VIII s. (III s. /12) XVI d. (II d. /1) V s. (XX d. /100) III lb. Xs. (III s. VI d. /1000) inclus (idem) XII s. (XII d. /1) V s. XI s.	1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Ansermetto Lutiaz	Botollier	3 jours 3 jours
	1417-1418	Put	20 livres de fer (pour 1 chaîne et 2 creneaux)		XVI s. III d. (X d. /livres)							12 jours
		Poutraison de la tour de la grande aula	2 solives		XII s. IX d. Déjà au château			1 charpentier 1 manoeuvre	21 d. /jour	Bertheto Durerii		3 jours 3 jours
		Extraction de terre du fond de la tour maîtresse pour la mettre sur la nouvelle poutraison de ladite tour et couvrir de mousse			XXII s.			1 ouvrier	21 d. /jour	Francisco Lutiaz		12 jours
		Toits et gouttières de la grande aula et de la chambre et des escaliers devant la tour du fossé	2000 clous 2000 escindoles		XXX s. IX d. inclus inclus (III s. /1000) inclus (III s. /1000)			1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petro Foresterii	Clermont	3 jours
ADS SA 11271	1417-1418	Néant										
ADS SA 11272	1418-1419	Porte du 1er étage de la tour maîtresse	5 poteaux de peuplier 18 solives de fer 2 gonds de fer 1 espar de fer de 6 livres 2 planches de chêne		VI s. I quars (XV d. /1) I d. ob /1 (sic?) II d. V s. (X d. /lb.) VI d. X d. VII d. VI flor. VIII d. (III s. /1000) inclus (idem) III d. XII d. VIII d. III quars I flor. V d. III d.			1 charpentier 1 manoeuvre	2 d. /jour 1 d. 3/4 /jour	Petro Foresterii	Clermont	4 jours 4 jours
		(une dalle dedans)						1 charpentier 1 manoeuvre	2 d. ob /jour 1 d. 3/4 /jour	Petro Bergoignonis	Mamecy	5 jours 5 jours
		La grange (ou fenil)	10000 escindoles 10000 clous 12 planches					1 charpentier 1 manoeuvre	2 d. ob /jour 1 d. 3/4 /jour	Petro Castru		2 jours 2 jours
		Curer le puit du moulin Refaire le pont devant la porte du château						1 charpentier 1 manoeuvre	2 d. ob /jour 1 d. 3/4 /jour			2 jours 2 jours
ADS SA 11273	1419-1421	Un mur du château vers la chambre basse	4 chars de pierre 4 coupes de chaux Du sable		XVI s. X s. VIII d. XII s. III flor. I d. XVII d.			1 maçon 1 manoeuvre	1 d. 3/4 /jour	Petro Damont		10 jours 10 jours
		Porte de la chambre basse, une latrine, un chailt, 3 nouvelles portes, le toit de la latrine, le plancher de la grande salle	2 solives de chêne		LXVII s. VI d. III flor. III d. I quars II s.			1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petro Bergoignonis	Mamecy	23 jours 23 jours

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADSSA11274	1421-1422	Néant																	
ADSSA11275	1422-1423	Boucher des trous dans le mur de la grande cuve du côté de la grande tour (trou de 7 pieds) 1 double cheminée de tur dans la grande aula Bretèche au-dessus de la grande porte du château	1 chevron de chêne 1 chevron d'épicéa 18 poteaux (long: 3 toises) 2000 clous 2000 escindoles 4 espars de fer 4 gonds 1 chevron de chêne 2 poteaux (3 toises de long) 4000 escindoles 4000 clous	II s. XVII d. XX s. XXII s. (V s. Vd. /1000) inclus (idem) III s. inclus III s. inclus XL s. (V s. /1000) inclus (idem) XV s. X d. III flor. VI d. III flor. II d. IX d. VII flor. et dimidia VII flor. et dimidia VI d. X d. / lb.	1 charpentier 1 manoeuvre 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 1 d. 3/4 /jour 2 d. ob /jour 1 d. 3/4 /jour	Petro Bergognonis Petro Bergognonis	Mannecy Mannecy	6 jours 6 jours 22 jours 22 jours										
ADSSA11276	1423-1424	Toit de la grande salle à manger	12000 escindoles 12000 clous 1 espars en fer (7 livres) 4 gros clous forgés	VII flor. IX flor. et dimidia X s. VII s. VIII flor. inclus XVII s. VI d. XII s. III d. VI s. III d. inclus III flor. (III s. /1000) inclus (idem) X s. VII s.	1 maçon 1 maçon 1 charpentier 1 manoeuvre 1 forgeron 1 forgeron	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petro de Bornis alias Damont Petro de Bornis alias Damont Petri Foresterii Petro de Corberia Humberto Batoserdi Humberto Batoserdi	Clermont	4 jours 4 jours 7 jours										
ADSSA11277	1424-1425	Toit au-dessus de la loge	6000 escindoles 6000 clous	III flor. (III s. /1000) inclus (idem) X s. VII s.	1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Roieto Avry de Exerto		4 jours 4 jours										
ADSSA11278	1425-1426	Toit de la grande aula au dessus du poêle Toit du puits	4000 escindoles 4000 clous 1000 escindoles 1000 clous 6 croches de fer	XXXII s. (III s. /1000) inclus (idem) VIII s. (III s. /1000) inclus (idem) III s. (VIII d. /1) LXXV s. inclus XXI s. VIII lb. XVI s. (III s. /1000)	1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Avmoneti Hugueti Roietus de Corberia Petro Foresterii Roieto de Exerto Iaquemeto de Mars	Clermont Les esserts	30 jours inclus inclus 12 jours										
ADSSA11279	1426-1427	Toits du château (détails)	22000 escindoles																

ADSSA11280	1427-1428	Toits du poêle, de l'aula et de la cuisine	22000 clous 6000 escindoles 6000 clous	Inclus (idem) XI s. inclus X s. VI d.	1 charpentier 1 charpentier 6 manoeuvres	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petro Foresterii Roieto de Exertis	Clermont Les esserts	16 jours inclus 1 jour
ADSSA11281	1428-1429	Toit du poêle	4000 escindoles 4000 clous	XLVIII s. (IIII s. /1000) inclus (idem) V s. inclus XXI d.	1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petro Foresterii Roieto de Exertis	Clermont Les esserts	1 jour 1 jour 1 jour
ADSSA11282	1429-1430	Toits du poêle et de la cuisine	3000 escindoles 3000 clous	XXXII s. (IIII s. /1000) inclus (idem) V s. inclus XXI d.	1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petrum Foresterii alias Feaz Iohanni Bellini	Clermont	1 jour 1 jour 1 jour
ADSSA11283	1430-1431	Néant		VII flor. VII d. inclus inclus inclus inclus	1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 12 manoeuvres	21 d. /jour	Petro Foresterii Iohanni Hubodi Roieto de Corberia Aymonen Huguetti		7 jours 7 jours 7 jours 7 jours
ADSSA11284	1431-1432	Toit du poêle, de la cuisine et de la loge	4000 escindoles 4000 clous	II flor. (4 s. /1000) inclus (idem) V s. inclus XXI d.	1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Roieto Abray Petro (leus filio)		1 jour 1 jour 1 jour
ADSSA11285	1432-1433	Toit du poêle et de la grande aula	6500 escindoles 6500 clous	XXXI s. (IIII s. /1000) inclus (idem) V s. inclus	1 charpentier 1 charpentier	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour			1 jour 1 jour
ADSSA11286	1433-1434	Toit de la chambre du seigneur à côté de la grande aula	30000 escindoles 30000 clous	IIII flor. IIII d. (IIII s. /1000) inclus (idem) V s. XXI d.	1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour			2 jours 1 jour
ADSSA11287	1434-1435	Toit du poêle et de la grande cuisine	4000 escindoles 4000 clous	XX flor. (IIII s.) inclus (idem) IIII flor. III d. inclus inclus inclus VIII s. IX d.	1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Petri Foresterii Petri Hubodi dicti Petri famuli Roleti Aberii Petrus eius filii	Clermont	5 jours 5 jours 5 jours 5 jours
ADSSA11287	1434-1435	Toit du poêle et de la grande cuisine	4000 escindoles 4000 clous	XXXII s. (IIII s. /1000) inclus (idem) V s. inclus XXI d.	1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6 d. /jour 2 s. 6 d. /jour 21 d. /jour	Roleti Aberii Petrus eius filii		1 jour 1 jour 1 jour

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

ADSSA11288	1435-1436	Toit de la salle voûtée à côté de la tour du secret, toit du poêle et de la grande aula	25 000 escudoles 25 000 clous			XX flor. VII d. (VIII s. / 1000) inclus inclus inclus inclus	1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6d. /jour 2 s. 6d. /jour 2 s. 6d. /jour 2 s. 6d. /jour 21 d. /jour	Petro Foresterii Petr Hubodi dicti Petr famuli Rolet Aberii Petrus eius filii	4 jours 4 jours 4 jours 4 jours 4 jours
ADSSA11289	1436-1437	Néant								
ADSSA11290	1437-1438	La voûte du puit (1 toise)	Des bonnes et grosses pierres	Brotonnières		VI flor. inclus inclus XV d. inclus VI flor. (III s. / 1000) inclus (idem) V d. VIII flor. III d.	1 maçon 1 maçon 1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre 1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 charpentier 1 manoeuvre	2 d. /jour 2 d. /jour 1 d. 3/4 /jour 2 d. /jour 2 d. /jour 2 d. /jour 2 d. /jour 2 d. /jour 1 d. 3/4 /jour	Petro Damont Gaudio Damont (fratribus) Petro Foresterii Iohani Hubodi Petro Foresterii Niccodo Damont (eius famulo) Rolet Aberii Petrus eius filii Philipi Ubodi	3 jours 8 jours 8 jours 8 jours 8 jours 8 jours 8 jours
ADSSA11291	1438-1439	Couverture du pont	Des grosses pierres			XXVIII flor. inclus XIII d. inclus III flor. inclus	1 maçon 1 maçon	2 s. 6d. /jour 21 d. /jour	Petro Damont Gaudio (eius fratri)	3 jours 3 jours
ADSSA11292	1439-1440	Toit de la grande aula et du poêle	8000 escudoles 8000 clous			III flor. VIII d. (VIII s. / 1000) inclus (idem) XV s. V s. III d.	2 charpentiers 1 manoeuvre	2 s. 6d. /jour 21 d. /jour	Petro Jaquemeti	2 jours 2 jours
ADSSA11293	1440-1441	Toits du poêle, de la grande cuisine et de la grande salle à manger	6000 escudoles 4000 clous			III flor. III d. (III s. / 1000) inclus (idem) V s. III s. VI d.	1 charpentier 1 manoeuvre	2 s. 6d. /jour 21 d. /jour		2 jours 2 jours
ADSSA11293	1440-1441	Toit de la grande aula, de la grande cuisine et de la grande salle à manger, du poêle et du puits	6000 escudoles 4000 clous			XVIII s. (III s. / 1000) XVI s. (III s. / 1000) VI s. III flor. (I flor. / 1) V flor. inclus	1 charpentier 1 manoeuvre 1 charpentier	2 s. /jour 21 d. /jour 2 s. 6d. /jour 2 s. 6d. /jour	Iohanni de Cresto P. Foresterii R. Aberii	3 jours 3 jours 30 jours inclus
		Pont du château	4 chênes Les scier				1 charpentier	2 s. 6d. /jour		

ADSSA11319	1474-1475	Néant	Toits du château	24 poteaux 3 gros liteaux 4000 taches blanches 200 taches noires Transport des liteaux et taches 24000 escindoles	Sevssel Ochon	XXIII flor. XI flor. VII d. inclus XII s. III flor.					
ADSSA11320	1475-1476	Néant									
ADSSA11321	1476-1477	Néant									
ADSSA11322	1477-1478	Le tout	Construire une nouvelle armoire dans l'angle de la cuisine du côté de la chapelle Réparer le mur entre l'armoire et la cheminée Construire dans la cuisine deux oeils de boeuf du côté de l'orient Réfaire les cheminées de ladite cuisine faire un coffre dans la cuisine (à l'est) pour l'eau ? Réparer 5 toises de mur à côté du nouveau lardier avec un jambage en partie supérieur et des petites pierres de taille du côté de la porte du château ou cuisine Réparer la porte de la grande cuisine située entre la tour maîtresse et une cuisine Faire le mur au-dessus de ladite porte jusqu'au toit Réparer 3 toises de mur à l'arrière de ladite cuisine jusqu'à l'est Réparer le parapet, majoritairement en moiasse, entre les deux tours au-dessus de la poterne, puis l'enduire à pierre vue Réparer les fondations de la tour de Nangy sur environ 2 toises, puis enduire le mur Réparer et consolider le parapet et les créneaux au-dessus du retrait, entre les deux tours précédentes, enduire l'ensemble à pierres vues	9 pierres de taille pour un jambage (ép: 1 pied, h: 5 pieds, larg: 2,5 pieds) Des pierres de taille (de 2 pieds) 2 toises de pierres de moiasse Des pierres de taille Des pierres de taille Des pierres de taille Des pierres de molasse Des pierres de taille Des pierres de taille	Brotinière Brotinière Brotinière Brotinière Brotinière Brotinière	V flor. VI d. gros pp inclus VII flor. pp VIII flor. pp III flor. pp XII d. pp/1 V flor. pp XII d. pp/1 XII d. pp/1 X flor. pp II flor. pp XVIII d. gros pp/ toise inclus	1 maçon 1 maçon	Nycodo de Bornis Aymonodo de Bornis	Clermont Clermont		

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

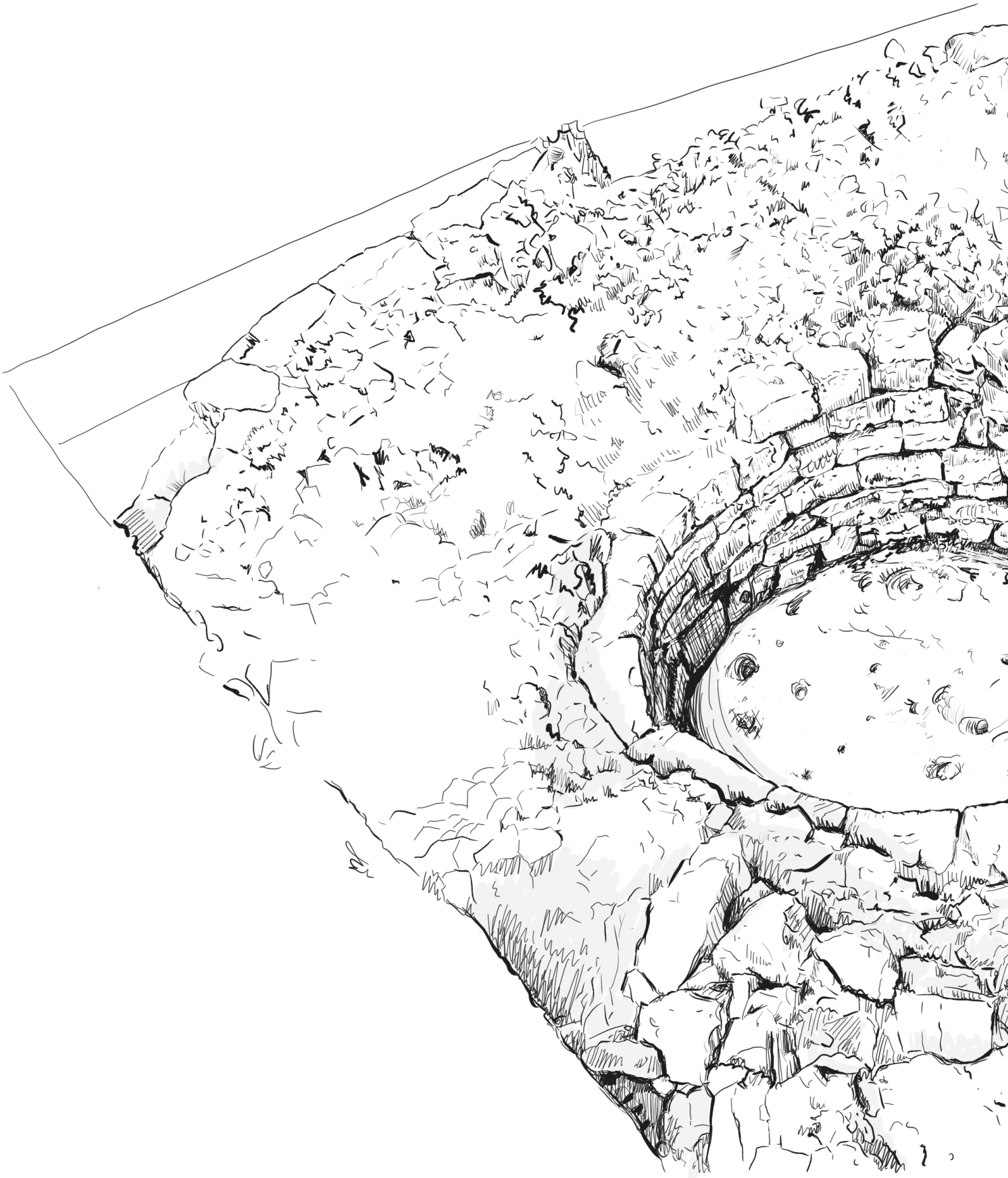
<p>Construire 18 marches pour accéder aux créneaux depuis une tour du côté de la chambre du seigneur Placer 1 toise de mur sous ces marches suite à leur installation</p> <p>Le tout: Faire un nouveau plancher à l'aula neuve et consolider le bâtiment avant qu'il ne s'écroule</p>	<p>Des pierres de taille</p> <p>4 pièces de chêne pour faire les tirants (long: 27 pieds; h: 1 pied; larg: 1 empant) 16 pannes (long: 24 pieds; larg: 1 empant) 4 pièces de bois pour les corniers 4 pièces de bois pour les espars 9 pièces de bois pour les arcs-boutants 1 pièce de bois (larg: 1 empant; long: 27 pieds) pour le pommeau 6 pièces de bois (long: 24 pieds, section: 1 empant) pour les bachelard ? 60 chevrons de sapin (long: 5 toises) Des tuiles plates en bois: 1,5 grosses de lattes 2000 lattes noires (clous) 0,5 quintal de fer pour les crochets et les maitaillés 9000 tuiles plates 50 corniers 25 toles pour couvrir le pommeau 500 petites taches (clous)</p>	<p>Brotinière</p>	<p>III d. ob gros pp II flor pp. VI d. gros III d. gros pp VI gros. III d. gros VI flor. III gros. (XV gros / 12) III flor. IX gros. III flor. III gros. (XX gros. / 1000) III flor. pp III flor. / 1000 XII gros. et dimidio XXV gros. (I gros. / 1) V gros. XI flor. pp III flor. / 1000 II flor. pp / 1000 II flor. III d. gros pp (transport inclus) VIII d. gros XXXIII flor. V d. inclus inclus inclus inclus (III s. Vi d. monete domini) inclus (Vi d. gros) inclus (III s. geben)</p>	<p>1 charpentier</p>	<p>Iohanni Reynaudi</p>	<p>Clermont</p>											
<p>Couvrir l'aula</p>	<p>11000 tuiles plates Transport</p>	<p>Tuilerie d'Anney</p>	<p>III d. gros II flor. pp / 1000 II flor. III d. gros pp (transport inclus) VIII d. gros XXXIII flor. V d. inclus inclus inclus inclus (III s. geben)</p>	<p>Des manoeuvres 1 forgeron</p>	<p>Iohanne Martelli</p>	<p>Clermont</p>											
<p>Détails du fer</p>	<p>60 tuiles d'angles Transport Pour ferrer le pommeau: 30,5 livres de fer Pour les "timballi": 3 livres de fer Pour 2 espars en fer dans la chambre à l'arrière de l'aula: 6 livres de fer Pour 120 petits maitaillés dans le plancher de l'aula Pour 16 grosses taches (clous) dans les planches de l'aula Pour 1 serrure pour la citerne</p>	<p>Tuilerie d'Anney</p>	<p>inclus inclus inclus inclus (III s. geben)</p>	<p>1 charpentier</p>	<p>Iohanni Reynaudi</p>	<p>Clermont</p>											
<p>Toit de la chambre</p>	<p>des planches 23 chevrons 2 pannes 50000 escindoles 10000 escindoles 2,5 ballons de clous 300 taches noires 24 croches en fer</p>	<p>Thorrens Michaille</p>	<p>XI flor. inclus inclus XVI flor. VIII d. (III d. / 1000) XX d. (II d. / 1000) X flor. VI d. III d.</p>	<p>1 charpentier</p>	<p>Iohanni Reynaudi</p>	<p>Clermont</p>											
<p>ADSSA.11323</p>	<p>1478-1479</p>	<p>Croisées de 2 fenêtres de</p>															

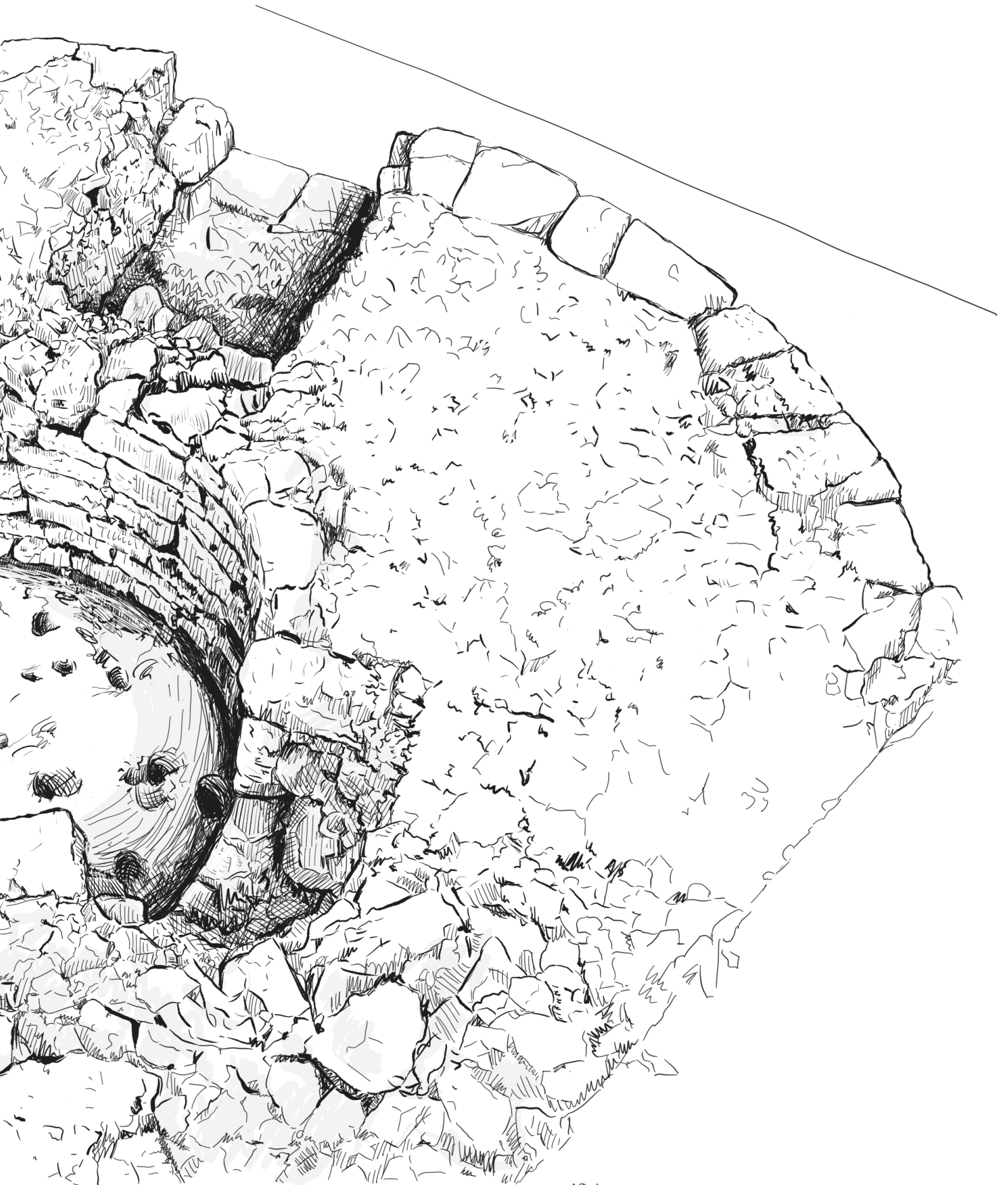

Château médiéval de Clermont – Tour maîtresse et basse-cour

		(pont et échelle)	250 têtes 24 poteaux 2000 escindoles 3000 clous 1 pièce de chêne pour le pommeau de la tour 2 petites pièces de bois pour Des chevrons 6 chevrons 6 corièr (4 toises) 2000 laches 36 croches	XX flor. III flor. IX s. / 1000 XV d. VIII s. VIII s. I flor. VI d. II flor. I flor. XXX flor.	1 charpentier des manoeuvres	Iohannem de Bornis		
ADSSA11334	1492-1493	Néant						
ADSSA11335	1493-1494	Néant						
ADSSA11336	1494-1495	Néant						
ADSSA11337	1495-1496	Travaux dans le grenier, la grande porte et un mur neuf	Du sable De la chaux Du bois	III flor. inclus inclus inclus V flor.	1 maître maçon 1 maître maçon	Iohanni de Bornis Iohanni de Bornis		
ADSSA11338	1496-1497	Néant						
ADSSA11339	1497-1498	Néant						
ADSSA11340	1498-1499	Néant						
ADSSA11341	1499-1500	Néant						
ADSSA11342	1500-1501	Néant						
ADSSA11343	1501-1502	Néant						
ADSSA11344	1502-1503	Néant						
ADSSA11345	1503-1504	Néant						
ADSSA11346	1504-1505	Néant						
ADSSA11347	1505-1506	Néant						
ADSSA11348	1507-1508	Néant						
ADSSA11349	1508-1509	Néant						
ADSSA11350	1510-1511	Couvrir la grande saillie, la grande porte, le pont de la tour, les toits	50000 escindoles 50000 clous 100 tâches 84 poteaux Du bois pour le pont	XXXIII flor. IIII gros XXIX flor. IIII gros IX flor. IIII gros V flor. XXV flor. X gros V flor.	1 charpentier	Iohanni Andrer alias Gantin	5 gros/jour	62 jours
		(porte du château)	le bois					

4 204

